

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAT
TARLAN KOLEKSİYONU 62 NUMARADA KAYITLI
MECMU'A-İ EŞ'AR'IN MECMUALARIN SİSTEMATİK
TASNİFİ PROJESİ'NE GÖRE TASNİFİ (150^b-197^a v.)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE BOZ

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. TANER GÖK

ÇANAKKALE-2024

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAT TARLAN
KOLEKSİYONU 62 NUMARADA KAYITLI MECMU'A-I EŞ'AR'IN
MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE GÖRE TASNİFİ
(150^b-197^a v.)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE BOZ

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. TANER GÖK

ÇANAKKALE-2024

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Emine BOZ tarafından Doç. Dr. Taner GÖK yönetiminde hazırlanan ve **29/08/2024** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan **“Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 Numarada Kayıtlı Mecmu’a-i Eş’ar’ın Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi’ne Göre Tasnifi (150^b-197^a v.)”** başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Taner GÖK

(Danışman)

Doç. Dr. İlyas KAYAOKAY

Doç. Dr. Üyesi Mehmet ALTUNMERAL

İmza

.....

.....

.....

Tez No : 10554675

Tez Savunma Tarihi : 29/08/2024

.....
Doç. Dr. Melis ULU DOĞRU

Enstitü Müdürü

.././20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Emine BOZ

29/08/2024

ÖN SÖZ

Eski Türk edebiyatı, kökleri yüzyıllar öncesine dayanan, geniş coğrafyalara yayılmış, zengin bir kültürün edebi, sosyal ve tarihi birikimlerini içinde barındırmaktadır. Bu yapısıyla günümüzde de etkisini özellikle edebiyat camiasında bir şekilde devam ettirmektedir. Bu zengin birikime sahip edebiyatın malzemeleri oldukça geniş bir çerçeve oluşturmaktadır. Bunların başında öncelikle divanlar olmak üzere tezkireler, tarih kitapları, mesneviler ve mecmualar gelmektedir. Bu eserler ilgili araştırmacılar için yüzyıllar öncesinin kültürüne, tarihine ve edebiyatına ışık tutmaktadır. Bunlar arasından çalışmamıza da konu olan mecmualar, hem sosyal hem kültürel hem de edebi açıdan oldukça önemli eserlerdir. Genel yapıları itibarıyla birer “derleme” niteliği taşıyan mecmualar, hem içlerindeki malzemelerin hem de kendilerini düzenleyen kişilerin yer aldıkları yüzyıllara dair edebi ve sosyokültürel önemli bilgileri aktarabilecek mahiyette olmaları nedeniyle oldukça ilgi gören eserlerdir.

Mecmuaların birçok konuda ve nazım, nesir, yahut nazım-nesir karışık bir şekilde kaleme alındıkları görülmektedir. Tabii bu durumu mecmuayı derleyen kişinin şahsi beğenileri etkilemektedir. Mecmualar içerisinde edebi açıdan oldukça önemli yere sahip olanları ise şiir mecmualarıdır. Şiir mecmuaları incelendiğinde, bir şairin bilinmeyen şiirlerini bulmak, kaynaklarda adına henüz rastlanmamış şairlere rastlamak mümkündür. Bu yönleriyle şiir mecmuaları, edebiyat tarihi açısından oldukça önemlidir.

Bu yüksek lisans tez çalışmasında ise Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 numarada kayıtlı şiir mecmuasının 150^b-197^a varakları arası incelenmiştir. Çalışmada ilk olarak çalışmanın konusu, amacı ve öneminden bahsedilmiş ardından mecmualar hakkında kısa bilgi verilerek çalışmaya konu olan şiir mecmuasının tanıtımı ve incelemesi yapılmıştır. Ardından önceki çalışmalara kısaca değinilip çalışmanın yöntemi belirtildikten sonra MESTAP’a göre yapılmış tasnif tabloları ve metnin çeviri yazısına yer verilmiştir.

Bu tez çalışmasında, şiir mecmualarının edebiyat tarihimiz açısından önemini vurgulamak, konu üzerinde çalışmalar yürüten eski Türk edebiyatı araştırmacılarına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Öncelikle tez hazırlama süreci başta olmak üzere, lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca, bilgi birikimini benimle paylaşarak yürüdüğüm yolda karşılaştığım zorlukları aşmamı sağlayan, tecrübesiyle yoluma ışık tutan ve beni her daim cesaretlendiren değerli

danışmanım Doç. Dr. Taner GÖK'e bu zamana kadar öğretmiş olduğu her şey için çok teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Lisans ve yüksek lisans eğitimimde kendilerinden ders aldığım, üzerimde emeği olan tüm hocalarıma bana kattıkları öğretiler için teşekkür ediyorum.

Tez hazırlama sürecinde her daim yanımda olup desteklerini esirgemeyen dostlarıma gönülden teşekkür ediyorum.

Bugüne kadar maddi manevi her daim yanımda olup bana olan güvenlerini ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen canım aileme sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Emine BOZ
Çanakkale, Ağustos 2024

ÖZET

**SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAT TARLAN
KOLEKSİYONU 62 NUMARADA KAYITLI MECMU'A-I EŞ'AR'IN
MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE GÖRE TASNİFİ
(150^b-197^a v.)**

Emine BOZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Taner GÖK

29/08/2024, 281

Bu tez çalışması, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 numarada kayıtlı olan *Mecmu'a-i Eş'ar* isimli şiir mecmuasının 150^b- 197^a varakları arasında bulunan şiirlerin ve az miktarda bulunan nesir parçalarının transkripsiyonunu, ayrıca Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesine Göre yapılan tasnifini ve mecmuanın tanıtımını içermektedir.

Mecmuada 15-16 ve 19. yüzyıllar arasında yaşamış pek çok şairin çeşitli nazım şekilleriyle yazılmış şiirleri yer almaktadır. Toplamda mahlası bilinen 82 şair ve 151 şiir bulunmaktadır. Ayrıca şairi belirlenemeyen 122 şiir parçası mevcuttur. Mecmuada bulunan şairler ağırlıklı olarak divan şairleri olmakla beraber tekke şairlerine de rastlanmaktadır. Mecmuadaki şiirlerin neredeyse tamamı Türkçe olup az miktarda Farsça şiir parçaları olduğu da görülmüştür. Mecmua içerisinde şiirler haricinde kısa nesir parçalarına da rastlanmış olup tasnifleri yapılmıştır.

Birinci bölümde çalışmanın konusu, amacı, önemi anlatılmış olup ardından kısaca mecmualar hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya konu olan mecmua tanıtılmıştır. İkinci bölümde önceki çalışmalar hakkında bilgi verilip üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi izah edildikten sonra dördüncü bölümde manzum ve mensur parçaların MESTAP'a göre tasnifi verilmiştir. Son olarak bahsi geçen mecmuanın 150^b-197^a sayfa aralığının transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Mecmua, MESTAP, Şiir Mecmuası, Şair, Nazım Şekli

ABSTRACT

CLASSIFICATION OF THE MECMU'A-I EŞ'AR REGISTERED IN NUMBER 62 AT THE ALİ NİHAT TARLAN COLLECTION OF THE SULEYMANIYE LIBRARY ACCORDING TO SYSTEMATICAL CLASSIFICATION PROJECT (150^b-197^a v.)

Emine BOZ

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Turkish Literature

Supervisor: Assoc. Prof. Taner GÖK

29/08/2024, 281

This thesis study includes the transcription of the poems and a small amount of prose pieces found between pages 150b and 197a of the poetry magazine called *Mecmu'a-i Eş'ar*, which is registered in the Suleymaniye Manuscript Library Ali Nihat Tarlan Collection number 62, as well as its classification according to the Systematic Classification of Magazines Project and It includes the introduction of the magazine.

The magazine contains poems written in various verse forms by many poets who lived between the 15th, 16th and 19th centuries. In total, there are 82 poets and 151 poems whose pseudonyms are know. There are also 122 poems whose pseudonym is unknown. Although the poets in the magazine were mainly divan poets, lodge poets were also encountered. Almost all of the poems in the magazine are in Turkish, but there are also a small number of Arabic and Persian poems. Apart from poems, short prose pieces were also found in the magazine and they were classified.

In the first chapter, the subject, purpose and importance of the study are explained, then briefly information about the magazines is given and the magazine that is the subject of the study is introduced. After giving information about previous studies in the second chapter, explaining the method of the study in the third chapter, the classification of verse and prose pieces according to MESTAP is given in the fourth chapter. Finally, the transcribed text of page 150^b-197^a of the mentioned magazine is included.

Key words: Magazine, MESTAP, Poetry Magazine, Poet, Verse Form

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	1
1.3. Çalışmanın Önemi.....	1
1.4. Mecmualar ve Şiir Mecmuaları Hakkında.....	2
1.5. Şiir Mecmualarının Edebiyat Açısından Önemi.....	4
1.6. Mecmu'a-i Eş'ar'ın (150 ^b -197 ^a v.) Tanıtılması.....	5
1.6.1. Nüsha Tavsifi.....	5
1.6.2. Tertip Hususiyeti.....	6
1.6.3. Mecmuanın Muhtevası.....	7
1.6.4. Karşılaştırmalı Neşri Yapılan Divanlarda Bulunmayan Şiirler.....	8
1.6.5. İmla Özellikleri.....	10
1.6.6. Mecmuada Bulunan Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar, Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	10
1.6.7. Mecmuadaki Şiirlerde Kullanılan Vezinler.....	13

İKİNCİ BÖLÜM	
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	14
2.1. Mecmuaların Tasnifi ve MESTAP.....	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	17
3.1. Çalışmanın Yöntemi.....	17
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
ARAŞTIRMA BULGULARI	18
4.1. Mecmuanın (150 ^b -197 ^a v.) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu.....	18
4.2. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem.....	73
4.3. Metnin İşaretler sistemi.....	74
4.4. Metnin Çeviri Yazısı.....	75
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ	276
SONUÇ.....	274
KAYNAKÇA.....	276
EKLER.....	I
EK 1.....	II

SİMGELER VE KISALTMALAR

v.	Varak
MESTAP	Mecmuaların Sistematiik Tasnifi
vd.	Ve diğerleri
yy.	Yüzyıl
vb.	Ve benzeri
mm.	Milimetre

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Mecmuada bulunan şairler, yaşadıkları yüzyıllar, kullandıkları nazım şekilleri ve sayısı	10
Tablo 2	Mecmuadaki şiirlerde kullanılan vezinler	12
Tablo 3	Mecmuanın (150 ^b -197 ^a v.) MESTAP'a göre muhteva tablosu	18
Tablo 4	Mensur bölümler tablosu	72

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusu Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 numarada kayıtlı şiir mecmuasını tanıtmak, eserin 150^b-197^a varakları arasında bulunan şiirleri transkripsiyon harflerine aktararak MESTAP'a göre mecmuanın incelemesini yapmaktır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, mecmuanın belirtilen varakları arasında yer alan şiirlerden, şairi tespit edilenlerin basılı divanlarından yahut tezkire metinleri, nazire mecmuaları vb. eserlerden kontrolünü yaparak mevcut farkları belirlemek, ayrıca şairlerin bu zamana kadar bilinmeyen şiirlerini ve kaynaklarda adını tespit edemediğimiz şair/şairleri gün yüzüne çıkarmaktır. Bu çalışmanın, Eski Türk edebiyatı alanında yapılan çalışmalara ve bu alanda çalışan araştırmacılara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.3. Çalışmanın Önemi

Şiir mecmuaları Eski Türk edebiyatı için önemli kaynaklar arasında zikredilmektedir. İçlerinde şairler ve şiirler nezdinde kıymetli bilgiler barındıran bu mecmuaların birçoğu kütüphane raflarında gün yüzüne çıkarılmayı beklemektedir. Çalışmamızın konusu olan mecmuada ise 15-16 ve 19. yüzyıllar arasında yaşamış mahlasları belli olan 82 şair ve bu şairlere ait çeşitli nazım şekilleriyle kaleme alınmış şiirler yer almaktadır. Ayrıca mahlası olmayan yahut herhangi bir başlığı bulunmayan şiirler de mevcuttur. Mecmuada toplam 273 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 122 tanesinin mahlası belli olmayıp 151 tanesinin mahlası bellidir.

Aynı zamanda mecmuada yer alan şairlerden Ra'dî mahlaslı şaire, incelenen kaynaklarda rastlanılmamıştır. Bu durum mahlası yazarken mürettibin bir harf hatası yapmış olabileceğini ve bu sebeple okuyucunun yeni bir şaire rastladığını düşünmesini akla getirdiği

gibi adı daha önce duyulmamış yeni bir şaire rastlanmış olabileceğini de getirmektedir. Bunun yanında mecmuada yer alan şairlerin şiirlerinden bazılarının karşılaştırmalı neşri yapılan divanlarda bulunmadıkları tespit edilmiştir. Bu şairler ve divanlarında bulunmayan şiirleri hakkında ileride ayrıntılı bir şekilde bahsedildiğinden burada sadece şairlerin isimlerini vermek yeterli olacaktır. Zikredilen şairler: Bursalı Rahmî, Manastırlı Celâl Bey, Zâtî, Kabûlî, Hayâlî, Behiştî'dir. Söz konusu mecmua, bugüne kadar kaynaklarda rastlayamadığımız şair ve şiirleri içermesi bakımından oldukça önemlidir.

1.4. Mecmualar ve Şiir Mecmuaları Hakkında

Mecmua, “yığma, toplama” vb. anlamları olan Arapça cem^ç kökünden türemiş bir kelimedir. Bu haliyle kelime anlamı olarak “cem^ç olunmuş, toplanmış bir araya getirilmiş şey; toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap; dergi” anlamlarına gelmektedir (Devellioğlu, 2016: 689). Mecmûanın yanı sıra mecâmî^ç, mecma^ç, câmi^ç gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesi'nde- cüzdan, defter ve cerîde isimleri de aynı mânada kullanılmıştır (Uzun, 2003:265). Günümüzde “dergi” kavramını karşılayan bu kelime, çalışmamızda da “seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap” anlamında yer almaktadır. Bu anlamda mecmuayı; “farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü” olarak tarif etmek mümkündür (Köksal, 2012:411). Mecmuanın kelime anlamından başka değinilecek diğer bir konu da içeriğinde hangi malzemeyi barındırdığıdır.

“Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır”(Uzun, 2003:265).

Buradan anlaşılacağı üzere mecmualar kelime anlamı gereği belirli konuları/parçaları içlerinde barındırma, toplama özelliğine sahip eserlerdir. Dolayısıyla bu noktada devreye bu eserlerin derleyicileri girmektedir. Mecmuaların içerdiği parçalar, onları derleyen kişilerin yani müretteplerinin ilgi alanlarına göre oluşmaktadır. Bundan kaynaklı olarak bir mecmua isimlendirilirken içerisinde barındırdığı metinler dikkate alınmaktadır. İçerisinde barındırdığı bütün parçaların faydalı bilgilerden oluştuğu bir mecmua “mecmû^ç-i fevâid,

bütünü ilahilerden oluşan bir mecmua “mecnû‘a-i ilâhiyât”, gazellerin bir araya getirilmesiyle oluşan bir mecmua “mecnû‘a-i gazeliyât” gibi isimlendirmeler almaktadır. Ayrıca çalışmamıza konu olan mecmua gibi tek bir nazım şekli değil, çeşitli nazım şekillerinin bir araya gelmesiyle oluşmuş mecmualar da bulunmaktadır. Bu eserlere, herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği/müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmûası denmektedir. Bu eserler, kütüphanelerde “Şiir mecmûası” adı altında kayıtlı olabileceği gibi genellikle Mecnû‘a-i eş’âr veya Mecnû‘atü’l-eş-âr olarak kayıtlıdır (Köksal, 2012:411-412).

Mecmualar konusunda dikkati çeken diğer bir husus ise bu eserlerin tertip hususiyetleridir. Yukarıda belirttiğimiz üzere müretteplerinin ilgi alanlarına göre derlenen bu eserlerin tertibinde geleneğe baktığımızda kimi mecmualarda belirli herhangi bir kural yahut düzen gözetilmediği görülmektedir. Mecmualar kişinin şahsi beğenilerine göre oluşturulmuş kişisel defterler niteliğinde olmaları sebebiyle mürettibin tutumuna göre bir tertip söz konusudur. Kimi mecmualar oldukça karışık bir düzende yazılmışken kimileri belirli bir sistem dahilinde tertiplenmiştir. Mürettibin, mecmua sayfalarında derkenarlara bazen kendi hayatı bazen dönemin önemli şahsiyetleri hakkında kısa bilgiler eklediği görülebilir. Bunun yanında bizim mecmuamızda da yer alan bazı ilaç tarifleri, dua tavsiyeleri, birtakım formüller vb. küçük bilgiler mecmua sayfalarında karşımıza çıkmaktadır. Bu durum bize şiir mecmualarının sadece edebi önemini değil sosyal ve kültürel alanlardaki önemini de göstermektedir.

Şiir mecmualarının içlerinde barındıkları malzemelerin çeşitliliği gibi varaklarının tertibinde de çeşitlilik görülmektedir. Mecmuaya alınacak parçaların, yalnızca varak ortalarına değil derkenarlara da serpiştirilmiş olduğu, eğer bir şiir mecmuasıysa şiirlerin belirli bir düzene göre değil karışık bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Örneğin mürettip eserine art arda aldığı 7 kasideden sonra 3 musammat ekleyip tekrar kasideleri eklemeye devam edebilir. Yahut bir şairin 5 şiirini mecmuaya alırken bu şiirlerin aralarına başka şairlerin de şiirlerini karıştırabilir. Aynı durum nazım şekilleri, aruz kalıpları, kafiye, redif, şair seçimi gibi unsurlarda da gözlenmektedir. Bu tertip düzeninde bunun gibi birçok örnek bulunmaktadır. Tüm bu unsurlar ve daha başkaları tamamen derleyenin beğenisine ve isteğine bağlı durumlardır.

Burada dikkati çeken, tertip hususiyetlerinin bizlere neyi ifade ettiği bir şiir mecmuasının içerdiği şiirlerin konularına, bu şiirlerin şairlerine ve bahsedilen bu unsurların azlığı yahut çokluğuna bakarak eğer mecmuanın tertiplendiği dönem belliyse o dönemin

kültürel şiir anlayışları, okuyucularının şahsi beğenileri hakkında bilgi edinmek mümkündür. Aynı durum tertiplendiği bölge için de geçerlidir. Fakat çoğu şiir mecmuasının varaklarında yer alan yıpranmalar nedeniyle oluşan tahribatta mecmuanın mürettibi, yazıldığı dönem ve bölge hakkındaki bilgiler ya eksik ya da tamamen okunamaz vaziyettedir. Hal böyle olunca net bir dönem ve okuyucu kitle tespitinin yapılması mümkün olmayacaktır. Ancak tüm bunlara rağmen yaklaşık bir kanıya varmak mümkün olacaktır.

1.5. Şiir Mecmualarının Edebiyat Açısından Önemi

Şiir mecmuaları, bünyesinde topladığı çeşitli malzemeler açısından edebiyatımız için oldukça önemli eserlerdir. Eğer bir şiir mecmuasının yazıldığı tarih ve yer biliniyorsa içeriğinde bulunan şiirlerin, şairlerinin mahiyetleri örneğin mecmuanın içerisinde hangi yüzyıl şairlerinin ve bunlardan en çok hangi şairin şiirlerinin yer aldığı, hangi nazım şekillerinin yahut türlerinin ne sıklıkla bulunduğu, mecmua içerisinde verilmişse bir şair hakkındaki bilgiler bizlere devrinin edebi zevklerini, sanat anlayışlarını verecektir. Ayrıca şiir mecmuaları bizlere bu noktada edebiyat açısından birer biyografi, edebiyat tarihi, metin neşri gibi konularda kaynak oluşturacak eserlerdir. Şiir mecmualarının Türk edebiyatı açısından önemlerini aşağıda şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Bir şairin, divanında yer almayan bir şiirine şiir mecmualarında rastlayabiliriz.
2. Hiçbir kaynakta adına rastlamadığımız yeni bir şairin adı ve şiirleri şiir mecmualarının sayfalarında karşımıza çıkabilir.
3. Mecmualar, divanlarda yer alan şiirlerin farklı versiyonlarını içerebilir.
4. Şairlerin hayatlarıyla ilgili daha önce kaynaklarda yer almamış yeni bilgilere şiir mecmuaları sayesinde ulaşılabilir.
5. Kaynaklarda adına rastladığımız fakat müstakil olarak ortaya çıkmamış yeni eserler bu mecmualar sayesinde gün yüzüne çıkabilir.
6. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz. (Köksal, 2012:419)

7. Mecmualar, bozuk/eksik kelime yahut vezinli metinlerin tamir edilmesi ve çeşitli nazım şekilleriyle yazılmış manzumelerdeki eksik kısımların tamamlanmasında fayda sağlayabilirler (Yılmaz, 2008:258-260).

1.6. Mecmu'a-i Eş'ar'ın (150^b-197^a v.) Tanıtılması

1.6.1. Nüsha Tavsifi

Çalışmamıza konu olan mecmua, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 Numarada kayıtlı olan *Mecmu'a-i Eş'ar* isimli eserdir. Mecmua toplamda 198 varaktan oluşmaktadır. Bu çalışmada ise mecmuanın 150^b-197^a varakları incelenmiştir. Mecmua; 202x130-130x85 mm. boyutlarında, kül rengi meşin, yeni ciltte, satır sayısı muhtelif olup manzum yazım şekli ve Arap harfli alfabeye nesih yazı türünde kaleme alınmıştır. Katalogda ve mecmuanın içerisinde derleyenin adı ve istinsah tarihi bilgileri bulunmamaktadır. Varaklar satır altı reddâdelidir. Mecmuada, varakların alt kısımlarında okumayı zorlaştıran ve bazen de engel olan yoğun bir tahribat bulunmaktadır.

Başlıklar çoğunlukla kırmızı bazen mavi, şiirler siyah, şiirlerde tekrar eden mısralar ise çoğunlukla kırmızı yer yer de mavi mürekkeple yazılmıştır. Mahlaslar ise bazen kırmızı bazen de siyah mürekkeple yazılmış; siyah mürekkeple yazılan mahlasların üst kısmı kırmızı/siyah mürekkeple, kırmızı mürekkeple yazılan mahlasların üst kısmı siyah mürekkeple belirgin hale getirilmiştir. Okumanın kolaylaştırılması için yer yer kullanılan hareketlerin bazen kırmızı bazen de siyah mürekkeple yazıldığı görülmüştür.

Şiirlerde yanlış yazıldığı düşünülen yahut tekrara düşülen mısraların üzeri siyah mürekkeple çizilerek o mısranın iptal edildiği belirgin hale getirilmiştir. Ayrıca şiirlerde bazı mısraların aralarından noktalar halinde olacak şekilde boş bir alana kadar işaretleme yapılarak bu alana mısralar, beyitler yahut kelimeler eklenmiştir. Sonradan eklenmiş izlenimi veren bu durum bize bahsi geçen yapıların, şiirin yazım esnasında yazılmasının unutulduğu ve sonradan bu şekilde eklendiğini düşündürmektedir.

Mecmua üzerinde çalışılırken zikredilen bu vasıfların yazı türü ve yazım şeklinde yer yer farklılıkların olduğu görülmüştür. Yoğun olarak manzum metinleri içeren mecmuanın, mensur bazı parçaları da bulunduğu tespit edilmiştir. Bu parçalar aşağıda daha detaylı olarak incelenmiştir. Ayrıca, nesih yazı türünün hakim olduğu varaklarda bazı şiir/şiirlerde yazı türünün rika yazı türüne geçtiği görülmüştür.

1.6.2. Tertip Hususiyeti

Mecmuanın incelenen kısmında şiirlerin yazımında herhangi bir düzene bağlı kalınmadığı, kafiye ve redif gibi özelliklere dikkat edilerek sıralanmadığı tespit edilmiştir. Aynı şaire ait yahut aynı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerin bazen arka arkaya yazıldığı bazen de bu düzenin bozulduğu görülmüştür. Fakat arka arkaya aynı şaire ait verilen şiirler varak ortalarının ve derkenarlarının bağlantılı gittiği izlenimini uyandırmaktadır. Varaklarda kaside, müseddes, terci-i bend gibi şiirler öncelikle varak yüzünün ortasından başlayıp ya aynı yüzde ya da sonraki varak yüzlerinde yine varak yüzünün ortasında bitirilmiştir. Aynı durum varakların derkenarlarında bulunan şiirler için de geçerlidir. Derkenarda başlayan bir şiir yine derkenarda devam etmiş ve bitirilmiştir. Ancak müfred, kıta, nazm gibi şiirlerin bulunduğu varaklarda ise düzen sütunlar halinde takip edilmiştir. Fakat bu sisteme de bağlı kalınmadığı müfredlerin bulunduğu bir varakta görülmektedir. Söz konusu müfredler varak ortasına gelişigüzel denebilecek şekilde yazılmıştır. Bundan dolayı da satır sayıları değişiklik göstermektedir.

Mecmuada bulunan şiirlerin neredeyse tamamına başlık verilmiştir. Bu başlıklar şiirlerin hepsinde aynı olmayıp çeşitlilik göstermektedir. Başlıklar şu şekildedir: sadece şairin adı, sadece nazım şeklinin adı, şairin ve nazım şeklinin adı, nazım türünün adı, şairin, nazım şeklinin ve tahmis yahut tesdis yapılan şairin adı, kaside yazılan kişinin ve şairin adı. Görüldüğü üzere şiirlere çeşitli yönlerden başlıklar verilmiş bu konuda da bir düzen gözetilmemiştir. Mecmuada musammat, nazm, kıta nazım şekillerinden oluşan şiirlere verilen başlıkların çoğunun günümüz nazım şekilleri bilgileriyle örtüşmediği ve yanlış ifade edildiği görülmüştür. Örneğin terci-i bend olan bir şiire terkeb-i bend başlığı, müseddes olan bir şiire terci-i bend başlığı, nazm olan bir şiire kıta başlığı, tesdis olan bir şiire tahmis başlığı verilmiştir. Bu durum mecmua derleyicisinin yeterli edebiyat bilgisine sahip olmamasından yahut her ne kadar mecmuanın tertip edildiği dönem belli değilse bile günümüzdeki gibi bir sistemli nazım şekli bilgisinin bulunmamasından kaynaklıdır. Tabii şiirlere bu yanlış başlıkların verilmesi bahsedilen her nazım şeklinde geçerli değildir. Müseddes, tahmis, kıta gibi şiirlerinin bulunduğu şiirlere doğru başlıkların verildiği de görülmüştür. Bu durumda olan şiirler metnin çeviri yazısında dipnot halinde, ayrıca manzum şiirler tablosunun açıklamalar kısmında tek tek belirtilmiştir.

Şiirlerde genellikle mahlas bulunmaktadır. Mahlası olmayan şiirler çoğunlukla müfredlerdir. Bazen de aynı şairin art arda gelen şiirleri “velehu” başlığıyla yazılmıştır.

Mecmuaya dahil edilen şair sayısı 82'dir. Yaşadıkları yüzyıllara bakıldığında en çok 16. yy. ardından 15. yy. gelmektedir.

1.6.3. Mecmuanın Muhtevası

Mecmuada yer alan nazım şekilleri oldukça çeşitlidir. Bunları 102 müfred, 38 kıta, 32 kaside, 19 nazm, 10 mesnevi, 2 gazel, 24 müseddes, 15 tahmis, 7 muhammes, 6 terci-i bend, 4 murabba, 3 muaşşer, 2 tesdis, 2 müsemmen, 2 semai, 1 şarkı, 1 müsebbba, 1 terki-i bend şeklinde sıralamak mümkündür. Ayrıca nazım şekli nüshadaki yıpranma nedeniyle belirlenemeyen 3 şiir vardır. Buna göre mecmuada toplam 273 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin 122 tanesinin mahlası belli olmayıp 151 tanesinin mahlası bellidir.

Mecmuaya dahil edilen şairlerin sayısı 82 olarak tespit edilmiştir. Yaşadıkları yüzyıllara göre en fazla 16. yy. şairleri ardından 15. yy. şairleri gelmektedir. Ardından bir 18 ve bir 19. yy. şairi mecmuaya dahil olmuştur. Mecmuada en çok şiiri bulunan şair 16. yy. şairi Hayâlî'dir. Hemen ardından şiir çokluğuyla 15. yy. şairi Necâtî gelmektedir. Şairlerin şiir sayıları ve yaşadıkları yüzyıllarla ilgili bilgiler aşağıda tablolar halinde verilecektir. Yapılan araştırmalar sonucu bu şairlerden dördünün tekke şairi olduğu anlaşılmıştır. Bunlar Gedâ Muslî, Derviş Muhammed, Kalender ve Hızır Bâlî'dir.

Mecmuada bulunan şiirler Türkçe ağırlıklı olmak üzere az sayıda Farsça yazılmış şiirler de bulunmaktadır. Ayrıca 195^b yüzünde "kıta" başlığıyla derleyene ait olduğunu düşündüğümüz bir şiir de bulunmaktadır. Şiirin ilk beytinde mecmuadan "cönk" diye bahsedilmektedir. Bu durum günümüzdeki gibi bir mecmua, cönk ayrımının gelenekte belirgin olmadığını göstermektedir.

Adı geçen beyit:

Қыт'а

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

İlâhî işbu cöngün şāhibini

Cihānda gün gibi 'ālî-cenāb it

Ayrıca mecmuada şiir dışı unsurlar da bulunmaktadır. Bunlardan ilki fitil otu yapımını anlatan, formüllerden oluşan sütunlardır. Bununla beraber formüllerin altında yer alan beyitlerin de afyon ve esrar yapımını anlatan yahut bunlarla ilgili şiirler olduğu tespit

edilmiş fakat mecmuanın incelenen diğer varaklarıyla aralarında bir konu bağlantısı bulunmamıştır. Bu sebeple mürettibin formüllerin altına aynı konudaki şiirleri bilerek topladığı düşünülmektedir. İkincisi görsel bir şiirdir. Bu görsel ekler kısmında ek1 başlığı altında verilmiştir. Ancak burada tarif etmek gerekirse beyitte sık tekrar eden mim ve kef harflerinin görselin asıl unsuru olduğudur. Sonrasında bir ilaç tarifi ve sıkıntıya iyi geleceği ifade edilen bir dua hemen ardından Fatih Sultan Mehmet ve II. Bayezid zamanlarında yaşayan önemli kişilerden bahsedilen mensur bir metin yer almaktadır. Bu durum bizlere, şiir mecmualarında mürettibin beğenisine göre istisnai olarak şiirden farklı yapıların da bulunabileceğinin bir örneği olabileceğini göstermektedir.

1.6.4. Karşılaştırmalı Neşri Yapılan Divanlarda Bulunmayan Şiirler

Mecmuadaki şiirlerin incelenmesinde ilk olarak neşri yapılmış divanlara başvurulmuştur. Şiirlerin ilgili divanlarda bulunup bulunmadığı kontrol edilmiş eğer divanda bulunuyorsa farklılıklar teker teker dipnotlanmıştır. Fakat bu inceleme esnasında mecmuadaki şiirlerden bazılarının, şairlerinin divanlarında bulunmadıkları görülmüştür. Hal böyle olunca şiirlerin aynı şaire mi yoksa benzer mahlas taşıyan başka bir şaire mi ait olduğu noktası ortaya çıkmıştır. Bahsi geçen şairler ve şiirleri aşağıda sıralamadan önce şiirlerin ilgili şairlere aitliğinin tespiti sırasında izlenen yöntemden bahsetmek yerinde olacaktır. Bu tür incelemelerde dikkat edilen önemli husus, yalnızca mahlastan değil metin tanıklığından hareket ederek bir şairin mecmuada 5 şiiri varsa bunların en azından birinin ilgili şairin divanında da bulunuyor olmasıdır (Kolunsağ, 2023:89). Bu duruma dikkat ettiğimizde mecmuaya dahil olan şairlerin, şiirlerin birbirleriyle olan bağlantılarını çözmek daha belirgin hale gelmiştir. Elbette bu tür incelemelerde tek ölçüt metin tanıklığı değildir. Şairlerin kullandıkları tema ve üsluplar da bir ölçüt sayılmaktadır lakin bu çalışmada metin tanıklığından yola çıkılmıştır.

Bununla beraber aşağıda vereceğimiz verilerden sonra şiirlerin sözü edilen şaire aidiyeti hususunda akıllarda bir soru işareti oluşacaktır ki bu gayet doğal bir durumdur. Çünkü sözünü ettiğimiz şairler, günümüzden çok uzun zaman önce yaşamış ve yazdıkları şiirler o zamanlarda elimizdeki mecmuaya dahil olmuştur. Bu açıdan bakıldığında söylenecek verilerin kesinliklerinin yanında az da olsa şüphe payı elbette ki kalacaktır (Boz,

2024:150). Fakat tüm bunlara rağmen eldeki veriler doğrultusunda ölçüt olarak kullandığımız metin tanıklığının sonuca götüren bir yol olduğunu söylemek mümkündür.

Bahsi geçen şiirlere ve şairlerine geçmeden evvel sıralayacağımız verilerin, mecmuanın 150^b-197^a sayfaları arasında bulunduğunu söylemek yerinde olacaktır. Ayrıca tüm şiirlerin sayfa numaraları ve hangi divanlar içerisinde bulunup bulunmadıkları, divanların kaynakları, şiirlerin başlıkları tablo 3 içerisinde detaylıca verildiğinden burada sadece hangi şiirlerin kaçının şairlerinin divanlarında bulundukları kaçının bulunmadıkları verilecektir.

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda 6 şairin mecmuadaki şiirlerinin birkaçının mevcut divanlarında bulunmadığı görülmüştür. Bu şairler: Bursalı Rahmî, Manastırlı Celâl Bey, Zâtî, Kabûlî, Hayâlî, Behiştî'dir.

Bursalı Rahmî'nin mecmuada bulunan toplam 8 şiirinden, 6 kaside ve 1 terci-i bend olmak üzere 7'si divanında bulunurken 1 kasidesi şairin divanında bulunmamaktadır (Erdoğan, 2017).

Manastırlı Celâl Bey'in, mecmuada bulunan toplam 3 şiirinden, 1 tahmis ve 1 kaside olmak üzere 2 şiiri divanında bulunurken 1 mesnevisi divanında bulunmamaktadır (Güneş, 2013).

Zâtî'nin ise toplam 3 kasidesinden 2'si divanında bulunurken 1 kasidesi şairin mevcut divanında bulunmamaktadır (Kurtoglu, 2017).

Kabûlî'nin mecmuada bulunan iki şiirinden biri olan mütekerir muhammesi divanında bulunurken 1 mütekerrir müseddesi şairin divanında bulunmamaktadır (Erdoğan, 2008).

Hayâlî Bey'in 4 kaside, 1 muaşşer, 2 tahmis, 1 nazm, 1 kıta olmak üzere 9 şiiri divanda bulunurken 1 kıta ve 1 nazm olmak üzere 2 şiiri şairin divanında bulunmamaktadır (Tarlan, 1945).

Behiştî'nin ise mecmuanın yukarıda belirtilen sayfa aralığında çok az şiiri olması ve divanda bunların bulunmaması sebebiyle mecmuanın tamamı gözden geçirilmiş ve şairin toplamda mecmuada 6 şiirinin olduğu, bunlardan mecmuanın 87^a, 99^b, 100^a sayfalarında 3 gazel ve 113^b sayfasında bulunan 1 gazel (İnceoğlu,2023:11) olmak üzere toplam 4 şiirin şairin divanında bulunduğu tespit edilmiştir. Fakat bir tevhid ve bir tahmisi olmak üzere iki şiiri (Boz, 2024:150) şairin divanında bulunmamaktadır.

Tespit ettiğimiz bu veriler yukarıda belirtilen metin tanıklığı gözetilerek elde edilmiştir. Bu noktada ilk dayanağımız mecmuaya dahil olan şiirlerden bir ya da daha fazla

şairin şairlerinin divanlarında bulunmasıdır. Bu durum aynı mahlası taşıyan ve divanlarında bulunmayan diğer şairlerin de farklı şairlere değil bahsi geçen şairlere ait olduğu izlenimi uyandırmaktadır.

1.6.5. İmla Özellikleri

Mecmuada dikkat çeken bazı yazım özellikleri şunlardır:

1. Metinde “yok” kelimesi hem “yoğ” hem de “yoğ” şeklinde yazılmıştır.
2. Şairlerde atıf vavlarının kullanımında bir özen gösterilmemiştir. Atıf vavları bazen yazılmış bazen yazılmamıştır. Örneğin “arż u niyāz” yazılması gerekirken “arż niyāz” şekilde yazılmıştır.
3. Mecmuada 3. tekil kişi işaret zamirinin yazımında da değişkenlik vardır. Hem “o” hem de “ol” olarak yazılmıştır.
4. Şairlerde “haqq, dürr...” gibi kelimelerin vezne göre çift veya tek ünsüzle mi okunması gerektiği bazen şeddeyle belirtilirken bazen de hiç belirtilmemiştir.
5. Metinde “ki” bağlacının hem “kim” hem de “ki” şekliyle yazıldığı görülmüştür.
6. Metinde “çünkü” edatı farklı yerlerde “çün, çünki, çünkim, şekilleriyle yazılmıştır.
7. Zarf fiil eki olan “ıp, ip” kullanımlarında “ıb, ib” şeklinde yazılmıştır. Örneğin “gelip”, “gelüb”.

1.6.6. Mecmuada Bulunan Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar, Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Mecmuada isimleri tespit edilen toplam 82 şair bulunmaktadır. Ayrıca herhangi bir başlığı veya mahlası olmayan şairler ve müfredler de vardır. En çok şiiri bulunan şairler Hayâlî (16. yy.) ve Necâtî (15. yy.)’dir. Yaşadıkları yüzyıllar açısından mecmuaya en çok 16. ve 15. yy şairlerinin dahil olduğu görülmüştür. Yüzyıllara göre şair sayıları ise şöyledir: 16. yy.dan 42, 15. yy.dan 7, 18. yy.dan 1 ve 19. yy.dan 1 şair. Yaşadığı yüzyıl tam olarak tespit edilemeyen şair sayısı ise 31’dir. Mecmuada bulunan nazım şekillerine baktığımızda müfredler ağırlıktadır. Mecmuada bulunan toplam 273 şiirden 102 tanesinin müfred olduğu görülürken müfredlerden sonra kıtaların ve kasidelerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Kıta

sayısı 36 ve kaside sayısı 32 tanedir. Müfredlerin büyük çoğunluğunda mahlas bulunmamaktadır.

Mecmuadaki şairlerden bazılarının yaşadıkları yüzyıllara dair kesin bilgilere ulaşılamamıştır. Bu şairler sırasıyla: Emânî, Enverî, Fânî, Fehmî, Gedâyî, Gubârî, Güvâhî, Hakîkî, Hasan, Hisârî, ‘İbâdî, Kâmî, Mesîhî, Meşrebî, Nahîfî, Nazmî, Nîmetî, Nûrî, Ra‘dî, Sadrî, Selâmî, Senâyî, Sipâhî, Sun‘î, Süleyman, Şevkî, Şuhûdî, Vâlehî, Yetim, Ziyâ‘î’dir. Saydığımız şairlerin yüzyılları incelenirken kaynaklarda birden fazla aynı mahlasta ve aynı yüzyıllarda yaşamış şairler olması kesin bilgiye ulaşmamızı güçleştirmiştir. Buna rağmen eldeki şiirlerin aidiyetini bulmak için aynı mahlasa sahip divanların hepsi incelenmiş fakat içlerinde ilgili şiirlerin bulunmamasından dolayı yukarıda sıralanan şairlerin yüzyılları hakkında kesin bir sonuca ulaşılamamıştır. Ancak bunlardan sadece Ra‘dî mahlaslı şairin adına incelediğimiz kaynaklarda rastlanamamıştır. Bu durum şairin mahlasının derleyen tarafından hatalı yazılmasından kaynaklı olabileceği gibi, henüz kaynaklara geçmemiş yeni bir şairin ismine rastlamış olmamızdan da kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 1

Mecmuada bulunan şairler, yaşadıkları yüzyıllar, kullandıkları nazım şekilleri ve sayısı

Sıra no:	Mahlas	Nazım Şekli ve Sayısı	Yaşadığı Yüzyıl
1	‘Ahdî-i Bağdâdî	1 tahmis	16. yy.
2	Ahmed Paşa	1 kaside	15. yy.
3	Ahmedî	2 müfred	15. yy.
4	Ali Şir Nevâyî	4 müfred	15. yy.
5	Bâkî	3 kaside, 1 tercî-i bend	16. yy.
6	Behîştî	1 tahmis, 1 mesnevi	16. yy.
7	Berkî	1 kıta, 1 gazel, 1 müfred	16. yy.
8	Celâl	1 tahmis, 1 mesnevi, 1 kaside	16. yy.
9	Cihânî	1 müfred	15. yy.
10	Derviş Muhammed	1 muhammes	19. yy.
11	Emânî	1 muhammes	?
12	Emrî	1 nazm	16. yy.
13	Enverî	1 nazm	?
14	Fânî	1 müfred	?
15	Fehmî	1 tahmis	?
16	Fevrî Efendi	1 tercî-i bend, 1 terkîb-i bend, 1 tesdis, 1 müseddes, 1 müsebbâ	16. yy.
17	Figânî	1 kaside	16. yy.
18	Fünûnî	1 tahmis	16. yy.
19	Gedâyî	1 müseddes	?
20	Gubârî	1 kaside	?
21	Güvâhî	1 mesnevi, 1?	?

Tablo 1'in devamı

22	Hakîkî	1 gazel	?
23	Hasan	1 tahmis	?
24	Hatâyî	1 müfred	16. yy
25	Hâtem	1 müfred	18. yy.
26	Hâtîfî	1 tercî-i bend	16. yy.
27	Hayâlî	4 kaside, 1 mu' așşer, 2 tahmis, 2 nazm, 2 kıta	16. yy.
28	Hızr Bâlî	?	15. yy.
29	Hisârî	1 müseddes	?
30	Huzûrî	1 müseddes	16. yy.
31	İbâdî	1 mesnevi	?
32	İbni Kemal Paşazâde	2 nazm, 1 kıta,	16. yy.
33	Kabûlî	1 muhammes, 1 müseddes	16. yy.
34	Kadrî	1 kaside	16. yy.
35	Kalender	1 müseddes	16. yy.
36	Kâmî	3 kaside	?
37	Kemal Ümmî	1 kıta	15. yy.
38	Kıyâsî	1 tercî-i bend	16. yy.
39	Lâmî	1 tercî-i bend	16. yy
40	Latîfî	1 muhammes	16. yy.
41	Makâlî	1 müfred, 1 tahmis	16. yy.
42	Me' âlî	1 murabba'	16. yy
43	Memî Şâh	1 semai	16. yy.
44	Mesîhî	1 kıta	?
45	Meşrebî	1 müseddes	?
46	Mevlânâ Aşkî	1 kaside	15. yy.
47	Muslî	1 semai	16. yy.
48	Nahîfî	1 mu' așşer	?
49	Nazmî	1 kıta	?
50	Necâtî	1 kaside, 7 kıta, 2 nazm	15. yy.
51	Nev' î	1 müsemmen	16. yy.
52	Nîmetî	1 kaside	?
53	Nücûmî	1 müseddes	16. yy.
54	Nûrî	1 müseddes	?
55	Penâhî	1 tahmis	16. yy.
56	Ra' dî	1 müseddes	?
57	Rahîmî	1 müseddes	16. yy.
58	Rahmî	7 kaside, 1 tercî' -i bend	16. yy
59	Revânî	1 kaside	16. yy.
60	Rihletî	1 tahmis	16. yy.
61	Sadrî	1 müseddes	?
62	Selâmî	1 müseddes	?
63	Selîkî	2 müseddes	16. yy.
64	Senâyî	1 muhammes	?
65	Sihri	1 muhammes	16. yy.
66	Sipâhî	1 tahmis	?
67	Sirâcî	1 müseddes	16. yy.
68	Sun' î	1 tahmis	?
69	Süleyman	1 müfred	?
70	Şevkî	1 mu' așşer	?
71	Şihâbî	1 murabba', 1 müsemmen	16. yy.
72	Şuhûdî	1 tahmis	?
73	Ubeydî	1 müseddes	16. yy.
74	Ulûmî	1 müseddes	16. yy.

Tablo 1'in devamı

75	‘Ulvî	2 kaside, 3 müseddes, 1 muhammes	16. yy.
76	Usûlî	1 müfred	16. yy.
77	Vâlîhî	1 kaside	?
78	Yahyâ	1 müseddes	16. yy.
79	Yetim	2 kıta	?
80	Zâtî	3 kaside	16. yy.
81	Zihnî	1 murabba‘, 1 tahmis	16. yy.
82	Ziyâ‘î	4 kıta, 1 müfred	?

1.6.7. Mecmuadaki Şiirlerde Kullanılan Vezinler

Mecmua içerisinde 273 şiir vardır ve 14 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. En çok remel bahrinin “Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” (58) ve “Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün” (28), hezec bahrinin “Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün” (29), hafif bahrinin “Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün” (28) kalıplarıyla yazılan şiirler vardır.

Tablo 2

Sıra no	Kullanılan Vezin	Adet
1	Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün	29
2	Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün	52
3	Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün	30
4	Meâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün	3
5	Mef’ûlü mefâ’ilü mefâ’ilü fe’ûlün	5
6	Mef’ûlü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün	21
7	Mef’ûlü fâ’ilâtün mef’ûlü fâ’ilâtün	2
8	Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün	6
9	Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün	1
10	Mefâ’ilün mefâ’ilün fe’ûlün	17
11	Mef’ûlü mefâ’ilün fe’ûlün	3
12	Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün	28
13	Fe’ûlün fe’ûlün fe’ûlün fe’ûl	1
14	Fe’ûlün fe’ûlün fe’ûlün fe’ûlün	2

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Mecmuaların Tasnifi ve MESTAP

Edebiyat açısından önemi oldukça belli olan mecmualar önceki yıllardan itibaren birtakım çalışmalara, tasniflere konu olmuşlardır. Yapılan tasnif çalışmalarıyla mecmuaların mahiyeti belirlenmek istenmiş, içerdikleri malzemelere göre genel olarak nasıl gruplandırabiliriz sorusuna cevap aranmıştır. Yapılan bu tasniflerin ilki Agah Sırrı Levend'in yaptığı sınıflandırmadır. Levend, bu sınıflandırmayı genel başlıklar üzerinden yapıp daha sonra bu başlıklar hakkında daha ayrıntılı bilgiler vermiştir. Levend'in tasnifi şu şekildedir:

- a. Nazîreler macmuaları,
- b. Meraklılarınca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- c. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- d. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- e. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 2015:166-167).

Levend'den sonra daha detaylı bir tasnifi Günay Kut yapmıştır:

1. Nazire mecmuaları.
2. Seçme şiir mecmuaları (mecmua-i eş'ar, mecmua-i devavin).
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (mecmua-i edviye, mecmua-i Tevarih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeat, mecmuatü'r- resail gibi).
4. Karışık mecmualar. Bu tür mecmualar nazım nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986:170).

Yapılan bu tasniflerden sonra mecmua çalışmaları devam ettikçe bu eserlerin tasnifi konusu da devam etmiş ve yapılan ilk iki tasnife ek olarak yeni tasnifler ortaya konmuştur. Mecmuaların tasnifiyle ilgili çalışmalar genel olarak bu eserlerin içeriklerinin çok çeşitli olmaları, derleyicilerin her zaman belli olmaması, hangi kıstasa göre derlendiklerinin anlaşılmak istenmesi gibi nedenler etrafında yapılmıştır. Bu çalışmalara örnek olarak Mehmet Gürbüz ve Atabey Kılıç'ın yaptıkları tasnifleri de eklememiz mümkündür.

Atabey Kılıç tasnifinde mecmuaların tasnifine hangi sebeplerin mani olduğu noktasından yola çıkarak bunların tertip düzenine, mürettibinin belli olup olmamasına, içeriğindeki şairlerin hangi zümreye mensup oluşlarına, şekil olarak manzum, mensur yahut karışık olarak oluşturulduklarına, dil bakımından hangi Türkçe, Arapça, Farsça yahut çok dilli oluşlarına vd. gibi konulara yönelerek sınıflandırmasını bu başlıklar üzerinden yürütürken (Kılıç, 2012: 75-96); Gürbüz, sınıflandırmasını yönlendiren kıstasın “tema” olduğunu söyler ve mürettibin mecmuasını oluştururken bu temayı seçmeye iten nedenleri sorguladır. (Gürbüz, 2012: 97-113).

Zaman içerisinde geliştirilen bu tasnif çalışmalarından biri de M. Fatih Köksal'a aittir. Buna göre Köksal, öncelikli olarak şiir mecmuaları olmak üzere diğer bütün mecmuaların da taranarak ayrıntılı tasniflerinin yapılmasıyla bir “veri bankası” oluşturmanın önemini vurgulamıştır (Köksal, 2012: 422-425). Bu doğrultuda ise “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP) çalışması Köksal tarafından başlatılmıştır. Bu çalışmayla beraber kütüphanelerimizde saklı kalmış, henüz ulaşılamamış birçok şiir mecmuası yapılacak tez çalışmalarıyla beraber ortaya çıkacaktır. Çalışılan mecmuaların, MESTAP kapsamında önerilen bir tablo ile tasnifleri yapılacaktır. Tabloda yer alacak olan bilgiler; sayfa/varak numarası, şairin mahlası, matla' beyti (musammat ise ilk bendi), makta' beyti (musammat ise son bendi), nazım şekli/birimi, nazım türü, vezni, açıklamalar (Köksal, 2017:143). Çalışmaya konu olan mecmua şiir mecmuası da olsa bazen içlerinde mensur parçalar bulunabilmektedir. Bu sebeple projede bir de mensur metinler tablosu önerilmiştir. Bu tabloda ise verilecek bilgiler şunlardır; sayfa/yaprak numarası, müellif adı(belliyse), eser adı(varsa), baş (metni tanımaya imkan verecek kadar baştan bir veya birkaç satır), son (metnin son cümleleri), konu (metnin muhtevasını açıklayıcı cümleler yazılmalıdır.), açıklamalar (metin hakkında vurgulanması gereken dikkat çekici hususlar varsa kaydedilmelidir.) (Köksal, 2012: 424). Tüm bu söylenenler sonucunda diyebiliriz ki MESTAP doğrultusunda, bu konuda yapılmış ve yapılacak çalışmalarla beraber mecmualar

hakkında sistemli veriler oluşturularak bu alanda yapılacak olan çalışmalara pratik ulaşım yolları sağlanabilecek olması projenin edebiyat açısından önemini göstermektedir

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Çalışmanın Yöntemi

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 numarada kayıtlı olan *Mecmu'a-i Eş'ar* isimli şiir mecmuasının 150^b-197^a varakları arasında bulunan metinlerin çeviri yazısı oluşturulurken bu doğrultuda yapılmış diğer çalışmalar incelendi. Bu incelemeler sonucunda edinilen fikirler üzerinden çalıştığımız mecmuanın genel yapısına uygun bir yöntem belirlenip içeriğine uygun tablolar oluşturuldu. Mecmuadaki şiirlerin tasnifi için Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ndeki (MESTAP) yöntem ve tablo kullanıldı. Çalışmanın birinci bölümünde mecmualar hakkında genel bilgiler verildikten sonra eldeki mecmuanın nüsha tavsifi, tertip hususiyeti, muhtevası ve imla özelliklerine değinildi. Ardından mecmuada bulunan şairler, nazım şekilleri ve şairlerin yaşadıkları yüzyılları gösteren bir tablo oluşturuldu. Bu tabloda, şairlerin mahlasları alfabetik olarak sıralanırken şairlerin mecmuada yer alan şiirlerinin nazım şekillerinin sayıları verildi. Sonrasında mecmuada yer alan şiirlerde kullanılan vezinler ve bu vezinlerin kaçar adet olduğunu gösteren bir tablo oluşturuldu. İkinci bölümde mecmuaların tasnifiyle ilgili önceki çalışmalara değinildi. Üçüncü bölümde çalışmada izlenen yöntem açıklandı. Dördüncü bölümde ise şiirlerin MESTAP'a göre tasnifi yapıldı. İlk olarak mahlas, matla' beyit, makta' beyit, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve şiirlerle ilgili açıklamalar sütunlarının bulunduğu tabloda alfabetik bir sıra yerine mecmuada yer alan şiirlerin sırasına uyuldu. Ardından mecmuada bulunan mensur metinlerin tablosu verildi. Sırasıyla sayfa/yaprak numarası, müellif adı, eser adı, baş, son, konu, açıklamalar sütunlarının bulunduğu tabloda eldeki veriler dahilinde bilgiler verildi. Son olarak metnin kuruluşunda kullanılan yöntem açıklanıp metnin çeviri yazısı yapıldı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Mecmuanın (150^b-197^a v.) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu

Tablo 3

Jecmuanın (150^b-197^a v.) MESTAP’a göre muhteva tablosu

		Yer Nu.: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 Numara					
Yp. nu.	Mahlas	Matla’ beyti / bendi	Makta’ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
150 ^b	‘Ubeydî	-	Çekdigüm derdi görüp ağlar gözüm bi-ihtiyâr Kıanlu yaşumdan olur ‘aşk-ı nihâni âşikâr Virmesün hâlüm ‘Ubeydî kimseye Perverdigâr Kime yanup yaşam ya kime hâlüm ağlayam Her zaman dil ‘aşk ile âşüfte-hâl eyler beni Ah elinden gönlümün feryâd elinden gönlümün	Müseddes/1		-.--/-.-/-.-/-.-	Şiirin ilk bendi nüshanın 150 ^a yüzünde yer almaktadır. (İnceoğlu, 2023) Şiir, Ubeydî Divanı’nda müseddes-i mütekerri başlığı verilmiş 23 numaralı şiirin 3. bendidir. (Ünlü, 1991) Şiirin kafiye dizimi, incelenen kaynaklarda geçen müseddes nazım şeklinin mevcut kafiyeleşmelerinden farklıdır.

Tablo 3'ün devamı

150 ^b	Muṣlî	Elâ ey âfitâb-ı evc-i istiğnâcığum muṣlî Göñüller kapmada bî-mişl [ü] bî-hem-tâcığum muṣlî Perîler içre sensin ey melek-sîmâcığum muṣlî Bu tavr [u] bu kıyâfetle bu hüsn [ü] bu melâhatle Benüm bî-mişl [ü] bî-mânend [ü] bî-hem-tâcığum muṣlî	Benüm 'aşkum senün hüsnün yanında oldı efsâne Maḳâl-i gül ü bülbül [ü] hadîs-i şem ü pervâne ' Acebdür cezbe-i 'aşkun beni kılmazsa divâne Bu tavr [u] bu kıyâfetle bu hüsn [ü] bu leṭâfetle Benüm bî-mişl [ü] bî-mânend [ü] bî-hem-tâcığum muṣlî	Semai		.---/.---/.---/.---	Başlık: Dügâh
150 ^b	Cihânî	Sürûru 'âlemün 'âlem degüldür mûcib-i ğamdur Dügünü günü mâtemdür elem 'ayniyle 'âlemdür		müfred		.---/.---/.---/.---	Başlık: Cihânî Beg Fermâyed
150 ^b	Uşulî	Cân ile Hâḳḳ'a enîs ol 'uzlet eyle nâsdan Ey göñül insan iseñ kes ünsünî nesnâsdan		müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Uşulî Güft Uşulî Divanı'nda bulunan 105 numaralı gazelin matla beyitidir. (İsen, 2020)
150 ^b	-	Âh kim vaz gelmedün cânâ bu 'izz ü nâzdan Cânuma odlar yaḳarsın ey güzel açmazdan		müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Ferd
150 ^b	-	Muḥammed sünnet ol ḳorḳma ḳayırmaz Şerî'at kesdügi parmak ağrımaz		müfred			Başlık: Kızılbaş elçisi şâhzâde sünnet olduḳda söylemiş
150 ^b	-	Hep senünçündür benüm dünyâ belâsın çekdügüm Yoksa 'ömrüm hâşılı sensüz n'idem dünyâyı ben		müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: ferd
150 ^b	-	Ey bıcaḳ egri degilsün toḡrılar gibi kılın Kes raḳîbin başını kesme ḥabîbün bir kılın		müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: ferd
150 ^b	Memî Şâh	Eger dirseñ ki gelsün tûṭî-i dil yine güftâre Cemâlün gizleme kılsun naḳar mirât-ı ruḥsâra Bir acır yok baḳa 'arz ide ḥâlüm vara dildâra Benüm ey lebleri ḳandüm Memî Şâh um şeker-pâre	Nebât ile pür olmuş şîşedür şanma dükkânında Dikildi ḳaldı çeşmüm 'aks-i la'lünle dükkânunda Meh-i Mısr-ı melâḥatsin n'ola dirsem zamânunda Benüm ey lebleri ḳandüm Memî Şâh um şeker-pâre	Semai		.---/.---/.---/.---	Başlık: Segâh

Tablo 3'ün devamı

150 ^b	-	nidem ki cânuma kâr itdi ayrılık Dâr-ı cihânı başuma tar itdi ayrılık Gam şeş-derinde gönlümü zâr itdi ayrılık Akıtdı yaşımı ğama uğrattı başımı Ol serv-i nâzî çekdi kenâr itdi ayrılık	Bu pîr-i köhnedür bu felek n'eylesün kişi ‘Ârifligiyle çekdi kenâr itdi mehveşi Her kanda ise sağ ola Hakk ola yoldaşı Akıtdı yaşımı ğama uğrattı başımı Ol serv-i nâzî çekdi kenâr itdi ayrılık	Şarkı		--./-./-./-./-.	Başlık: Çārgāh
150 ^b	Hızr Bālî	 yerümdenırmâğ idelden ol bir hayâli Dem-â-dem gözlerüm kan ağlamakdan olmadı hâlî āb-ı zülâlûğ dād u dālî benüm serv-i hırāmanum Hızr Bālî	 ğonca-i la‘ lûğ gözümde āb-ı rummānı kanlu yaşım deryā-yı ‘ummānı tūfānı ğark erdi beni bu eşk benüm serv-i hırāmanum Hızr Bālî	?			Başlık: Çārgāh
151 ^a - 152 ^a	Ahmed Paşa	Taht urup tāk-ı felekde Hüsrev-i hāver güneş Geydi nārencî kabā urındı nūr efser güneş	‘Ömr-i haşmuğ defterin tūmārveş dürsün felek Nice k’eczāsından eyyāmuğ düzer defter güneş	Kaside/ 41		-.--/-.-/-.-/-.-	Başlık: Kāsīde-i Ahmed Paşa
151 ^a -151 ^b	Nahîfî	Didi bir ‘ilm-i hakk ile kâmil Ger dilerseñ ki olasın fâzıl Nağş-ı ağıyârı levh-i dilden sil Bil cihânı hemân hayâl-i dālîl Yâr-ı bâkiye vâsıl ol vâsıl İdesün dil murādını hâşıl Her demüñ sıhhati ile qadrin bil İde gör cāna vahdeti menzil Fursatüñ fevki ğuşşadur ey dil Hâşılı kışşa-ı hışşedür ey dil	Ey Nahîfî gönül kapusın aç Varuñı Hakk yolına küllî şâç Hak seni ğayra ide mi muhtâc Çünki giydüñ sa‘ âdet ile tâc Dilden it fikr-i ğayrıyı iħrâc Ma‘ nâ anda sirâc ola vehhâc Baħr-ı dil ura ‘aşk ile emvâc Raħtuñı itmeden fenâ tārâc Furşatüñ fevki ğuşşadur ey dil Hâşılı kışşa-ı hışşedür ey dil	Muaşşer/6		..--/-.-/-.-	Başlık: Tercî‘ -i Bend-i Nahîfî Şiir, Nahîfî Süleyman Efendi Divanı’nda bulunmamaktadır. (Aypay, 1992) Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir muaşşerdir.

Tablo 3'ün devamı

151 ^b – 152 ^b	Fevrî	Bir dem ki ben fakîr idüm ol yâr cân idi <i>Sâķî</i> idi vü nâzûk idi nûktedân idi <i>Yârân</i> idi ki her biri rind-i cihân idi <i>Devrân-ı</i> lâle idi dem-i gülsitân idi <i>Hengâm-ı</i> 'ayş u vaķt-i mey-i erguvân idi <i>Devr-i</i> cüvân ile bu göñül kâmrân idi Demler o demler idi zamân ol zamân idi	Ey Fevrî gibi miñnet-i eyyâma mübtelâ Devr-i şebâbı eyleme žâyî' şatup riyâ Âlâm-ı pîri eylemedin ķaddüñi dü-tâ 'İşretler eyle dehrden al kâm sür şafâ Şâyed müsâ'id olmaya bu devr-i bî-vefâ Añup o demleri diyesin bir zamân ola Demler o demler idi zamân ol zamân idi	Mütekerrir müsebbâ/7		--./-./-./-./-./-	Başlık: Tercî'-i Bend-i Fevrî Efendi Nûshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şîir bir mütekerrir müsebbâdır.
152 ^b	Şun'î	Ne dirlik baña 'âlemde nigârâ hûb şüretsüz Açılmaz ol kara baķtum benüm ol mâh siretsüz Çeküpdür râh-ı 'aşkuñda belâ dil hadd-i gâyetsüz İlâhi n'ola hâlüm ol meh-i ħurşîd tal' atsuz 'Aceb bilsem n'içün ħaddini bilmez ol ħalâvetsüz	Fenâdan el çek ey Şun'î beķâyâ irmek istersen Ķadeĥ tüt mürde ĥaķķıyçün şafâyâ irmek istersen Yüri taķşîl-i derd eyle devâyâ irmek isersen Cefâyâ sabr kıl ey dil vefâyâ irmek istersen İrişmez devlete Zâtî cihânda kimse miñnetsüz	Tahmis/5		.---/.---/.---/.---	Başlık: Ķazel-i Zâtî Taĥmis- i Şun'î Tahmis, Gelibolulu Sun'î Divanı'nda bulunmamaktadır. (Yakar, 2002)
152 ^b	Fevrî	Güller açıldı şahn-ı çemen sebzearður Devrân-ı lâle mevsim-i zülf-i nigârdur Hengâm-ı şevķ [û] zevķ-i kenâr-ı bahârdur Vaķt-i cünün [u] şevķ-i mey-i ĥoş-güvârdur Bülbül-i terâne[ye] başladı evvel bahârdur Şeydâligüm benüm yine bî-iĥtiyârdur	Ey şüretiyle Yûsuf vü siretde Muştafâ Nâmı Muĥammed ve ķamu evzâ'ı Murtażâ Yazıķdur itme Fevrî miskiniñe cefâ Güş it ne didi mâlik taĥ' -ı suĥen-serâ Tüt Şemsi 'nün naşîĥatini olma bî-ķarâr Geçer güzelligün demi bu rüzgârdur	Tesdis/5		--./-./-./-./-./-	Başlık: Ķazel-i Şemsi Paşa Taĥmis-i Fevrî Şiire mecmuada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şîir bir tesdistir.

Tablo 3'ün devamı

153 ^a - 153 ^b	Şadrî	Bir saçları sünbül yüzi gül la' l-i şekerhâ Şu üzre idüp mâlik-i deryâ gibi me' vâ Gördüm oturur bilmedüm ne idüğün aشلâ Ancaş bu kadar itdi 'aql-ı kalbûme ilkâ Mihr-i evvel mi bu meh mi aceb yâ ruş-zibâ Ahsend zihî hûsn tebarek ü Te' alâ	Gül gibi oluben leb-i yâkut-ı feraş-nâk Geçmiş oturur küşe-i hûsn içre tarab-nâk Görince yüzün hayret ile 'aqlım olur çâk Şadrî bu kadar eyledi ancaş anı idrâk Mihr-i evvel mi bu meh mi 'aceb ya ruş-zibâ Ahsend zihî hûsn tebarek ü Te' alâ	Mütekerrir müseddes/5		--./--./--./--	Başlık: Tercî'-i Şadrî Şairin divanı tespit edilememmiştir. Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
153 ^a	Lâmî' i	Her kimün bu faşl içinde ünsi yok yârân ile Yâ şalınmaz bir sehî serv-şadd-i zibâsı ile 'İşret itmez yâ çemen-şahnında çeng ü nây ile Çengveş şaddın dü-tâ eyler kuru sevdâ ile Her nefes 'ömri geçer ney gibi âh u vâ ile Gel berü ey 'âmil olan râ-yı dehr-ârâ ile Geçmedin fırsat demi 'ayş eyle hü y u hâ ile Çeşmüñi nergis gibi aç sâgar-ı şahbâ ile N'eyledi gör Behmen ü Zâl-cihân-ârâ ile Naşd-i vakti koma elden nisbet-i ferdâ ile Böyle yazıldı şazan şuhfina âyât-ı mübîn	Bâga gel berg-i şazândan ruk' a-i menşürî gör Sebzler şahnında zerden genc-i nâ-mağzûrî gör Jâlelerden her tarafda lü' lü-i menşürî gör Bâde-i şahbâ durur her dâne-i engürî gör Câm-ı zer tûtmış bu şevke nergis-i mağmûrî gör Bağrına dâğ-ı gam urmuş lüle-i mağrûrî gör Aç gözün evrâk içinde nuşha-i mestûrî gör N'oldı bir demde bu zibâ gülşen-i ma' mûrî gör Nûşına aldanma dehrün niş uran zenbûrî gör Şöyle olur Lâmî' i her hûsnine mağrûrî gör Böyle yazıldı şazân şuhfina âyât-ı mübîn	Tercî-i Bend/2		-.--/-.-/-.-/-.-	Başlık: Yok Şiir Lâmi Çelebi Divanı 172. Sayfada 5 bend halinde bulunup nüşhada son iki bendi yer almaktadır. (Burmaoğlu, 1983)
153 ^a - 153 ^b	Rahîmî	Bulan buldı seni cân içre bir genc-i nihânsın sen Bilen bildi seni cânâ nice cân-ı cihânsın sen Bu mürde cismümün Haşkâ ki cânı içre cânsın sen Revân olsun şaşa rûhum 'aceb rûh-ı revânsın sen 'İyân it kendünjî cânâ ne cevbersin ne cânsın sen Mekânun şandadır bildür ne şâh-ı lâ-mekânsın sen	Harîm-i vaşluşa derdâ bulunmaz toğrı râh ey şâh Ulu yollarda eger 'aşkun başa olmazsa ger hem-râh Şaşa 'acz u niyâz ile benüm budur sözüm her gâh Rahîmî bendeñi sırr-ı mağabbetden kılup âgâh 'İyân it kendünjî cânâ ne cevbersin ne cânsın sen Mekânun şandadır bildür ne şâh-ı lâ-mekânsın sen	Mütekerrir müseddes/5		.---/.---/.---/.---	Başlık: Tercî'-i Bend-i Rahîmî Şiir, Rahîmî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Mermer, 2004) Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Tablo 3'ün devamı

153 ^b - 154 ^a	Nücümî	Añlamazdım ki seni böyle cefākār olasın Âteş-i hicre yakup cânımı cevvar olasın Beni öldürmekçün ğayra vefādār olasın Niçe bir cevır idesin ‘aşıkā dildār olasın Dilerüm ‘aşka düşüp sen de giriftār olasın Sevüben bir güzeli şubħa deġin zār olasın	Şeb-i fūrķatde Nücümî niçe bir zār idesün Ġamun ile dü-cihānı başına tar idesün Seg rakıbe varasın kendünı sen yār idesün Beni biñ cevır ile bu dünyede bi-zār idesün Dilerüm ‘aşka düşüp sen de giriftār olsan Sevüben bir güzeli şubħa deġin zār olsan	Mütekerrir müseddes/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Tercî-i Bend-i Nücümî Şairin divanı tespit edilememiştir. Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiiir bir mütekerrir müseddestir.
153 ^b - 154 ^a	Fehmî	Hezār aħsend ol mehün göz[i] kaşı kemānına Ki urur kirpik okun cāna ħaṭā itmez nişānına Şeħerden gün yüzün görüp yüz urdum āstānına Getürmiş ‘anberin ħālın ħümāyün [u] zülf yanına Ne ħoş şeh-bāz olur gör kim beg ilter āşiyānına	Görüp bir dil-beri Fehmî cihāna şakın aldanma Anuñ ħüsnine meyl itme görüp aħlākın aldanma Vefālu dil-berün olur cefāsı şakın aldanma Yüzüne ġülse birkaç gün Necātî şakın aldanma Ki gerçekler inanmadı bu dünyanun yalanına	Tahmis/7		..--/..--/..--/..--	Başlık: Tahmis-i Fehmî Ġazel-i Necātî Fehmî Divanı tespit edilememiştir.
154 ^a - 154 ^b	‘Ulümî	Biñ suāl itsem birine gelmez ol şehden cevāb Rāġıb olduķça aña ol benden eyler ictināb Hiçbir vech ile olmaz işiginde fetħ-i bāb Derd ü miħnet bi-kıyās daġ-ı ħasret bi-ħisāb Yār bi-pervā dirīġā ġuşşadan ħālüm ħarāb Sevmesün ālemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb	Gördiġüm dem düşdi ġöñlüm ‘aşkına biñ cān ile Olmadı vuşlat-müyesser ol şeh-i ħübān ile Ey ‘ Ulümî geçdi ‘ömrüm miħnet [ü] hicrān ile Ölmegüm ħaldı hemān bu derd-i bi-pāyān ile Yār bi-pervā dirīġā ġuşşadan ħālüm ħarāb Sevmesün ālemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb	Mütekerrir müseddes/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Tercî-i Bend-i ‘Ulümî Şairin divanı tespit edilememiştir. Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiiir bir mütekerrir müseddestir.
154 ^a - 154 ^b	-	‘İddur raħm it nigārā vaķtdür ħandān olam Niçe bir pā-māl-i ālām-ı ġam [u] hicrān olam Niçe bir āşüfte vü ħayrān u ser-gerdān olam Niçe bir bu beyti okuyup ele destān olam Bu ne ‘İd olsun cihān ħandān ben giryān olam El terennüm ide ben ġöġsüm döġem nālān olam	Yār-ı aġyār tölular iče dā‘ im baş ura ‘Aşık-ı üftāde nālān ola ħāke yüz süre Şimdi dil-berlerde hercāyilik olmişdur töre Düġüne varmalıdur mātem bu bayrama göre Bu ne ‘İd olsun cihān ħandān ben giryān olam El terennüm ide ben ġöġsüm döġem nālān olam	Mütekerrir müseddes/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Tercî-i Bend Şirin şairi tespit edilememiştir. Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiiir bir mütekerrir müseddestir.

Tablo 3'ün devamı

154 ^b - 155 ^a	Hasan	 Dağı bir meclis-i kevnîde hezâr olmayıcak Seyr-i şahrâlar ile geşt-i kenâr olmayıcak Lâleves alma ele sâgârî yâr olmayıcak Kılma şöhet hevesin tâze bahâr olmayıcak	Ey Hasan göstereli çihre-i hûbın o nigâr Fikr-i zülf [ü] ruhun eyler bu göñül leyl ü nehâr İderüm bir gün alup başum ele terk-i diyâr Yâr göñlünde Revânî komadı şabr u qarâr ‘Aşık olan nicedür şabr u qarâr olmayıcak	Tahmis/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Gazel-i Revânî Taḥmis-i Ḥasan Tahmis, Hasan mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Gürgendereli, 2017; Özuygun, 1999; Sazlık, 2010). Gazel, Revânî Divanı’nda 183 numaralı gazel olarak bulunmaktadır. (Avşar, 2017)
154 ^b	Zihnî	Bendeñi şâhum cefâ vü cevre mu‘ tâd eyleme Rûz [u] şeb kârum belâ küncinde feryâd eyleme Güldürüp ḥandân idüp düşmenlerüm şâd eyleme Sevdigüm a‘ dâ söziyle gel beni yâd eyleme	Zihnî ’yem âşüfte vü şeydâ gedâ-yı kemterin [Gice] gündüz işüm oldı âh u efgân [u] enîn Eyleyüp eller arasında nalân u ğamgîn Sevdigüm a‘ dâ söziyle gel beni yâd eyleme	Mütekerrir murabba/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Murabba‘-ı Zihnî Şiir, Zihnî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Alptekin,2007; Erdemir, 2005; Macit,2018).
154 ^b - 155 ^a	Celâl	Zülfe yüz virme ki âfet-i dil-cûdur bu Serv-i nâzum katı çok başlu siyeh-rûdur bu Dimesünler aḡa kâkûl ü yâḥod müdur bu Nice kâkûl nice mü sünbül-i ḥoş-bûdur bu Dil-i ‘uşşâk perîşân idici bûdur bu	Ey Celâlî kânı bu şi‘ r-i revân-baḥşâ bedel Ki letâfetde meger âb-ı ḥayât ola meşel Teşne-dil olsa ne var dinlemege nice güzel Yine sihr itdi Necâtî nice söz nice gazel Leb-i dil-ber şıfatında bir içim şudur bu	Tahmis/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Taḥmis-i Celâl Beg Gazel-i Necâtî Beg
155 ^a - 155 ^b	Senâyi	Gülşen-i hicründe bülbül gibi nâlân olduğum Her gice tâ şubḥ olunca zâr u giryân olduğum Reh-i ‘aşkuḡda senün ü ḥâk ile yeksân olduğum Turre-i zülfün gibi dâ‘im perîşân olduğum Hep senünçündür benüm yolında ḡurbân olduğum	Ben Senâyi ’yem ki her dem eylerüm vaşluḡ taleb Derd-i hicründe baḡa fûrkat naşib itdi celeb ‘Âlem içre görmedüm hergiz ne şâd u ne tarab Çekdüğüm derd ü belâ vü miḡnet ü renc ü te‘ ab Hep senünçündür benüm yolında ḡurbân olduğum	Mütekerrir muhammes/5		-i--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Tercî‘-i Bend-i Senâyi Şiir, Senâyi Divanı’nda bulunmamaktadır. (Karadaş, 1999) Nûshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir.

Tablo 3'ün devamı

155 ^a - 155 ^b	Hişārī	İlāhī gülşen-i hüsniñ açılsun nev-bahār olsun Şaçun sünbülleri bağ-ı ruhuñda tārmar olsun Ruhuñsuz bülbül-i dil hār-ı ğamda murğ-ı zār olsun Akar şular gibi eşk-i revānum cüy-bār olsun Yirüm firdevs olursa sensüz Baña ne gülşen-i cennet ne bağ u ne bahār olsun	Yine ‘uşşāk içinde sūziş-i dilden kelām itdüm Nevā-yı bülbüle āheng idüp āhir tamam itdüm Hişārī ’yüm hicāzı küyuñu kıblem maķām itdüm Mekānum düzaķ-ı hicrān kim dārū’s-selām itdüm Özüme bağ-ı firdevsi cemālūñsüz ħarām itdüm Baña ne gülşen-i cennet ne bağ u ne bahār olsun	Mütekerrir müseddes/5		.---/---/---/---	Başlık: Müseddes-i Hişārī Şairin divanı tespit edilememiştir.
155 ^b - 156 ^a	Qabūlī	Künc-i miñnetde ħazīn ü zār u giryān olduĝum Dārī ĝurbetde ĝarīb ü ĝamla nālān olduĝum Rāh-ı ĝamda ħāk olup ħātır-perişān olduĝum Tekye-i ‘aşka gelüp cān ile qurbān olduĝum Hep senūñçündür benüm yolında qurbān olduĝum	Kendüyi ‘ālemlere ‘aşkuñla rüsvā kılduĝı Göñlüni sevdā-yı zülfüñ birle şeydā kılduĝı Aĝlamakdan gözinüñ yaşını deryā kılduĝı Süz-ı ‘aşkuñla Qabūlī ’nüñ yanup yakıldıĝı Hep senūñçündür benüm yolında qurbān olduĝum	Mütekerrir muhammes/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Tercī‘-i Bend-i Qabūlī Şiir Kabūlī Divanı’nda muhammes başlığı altında bulunmaktadır. (Erdoğan, 2008) Nüşhada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir.
155 ^b - 156 ^a	Emānī	Uĝratma murğ-ı cānı şaķın dām-ı dāneye Olma yaķın inen daķı her āşiyāneye Tir-i murād varmaduĝıyçün nişāneye Döndürme ķāmetüñi ĝam ile kemāneye Gördün zamāne uymadı sen uy zamāneye	Ben bildüĝüm budur ki Emānī bu dehr-i dün Merd-i tevekkülü idemez zerrece zebün Taklīd-i hüsni eyledi çünkim ‘avām oyün Sen de tereddüd itme hemān birine doķun Gördün zamāne uymadı sen uy zamāneye	Mütekerrir muhammes/6		--/-.-/-.-/-.--	Başlık: Muĝammes-i Emānī Şairin divanına ulaşılamamıştır.

Tablo 3'ün devamı

156 ^a - 156 ^b	‘Ulvî	Âteş-i hasretle yanup sîne-büryân olduğum Sâyeveş kıddün gamıyla hâke yeksân olduğum Şubh olunca her gice kapuñda nâlân olduğum ‘İd-ı adhâ-yı ruḥuñ şevkiyle kırbân olduğum Hep senünçündür benüm yolında kırbân olduğum	‘Ulvî-i dil-i hastenün bağı dolu kan olduğı Küyveş meydân-ı gamda baş-galtân olduğı Ḥançer-i hicrân ile çâk-i girîbân olduğı Baş açık abdâl olup ‘aşkuñla ‘üryân olduğı Hep senünçündür benüm yolında kırbân olduğum	Mütekerrir muhammes/5		---/-.-/-.-/-.-	Başlık: Tercî‘-i Bend-i ‘Ulvî Şiir Derzizâde Ulvî Divanı’nda tercî-i bend başlığı altında bulunmaktadır. (Çetin, 1993) Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir.
156 ^a - 156 ^b	Meşrebî	Her kim dilerse vaşl-ı büt-i gül-‘ izârını Terk ide gayrı fikri kıya kâr [u] bârını Yollar gözetmeden geçüre rûzgârını Eglence ide kendüye yâr intizârını ‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yârini Cânı çıkınca bekleye küy-ı nigârını	Biñ pâre olsa Meşrebî tiğ-ı firâk ile Terk itmez âstânun ölür iştiyâk ile Küyında nâr-ı hasret ile yana yakıla Virdüğün cânını çıkı şâyed du‘â kıla ‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yârini Cânı çıkınca bekleye küy-ı nigârını	Mütekerrir müseddes/5		--/-.-/-.-/-.-	Başlık: Tercî‘-i Bend-i Meşrebî Şairin divanı tespit edilememiştir. Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
156 ^b - 157 ^b	Yahyâ	Niçe bir mâcerâmuz dostâne dâsitân olsun Niçe bir nâr-ı sinem düd-ı âhumdan ‘ayân olsun Mekânun ‘ayn-ı ‘âlemde nihân-ender-nihân olsun Kilâb-ı küyüñ cism-i za‘îfüm armağan olsun Ne küyüñ âh ile kıolsun ne kapuñda figân olsun Beni öldür vücüdumdan ne nâm u ne nişân olsun	Maḥabbet ehline yârün cefâsı imtiḥânıdır Ölümlü ‘âşıka cevı okları miḥnet nişânıdır Baña Yahyâ gibi ölmek hayat-ı cavidânıdır Baḳabilme felek âyinesi hep cümle fânıdır Bugün ḥayr işi te’ḥir eyleme bi’llâh zamânıdır Beni öldür vücüdumdan ne nâm u ne nişân olsun	Mütekerrir müseddes/5		.---/.---/.---/.---	Başlık: Tahmis-i Yahyâ Beg Şiir Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı’nda müseddes başlığı altında bulunmaktadır. (Çavuşoğlu, 2023) Nüşhada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Tablo 3'ün devamı

156 ^b - 157 ^b	Fevrî	Dostlar başa bir belâ oldu Ne belâ nice yüz kazâ oldu Dil-i âvâre baħr-ı ğamda iken Bir nigâr ile âşinâ oldu Görüp evvel nazarda taşvîrin Cân virüp aña mübtelâ oldu Nice demler nihân idüp 'aşkın 'Âstânında bir şafâ oldu Sidre kaddi gibi çü şehîr içre Şöhret-i 'aşk-ı münteħâ oldu Bir yañadan o bî-vefâ işidüp Arturup cevri pür cefâ oldu Bir yañadan göñül huzûrından Ta'n-ı aġyâr ile cüdâ oldu Şimdi kaldum meded firâk içre Miħnet ü derd ü iştiyâk içre	Güle ey ehl-i dil du'â eylen Cânib-i Vâcibe nidâ eylen İdüp ol bî-niyâza 'arz [u] niyâz Girye vü nâle vü nevâ eylen Dil-i bîmârıñ ol du'â birle Derd-i 'aşkına yâ devâ eylen İrgürüp yâ vişâl-i dildâra Dil-i mehcûrî pür-şafâ eylen Yâ bela-yı firâka yâd elde Öğredüp derde âşinâ eylen Furkat-i ğamzesinde cânı yâhud Hañcer-i 'aşk ile fedâ eylen Ehl-i hâlûñ bilürsiz aħvâlin Dil-i bî-hâli bir yaña eylen Himmat eylen Hakk-ı Rabb-i Kadir Beni komañ bu derd içinde esir	Terkib-i Bend/5		..--/-.--/..-	Başlık: Tercî'-i Bend-i Fevrî Nûshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir terkeb-i bend'dir.
157 ^b	Behiştî	'Andelîbâsâ yeter kahr ile nâlân it beni Aç ümidüm goncasın gül gibi ħandân it beni Hâşılı ya billü ma'mûr it ya virân it beni Ey felek ya hem-nişin-i bezm-i cânân it beni Cür'a gibi ya kara topraġa yeksân it beni	Müdde'î egri nazar kılsa ħasedden yüz durup Zahmete girme o nâdânı vilâyetden sürüp Bî-vücûd ile bu sûzânı Behiştî öldürüp Didi her beytüm Hayâlî düşmenüñ reşkin görüp Gerdenine düşmenüñ bir tîġ-ı bürrân it beni	Tahmis/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Ġazel-i Ĥayâlî Taħmis-i Behiştî Şiir Behiştî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Aydemir, 1999)

Tablo 3'ün devamı

157 ^b - 158 ^b	Hatîfî	Tut ki 'âlemde dilâ mîr-i emîrân oldu Mâlik-i milket-i Şîrâz u Hôrâsân oldu Hükmün icrâ idüben berr ile bahre güyâ Câm-ı Hürşîd ile İskender-i devrân oldu Saçılup 'arsa-i 'âlemde bugün Rüstenvâr Devlet ü şevket ile server-i merdân oldu Düşmenün bahtı siyehken kulun[u] rif' atde 'Âleme nûr virür mihr-i dirâşân oldu Tut ki her ac u gedâya irişüp ihsân Sen de Hâtem gibi 'âlemlere destân oldu Yidi yemm katresidür kubbe-i çarh aña habâb Dür ü mercân ile pür tut ki bir 'ummân oldu Zahm-ı hâr ile bu gülşende çü bülbül her-bâr ağladı sen gül gibi handân oldu bir manşıbla bulmadı qalbün teskîn İsmet ü 'izzetün artup giderek hân oldu 'Âkıbet çünki ecel irişecek hürmet idüp Dimezmiş saña sen 'âleme sultân oldu Tutalum pādşeh-i mülket-i Osmân oldu Şöyle farz eyle zamānuḡda Süleymân oldu	Dürveş 'irfân-ı Hudâ'ya olasin tâ mahrem Yalıñuz etle deriye çü dimezler âdem Çıkarup atlası kıl cāme-i fakr ber-düş Olmayam dirseñ eger pîş-i Hudâ'da mülzem Ne şafâ aḡladı fakr içre şeh-i 'âlem iken Çıkarup saltanatın oldı 'abâ-püş o hemşâh olayın dirseñ edin fakr-penâhsezâ imiş neydüğünü ḡussa vü ḡamkan akıdır yaş yirine çeşmindenzamân eyledir bir dem hurrem bir cām-ı şafâ sundı bu sâķi-i zamân nûşını nîş eylemedi hemçün Cem kaşr-ı hayâta gözüñ aç itne ḡurürezel itmedi çünkim muḡkem Ne ḡadar çoḡısa yok fâidesi mâ-melekün İdemez men' ḡazâ vâķi' a vü ḡal ü ḡaşem Şunulur 'âķıbeti her ķişıye cām-ı ecel Kimseye bâķi deḡil Hatîfî çünkim Tutalım pādşeh-i mülket-i 'Osmân oldu Şöyle farz eyle zamānuḡ Süleymân'ı oldu	Terci-i Bend/5		..-/.-./..-/.-	Başlık: Tercî'-i Bend-i Hatîfî Şairin divanı tespit edilememiştir.
158 ^a	Nûrî	Gıtdüm ḡam-ı nigâr ile kūy-ı melâmete Oldum esîr-i cevri ü cefâ vü nedâmete Düşdüm firâķ u ḡasret ü derd ü seķâmete 'Ömr âķir oldı irmedi ayruķ selâmete Vâ ḡasretâ ki irmedüm ol serv-ķâmete Vâ fūrķatâ ki ḡaldı bu ḡasret ķıyâmete	Öldi çü Nûrî hicre serv-i cān nişâr idüp Bir kez mezârı yanına vardum ḡüzâr idüp Bir nâle irdi ḡulaḡuma intizâr idüp ḡüş itdüm diḡledüm dir idi âh u zâr idüp Vâ ḡasretâ ki irmedüm ol serv-ķâmete Vâ fūrķatâ ki ḡaldı bu ḡasret ķıyâmete	Mütekerrir müseddes/5		--./-./..-./-.	Başlık: Tercî'-i Bend-i Nûrî Şiir, Nûrî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Aydın, 2009; Çelin, 1999; Güler, 2009. Nûshada terci-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Tablo 3'ün devamı

158 ^b - 159 ^a	Şuhûdî	Şafâ bahş ol lebûñ devrine cânâ câm-ı cemlerle Meşâm-ı ruha râhat vir bu zülf-i ham-be-hamlarla Küdûretten dili kırtar kıma peyveste ğamlarla Seni gözler dü-çeşm-i hûn-feşânum niçe demlerle Gel ey nûr-ı başar merdümlük it demler kademlerle	Şuhûdî zülf-i dildâra niçe dil bağlamayam kim Yağud ta' viz idüp cânâ hamâ' il bağlamayam kim Dil-i divaneye bend-i selâsil bağlama bağlama kim Niçe zünnâr-ı 'aşka Hâverî dil bağlamayam kim Der ü dîvâr-ı deyr-i dil pür olmışdur şanemlerle	Tahmis/5		.---/.---/.---/.---	Başlık: Ğazel-i Hâverî Taħmis-i Şuhûdî Şiir, Şuhûdî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Can, 2005; Eğri, 1989).
159 ^a - 159 ^b	Penâhî	Yârdan yâd olduğum bu baht-ı bî-ferden midür Yâ felâketler felekden mi bu ahterden midür Göñli meyl itmez başa bilsem ki mermerden midür Böyle ser-gerdanlığum ol mâh-ı manzardan midür Tâli'üm naħs olduğü çarħ-ı sitemgerden midür Başuma bunca belâ dilden mi dil-berden midür	Her nefes tullâbveş zâr ile nâlân ağlamak Güşe-i 'aşkıñda çeşmüm seyl-i tufân ağlamak Ser-firâz olup müdâm ser-geşte hayrân ağlamak Sağa mı kaldı Penâhî böyle süzân ağlamak Ey Mu'idi gice gündüz diñmeyüp kan ağlamak Kendü kendüğden midür yoħsa güzellerden midür	Tesdis/5		..--/.--/.--/.--	Başlık: Taħmis-i Penâhî Ğazel-i Mu'idi Nüşada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir tesdistir. Penâhî divanı tespit edilememiştir. Kalkandelenli Mu'idi Divanı'nda bulunan 116 numaralı 9 beyitlik gazelin yalnızca 1,2,5,8 ve 9. beyitleri şiirde yer almaktadır. (Tanrıbuyurdu, 2018)
159 ^a - 162 ^a	Vâlihî	Diñle ey yâr-ı 'âlim-i 'âlem Güş-ı dâr-ı menâkıb-ı âdem	Fe' ilâtün mefâ' ilün fa' lün Ferah olur hemîşe ehline ğam	Kaside/111		..--/.--/.--	Başlık: Vâlihî râst der- şikâyet-i aħvâl-i rûzgâr Şairin divanı tespit edilememiştir.

Tablo 3'ün devamı

159 ^b - 160 ^a	‘Ulvî	Kıl nazar hâlûme ey kişver-i hûsnûn mâhı Gâhî cevır eyler iseñ bār[i] esirge gâhî Koma tenhād[a] vü fūrkatde dil-i güm-rāhı İrmesün çarha dir iseñ o ğarībün āhı Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hûsnûn mâhı Yoksa yerden gögeden incinürüz vallāhı	Ğayrılarla niçe bir cām-ı mey nûş idesin Cür‘ aveş hāke şalup ‘Ulvî’yi bî-hûş idesin Niçe bir eyledüğün ‘ahdi ferāmûş idesin Niçe bir kavm-i hāsūdun sözini gûş idesin Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hûsnûn mâhı Yoksa yerden gögeden incinürüz vallāhı	Mütekerrir müseddes/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Tercî‘-i Bend-i ‘Ulvî Şiir, Derzizāde Ulvî Divanı’nda “Müseddes Ez-Ğüftehā-yı ‘Ulvî” başlığı altında yer almaktadır. (Çetin, 1993) nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir. Şiir divanda 6 bend olup nüshada 4. bend bulunmamaktadır.
160 ^a - 160 ^b	Selikî	Melālet-i ğam-ı zülf-i nigār mı diyeyin Cerāhat-ı dil-i zār u figār mı diyeyin Seķāmet-i ten-i bīmār u zār mı diyeyin Harāret-i ciger-i tābdār mı diyeyin Hikāyet-i ğam-ı hicrān-ı yār mı diyeyin Şikāyet-i elem-i rüzgār mı diyeyin	Belā-yı hicr-i nigār itdi hāksār beni Ayaklara düşürüp eyledi ğubār beni Hevāya uyduruben itdi bî-karār beni Selikî n’eyledi gör kim bu rüzgār beni Hikāyet-i ğam-ı hicrān-ı yār mı diyeyün Şikāyet-i elem-i rüzgār mı diyeyün	Mütekerrir müseddes/5		.-./..-./.-./..-	Başlık: Tercî‘-i Bend-i Selikî Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
161 ^a - 161 ^b	Hayālî	Dilā bu menzil-i virānı şanma cāy-ı sürür Ki kaşr-ı dehre bulunur hezār dürlü kuşur	Ola ‘adūlaruñuñ sāye gibi yüzi siyāh Sen olduñuñca cihānda güneş gibi meşhūr	Kaside/21		.-./..-./.-./..-	Başlık: Kaşīde-i Hayālî Beg
161 ^b - 162 ^b	Hayālî	Hāb-ı ğafletde iken oldı göz açup bīdār Kudret-i Hāķķ’a nazar kıldı ‘uyūn-ı ezhār	Düşmenüğün ola pejmürde bahār-ı‘ ömri Vird idindi Hayālî bunı leylā vü nehār	Kaside/23		..-./..-./..-./..-	Başlık: Velehū Kaşīde-i Hayālî Beg

Tablo 3'ün devamı

162 ^a	Selikî	Gâh fûrkat bir yañadan göñlüme virür elem Gâh hasret bir yañadan cânuma eyler sitem Gâh miñnet bir yañadan gösterür derd ü elem Gâh gam bir yaña cânum almak ister dem-be-dem Dört yañadan baña olurlar havâle n'eyleyem Gâh fûrkat gâh hasret gâh miñnet gâh gam	Ey Selikî gâh fûrkatden n'ola kılsam figân Gâh hasretten yeridür yaşum olursa revân Gâh miñnetden n'ola olsam za'if [ü] nâ-tüvân Gâh gamdan n'ola olursa vücudum bî-nişân Râh-ı 'aşka gidenün olur yolunda her zamân Gâh fûrkat gâh hasret gâh miñnet gâh gam	Mütekerrir müseddes/5		-.--/-.-/-.-/-.-	Başlık: Tercî'-i Bend-i Selikî Şiir, Selikî Divanı'nda Musammatlar başlığı altında yer alan 3. şiiirdir. Fakat şiirin nüshada yer alan 4. bendi divanda aynı başlık altında yer alan 4 numaralı farklı bir şiirin 4. bendidir. (Zülfe, 2009) Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
162 ^b - 163 ^a	Hayâlî	Olalı maşrık ilinde şâhbâz-ı zer güneş Her şehir zâg-ı şebi uçup şikâr eyler güneş	Sâye gibi düşmenün olsun ayakda pây-mâl Sen Şehâ eflâk-i kâdr ol nitekim enver güneş	Kaside/25		-.--/-.-/-.-/-.-	Başlık: Hayâlî Beg Güft Kaşîde-i Güneş Nüshada ilk mısrası üzeri çizili, ikinci mısra yeri boş şekilde yer alan 7. beyti Hayâlî Divanında bulunmamaktadır. (Tarlan, 1945)

Tablo 3'ün devamı

162 ^b - 163 ^b	Fevrî	Merhabâ ey piyâle-i şahbâ Hâbbezâ ey müdâme-i hamrâ Merhabâ merhabâ şafâ geldüğ Eyledüğ mürde-dilleri ihyâ Gel berü ey sürür-ı kalb-i hazîn Gel gel ey nûr-ı dide-i bînâ Gel ki sensin fütûh-ı ruh-ı civân Gel ki sensin 'asâ-yı pîr-i dü-tâ Gel ki ayağuna nişâr itsün Cevher-i 'aqlını dil-i dâna Başları üzre yir iderler hep Pâdşâh u vezîr ü bây u gedâ Cür'ânı nûş idende kalmaz ebed Gam-ı imrûz guşsa-i ferdâ Câmuğa virseler bedel olmaz Taht-ı Kāvûs mülket-i Dârâ Senüğ ile tefâhür eylerler Câm-ı Cemşîd millet-i 'îsâ Dil-i gâmgîni yine şâd itdüğ Geldüğ itdüğ bu mürde'î ihyâ Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey La'l-i cânân mısın nesin ey mey	Çanda mey olsa 'işreti biledür Kime yâr olsa şöhet-i biledür Bir iki câmuğı çeken bî-hâl Nereye varsa hâleti biledür Bâd-ı peymânî şanma bî-devlet Oğmadıklarda devleti biledür Bâkî kılsa şarâb-ı maḥmûruğ Şayruluğunda şıḥhati biledür Bâde-âşâmı câme kâdirken Hûr bakmağ ki 'izzeti biledür Kendüyi câm-ı meyle mest idenüğ Kesret içinde vahdet-i biledür Derd-keşi gönlüne keder gelmez Câm-ı meyveş şafâveti biledür Fevrî haḳ söylemezse ey münkir <i>Gör</i> ne dir ol ki himmeti biledür <i>Mey-i nâbuğ</i> ne ḥikmeti var kim <i>Acılığında lezzeti</i> biledür <i>Dirhemini</i> bir aḳcaya alsan <i>Yine</i> içinde ḥürmeti biledür Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey La'l-i cânân mısın nesin ey mey	Terci-i Bend/5		..-/-.-/-.-	Başlık: Tercî'-i Bend-i Fevrî Efendi Şiirin ikinci bendinde bulunan 20 ve 21. Mısralar şairin divanında bulunmamaktadır (İlhan, 2023).
163 ^b - 164 ^a	Fevrî	Tengri her şahşa temennâ-yı dil ü cânın vire Kâfire İslâm u ehl-i dîne imânın vire Şeyḥ ü şüfiye cenân u hûr u Rıdvân'ın vire Mâlike mülkin garîbe künc-i virânın vire İsterin Haḳḳ ḥaste-dil 'uşşâka cânânın vire Umarın derdin viren Allâh dermânın vire	Derd-i hicrân Fevrî 'yi şol deḡlü itdi ḥaste-hâl Kim gelüp gördüğde ḥâlini ṭabîb-i ḥoş-ḥışâl Tutdı nabzın gördi kim kendü 'ilâc u emm muḥâl Haḳḳ'a tefvîz itdi ḥâlin diyüp ol ferḥunde-fâl İsterin Haḳḳ ḥaste-dil 'uşşâka cânânın vire Umarın derdin viren Allâh dermânın vire	Mütekerrir müseddes/5		.-.-/-.-/-.-/-.-	Başlık: Müseddes-i Fevrî Efendi
164 ^a - 164 ^b	Siḥrî	Ey yüzi gül niçe bülbül gibi zâr eyleyelüm Ya nice hicrûğ ile zâr-ı hezâr eyleyelüm Sen gülî ḥâr ile görüp niçe 'âr eyleyelüm Niçe bir künc-i firâḳ içre karar eyleyelüm Gel eyâ gonçe-dehen seyr-i bahâr eyleyelüm	Çünkü gülzâr-ı cihân oldu müzeyyen gül ile Biz daḡı eyleyelüm nağmeleri bülbül ile Niçe bir ḥâl-i perîşân olalum sünbül ile Siḥriyâ bir yüzi gül sâkî elinden mül ile Mest olup güşe-i gülşende karar eyleyelüm	Müzdeviç muhammes/5		..-/-.-/-.-/-.-	Başlık: Muḥammes-i Siḥrî Şairin divanı tespit edilememiştir.

Tablo 3'ün devamı

164 ^a - 164 ^b	Hayālî	Qaddüñe beñzedür özüni ey nigâr serv Kendüyi iken aşırı yüksek tutar serv	Geldükçe berg-i sebz ile toğruluban Şehâ Bu tekyegâh-ı ‘âleme dervîşvâr serv	Kaside/23		--./--./--./--	Başlık: Kaşîde-i Hayâlî Beg
164 ^b - 165 ^b	Gubârî	Dostlar düştü fenâ bahırına bu keşti-i ten Himmet eylen ki beķâ yaķasına çıķa esen	Yüz urup ol harem-i hâsa Gubârî ola gör Ki Gubârî’dür anuñ reşk-i heme müşg-i haten	Kaside/31		..--/..--/..--/..--	Başlık: Zindânda Ğubârî bu bahrû’l-beşâre’i didügi gicenüñ ertesi beşaret gelüp çıķdı Şairin divanı tespît edilememiştir.
164 ^b - 165 ^a	‘Aşkî	Tente fora dir ten zevrakına çünki kefen ‘Adem ‘iķlîmine çün yelken açar pîrâhen	Hızır îmânî İllâhî baķa yoldâş eyle Varıcaķ ĥazrete şaķla yolumı düşmeden	Kaside/20		..--/..--/..--/..--	Başlık: Bahrû’l-naşâyih’ül- Mevlânâ ‘Aşkî Şiir, Aşkî Divanı’nda bulunmamaktadır. (Yapa, 2007) Şiir, Âgehi’ye naziredir. (Tuncel, 2008)
165 ^a - 165 ^b	Hayālî	Bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i püt-hânedür Kendüsinden ġayrıya âteş gibi biġânedür Kim zebânından gelen efsûn ile efsânedür Mü’min ü küffâr ile hem-şoĥbet ü hem-ġânedür Câm-ı zerrîn nûş ider bir bî-vefâ mestânedür Nûş iden bir cür‘ asın biġ yıl yeri meyġânedür Tiġ çekmiş bir dil-âverdür ki ķaşdı cânadur Nûr-ı şab‘ından çerâġı yaķmamışdır yâ nedür Rastî men şem‘ -i dil-sûzam ‘adû pervânedür Kim şolaşsa âteşe pervâne yâ dîvânedür	Ey Hayâlî tâ ki gördüm ol ķamer-ruĥsârımı Mihr-i ‘âlem-tâbdan germ eyledüm bâzârımı Vuşlatı hicrâna şatdum aldılar iķrârımı <i>Deyr-i aşķuñ</i> râhibiydüm kesdiler zünnârımı <i>Ĥâşılı</i> aşnâmdan pâķ itdiler ferĥârımı <i>Aldı bir şâh-ı cihân</i> göñlüm ile esrârımı <i>Nâr-ı aşķuñla</i> yanup yakılma itdüm kârımı Mâh-rûlar şevķine nûr eyledüm destârımı Rastî men şem‘ -i dil-sûzem ‘adû pervânedür Kim şolaşsa âteşe pervâne yâ dîvânedür	Mütekerrir muaşşer/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Tercî‘i Bend-i Hayâlî Şiir, Hayâlî Bey Divanı’nda Muaşşer başlığı altında bulunmaktadır. Nûshada tercî- i bend başlığı yazılmasına raġmen şiir bir mütekerrir muaşşerdir. (Tarlân, 1945)

Tablo 3'ün devamı

165 ^b - 166 ^a	Hayālî	Ey göñül kıpmaz şafâ çün merdüm-i maḥmûrdan Mest-i cām-ı 'aşk olunur mı mey-i engûrdan Dür olalı yâr-i bî-pervâ bu ben mehcûrdan Şu' le-i ğam cismüm üzre hil' atümdür nûrdan Dûd-ı âhum başuma bir tâcdur semmûrdan	Rind-i dürd-âşam-ı 'aşk olup dili bî-hüş kıl Baḥr-ı bî-pâyân olup cân ile dilden cûş kıl Güş-i hüş ile bu nuş u pendî ya' nî güş kıl Bezm-i vaḥdetde Hayālî 'aşk cāmın nûş kıl Ehl-i dil mest-i elest olmaz mey-i engûrdan	Tahmis/5		---/-./-./-./-.	Başlık: taḥmis-i Hayālî Beg
166 ^a - 166 ^b	Hayālî	'Âfiyetden çeksün el yâr-i vefâdâr isteyen Kûy-ı 'aşka gelmesün nâmûs ile 'âr isteyen Sînesin pür-dâğ ıder bir lâle-ruḥsâr isteyen Kân yuṭarsa ta' n degül la' l-i leb-i yâr isteyen Cân virür bu yolda bir zûlf-i siyehkâr isteyen	Ġam nedîmüñdür Hayālî kalbünî mesrûr tut Zâhirün virâne eyle bâṭınuñ ma' mûr tut Şalsa pertev cismüne nâr-ı maḥabbet nûr tut Bî-vefâ yarün Muḥibbî cevriñi ma' zûr tut Yârsuz kalur cihânda 'ayıbsuz yâr isteyen	Tahmis/5		---/-./-./-./-.	Başlık: Taḥmis-i Hayālî Ġazel-i Muḥibbî
166 ^a - 167 ^a	Necâtî	Zî 'âlem-i ḥuceste zihî mevsim-i bahâr Kim bād hoş-nesim durur âb hoş-güvâr	Ser-sebz [ü] ḥurrem ola gülsitân-ı devletün Devr itdügünce bu yedi tûlâb-ı bî-ḳarâr	Kaside/41		--/-./-./-./-.	Başlık: Ḳaşıde-i Necâtî Beg
166 ^b - 167 ^a	Vâlihî	Ne bir dem neydüğün anlar cihân içinde hem-dem vār Ne ḥod bir hem-demün ḳadrin bilür 'âlemde maḥrem vār Ne bilsün neydüğün dem 'âlem içre niçe âdem vār Nevâ-yı neyde ruḥ-efzâ olur 'uşşâḳa bir dem vār Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge 'âlem vār	Hayâtî bâḳiye irsün dir iseñ Vâlihî cânun Kelâm-ı dürr-i meknûnını güş eyle Selîm ḥânun Nedir gör ol muşanna' -ı maṭlâ' diñle o sultânun Nevâ-yı neyde ruḥ-efzâ olur 'uşşâḳa bir dem vār Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge 'âlem vār	Tahmis/5		---/-./-./-./---	Başlık: Taḥmis-i Vâlihî Ferd-i Sultân Selîm Şairin divanı tespit edilememiştir.

Tablo 3'ün devamı

167 ^a - 168 ^a	Kāmī	Âb-ı eşkümle söyünmez n'idelüm âteş-i dil Gerçi kim âb ile cāna olur âteş-zā'il	Âb-ı bārān ola oğ şu'le-i âteş-i peykān Haşma ol âteş ü âb ola belā-yı nārān	Kaside/33		../-../-../-/-	Başlık: Kāmī Efendi Fermāyed Şiir, Kāmī mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Akyol, 2005; Özyılmaz, 1994; Yazıcı, 2017).
167 ^a	Qabūlī	Bülbül-i zārūm fe-ammā verd-i hāndān istemem Yanmışum pervāneveş şem'-i şebistān istemem Her ne deñlü teşne isem âb-ı hayvān istemem Hüzni ile Yā'kūb'um ammā māh-ı Ken'ān istemem Bağmazum kūy-ı hābibe seyr-i cānān istemem Fāriğum gülden temāşā-yı gülistān istemem	Bağmazum kūy-ı hābibe seyr-i cānān istemem Fāriğum gülden temāşā-yı gülistān istemem	Mütekerrir müseddes/4		-../-../-../-/-	Başlık: Tercī'-i Bend-i Qabūlī Çelebi Şairin divanında bu şiir bulunmamaktadır. (Erdoğan, 2008) Nüshada tercī'-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir. Şiirin son bendinin yalnızca vasıta beyti mecmuada yer almaktadır.
167 ^b - 168 ^a	Kāmī	Ey gül benefşe-i haṭ-ı sebzünle ol 'izār Bir gülsitāndur ola kenārı benefşe-zār	Bāğun gül ü benefşeleri şolmayup Gül gibi gül benefşeveş ol taze	Kaside/35		-../-../-../-/-	Başlık: Qaşıde-i Kāmī Efendi Şiir, Kāmī mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

Tablo 3'ün devamı

168 ^a - 168 ^b	‘Ahdî	Cihānda hāşılum ‘isyān ile ancak vebālüm var Tehî-destüm fenā mülkünden āhîr irtihālüm var Şükür emr-i Hudā-yı bî-misāle imtişālüm var Ġanidür ‘aşk ile göñlüm ne malum ne menālüm var Ne vaşl-ı yāre hāndanum hicrāndan melālüm var	Yüri dehr-i zamāndan Āhdiyā kaç‘ eyle eşvākı Muḳarrer yile varur defter-i ‘ömrün ḥod evrākı Dimişdür şu‘le-i nazm münevver kılan āfākı Cihān fānidür ey Yahyā hüve’l-ḥayy hüve’l-bākī Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şālüm var	Tahmis/5		---/---/---/---	Başlık: Ġazel-i Yahyā Taḥmis-i ‘Ahdî
168 ^b - 169 ^b	Ḳıyāsî	Egerçi bāga envā‘-ı şükûfe tārḡâr oldı Velî her ‘āşıḳun eglencesi zülfi-nigār oldı Çemende gonçeler şevḳiyle bülbüller hezār oldı Açıldı güldi ‘ālem gül gibi evvel bahār oldı Ne yirde düşer ise bir ḳatre bir biḡār oldı Ne bāga akar ise kanlu yaşum hep lālezār oldı Şabā la‘lîni öpdî goncañun bu āşikār oldı Sipāhîler gibi her lāle atına süvār oldı Şarıldı yāsemenler servler hep der-kenār oldı Ḳılıç ḳuşandı süsenler çemenler nizedār oldı Geçüp gül taḥta şehr-i gülsitānda şehriyār oldı Naşibi bülbul-i şūrîdenün āh u hezār oldı	Ḳıyāsî her ḳişi bir yār ile geldi gülistāna Gel imdi sen de bülbul gibi yār ol āh u efḡāna Güli ruḡsār-ı yāre servi beñzet ḳadd-i cānāna Şacına sünbüli teşbih idüp eglence ḳıl cāna Görüp şebbūyı aḡ zülfi-nigārı aḡla dīvāne Tutup destünḡde çün zerrîn ḳadeḡ şun Ḳoparup nergis-i zibāyı gülşende iki dāne Nigārūn çeşmüne beñzer mi göster çeşm-i giryāna Nigārūn zıḳrı ile vir teselli ḳalb-i virāna Bu hicr ile geçüpdür hep gelen ‘aşḳ ehli devrāna Geçüp gül taḥta şehr-i gülsitānda şehriyār oldı Naşibi bülbul-i şūrîdenün āh u hezār oldı	Terci-i Bend/5		---/---/---/---	Başlık: Ḳaşıde-i Ḳıyāsî Şairin divanı tespit edilememiştir.
168 ^b - 169 ^b	‘Ulvî	Dil yanup āteş-i ‘aşḳunla dōkerdi gözüm āb İmtizāc eylemedin āteş ü bād āb u tūrāb	Āb-ı şimşirünî şun āteş-i ḳahrūn ‘arz it Āteşün düşmene düzaḡ ola ābuḡ tiz-āb	Kaside/41		..--/..--/..--/..--	Başlık: Ḳaşıde-i ‘Ulvî Kasidede bulunan 34. Beyit Derzizāde Ulvî Divanı’nda bulunmamaktadır. (Çetin, 1993)
169 ^b - 170 ^a	Ḳadrî	Şaf-dil olup sebük-rūḡ ol mey-i rüşen gibi Tir-ḡab‘ olup girān-cān olmagibi	Almasun dırsen seni Ḳadrî aşıḡa rüzḡār İtme ser-keşlik hevādan per olup yelken gibi	Kaside/32		---/---/---/---	Başlık: Ḳaşıde-i Ḳadrî Efendi Şairin divanı tespit edilememiştir. Şiir Âşık Çelebi’nin Meşâ’irü’ş-şu’ârâ adlı eserinden kontrol edilmiştir. (Kılıç, 2018)

Tablo 3'ün devamı

170 ^a - 171 ^a	Revānī	Dehenūnden şanemā oldı mükedder hâtem Teng-dil bağı delük ‘aşıkā benzer hâtem	Dā'imā dest-i şerīfūnde olup mühr-i ‘azīm Barmağunda dura tā haşr muqarrer hâtem	Kaside/33		..--/..--/..--/..--	Başlık: Kaşide-i Revānī
171 ^a - 173 ^a	Bākī	Zer ü gevherle kılup zînet-i efser hâtem Zib ü zînetde geçer hem-ser-i Kayşer hâtem	Mümdur halk-ı cihân saña du‘âm ol ki hemân ‘An-kârîb eyleye Allâh müyesser hâtem	Kaside/57		..--/..--/..--/..--	Başlık: Kaşide-i Bākī
171 ^a - 172 ^b	Zâtî	Hâl-i Rûm çün itdün istifsâr... Ey birâder-hoş ol diyâr eyüdür	Bunı Zâtî eger saña okusa Dir idün gel bizi kıvar eyüdür	Kaside/48			Başlık: Nazîre-i sualhâ-yı Deli Birâder Şiir, Zâtî Divanında bulunmamaktadır. (Kurtoğlu, 2017)
172 ^b - 173 ^a	Şihâbî	Yine zerrîn kilik ile bu nakş-bend-i gülsitân Yazdı evrāk-ı dırahtsitâna nakş-ı zernişân Şan nigâristân olupdur şun‘-ı bağ-ı cenân Erguvânun rû-yı sürhine yazılırız gufrân Çihre-i ‘aşık gibi zerd oldı berg ü bostân Bu bahâristâna irdi gâlibâ faşl-ı hazân ‘Ârif iseñ fırsatı fevt eyleme hey yâr hey Çekme devrânun ğamın ol hem-dem-i maḥbûbumı	Ey Şihâbî gerçi çok çekdüm cihânun miḥnetin Görmedüm bir dem velî ‘âlemde cânun râḥatın Niçe kez nûş eyledüm ben ḥaste fûrkat şerbetin Bulmadum derdüme dildârun devâ-yı vuslatın Ey göñül gel bu zamânun bil ğanîmet-i şîḥḥatın İde gör yârân ile faşl-ı hazânun şoḥbetin ‘Ârif iseñ fırsatı fevt eyleme hey yâr hey Çekme devrânun ğamın ol hem-dem-i maḥbûbumı	Mütekerrir müsemmen/5		..--/..--/..--/..--	Başlık: Tercî‘-i Bend-i Şihâbî Şiir, Şihâbî Divanı’nda bulunmamaktadır. Nûshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müsemmendir. (Yıldız, 1999)
173 ^a - 173 ^b	‘Ulvî	Te‘âlallah yed-i kudret ne demde urdı bünyâduñ Nedendür bilsem ayâ âb u ḥāk ü âteş ü bâduñ Ne bağun bağbânı beslemişdür kıdd-i şimşâduñ Ne şahın-ı dil-güşâde çekdi kâmet-serv- i âzâduñ Efendi saña kim dirlir ne yirdensin nedür adun Cefâyı kimden öğrendün a zâlim kimdür üstâduñ	Müjen ğaddâr sen bir merdüm-i ğaddâra beñzersün Niçe başlar keser kanlar döker ḥun-ḥ‘âra beñzersün Göñüller kapmada mâhir püt-i ‘ayyâra beñzersün Dil-i ‘ Ulvî ’ye raḥm itmez vefâsız yâre beñzersün Efendüm saña kim dirlir ne yirdensin nedür adun Cefâyı kimden öğrendün a zâlim kimdür üstâduñ	Mütekerrir müseddes/5		..---/..---/..---/..---	Başlık: Tercî‘-i Bend-i ‘Ulvî Şiir Derzizâde Ulvî Divanı’nda “Müseddes Merhûm Derzizâde ‘Ulvî Çelebi” başlığı altında bulunmaktadır. Nûshada tercî- i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir. (Çetin, 1993)

Tablo 3'ün devamı

173 ^a - 174 ^a	Me'ālī	Çıkduñ elden n'idelüm anşızın eyvāh pisi Yandun ölüm odına anşızın eyvāh pisi Hasretā şir-i ecel buldı şaḡa rāh pisi N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi	Ey Me'ālī anuñ öldüğine kim ağlamaya Acıyup ḡasret ile cān u ciger taḡlamaya Cūş idüp kanlu yaşı seyl gibi çaḡlamaya N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi	Mütekerrir murabba/18		..--/..--/..--/..--	Başlık: Me'ālī Fermāyed
173 ^b - 174 ^b	Rahmī	Ey dil niçe bu dehrün derdin çekesin her dem Bu bār-ı girān itdi ḡaddini sipihrün ḡam Yād eyleyeyin ḡūş it bir ḡadişe-i mu' ḡam Bu kışşa beyānında oldı niçe dil ebkem Vaşl ile biri şadān hecr ile biri pūr-ḡam Kimisi gedā olmuş kimisi şeh-i ekrem Ḡafletle nazār kıılma aç gözünjı gel bir dem Bu mes'ele baḡsinde 'ākıller olur mülzem Bu gevher-i yektādan ḡalk oldı ḡamu ādem Cehl ile kimi cāhil 'ilm ile kimi a'lem Bu bezm-i ḡarāb-sāza geh ḡāh oluben maḡrem Tācını idüp kej-rev 'ayş eyler idi ḡurrem Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem Bu bezm girü bākī 'ālem girü bu 'ālem	Rahmī n'ola ḡalī'den eylerse şikāyetler Çekdi bu feleklerden çok dürlü felāketler Nā-ehle müyesserdür her dürlü sa' ādetler Dāna-dil ü kāmiller çekmekde melāmetler 'Āḡıl ola dīvāne fıkır olsa bu ḡāletler Nādāna neden bilsem āyā bu ri' āyetler Bir gün beni ḡāk eyler āḡır bu ḡasāvetler Her ehrimenün varur ayāḡına devletler Cān ile perī-rūlar eyler niçe ḡıdmetler Var ise ḡıyāmetden oldı bu 'alāmetler Zevḡ ile sürür ile itdi niçe 'işretler Dünyā gibi 'uḡbāda görsün yine rāḡatlar Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem Bu bezm girü bākī 'ālem girü bu 'ālem	Terci-i Bend/5			Başlık: Tercī' -i Bend-i Rahmī
174 ^a - 174 ^b	Şihābī	Gitdi elden n'idelüm ol gözleri mestān pisi Nāḡehān oldı aramızda yine pinḡān pisi Āh kim eglence olmuşdı bize her ān pisi ḡasretā derdā dirigā idelüm eḡḡān pisi	Divrigi cinsi idi ol pisi tutardı yılan Bu Şihābī söylemez vaşfında anuñ hiç yalān Āfet ü derd ü belāya uğrasın anı alan ḡasretā derdā dirigā idelüm eḡḡān pisi	Mütekerrir murabba/9		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Mersiye-i Pisi Şihābī Güft Şiir, Şihābī Divanı'nda bulunmamaktadır. (Yıldız, 1999)

Tablo 3'ün devamı

174 ^b - 175 ^a	Gedâyî	Ne tâlî'ümde sa'âdet ne başda devlet var Ne canda bir nefes âram u tende şıhhat var Ne dilde şabr u karar ü ne elde vüs'at var Ne bende şabr u taḥammül ne sende şefkat var Ne ḥâlüm anmağa kudret ne bende tākāt var Efendi ḥâl-i mükedder ziyâde ḥayret var	Gedâyî vuşlat-ı dildāra çāre yok n'ideyin Olursa çāre velikin sitāre yok n'ideyin Mecal-i dilde çü şabr u karāra yok n'ideyin Dimege derdümü tākāt yok n'ideyin Ne ḥâlüm anmağa kudret ne bende tākāt var Efendi ḥâl-i mükeddir ziyâde ḥayret var	Mütekerrir müseddes/5		.---/..---/..---/..-	Başlık: Tercî-i Bend-i Gedâyî Gedâyî divanı tespit edilememiştir. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
175 ^a - 175 ^b	Selâmî	Bağrum delindi ney gibi feryād u zār ile Beñzüm çalındı derd ü ğam-ı bî-şümār ile Bāğ-ı cihānda hem-nefes oldum hezār ile Ḥālüm 'aceb benüm n'ola sen gül' izār ile Ey haste-dil kılan beni kavlı ü karar ile Lāyık mıdır ki öldüresin intizār ile	Tapuñdan ayrı ḥaḡ bu ki ey sāh-ı hoş-ḥişāl Oldı Selâmî bî-kes ü bî-şabr u bî-mecāl Yok dest-ğiri ḡaldı ayaklarda pāy-māl Eyler ḥużūr-ı ḥazrete taḥrîr-i 'arz-ı ḥāl Ey haste-dil kılan beni kavlı ü karar ile Lāyık mıdır ki öldüresin intizār ile	Mütekerrir müseddes/5		--/-.-./.-.-/-.-	Başlık: Tahmis-i Selâmî Şir, Selâmî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Gülpinar, 2004; Kayya, 2001) . Nüshada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
175 ^a - 178 ^b	Celāl	Yine ey dil cevāba ol ḥazır Ehl-i Ḥaḡḡ'a Ḥudā durur nāzır	Bu murāda icābet ola ḡarîn Ehl-i inşāf olan disün āmîn	Mesnevi/125		..-/-.-./..-	Başlık: Celāl Begün Şiir, Manastırlı Celāl Bey Divanı'nda bulunmamaktadır. (Güneş, 2013)
175 ^b - 176 ^a	Rihletî	Ne ḥāşıl kişiye iş bu cihānuñ ḥānmānından Yeg ol ḡānî'-i gedā dehrün şeh-i şāhib-kırānından Yüz urup iste her ney ise murādun āstānından Ḥaḡḡ'un in'āmına el aç geçüp ey dil ḡalanından İgen ḡavf u ricā itme fülān ibni fülānından	Ne yār u mūnis u ne ğamgūsār u maḡrem u maḡrem Ne ḡod ey Rihletî vār medḡ u zemden baña ḡazḡ u ğam Ne dimiş diñle Mevlā-yı merd-i 'ārif-i 'ālem Ferāğat ceybine çekdüm başum ' Ahdî yumup dīdem Cihānuñ el yuyup geçdüm bî-küllü ad u şānından	Tahmis/5		.---/..---/..---/..---	Başlık: Gazel-i 'Ahdî Taḡmis-i Rihletî Rihletî Divanı tespit edilememiştir.
176 ^a - 177 ^b	Bāḡî	Urınup farkına bir tāt-ı mücevher-i sünbül Oldı iklim-i çemen taḡtına server sünbül	Ser-i 'adāña taḡa seng-i melāmet güller Ola düşmenlerünñ başına şeş-per sünbül	Kaside/47		..-/-..-/-..-/-..-	Başlık: Kaşide-i Bāḡî Çelebi

Tablo 3'ün devamı

177 ^b - 179 ^b	Behiştî	Sipās u sitāyiş aṇadur sezā Ki zātı vücūdın ide iktizā	Ne sultān imiş şāhumuz bileler Aṇup cān u dilden du‘ā ideler	Mesnevi/58		..--/.--/.--/.-	Başlık: yok Şiir, Behiştî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Aydemir, 1999)
178 ^b	Sipāhî	Münevver kıldı āfākı yüzün ey meh ziyālıktan Yaraşur sidre ḳaddūje dem ura mūntehālıktan Ferāḡat eyledi şandum seni ben pūr-cefālıktan Gözüm yaşını baḡr itdūḡ firāḡuḡ ile cūdālıktan Senūḡle ḳanı a zālīm şu sızmazdı aralıktan	Gonçeler içre görüp sen verd-i ḡandānıvirdi n'ola eylerse bülbul gibi eḡḡanıyaşı ḳan oldu demidür ḳılsuḡ iḡsānıyoluḡa cānā virürdi şıdḳla cānıraḡm eyleyüp geḡsūḡ güzel bu bī-vefālıktan	Tahmis/5		/.---/.---/.---	Başlık: Ėazel-i Latîfî Tahmis-i Sipāhî Sipāhî Divanı tespit edilememiştir.
179 ^a	Ḳalender	Ḥor baḳma fukarāya şaḳın ey ehl-i ḡüner Şürete baḳma naḡar sîrete olur ekşer Düşer erbāb-ı fenā luṭf-ı Ḥudā'ya mazḡar Ḳādir olmasa da bir habbeye de dūnyāda eger İtme derviş ‘abā-pūşa ḡaḳāret ile naḡār O da ḡālince fenā mülketinūḡ şāhı geḡer	Münkir olma fukarāya yūri <i>zāhid zinhār</i> Rıfḳ ile baḳ yüzine luṭf <i>ile eyle ḡüftār</i> Fukarādan ḳopar erbāb-ı <i>velāyet her bār</i> Gel Ḳalender sözine eyleme <i>lutf it inkār</i> İtme derviş ‘abā-pūşa ḡaḳāret ile naḡār O da ḡālince fenā mülketinūḡ şāhı geḡer	Mütekerrire müseddes/5		..--/.---/.---/.-	Başlık: Tahmis-i Ḳalender Nüşhada tahmis başlıḡı yazılmasına raḡmen şiir bir mütekerrire müseddestir.
179 ^a - 179 ^b	Ra‘dî	Şevk-i ḡüsnūḡle umardum ḡül gibi ḡandān olam Seyr idüp şol serv-ḳaddūḡ İrişem ‘İd-ı vişāle cān ile ḳurbān olam Kim der idi bülbul-i şürīdeveş nālān olam Bu ne ‘İd olsun cihān ḡandān ben giryān olam El terennūm ide ben ḡöḡsüm dōḡem nālān olam	Bayram olsa Ra‘diyā şalınuben ol yār ile Seyr iderdüm ḡülşeni o serv-ḳad dildār ile Leb-be-leb iken ḡemende ol şeker-ḡüftār ile Şimdilik yerden baḳar dil aḡlayup biḡ zār ile Bu ne ‘İd olsun cihān ḡandān ben giryān olam El terennūm ide ben ḡöḡsüm dōḡup nālān olam	Mütekerrire müseddes/4		-.--/.--/.--/.-	Başlık: Tercî‘-i Bend-i Ra‘dî Kaynaklarda şairin adına ve eserlerine rastlanmamıştır. Nüşhada tercî-i bend başlıḡı yazılmasına raḡmen şiir bir mütekerrire müseddestir.

Tablo 3'ün devamı

179 ^b - 181 ^a	Celāl	Ey gül-‘izār ḥatt-ı siyāḥuñ benefşeẓār Aşüfte gül yüzüñe ḥaṭuñe benefşeẓār	Ey gül benefşeẓvār ‘adūn ola ḥāksār Sen gül benefşe gibi ḥasūd ola eşk-bār	Kaside/48		--./-.-./-.-./-.-	Başlık: Kaşide-i Gül ü Benefşe-i Celāl Beg Güft
179 ^b - 180 ^a	‘Ulvî	Ber-murād itdi felek gerçi dil-i nā-kāmı Şundi ammā n’ideyin zehr ile tolu cāmı İrdi cān kulağına peyk-i ‘adem peygāmı Âh kim geldi meded gūşsa vü ğam hengāmı Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sūrūr eyyāmı Olmadin nışf-ı nehārı irişür aḥşāmı	Cān virüp hicr ile ‘Ulvî olıcak mürde tenüm Tolıcak şiven-i ihyā ile beytū’l-ḥazenüm Yazalar seng-i mezārümde bu ebyātı benüm Baña telkîn idicek okuyalar bu sūḥānum Ne ‘aceb tiz geçer zevk-i sūrūr eyyāmı Olmadin nışf-ı nehārı irişür aḥşāmı	Mütekerrir müseddes/5		..--/...-/...-/..-	Başlık: Tercî‘-i Bend-i ‘Ulvî Şiir Derzizāde Ulvî Divanı’nda müseddes başlığı aştında bulunmaktadır. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir. (Çetin, 1993)
180 ^a - 180 ^b	Latîfî	Şanma bahār u faşl-ı zemistān gelür geçer ‘Ömrüñ zamān u sâ‘ati her ān gelür geçer Ten ḥücesine cān gibi miḥmān gelür geçer Ĝam günlerine olma perîşān gelür geçer Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer	Araduçcadur şu sāye gibi dā’imā ecel Gerçi o gelünce varmadadır dā’imā emel Devrān-ı Latîfî ‘ömrü henüz virmeden ḥalel Terk itmeden cihān seni terk it sen anı gel Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer	Mütekerrir muhammes/5		--./-.-./-.-./-.-	Başlık: Tahmis-i Latîfî Şiir Latîfî’nin Fusûl-ı Erba’a eserinde muhammes başlığı altında bulunmaktadır. Nüshada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir. (Sevgi, 1987)
180 ^b	-	Kanı ol demler ey boyı şimşād Olmuş idüm vefāñ ile mu‘tād Şimdi el saña āşinā biz yād İltifātūñ raḳibe oldı ziyād Eski ‘uşşākı itmez olduñ yād Yeni ‘uşşāk benüm mübārek-bād	künc-i miḥnetdehicrān ise nihāyetdeġamuñla belā vü zaḥmetde ...begüm ġayrılarla ‘işretde Eski ‘uşşākı itmez olduñ yād Yeni ‘uşşāk benüm mübārek-bād	Mütekerrir müseddes/5		..--/...-/...-/..-	Başlık: Tercî‘-i Bend Şiirin şairi tespit edilememiştir. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Tablo 3'ün devamı

181 ^a	Sirācī	Ḥabībüm dūr düşdüm nāgehān nūr-ı 'izāruḡdan Meşām-ı dil mu' atṭarken hevā-yı müşk-bāruḡdan Gözüm tūtiyā içün buyur pāyūḡ gubārından Beni maḥrum gönderme Ḥudā ḥaḡḡı civāruḡdan Esen ḡāl pādşāhum ben cüdā düşdüm diyāruḡdan Hemān bir dāḡ-ı ḡasret var göḡülde yādīgāruḡdan	Sirācī nār-ı hierḡḡle efendi yana gelmişdür Ser-i kūyuḡda ṭop idüp başın çevḡāna <i>gelmişdür</i> Devā içün ḡuzūruḡda yine <i>efḡāna gelmişdür</i> Gözüm nūri dem-ā-dem <i>aḡlamaḡ giryāna gelmişdür</i> Esen ḡāl pādşāhum ben cüdā düşdüm diyāruḡdan Hemān bir dāḡ-ı ḡasret var göḡülde yādīgāruḡdan	Mütekerrir müseddes/5		---/---/---/---	Başlık: Tercī' -i Bend-i Sirācī Şiirin vasıta beyitlerinin ikinci mısraları divanda bulunan mısralarla büyük farklılık göstermektedir. (Çakır, 2022) Nüşhada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.
181 ^b	-	Dime kim eyleye irşād ya kim ola refiḡ Sen hemān düş yola Allāhu velīyyü't-tevfīḡ		Müfred		..--/.../.../..-	Başlık: Müfred
181 ^b	-	Dime 'aşḡ içre baḡa kim ola irşād-i ṭarīḡ Sen hemān sa'y ḡıl Allāhu velīyyü't-tevfīḡ		Müfred		..--/.../.../..-	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Lebin öpdüm didü nāz ile şī' rümüz sūḡanum Açma bu sırrı düşürme herḡiz aḡyāra		Müfred			Başlık: Müfred
181 ^b	-	Dün didüm dildāra gel 'arz eyleyeyin derdümi Didi busem olmaḡa tenhāya iltüsen beni		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.-	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Ne revādur ki beni böyle dil-figār idesün Çeşm-i mestūḡ gibi dil-ḡaste vü bimār idesün		Müfred		..--/.../.../..-	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Beni gördükçe ey vaḡşī ḡazālüm kaçma luṭfsun sen Seni gördükçe ben maḡv olurun kimden kaçarsın sen		Müfred		---/---/---/---	Başlık: Ferd

Tablo 3'ün devamı

181 ^b	-	İrmeye şanma murādına qala bir mazlūm Ḥaqq Te'ālā kılını eyleye ḥāşā mahrum		Müfred		..--/..--/..--/..--	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Kim ki maṭlūbın taleb kılsa bugün yārdan bulur Kim dimişler dostum yār isteyen yārın bulur		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Nigāra gönlümün cânı lebünden buse almaḡdur Velikin cânımun gönlü bir evde sāde pehlūdur		Müfred		---/---/---/---	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Dünyeyi mestüre şanma pīr-zen bir ḡahpedūr Māh-ı nevden boynuzı var bir kişidūr bu		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Kūh-ı kaf oldı gelūr ḡarşuma emvāc-ı elem Sākiyā bāde getūr yoḡsa helāk eyledi ḡam		Müfred		--/--/--/--	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Dil-berūḡ yolında ölmek 'āşıkā ölmek degül Ölmek oldur kim göre ma'şūḡını nā-merd ile		Müfred		--/--/--/--	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Budur 'ādet budur ḡānun ezelden Alurlar buseyi her-dem güzelden		Müfred		---/---/---	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Ehl-i 'āşḡ olmayınca rūsvāyı Bulmaz 'āşḡdan şehlāyı		Müfred		..--/..--/..--	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Eger 'āşıkda istersen 'ālāmet 'Alāmet aḡa olmadı melāmet		Müfred		---/---/---	Başlık: Ferd

Tablo 3'ün devamı

181 ^b	-	Efendüm sen kuluğum tā ezelden Kim ayrılır senüñ gibi güzelden		Müfred		.---/.---/.--	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Beni ta'zīm içündür şanmağuz bû Ya odun hâcet olmuşdur yâhud şu		Müfred		.---/.---/.--	Başlık: Ferd
181 ^b	-	‘Âşık öldürmek ile pādşāhum Ĥançerüñ yir idindi yanuğda		Müfred		..--/.-./..-	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Sitem-i ĥalka kılan şabr-ı cemil Cāna fāş eyleye çok ecr-i celil		Müfred		..--/.-./..-	Başlık: Ferd
181 ^b	-	Güller çemende ider şabāya... ...seni ben gözünden		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Māl-i dünyā ki zıll-i zā'ildür Kaçasuñ andan o saña mā'ildür	Qovar olsañ velik temiz isen Ehl-i 'irfān bu söze kâ'ildür	Nazm/2		..--/.-./..-	Başlık: Kıt'a Nüsha içerisinde kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
181 ^b	-	Çünkü āḫir soñı firāk imiş Kişi n'eyler idüp vişāle tāmā'	Yok şebāt-ı ḫayāl imiş bildüm 'Âḫil itmez begüm ḫayāle tāmā'	Kıta/2		..--/.-./..-	Başlık: Kıt'a
181 ^b	-	A benüm çok sevdiğüm zībā-şātır Gonca-yı zanbağ niçün		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Ḥamd ol Allāh'a ki oldur reh-nümün Ḥāmid ügullām		Müfred			Başlık:

Tablo 3'ün devamı

181 ^b	-	Melîk ü rûh u huşûl-i âdem Ağa vü evlâd-ı Resûl-i âdem		Müfred			Başlık:
181 ^b	-	esselâm u		Müfred			Başlık: yok
181 ^b	-	Der-i devletde şimdiki eyyâm Evveli gör	Bu ikisinden olımazsan eger Var bu kapuda yok saña	Kıta		..-/.-./..-	Başlık: Kıt'a
181 ^b	-	Şabâ selâmuñ ilet ol cenâbın... Hemîşe sen ki esensin ola o ...		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Yine maqdemden umarum niçe 'âlemler Buluşavüz qademünde yine hoş.....		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Olmuşum şol deñlü müştâk görmek..... Kim ne diller şerh ider anı ne hod		Müfred			Başlık: Ferd
181b	-	Eger bâkî kalur ise böyle..... Yağar bu cism ü cânı		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	İşigün toprağın terk itmezem.... Kuluñum kovmağ ile gitmezem ben		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Fırlamışum azıtup cânib-i mecâlisten Ezilen cânib-i meydânum		Müfred			Başlık: Ferd

Tablo 3'ün devamı

181 ^b	-	Şanma şūfī zūhd için misvāki Diş biler mü 'minlerūñ ḥalvasına ve aşına		Müfred			Başlık: Ferd
181 ^b	-	Anuñ vaşlı baña gerçi muḥaldür Ḳonuḳ umduḡını yimez meşeldür		Müfred		..---/..---/..---	Başlık: Ferd
182 ^a	-	Nāy-zenler nāy ile biñ kezeylesün Nālūme āheng olamaz ḡayrı tedbir eylesün		Müfred		-.---/-.---/-.---/-.---	Başlık: Ferd
182 ^a	-	Yā Rab ırgür vişāl-i cānāna İrmedin rūz-ı ' ömr pāyāna	Baña göster cemālini anuñ Vireyin cānum aña şükrāna	Nazm/2		..---/..---/..---	Başlık: Ḳıtt'a Nüsha içerisinde kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
182 ^a	-	Destḡir-i tā'at-i fuḳarā Pāy-tā-ser tamām nūr u şafā		Müfred		-.---/-.---/-.---/-.---	Başlık: Hüve'l ' azīz
182 ^a	-	Pāk pākīze vü nigū-hū būd Cüz be-zıkr-i Ḥudā leb ne-ḡüşūd		Müfred		..---/..---/..---	Başlık: Yok Şiir Farsçadır.
182 ^a	-	Bāz ez ḳahve keremşūd ḳadri bāde-kāst İn hem zi-türe rūzi in baḡt-ı siyāh māst		Müfred			Başlık: Yok Şiir Farsçadır.
182 ^a	-	Faḡr-ı ' ālemsin fe-emmā fāsi yok Kān-ı gevhersin velikin rāsı yok	Gice gündüz dilegüm Ḥaḳḳ'dan budur Vire bir merkeb saña kim bāsı yok	Nazm/2		-.---/-.---/-.---	Başlık: Ḳıtt'a Nüsha içerisinde kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir nazmdır.

Tablo 3'ün devamı

182 ^a	-	Dil ẓanā' at-i ẓam koned be-ḥaber Din-rā ẓam ḥarir şevad be-ḥayāl		Müfred		..-/.-./..-	Başlık: Ferd Şiir Farsçadır.
182 ^a	-	Vişālūḡ cāmını nūş itmeyince Dil-i şūrīdeye gelmez ẓanā' at	Cemāl-i bā-kemālūḡ görmeyince Ne mümkün ide cānum ister rāḥat	Kıta/2		.---/---/..-	Başlık: Kıt' a Nüshada bu şiirin mısra başlarında sırasıyla “2,1,3,4” şeklinde numaralandırma yapıldığı görülmüştür. Buna göre ilk beytin mısraları kendi aralarında yer değiştirilmiş ve metin aktarımı mürettibin numaralandırması dikkate alınarak yapılmıştır.
182 ^a	-	Bād-ı ikbālet müdām u bād-ı eyyāmed be-kām Bād-ı gerdūnet gulām-ı bā-ḥīz-dānet mu' ayyen		Müfred			Başlık: Beyt Şiir Farsçadır.
182 ^b	-	Göḡlūmden itme luṭfıḡ luṭf it efendi dūr Bir evde şenlik olmasa ol ev ḥarāb olur	Olsun ziyāde kıymetimüz eyle iltifāt Gün pertevi ile seng-i siyeh la' l-i nāb olur	Kıta		--./-./-./-./-.	Başlık: Berḡī rāst kıt' a berāy-ı Defterdār Efendi Şairin divanı tespit edilememiştir.
182 ^b	-	Çün oldı vech-i Yūsūf mirat-ı ḥüsn-i muṭlaḡ Görüp didi Züleyḥā el-ān ḥaşaş el-Ḥaḡḡ		Müfred		--./-./-./-./-.	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Çün gide dem ḥasret ile şāḥ-ı ḥübān elvedā Aḡlamaḡdan gice gündüz gözlerüm ẓan elvedā		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Ferd

Tablo 3'ün devamı

182 ^b	-	Bir belâ-keş 'âşıkum dünyāya geldüm miḥnete Başum aldum ele gıtdüm diyâr-ı ğurbete		Müfred			Başlık: Ferd
182 ^b	-	Râzuḡı şaklayınca sen senüḡ Şaklaya mı râzuḡı kimse senüḡ		Müfred			Başlık: Ferd
182 ^b	-	Niçe demdür daḡı zaḡm itmedüḡ ey yâr baḡa Şimdi ḡalümi görüp raḡm ider aḡyâr baḡa		Müfred		..--/..--/..--/..--	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Firâḡuḡ içre her sâ' at baḡa biḡ yıldıdur 'ömrümsensiz kıyâs it niçe biḡ yıldur		Müfred		---/---/---/---	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Murâdumsın benüm ey yüzi mâhum Murâda ireyin yoḡdur ğünâhum		Müfred		---/---/---	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Ne-ġüyî mî-kun u derd cül-endâz Ki îzed der-beyâbân ter diḡ-bâz		Müfred			Başlık: Ferd Şiir Farsçadır.
182 ^b	-	Lâyık mıdur ki gelme yesin bende-i ḡâyine Yoksa raḡibe bir gice miḡmâna gelmesen		Müfred			Başlık: Ziyâ'î Güft Şiir, Ziyâ'î Divanı'nda bulunmamaktadır (Gürgendereli, 2017)
182 ^b	-	Tutuşdum nâr-ı hicrâna nigârum bî-ḡaber benden Ne müşkildür cüdâ olmak benüm rûḡum baḡa senden		Müfred		---/---/---/---	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Vefâlumuz şafâdan yüz çevirmez çün şabr ile Kalan 'uşşâḡdan her vech ile mümtâzdur göḡlüm		Müfred			Başlık: Ferd

Tablo 3'ün devamı

182 ^b	-	Ne müşkildür cüdâ düşmek kişi sevgilü yârindendüşesefer zarûretüne diyârından		Müfred		.---/.---/.---/.---	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Terbiyetsüz katı şalma bûy idi gönçe gül İrte bir gün o bizüm çıkşa gerek başumıza		Müfred			Başlık: Ferd
182 ^b	-	Âlına aldanma şakın iki yüzlüdür cihân Şâhum isterseñ yiter faşl-ı bahâr ile hâzân		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.-	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Deñizler düde eşcâr olsa aqlâm Olunmaz şemme-i evşâf-ı 'alâm		Müfred		.---/.---/.--	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Ža'if [û] nâ-tüvân oldum ne çâre derde dermâna Fiğân u nâle irişmez ne müşkil kûy-ı cânâna		Müfred		.---/.---/.---/.---	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Derdle elem irişmedi sen serv-kâmete Hayfâ efendi kaldı bu sırrın kıyâmete		Müfred		--./-.-./-.-./-.-	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Yoluñ gözle şakınAllâhbelâ virür ol âgâh	Gedâ ne toğru yola yok bahâne Ki yaru toğruluk iki cihâna	Mesnevi/2		.---/.---/.--	Başlık: Ez-pend-nâme-i Güvâhî
182 ^b	-	Şoğun şananoğun Oğun anlamayan şoğunu	Döner şerri şakın uğratma hayrı Uzat şerri ki hayra döne ..	?			Başlık: Velehü

Tablo 3'ün devamı

182 ^b	-	Dil 'azm-i sefer eyledi cānānum esen al Cān terk-i diyār itdi eyā cānum esen al	Düşdüm yola ey Yūsuf-ı Ken'ānum esen al Gİtdüm am ile urbete sulānum esen al	Nazm/2		--./--./--./--	Başlık: Enverī Güft Şiir, Enverī Divanı'nda bulunmamaktadır. (Kurnaz- Tatı, 2001)
182 ^b	-	Her açan bulsa iki asret vusūl Ol zamān dirler olur ācet abūl		Müfred		-.--/-.--/-.--	Başlık: Ferd
182 ^b	-	Şabr iden hicre ne dirler vaşl olur cānā yine Bu meşeldür söylenür ammā biz anı görmedük		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Ferd
183 ^a - 184 ^a	‘Ulvī	Dest-i kudret şanma aşların itdükde kemān Tīr-i mūjānua arşu hedef oldu nie cān	Tīrveş torı olanlar saa meydān alsun Egrilik eyleyenū addini a ide kemān	Kaside/34		..--/..--/..--/..--	Başlık: aşīde-i tīr ü kemān ‘Ulvī güft berāy-ı Sultān Selīm bin Sultān Süleymān an
183 ^a - 183 ^b	Rahmī	Gülşende giyüp efser-i ākāna aranfil Baş egmedi tād-ı ser-i şāhāne aranfil	āk-i rehūe tulfe diyü kılmāa işār Yāut oya oka-i mercāna aranfil	Kaside/27		--./--./--./--	Başlık: aşīde-i aranfil Rahmī güft berāy-ı Sultān Süleymān nūr'ullāh-ı abre Kasidenin 14 ve 22. beyitleri Bursalı Rahmī Divanı'nda bulunmamaktadır. (Erdoğan, 2017)
183 ^b - 184 ^b	Bāī	a-ı mūşfāmula ey one-i ter Şekerdür o lebler mūmessek mūkerrer	Ümīdin revā eyle ‘ömrin ziyāde Mühimmin mühey்யā murādın müyesser	Kaside/33		..--/..--/..--	Başlık: aşīde-i Bāī Çelebi

Tablo 3'ün devamı

184 ^a - 185 ^a	Rahmî	Olıcağ tığ-ı riyâzetle dilâver rûze Asker-i nefsi şıyup oldı muẓaffer rûze	El açup cümle menâr ide melekler âmîn Devletüñe ide her demde du'âlar rûze	Kaside/ 28		..--/..--/..--/..--	Başlık: Ẓaşıde-i rûze der- medğ-i Sulţân Selîm bin Sulţân Süleymân Han nûr'ullâh-ı kabre
184 ^b - 185 ^a	Figânî	Geçerse 'arşa-i heycâda n'ola er hançer Cihânı kabzasına aldı ser-te-ser hançer	Niteki ola nihân Hızır şuyı <i>zulmetde</i> Yanam içinde nitekim tuta mağar hançer	Kaside/28		.-./.-./.-./.-.	Başlık: Ẓaşıde-i Figânî
185 ^a - 186 ^a	Zâtî	Geldi sa'âdet ile yine dil-güşâ-yı 'îd Geydürdi halk-ı 'âleme dürlü kabâyı 'îd	'İdüñ mübarek ola vü kadrün bülend ola İtdükce şahşar fuğarâya 'ağâyı 'îd	Kaside/37		--./--./--./--.	Başlık: Ẓaşıde-i 'îd Zâtî güft der-medğ-i Sulţân Süleymân nûr'ullâh-ı kabre
185 ^b - 186 ^a	Rahmî	Meger bir dişleri dürr la'l-leb dil-ber sever deryâ Derûn-ı dilden inler gözden acı yaş döker deryâ	Ayağuna nişâr eyleye mervârî tabaklarla Hezârân lû'lü-yi lâlâ ile dürr ü güher deryâ	Kaside/26		---/---/---/---	Başlık: Ẓaşıde-i Deryâ Rahmî Çelebi Fermâyed

Tablo 3'ün devamı

186 ^a - 187 ^a	Rahmî	Şâh-ı dey öñince olmuş yine ser 'asker-i hâzân Çekdi cündin tutdı bağ-ı dehri ser-tâ-ser hâzân	Dâ'ima 'ömrün güli olsun bahâr-ender-bahâr Gülşen-i dehr içre dâ'im nitekim irer hâzân	Kaside/31		---/--/--/--	Başlık:Kaşîde-i Rahmî Berây-ı Sultân Selîm ibn Sultân Süleymân Hân Şiir, Bursalı Rahmî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Erdoğan, 2017)
186 ^b - 187 ^a	Rahmî	Şahın-ı garrâyı gelüp eyledi zîver nevrüz Oldı hâdrâda meger Hızır ile hem-ser nevrüz	Cûd [u] ihsânunla Rahmî n'ola olsa mazhar Hâr [u] hâşâke bahâriyle virür fer nevrüz	Kaside/26		..--/--/--/--	Başlık: Kaşîde-i Nevruz-ı Rahmî güft berây-ı Sultân Selîm bin Sultân Süleymân Hân nûr'ullâh-ı kabre
187 ^a - 188 ^b	Rahmî	Meger bir şehir ki dil-i zâr muştâr Has u harî kılmışdı bâlin ü pister	Sa'âdet ile dâ'im ola cilvegâhuñ Bu kâh-ı zer-endüd u firûze-manzar	Kaside/44		..--/--/--/--	Başlık:Kaşîde-i Rahmî der medh-i Sultân Süleymân nûr'ullah-i kabre
187 ^a - 188 ^a	Rahmî	Yine olmağa çemen mülkine server nergis Çekdi her cânibe 'arz eyledi leşker nergis	Pür-gubâr oldı meded gerd-i havâdişle gözüm Şarşar irseydi olur niteki muğber nergis	Kaside/52		..--/--/--/--	Başlık:Kaşîde-i Nergis Rahmî Fermâyed Berây-ı Nişancı Paşa Kaidenin 40. beyti Bursalı Rahmî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Erdoğan, 2017)

Tablo 3'ün devamı

188 ^b - 189 ^b	Kāmī	Serīr-i mülk-i Osmāna yine bir taze hān geldi Murādın buldı 'ālem rūhı gitmiş cisme cān geldi	Devām-ı devletine kıl du'ā kim dimege āmin Zeminden Ādemi eflākden kerrübiyān geldi	Kaside/22		.---/.---/.---/.---	Başlık: Kaşide-i Kāmī Efendi Berāy-ı Hāzret-i Sultān Murād Şiir, Kāmī mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.
188 ^b - 189 ^b	Zātī	Levha-i pīrūzeye saçmışdı gevher āsmān Eylemişdi dāmenin pūr-la' l ü gevher āsmān	Hācetüm Hāk'dan budur kuṭb-ı murādun üstüne <i>Döne döne</i> devr ide tā rüz-ı mahşer āsmān	Kaside/49		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık:Kaşide-i Āsmān...Sultān Süleymān Bin Selīm Hān 'Aleyhi'r- rahmeti Ve'l Ğufran
189 ^b - 190 ^a	Maḳālī	Bezm-i ğamda süzişüm bağı kebābiler bilür Ergānün-ı nālemi çeng ü rebābiler bilür La' lüğ esrārın seng-i rind-i şarābiler bilür Neşve-i cām-ı meyi mest-i hārābiler bilür Lem' a-i envār-ı mihrī āfitābiler bilür	Şorma her mestāneye cām-ı ğamun keyfiyetin Her denī-ṭab' anlamaz afyon-ı 'aşkun hāletin Kendüden geçti Maḳālī içdi la' lüğ şerbetin Şor Cenābī bendeğe pīr- i muġānuş şöhetin Meclis-i cem şevketini kāmyābiler bilür	Tahmis/6		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık:Ġazel-i Cenābī Taḥmis-i Maḳālī Makālī Divanı tespit edilememiştir. Gazel, Cenābī Paşa Divanı'nda 41 numara 7 beyit halinde bulunmaktadır. Ayrıca şiirin 6. bendinin son iki mısrası Cenābī Paşa Divanı'nda bulunmamaktadır. (Cihan, 1996)
189 ^b - 190 ^a	Fünūnī	gel bir serv-kāmet dilrübā istebelāya hāzır ol tīr-i belā isteistiġnā idüp şabr it 'anā istesağa cevri ehli dil-berden vefāister ise ol sen de cefā iste	Fünūnī gel kazāya koma a' māli teḳāzā kıl Nice tez geçti eyyām-ı güzestün hem temāşā kıl Ḳabül-ı luṭfina rācī' durur Hākḳ'un Nişanī yüz urup dergāh-ı mevlādan temennā Günehlerden ḥalāş iste ni' āmlardan belā iste	Tahmis/5		.---/.---/.---/.---	Başlık:Nişancı Beg Taḥmis-i Fünūnī Fünūnī divanı tespit edilememiştir.

Tablo 3'ün devamı

190 ^a - 190 ^b	Zihnî	Kaşr-ı vücūd-ı âdemi kim cān açar kıpar Bir tâb hānedür ki anı mihmān açar kıpar Şanduk-ı 'ömri hāzān-ı devrān açar kıpar Dil hānesin ğam-ı ruḥ-ı cānān açar kıpar Ḥalvet-serāy-ı ḥāşını sulṭan açar kıpar	Zihnî revāc vireli sen nazm-ı fāḥire Keser cevāhir ile ziyān virdi tācire Cān virür oldı cevheriyān şî'r-i şā'ire Nazmun Maḳālî komadı kıymet cevāhire Şarrāf-ı dehr bir kırı dükkān açar kıpar	Tahmis/5		--./--./--./--.	Başlık: Ğazel-i Maḳālî Taḥmis-i Zihnî Şiir, Zihnî Mahlaslı Şairlerin divanında bulunmamaktadır.
190 ^a	-	Şanma kim mihrün gide bir dem gönülden dostum Bülbül ister mi cüdā olmağa gülden dostum Hey yazuk vaşluḡ dirîḡ itme maḥalden dostum Tā ölince kımazum dāmānuḡ elden dostum	Kıl nazar lutf eyle sen ben 'āşık-ı āvāre... Şefkat eyle ey perî-rû vaktidür ... Al emānet girmesün her ḥār u ḥāslar Tā ölince kımazum dāmānuḡ elden dostum	Mütekerrire murabba/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Yok Şiirin şairi tespit edilememiştir.
190 ^b - 191 ^b	Nev'î	Bu 'aşık-ı mecāzuḡ ğam-ı hicrānına la'net Dünyāda vü 'uḡbādaki ḥüsrānına la'net Erbāb-ı ğamun nāliş ü efḡānına la'net Dil-berlerinün va'de-i iḥsānına la'net Yok yirlere itdükleri bühtānına la'net Ol tā'ifenün gercek ü yalanına la'net Bu şan'atı icād idenün cānına la'net Ecdādına vü aşlına erkānına la'net	Yüz hayf bizüm çekdigümüz renc ü 'anāya Hep sa'y-i belîḡ itdügümüz gitdi hebāya Nev'î 'den irişsün bu naşihat zurefāya Dil virmeyesiz her şanem-i māh-liḳāya Düş olmayasın ğaflet ile tîḡ-ı belāya Āmin diyeler ḥāzır olanlar bu du'āya Bu şan'atı icād idenün cānına la'net Ecdādına vü aşlına erkānına la'net	Mütekerrire müsemmen/5		--./--./--./--.	Başlık:Tercî'-i Bend-i Nev'î Şiir, Nev'î Divanı'nda müsemmen başlığı altında bulunmaktadır. Nüshada tercî- i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrire müsemmendir. (Tulum, Tanyeri, 1977)
190 ^b - 191 ^a	Ni' metî	Gün gibi yelken açup bahra revān olalı sen Zulmet-i sāhil-i fūrkatde helāk oldum ben	Bir kıyıkdur meşelā Ni' metî bu fülkiyete Göreki oldı maşāri' yiri deryā-yı miḥen	Kaside/30		..--/..--/..--/..--	Başlık:Kaşide-i...Li- Mevlānā Ni' metillāhi Şiir, Nimeṭi Divanı'nda bulunmamaktadır (Ersöz, 2007) Ayrıca şiir, Nimeṭi'nin Āḡehî'ye bir naziresidir.

Tablo 3'ün devamı

191 ^a - 192 ^a	Bākī	Tālī' oldı neyyir-i iqbāl ü <i>devlet şubh-dem</i> Şu'le şaldı 'āleme <i>necm-i hidāyet şubh-dem</i> Kāinātı kıldı mirāt-ı cemāl-i <i>Şāhdan</i> Ġarq-ı envār-ı hidāyet Rabb-i ' izzet <i>şubh-dem</i> Çokdan eylerdi cemāl-i bā-kemālın <i>ārzū</i> Ber-murād oldı hele tāt-ı sa' ādet <i>şubh-dem</i> Şeş cihātı rüşen itdi kâinat <i>gün gibi</i> Buldı zînet çār-süy-ı mülk [ü] millet <i>şubh-dem</i> Nāgehān bir toz kopardı bād-ı pāy-ı devleti Rüşen oldı dīde-i a' yān-ı devlet <i>şubh-dem</i> Nevbet ol Şāh-ı cüvān-baht-ı cihānuḡdur diyü Çaldılar eflākden kūs-ı beşāret şubh-dem Āfitāb-ı ' ālem-ārā gibi zerrīn tāt ile Taht-ı sīmīn üzre şalup ferr-i devlet şubh-dem Sāye-i Yezdān penāh-ı dīn ü devlet Ḥan Murād Dāver-i devrān mu' izz-i saltānāt Sulṭān Murād	Gül gibi ḡalkı nesīm-i ḡulḡı ḡandān eylesün Nev-bahār-ı ' adlı āfākı gülīstān eylesün Āsmānuḡ ḡüşe-i bām-ı zümür-rūd-fāmına Ġadri tāvūsı çıkup gün gibi cevḡān eylesün Kārgāh-ı dīn ü devletde düşen düşvār işin Ḥaqq Te' ālā ḡazreti luṭfundan āsān eylesün Ṭār-ı zūlf-i turre-i ḡübān-ı müşkīn-mū gibi Sāl-i iqbālīn Ḥudā bī-ḡadd ü pāyān eylesün Ġarşusunda ayaḡın ṭursun mülük el bağlasun Kendü çıkısun bargāh-ı ' adle <i>dīvān eylesün</i> Şevket-i İskender [ü] <i>dārāt-ı Dārā bī-ḡusūr</i> Mesnedin şimden girü taht-ı <i>Süleymān eylesün</i> Mülk-i Mısr'a nitekim bir bendesin <i>sulṭān ider</i> Bir ḡulın şalsun diyār-ı Çīn'e <i>ḡāḡān eylesün</i> Sāye-i Yezdān penāh-ı dīn ü devlet Ḥan Murād Dāver-i devrān mu' izz-i saltānāt Sulṭān Murād	Terci-i Bend/5		---/---/---/---	Başlık: Sulṭān Murād Ḥan Ḥazretlerinüḡ Devletiyle Tahta Cülūsılarınüḡ Beyāmdur
191 ^a	-	Anuḡ vaşlı baḡa gerçi muḡaldür Ḡonuḡ umduḡunu yimez meşeldür		Müfred		---/---/---	Başlık: Ferd
191 ^a	-	Ḥudāvendā be-ḡaqq-ı ism-i a' zām Nigeh-dār ez-belāhā cān-ı Rüstem		Müfred		---/---/---	Başlık: Beyt-i Ḥātem Şiir, Hātem Divanı'nda bulunmamaktadır. (Varışoḡlu, 1997) Şiir Farsçadır.

Tablo 3'ün devamı

191 ^b - 192 ^a	Huzûrî	Ey dil esîr-i gayret olup ibtizâl ile Esrâfa şatma kendüñi fazl u kemâl ile Virme kudûret ehl-i dile kıyl ü kâl ile Mümkün ki devlet el vire ceng ü cidâl ile Ya ol şakî ya maşhara ya bezl ü mâl ile Manşıb ricâsın eyleme gayrı mâl ile	Künc-i 'inâda ehl-i dile guşşa zâd olup Günden güne belâ vü meşakkat ziyâd olup Gülmez Huzûrî kimse bu dehr içre şâd olup Var 'âlem-i ferâgate düş nâ-murâd olup Ya ol şakî ya maşhara ya bezl ü mâl ile Manşıb ricâsın eyleme gayrı mâl ile	Mütekerrir müseddes/5		--/-/--/-/--/-	Başlık:Huzûrî Güft Şairin divanı tespit edilememiştir.
192 ^a	-	Yazu yazmağdan garaž hüsnuñ kitâbın yazmadur Yoğsa ey haṭṭı güzel yazı ne maḫşûdum benüm		Müfred		.-./-./-./-./-.	Başlık:Ferd
192 ^a	Kemâl Ümmî	Var Kemâl Ümmî bu pendî sen saña vir halkı қо Ḳâl ü kıylde ḳalma ḳâl-i ḫâle degşür kıl sükût	Şoñ pişmân aşşı itmez gâfil olma tövbe kııl Ḥâzır ol kim hem saña vü hem baḡadır bu ögüt	Kıta/2		.-./-./-./-./-.	Başlık:Ḳıta' a-i Kemâl Ümmî Şiir, Kemal Ümmî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Balbaba, 2009)
192 ^a	-	Şafâ vü zevḳ-i dünyâya şaḳın aldanma âl eyler Seni şalar bu sevdâya özi ḡayrı ḡayâl eyler		Müfred		.---/.---/.---/.---	Başlık:Ḥaṭâyî Şiir, Hatâyî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Ergun, 1956)
192 ^a	-	Bizi ölmek ile şanmayasız zen-bâre Tâ ölince yine dil-berleredür nisbetümüz		Müfred		..--/..--/..--/..-	Başlık:Ferd
192 ^a	-	Ḳonmasun dirseḡ eger la' lûḡe câna mekesi Gitmesün elden efendi ḳuluḡuḡ yelpâzesi		Müfred		.-./-./-./-./-.	Başlık:Ferd

Tablo 3'ün devamı

192 ^a	-	Tā tokunmaya ruḥ-ı yāre muḥālif rūzgār Anuḡ için dil-beruḡ gitmez elinden mirvaḡa		Müfred		---/----/----/-	Başlık:Ferd
192 ^a	-	Tutarsın sözini ġaraḡlularuḡ Senüḡ ḡalmaz iki cihānda yerüḡ		Müfred		---/---/---	Başlık:Yahyā Şiir, Yahyā Divanı'nda bulunmamaktadır (Çavuşoğlu, 2023)
192 ^a	-	İfşā-yı sırr-ı yār günāh-ı 'azīmdür Manşūrı ol günāh ile ber-dār itdiler		Müfred			Başlık:Ferd
192 ^b	-	Şol ki evvel cefā vü ġuşşa göre Lā-cerem şonra şādlığa ire	Şebnem-i āfītāb-ı 'ālem-tāb Göge ilter ne deḡlü düşe yire	Nazm/2		..-/-.-/-.-	Başlık:Ḥayālī Beg Güft Hayālī Bey Divanı'nda sayfa 217'de bulunan şiir ile nüshadaki şiir arasında büyük farklar bulunmaktadır. (Tarlan, 1945)
192 ^b	-	Hüseynī büselik büzürg hicāz u işfahān 'uşşāḡ 'Irāḡ u ser-niḡüle kūçek rehāvi vü nevā hem rāst		Müfred			Başlık:Maḡāmātı Bildürür
192 ^b	-	Hişār u selmek ü nevrüz u gerdāniyye vü māye Hem altıncısı şehnāz u yedincisi güvāşt oldu		Müfred			Başlık: Avāzhā Bildürür
192 ^b	-	Gerçi kim rūzgār-ı fānīde Çekerin her zamān hezār-cefā	İtmezin hiç kimseye minnet Ḥasbiyallāh-i vaḡde vü kefā	Kıta/3		..-/-.-/-.-	Başlık:Yok

Tablo 3'ün devamı

192 ^b	-	Atlar içre biñ yıl olur ise eşek At olmaz ey birâder tütma şekk	Ger eşek olsa mücâvir Mekke'de Yine gelür gide eşekdür ey dede	Mesnevi/2			Başlık: 'İbādî Güft Şairin divanı tespit edilememiştir.
192 ^b	-	Gözlerün fitende didüm 'aceb olmuş kâmil Ol perî çihre gülüp didi ki insân-ı kâbil	Erbain çekmek ile vaşl olımazsın şüfi	Nazm			Başlık:Emrî Güft Şiir, Emrî Divanı'nda bulunmamaktadır. (Saraç, 2002)
192 ^b	-	Ķanı ol 'âlem-i vişâl Ķanı Ol da bir hoş zamân imiş bildüm	Her vişâlün şonı firâĶ imiş Mâ 'adâsı yalan imiş bildüm	Kıta/4		..-/-.-/-.-	Başlık:Yok
192 ^b	-	Otga yandır servini ol Ķadd-i ra' nâ bolmasa Yılga birgil gülni ol ruĶsar-ı zibâ bolmasa		Müfred		-.--/-.-/-.-/-.-	Başlık:Nevâyî Şiir, Ali Şir Nevâyî'nin İlk Divanı'nda bulunan 35 numaralı gazelin matla beytidir. (Özdarendeli, 2002)
192 ^b	-	Ķavvâş-ı baĶır-ı 'aşĶ geçer seg-i raĶib eger 'UşşâĶ içinde olmaya mı bir derün yüzer		Müfred			Başlık:MaĶâlî Güft Şairin divanı tespit edilememiştir.

Tablo 3'ün devamı

192 ^b	-	Qaysı cennet sebzesi haṭṭ-ı nümüdār geçe bār Ya Mesîhâ nuṭṭı ol la' l-i şeker bār geçe bār		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık:Nevâyî Şiir, Ali Şir Nevâyî'nin İlk Divanı'nda bulunmamaktadır. (Özdarendeli, 2001)
192 ^b	-	Göster ol mâhımın tîz ol şimdi yoksa ey felek Âh idüp yakmak seni eyle kimde âsândur menüm		Müfred			Başlık:Velehû Şiir, Ali Şir Nevâyî'nin İlk Divanı'nda bulunmamaktadır. (Özdarendeli, 2001)
192 ^b	Haḳîkî	hem-nişin olmak diler iseñ beglere Hem-nişin ol evvelâ qapularında seglere	Ey Haḳîkî yûri var sen ma' rifetden urma dem Şimdi qorı ma' rifetden yegdûr bu pul töre	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık:....Haḳîkî Güft Şiir, Haḳîkî Divanı'nda bulunmamaktadır (Boz, 2017)
192 ^b	-	Girse ele bir serây-ı hâlî Her şuffesinüñ şafâsı olsa	İllâ ki bu 'âleme münâsib 'Ömrüñ daḡı bir beḳâsı olsa	Kıta/4		--./.-./.-	Başlık: Ḥayâlî Beg Güft Şiir, Hayâlî Bey Divanı'nda bulunmamaktadır. (Tarlân, 1945)
192 ^b	-	Yâ İlâhî cihâna ḥâkimsin Leys-i fi'd-dâr ḡayrûñ mâlik	Beni ol yâre eyle gel vâşıl İnneke ḳâdire 'alâ zâlik	Kıta/2		..--/..--/..--	Başlık:Ḳıṭ'a

Tablo 3'ün devamı

192 ^b	-	Atlasa ger ğarķ iderler ise ğarı Girü oldur cümle ğayvānuğ ğarı		Müfred			Başlık:Aĥmedī Güft Şiir, Ahmedī Divanı'nda bulunmamaktadır. (Günyüz, 2001)
192 ^b	-	olsa idi ʿizz ü nāzʿālemde piyāz		Müfred			Başlık:Velehū Şiir, Ahmedī Divanı'nda bulunmamaktadır. (Günyüz, 2001)
193 ^a	Berķī	Niçedür diyü su ʿāl idersün āb-ı kıbarşan Bilmezüm ābını aʿlādur şarābı kıbarşan	Ol yüzi ğülzār elinden Berķī nālem ğüş idüp Döne döne ğālūme ağlar tūllābı kıbarşan	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık:Maṭlaʿ-ı Berķī rāst Şairin divanı tespit edilememiştir.
193 ^a	-	Yaşın aķıtdı ğörüp ben ğāki ābı kıbraşan Açdı aĥvālūme sāķī şarābı kıbraşan		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık:Velehū Diger Maṭlaʿ Şairin divanı tespit edilememiştir.
193 ^a	-	Seni benden şanemā kimse cūdā eyleyemez Meger ölüm irişe cān bedenden iy		Müfred			Başlık:Ferd
193 ^a	-	Şalup deryāya dil fülkini kıldum var mı bir bād Muĥālif rūzgār olursa olsun her çi bād-a-bād		Müfred		.---/.---/.---/.---	Başlık:Ferd

Tablo 3'ün devamı

193 ^a	-	Ġarībündür dil-i şeydā fakīrūn müstemendūndür Kulundur ‘āşıkundur şādıkundur derd-mendūndür		Müfred		---/---/---/---	Başlık:Ferd
193 ^b	-	Baħr-ı ‘aşk içre dilā kıble yeli gibi esen Fülk-i dil evc-i belādan elimüz oldu dümen Dostum düşmene uyup bujletme benden Çekdürüp fūrkatē ki bizden ırağ oldur sen Baħr-ı fūrkatde niçe furtunalar çekdüm ben	Ağı aķ kızılı kızıl olup ol mäh-liķā Ne revādur ki ide göz göre aġyāra vefā Bārī gamzeñ okun at sine min ahyāna Barbarcasuñ siyeh atlasdan olaldan cānā Gemici nuftelelerin ‘āşıkā zār itdūñ sen	Müzdeviç muhammes/5			Başlık:Muhammes-i Kaşide-i Keştī Dervīş Muḥammed
193 ^b	-	Bāġ-ı cennet eyledi Gülşen içre oldutābdār İtdi büy ile benefşe bāġ.....müşk-bār Zülf-i dil-ber gibi gördüm sünbül olmuş tarmār Gözleri sihri ile nergis kāh mest ü kāh ḥumār Zaḥm-ı sinem gibi gördümlāle-nār Eşk-i çeşmüm gibi akar Biter aġla inle bülbul gibizārkārī ‘ārif ol eyle kenār ‘Ayş u ‘işret vaķtidür nüş eyle cām-ı hoş-güvār	zamāne piri oldu nev-civān ...her güşesini eyledi bāġ-ı cenānbencileyin göynüklü gibi za‘ ferān ...sebz ile bir maḥbūbdur serv-i revānrāġı zūnbet itmiş ‘ārız ile erguvānezhār ile yeryüzi hemān	Mütekerrir muaşşer/4		---/-/-/-/-/-	Başlık:Şevķī Güft Şiir, Şevķī Mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Kanmaz, 2010; Tezcan, 2007)
194 ^a	-	Kaşr-ı dilkeş mi bu yā Rabb ya nigāristān-ı çin Ya İrem gülzārı ya Firdevs-i ‘ālādur hemān	Seyr idüp bu cāy-ı a‘lāyī felekden her melek Didiler tāriḥin anuñ reşk-i firdevs-i cenān	Kıta/7		---/-/-/-/-/-	Başlık:Tāriḥ-i Žiyā‘i Güft Kaşr-ı Nişancı-zāde Maḥmūd Çelebi be-Üskūdār Şiir, Žiyā‘i mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır. Üsküdarlı Nişancıoġlu Mahmut Çelebi’nin Köşkü hakkında Žiyā‘i’nin söylediġi tarihtir.

Tablo 3'ün devamı

194 ^a	Žiyāī	Hākim olduñ Kıbrıs'a devlet ü ' izzet ile çün İrdi maqşūda göñül ğayrı kārı n'eyleye	' Abd- deyrinüñ Žiyāī didi tārihidür Kıbrıs'ıñ hākimlikin Haqq mübarek eyleye	Kıta/4			Başlık:Žiyāī Güft Kāmī Efendinüñ Kıbrıs'a Qāzı olduğunuñ Tārihidür Şiir, Ziyā'î mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır. Kāmī efendi'nin Kıbrıs'a Kadı olması hakkında Ziyā'î'nin söylediĝi tarihtir. Nüşada şiirin sonuna "978" tarihi düşölmüştür.
194 ^a	Žiyāī	Hākim olduñ çünki sultānum Edrine şehrine İrdi dil maqşūdına ğayrı murādı n'eylesin	İşidüp didi Žiyāī şevk ile tārihini Edrine hākimliğini Haqq mübarek eylesin	Kıta/3		-.--/--/--/--/--	Başlık:Žiyāī Güft Kāmī Efendi Edrine'ye Qāzı Olduğunuñ Tārihidür Şiir, Ziyā'î mahlaslı şairlerin divanlarında bulunmamaktadır. Kāmī Efendi'nin Edirne'ye kadı olması hakkında Ziyā'î'nin söylediĝi tarihtir. Nüşada şiirin sonuna "971" tarihi düşölmüştür.
194 ^a	-	Hazreti Kāmī Efendi kıldı bir sūr-ı ' aẓīm Kim anuñ evşāfi herĝiz olmaya hadd ü hisāb	İrişüp gökde melekler didiler tārihini Gül gibi kıldı Muḥammed sünnetini kāmıyāb	Kıta/6		-.--/--/--/--/--	Başlık:Žiyāī Güft Kāmī Efendi Çelebi Efendileri Sünnet İtdüĝinüñ Tārihidür Şiir, Ziyā'î mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır. Şiirin sonuna "972" tarihi düşölmüştür.

Tablo 3'ün devamı

194 ^a	-	Şāhibü'l-cum' a şeh-i sinn-i Süleymān-ı zamān Cāmi' bālā Te'ālallāh 'aceb 'ālī binā		Müfred		---/-.-/-.-/-.-	Başlık:Tāriḥ-i Cāmi'-i Sulṭān Süleymān Yahyā Güft Şiir, Yahyā mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.
194 ^a	-	Fevt-i monlaya didiler tāriḥ Ey gitdi kemāl dünyānuḡ		Müfred			Başlık:Yok
194 ^b	-	Yola 'azm itme yoldāş olmayınca Önüñce bir ulu bāş olmayınca		Müfred		---/---/---	Başlık:Ferd
194 ^b	-	Ger şorarlarsa saña keyfiyyāt Nicedür bir bir idesin ta'yın	Cümleñüñ yūzi şuyı şahbādur Meşrebi şāfi hem-dem rengin	Kıta/3		---/-.-/-.-	Başlık:Kıt'a
194 ^b	-	Nāqış-ı vücūda her-dem noqşān irer hemīşe Cehd eyle kāmīl ol kim irmez kemāle noqşān		Müfred		--/-.-/--/-.-	Başlık:Ferd
194 ^b	-	Şıdk-ı tır-i belādur görinen bāş degül Bir iki oq yelegidür qarāran qaş degül		Müfred			Başlık:Ferd
194 ^b	-	Yārüm ağızın baña bir kimse vefāñı söylemez Bî-vefādur didiler baña bütün dünyā seni		Müfred		---/-.-/-.-/-.-	Başlık:Ferd

Tablo 3'ün devamı

194 ^b	-	Çü şınmış şîşe'î şāg itmek olmaz Kara rengi girü ağ itmek olmaz		Müfred		.---/.---/.---	Başlık:Ferd
194 ^b	-	Şeb-i firāk turā rüz-ı rāst bî-dānist Aceb şemme ki der-ān şeb-i ümid ferdānist		Müfred			Başlık:Süleymān Şiir Farsçadır.
194 ^b	-	Yazup göndermek olurdu ayağın tozına nāme Okurken zahmet olmasa eger sen sîm-endāma		Müfred		.---/.---/.---/.---	Başlık:Ferd
194 ^b	-	Dil-berüm hargāhda min şular min taşğaru Eyle kim fānusdan pervāne ƣalgay taşğaru		Müfred			Başlık:Nevāyî Şiir, Ali Şir Nevāyî'nin İlk Divanı'nda bulunmamaktadır. (Özdarendeli, 2001)
194 ^b	-	Yandukça kevn-i çerāğ vü döndükçe rüzgār Oldukça şem'-i māh-ı münire felek medār	Fānus hıfzına ala Hakk şem'-i zātunı Nūr-ı vücūdun ile ƣıla dehri tâbdār	Nazm/2		--./-.-./-.-./-.-	Başlık:Ƙıı' a Nüşhada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
194 ^b	-	Görenler çehre'î zerdüm didiler bu... Meger bir ƣāmet-i ra' nā ğamından beñzede..		Müfred			Başlık:Ferd
194 ^b	-	Her kaçan yār u peymān eyler Tālî'-i naħsüm anı yine peşimān eyler		Müfred			Başlık:Yok

Tablo 3'ün devamı

194 ^b	-	Her kaçan fakr u fenā cān u dile kār eyler ‘Aşık midur dimege yār baña ‘ār eyler		Müfred			Başlık:Fânî Fânî Divanı’nda bu şiir bulunmamaktadır. (Kayhan, 2005)
194 ^b	-	Hercâyilikler eyleyüben diller almasun Başdı zamāne қаһbesin oğlan resîsi		Müfred			Başlık:Ferd
194 ^b	-	Müşkil budur ki her kime kim hālüm ağla.. ‘Aşkuñ yolunda ol dahı benden		Müfred			Başlık:Ferd
194 ^b	-	Yār haṭṭını tıraş eyler anuñcün Қатı nāzūk geçinür üstüne kıl қondur		Müfred			Başlık:Ferd
195 ^a	-	Oluruz gāḥ bengi geh serḥōş Elden ayrıqsıdur bizüm bu töre	Geh çoğaç hoş gelür gehi sāye Giyerüz kürküni günine göre	Kıta/2		..-/-.-/-.-	Başlık:Necâtî Fermüde
195 ^a	-	Tesbîhi günde yüz çevürüp қomayanları Gördüm ki hālünġi görelı yüz çevürdiler	Niçe maḥabbet eylemeyen itlerünġe kim Efsün okuyup üstüme geldiler urdılar	Kıta/2		--/-.-./.-/-.-	Başlık:Velehü Necâtî Beg
195 ^a	-	Altun üsküflü kıl oğlı güzeliyken ḥurşid Gör ne itdi aña hercâilik ey mäh-liḳā	Ḥānesin her kişinünġ eyledigiñcün rüşen Ḥışm idüp anı ḥışār-ı felege atdı ağa	Kıta/2		..--/...-/...-/..-	Başlık:Ḥayālî Fermāyed

Tablo 3'ün devamı

195 ^a	-	Yaḥyā ile Ḥayālī düşüp birbirisine Birbirinün geçer ötesine berisine	Gördükde bir zarīf bularun ḥırladısın Didi ki ḥır ḥır it dişi toḡuz derisine	Nazm/2			Başlık: Velehū Ḥayālī Beg Şiir, Hayālī Bey Divanı'nda bulunmamaktadır. (Tarlan, 1945)
195 ^a	-	Meger itdi gözün meger bu cāna Mekri kerem it mükerrer itme		Müfred			Başlık: Ferd
195 ^a	-	‘Āşık olanda neng ü ‘ār olmaz Şabr elden gider qarār olmaz	Bir güle ‘āşık oldı göḡlüm kim Gül biter gülşeninde ḥār olmaz	Nazm/2			Başlık: Kıt‘ a Nüshada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
195 ^a	-	‘Āşıkā rūzī olsa vaşl-ı nigār Ara yirde sebeb olur aḡyār	‘Āşıkun mevtidür firāk-ı nigār Hem-dem iken aliyyü'l-ḥuşuş aḡa yār	Nazm/2			Başlık: Kıt‘ a Nüshada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
195 ^a	-	Rif‘at isterseñüz dü ‘ālemdə Dest-gır-i fetāde-kān oluñuz	Binmek isterseñüz murād atına Raḡş-baḡş-ı piyāde-kān oluñuz	Kıta/2		..-/.-./..-	Başlık: Kıt‘ a-i Ğubārī Şairin divanı tespit edilememiştir.

Tablo 3'ün devamı

195 ^a	-	Merdüm olsayduñ eger itmez idüñ hezli qabül Ey bahâsın keff-i dellâlde görmüş gülmez	Dimedi mektebe varup eb ü ceddüñ ebced Hiç mümkün mi gelesin gülmenden gelmez	Kıta/2			Başlık:Yetim Güft Şiir, Yetim Divanı'nda bulunmamaktadır. (Aktaş, 1996)
195 ^a	-	Qabrinüñ başı semtini yonar Qazdırup hayr için helâ itmiş	İşidüp anı Ca' fer-i Qazzâz Cânı için şıçup du' â itmiş	Kıta/2		..-/.-./..-	Başlık:Velehü Yetim Şiir, Yetim Divanı'nda bulunmamaktadır. (Aktaş, 1996)
195 ^a	-	Bir bıçak virdüm bıçakçı zâd ise Bize geçdi dürlü dürlü reng ü âl	‘ Âkıbet sengini tiz virdi ... Döndürüp yüzün didi segâl	Kıta/2			Başlık:Qıı' a
195 ^a	-	Gönçe-i ebkârı ‘ andelîbi görüp Qız kaçan geldi bunda didiler	Küyümüz nâle ile töldurdi Vaylî vaylî abü abü didiler	Kıta/2			Başlık:Nazmî Güft Şiir, Nazmî Divanı'nda bulunmamaktadır (Turgut, 2001)
195 ^a	-	Ey kılıç ile manşıba irişen Şöyle benzer firengdür kılıcuñ	İrtişâmuz ra' yine sîm ü zeri Ağa gör tâ ki bite maşlahatuñ	Kıta/2		..-/.-./..-	Başlık:Qıı' a
195 ^a	-	‘ Âlemüñ yok çü bir demine beka ‘ Âqıl olan anuñ nesine baqa	Eseri ile bekâ bulur âdem Ehl-i hayruñ eşerlerine baqa	Nazm/2		..-/.-./..-	Başlık:İbni Kemâl Paşazâde

Tablo 3'ün devamı

195 ^a	-	Mey midür mālīk ey kerem ehli Olmasun mālūñ ile mālī yir	Cem' ider mālını leīm āhīr ...yimez malın anı malı yir	Kıta/2		..-/-.-/-..-	Başlık:Velehū Şiir, İbni Kemāl Divanı'nda bulunmamaktadır (Ersoy, 1999)
195 ^a	-	Şanma miñnet tağınūñ Ferhād-ı ser-gerdānıyūm Tāze yüz biñ dağ ile ol kullenūñ kaplānıyūm		Müfred		-.--/-.-/-.-/-.-	Başlık:Yok
195 ^b	-	Dil nāle kılur derd ile dil-ber fāriğ Bülbül inler veh ki gül biter fāriğ	Cān bār-ı belāya düşdi cānān ġāfil Pervāne yanar şem'-i münevver fāriğ	Nazm/2			Başlık:Kıt' a Nüshada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
195 ^b	-	Şol baña Mecnūn-ı şānīdür diyen Şöyle feh̄m itsün ki Mecnūn kendūdūr	Şimdiki dem ' aqluma nisbet benüm ' Aql-ı Mecnūn ' aql-ı evvel kendūdūr	Kıta/2		-.--/-.-/-.-	Başlık:Mesihī Rāst Şiir, Mesihī Divanı'nda bulunmamaktadır (Baştürk, 2006)
195 ^b	-	Dil-i fūrkat-keşideden bu ġamı Hiç bilmem Hūdā ne vaqtin açar	Bi'llāh ey nūr-ı dide-i a'yan Ayağun toprağı gözümde uçar	Kıta/2		..-/-.-/-..-	Başlık:Kıt' a

Tablo 3'ün devamı

195 ^b	-	Biz ki 'ayyâş-ı zümre-i beşerüz 'Ayş [u] işret deminde bîñ yaşaruz	Döşerüz pây- i ħumda eski ħaşır Çanda görsek şarâbı küp düşerüz	Nazm/2		...-/...-/...-	Başlık:Çıt' a Nüshada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
195 ^b	-	Yarup vücūd-ı köhne libâsın deġişmedin 'Ömr-i âfîtab bürc-i zevâle irişmedin	Göster cemâl-i yâr bağa alma cânımı Çoca çoca	Nazm		--./...-/...-/...-	Başlık:Çıt' a-i Kemâl Paşazâde Şiir, İbni Kemâl Divanı'nda bulunmamaktadır. Nüshada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.
195 ^b	-	Uydurursuñ seg-i raķibi yanuğaçok sevdiğüm	Ni' metünle ... cümle ħaş u 'âlem İşçibaşı mısın açuķ sevdiğüm	Kıta/2			Başlık:Çıt' a
195 ^b	-	Ne 'aceb dâr-ı ġam olur bu cihân Ki anda derd ü belâya ħadd yokdur	Hây öldüm meded dir isen eger Kimseden kimseye meded yokdur	Kıta/2			Başlık:Çıt' a
195 ^b	-	İlâhî işbu cöngün şâhibini Cihânda gün gibi 'âlî-cenâb it	Du' âsı müstecâb olur ġarîbüñ Du' âsın ben ġarîbüñ müstecâb it	Kıta/3		...-/...-/...-	Başlık:Çıt' a Şiir, mürettibin duası niteliğinde olup şiirde mecmuadan "cöñk" diye bahsedilmiştir.
195 ^b	-	Güçdür ne kadar dir isen ey dil Tarz-ı ġazeli ri' âyet itmek	Âsân degül a benüm efendüm Dünyâyı bütün ziyâfet itmek	Kıta/3		--./...-/...-	Başlık:Necâtî Beg

Tablo 3'ün devamı

195 ^b	-	Ey dest-māl yārūn elin tūt lebini öp Sīb ü turunca ta' ne iden gābgabını öp	Ne ki gūbār irerse mübārek zāmīrine Düş ayağına başmağınun kebkebini öp	Nazm/2		--./-./-./-./-	Başlık:Necātī Beg
195 ^b	-	Ey dest-māl göndereyin seni yāre çak Kırpiklerümi eyleyeyin çevreñe şaçak	Gözüm karasını ezevin nakş yazayın <i>Bu şīve ile o şanemin var yüzüne bak</i>	Nazm/2		--./-./-./-./-	Başlık:Necātī Beg
195 ^b	-	Ezberler oldı şī' rümi 'ālem <i>bütün bütün</i> Ammā ḥasūd kendüzini pāreler gibi	Āfākı tıtdı her gāzelüm yedi beyt ile Gökler yüzünü seb' a-i seyyāreler gibi	Kıta/2		--./-./-./-./-	Başlık:Necātī Beg
195 ^b	Necātī	Ey Necātī ölünce dīvānı Kimseye mālīkāne yazdurma	'Ömrünğün hāşılı durur sen anı Hele şol bir filāna yazdurma	Kıta/5		..--./-./-./-	Başlık:Velehū Necātī Beg
195 ^b	Necātī	Hiç açma Necātī bāb-ı şī' ri Şol kimseye ki ola nādan	Kim beyti ider 'avām ṭab' ı El kōnduğı ḥāne gibi vīrān	Kıta/2		--./-./-./-	Başlık:Velehū
195 ^b	-	Sākī aḥşamlamak ise gāraḥ olupdur tamām Tāb-ı mey birle hilāl-i ḳadeḥi bedr ide gör	Ẓevḳ ile gündüzümüz 'īd-ı humāyun itdün Ḳıla gicemüzi şubḥa degin ḳadr ide gör	Kıta/2		..--./-./-./-./-	Başlık:Velehū
196 ^b	-	Ol nedür kim cismīnün unsur gibi Çārdur ismi ḳaçan itsen şümār	Bu 'acebdür ger gīdersek çārını Çār olur bākī hemān ey baḥtiyār	Kıta/5		-.--./-./-./-	Başlık:Çadır
196 ^b	-	Ol nedür kim çāpük çālāk çust Gicede 'ayyār olur gündüzde süst	Gice olur ḳaşr olur çengisin Gündüz ol maḥmūr olur bengisin	Mesnevi/2			Başlık:Para

Tablo 3'ün devamı

196 ^b	-	Nedür ola kim ola bir kûbbe-i ma' mûr Ne kapu var ne bünyâd aña meşhûd	Velîkin içi anuñ toptoluduro nısfı kâfûr	Kıta			Başlık:Yumurta
196 ^b	-	sağa Ger kapuñda sa'y fütarsa baña	Şol kişi ki ola ol kâbil- i hîţâb ‘Aks-i şûrr bile virür aña cevâb	Mesnevi/7			Başlık:
196 ^b	-	Nedür ol tâife kim yok hîsâbı Gice içre bularuñ feth-i babı	Cihânı seyr iderler gice gündüz Olurlar nâ-bedid irişse gündüz	Mesnevi/2		.---/---/---	Başlık:Yıldız
196	-	Ol nedür kim dâ'imâ devrân ider ‘Âlemi başdan başa seyrân ider	Yok qarârı arzû-yı yâr ider Yüzünü yerden götürmez ‘âr ider	Mesnevi/2		---/---/---	Başlık: Su
196 ^b	-	Ol nedür kim üstühândur kal'ası Çâr-şâh olmuş başında nîzesi	Yola gitse kal'asını götürür	Nazm		---/---/---	Başlık:Sümüklü Böcek
196 ^b	-	Nedür ol kal' a-i âsmân-ı kirdâr Dünyânuñ nısfı bulmuş anda qarâr	Lik her öpdügince bir ışırrır Yer anı loğma loğma âhîr-i kâr	Nazm/4			Başlık:
196 ^b	-	Nedür ol kim anuñ çok gözleri var Velikin yaşı dâ'im açar ey yâr	Yider bir gör anı öñünce her dem Bunuñ gibi ‘aceb görmedi deyyâr	Nazm/2		.---/---/---	Başlık: Tulâb
196 ^b	-	Ol nedür kim vardur anuñ neşteri Lezzetine cümle ‘âlem müşteri	Giydügi kaftan kara gönlek şarı Anası var yüz yaşında bir qarı	Mesnevi/2		---/---/---	Başlık:Kestâne
196 ^b	-	Nedür ol başı büyük gözleri çok Giceyle ac olur gündüzin toğ	Vücûdı Cihânda ansuz olmasun bir âdem	Mesnevi/4		.---/---/---	Başlık:Hamam
196 ^b	-	Ol ne kal'adur ki anuñ hışnı içinde devrinüñ Kal' anuñ hod kapusu yok kâh şulh u kâh ceng	virân-ı ceng idicek yapılır İşbu sözden fikr ider kalmağıl hayrân u teng	Kıta/2			Başlık:Şamdan

Tablo 4

Mensur bölümler tablosu

Yp. Nu.	Müellif	Eser Adı (varsa)	Baş	Son	Konu	Açıklamalar
194 ^b	?	?	Güherçile, kömür, kükürt bu cümle...	...havanda döğüle fitil otı ola.	Fitil otu yapımı.	Nüshanın 194 ^b yüzünde bulunan, çeşitli maddelerin ve bunların fitil otu kullanımındaki oranlarının şeması verildikten sonra sözü edilen maddelerin nasıl birleştirileceğinin kısaca tarifidir.
196 ^a	?	?	Hażretleri ve Aķ Büyü Hażretleri ki Hacı Bayram'dan yetişmişlerdür. Amāsiyye'de Gümüşli oğlu Mevlānā İlyas ve İznik'de utbū'd-dīn oğlu vāķī' oldu...	...Ammā meşāyiħden iki kişi daħı zāhir oldu. Birisi Şeyħ Muħyi'd-dīn-i İskilibī ve birisi Şeyħ İlāħi-i Semāvī'dür. Raħmetullāhi Te'ālā 'aleyhim ecmaīn.	Önemli şeyhler	Metinde, Fatih Sultan Mehmet ve II. Bayezid zamanlarında yaşamış olan şeyhlerden bahsedilmektedir.
196 ^a	?	?	Bir kimsenünbozulup çok icābet itse yaş na' nāyı miķrās...	...burnı ķanayanuñ ķanı urmasa ikiıslata řaķın üzerinedöküpburnına řoka mücerredür.	İlaç tarifi.	Nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamayan yerler fazladır. Buna rağmen metnin bir ilaç tarifi olduğu ve burnu kanayan birine, kanı durdurmak için yapılması gerekenlerin “tecrübeye dayanarak” anlatıldığı anlaşılmaktadır.
197 ^a	?	?	Bir kimesne ġamdan ġalāř olmak dilese iki rek'at ġācet namaz ķılup...	...ġamdan ġalāř olup cümle işi rast gele oldu'ā budur. Yā Ģalīm, Yā 'Alīm, Yā 'Alīyy, Yā 'Azīm	Dua	Sıkıntılardan kurtulmak isteyenler için tavsiye edilen bir dua olup yapılması ve okunması gerekenler sıralanmıştır.

4.2. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

Metnin çeviri yazısında akademik çalışmalarda kullanılan transkripsiyon alfabesi kullanılmış ve çeviri yazı esnasında mecmuadaki şiirlerin sıralarına riayet edilmiştir. Çeviri yazı esnasında varaklardaki şiirler okunurken geriye dönüş yaparak okunmuştur. İlk olarak bir varağın önce a yüzünün orta kısmında bulunan şiir okunmuş ardından aynı yüzün derkenarındaki şiir okunmuş ve b yüzüne geçilerek aynı sistem orada da devam ettirilmiştir. Varak numaraları, içlerinde bulunan ilgili şiirin başında verilmiştir. Metinde bulunan başlıklar ve şairlerin mahlasları **kalın** olarak yazılmıştır. Şiirlerin vezinleri her şiirin başlığı altında **kalın** yazıyla takti edilmeden *italik* yazılmıştır. Şiirlerin kontrolleri basılmış divanlar ve yüksek lisans/doktora tez çalışmaları ile yapılmış olup mukayese esnasında tespit edilen farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir. Farklılıklar gösterilirken her birinin arasına “:” işareti konulmuş ve farklılığın tespit edildiği kaynak aynı dipnot içerisine yazılmıştır. Ayrıca nüshadaki yıpranma nedeniyle şiirlerde okunamayan kısımlar ilgili divanlardan bulunup tamamlanmış ve bu kısımlar *italik* olarak yazılmıştır. Fakat erişime kapalı olan tez çalışmalarına ulaşım sağlanamamıştır. Diğer yandan metinde okunamayan kısımlar (...) şeklinde gösterilmiştir. Vezin gereği yapılan eklemeler ise [] (köşeli parantez) içerisinde gösterilmiştir. Farsça vav-ı mâdûleler ise çeviri yazıda “” şeklinde gösterilmiştir. Diğer yandan “n’eylesün, n’ola” “n’ideyim” gibi kelimelerin yazımında kesme işareti kullanılmıştır. Özel isimlerin yazımında ilk harfler büyük yazılmış ve gelen ekler ise kesme işaretiyle ayrılmıştır.

4.3. Metnin İşaretler sistemi

أ : ʾ	غ : Ğ, ğ
ا : A, a; E, e, Ā, ā	ف : F, f
آ : Ā, ā, A, a	ق : Q, q
ب : B, b	ك : K, k ; G, g ; ŋ
پ : P, p	ل : L, l
ت : T, t	م : M, m
ث : S, s	ن : N, n
ج : C, c	و : V, v; O, o, ō; U, u, Ū, ū; Ü, ü
چ : Ç, ç	ه : H, h
ح : H, h	ی : Y, y; I, i; İ, i, ī
خ : H, h	
د : D, d	
ذ : Z, z	
ر : R, r	
ز : Z, z	
ژ : J, j	
س : S, s	
ش : Ş, ş	
ص : Ş, ş	
ض : Ž, ž ; Đ, đ	
ط : T, t	
ظ : Z, z	

4.4. Metnin Çeviri Yazısı

150^b

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Çekdigüm derdi görüp ağlar gözüm bî-ihtiyâr¹
Kıanlu yaşumdan olur 'aşk-ı nihānî âşikār
Virmesün hālüm 'Ubeydî kimseye Perverdigār²
Kime yanup yaşam³ ya kime hālüm ağlayam
Her zaman dil 'aşk ile âşüfte-hāl eyler beni
Ah elinden gönlümün feryād elinden gönlümün

Dügāh

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Elā ey āfitāb-ı evc-i istiğnācığum **Muşlî**
Göñüller kâpmada bî-mişl [ü] bî-hem-tācığum **Muşlî**
Perîler içre sensin ey melek-sîmācığum **Muşlî**
Bu tavr [u] bu kıyāfetle bu hüsñ [ü] bu melāhatle
Benüm bî-mişl [ü] bî-mānend [ü] bî-hem-tācığum **Muşlî**

Benüm 'aşkum senün hüsñün yanında oldu efsāne
Maḳāl-i gül ü bülbül [ü] ḥadîs-i şem ü pervāne
'Acebdür cezbe-i 'aşkun beni kılmazsa dîvāne
Bu tavr [u] bu kıyāfetle bu hüsñ [ü] bu leṭāfetle
Benüm bî-mişl [ü] bî-mānend [ü] bî-hem-tācığum **Muşlî**

Cihānî Beg Fermāyed

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Sürürî 'ālemün 'ālem degüldür mûcib-i ğamdur
Dügünü günü mātemdür elem 'ayniyle 'ālemdür

Uşulî Güft⁴

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Cān ile Ḥaḳḳ'a enîs ol 'uzlet eyle nāsdan
Ey göñül insan isen kes ünsünî nesnāsdan

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Āh kim vaz gelmedün cānā bu 'izz ü nāzdan
Cānuma odlar yaḳarsın ey güzel açmazdan

¹ Şiir, Ubeydî Divanı'nda müseddes-i mütekerrir başlığı verilmiş 23 numaralı şiirin 3. bendidir (Ünlü, 1991).

² Perverdigār: bir derd-kār Ubeydî Divanı

³ Yanup yaşam: yanam yaşılam Ubeydî Dîvanı

⁴ Uşulî Divanı'nda bulunan 105 numaralı gazelin matla beytidir (İsen, 2020).

Kızılbaş elçisi şāhzāde sūnnet olduḡda söylemiş

Muḡammed sūnnet ol ḡorḡma ḡayırmaz
Şerī‘ at kesdüḡi parmak aḡırmaz

Ferd

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Hep senünḡündür benüm dünyā belāsın çekdigüm
Yoksa ‘ ömrüm ḡaşıllı sensüz n’idem dünyāyı ben

Ferd

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Ey bıçak egri degülsün toḡrılar gibi kılın
Kes raḡibin başını kesme ḡabībün bir kılın

Segāh

Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün

Eger dirseḡ ki gelsün tūṡı-i dil yine güftāre
Cemālün ḡizleme ḡılsun naḡar mir’āt-ı ruḡsāra
Bir acır yok baḡa ‘ arz ide ḡālüm vara dildāra
Benüm ey lebleri ḡandüm **Memī Şāh**’um şeker-pāre

Nebāt ile pūr olmuş şışedür şanma dükānunda
Dikildi ḡaldı çeşmüm ‘ aks-i la‘ lünle dükkānuḡda
Meh-i Mısr-ı melāḡatsin n’ola dirsem zamānuḡda
Benüm ey lebleri ḡandüm **Memī Şāh**’um şeker-pāre

Çārgāh

Mef’ûlū fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

.....⁵n’idem ki cānuma kār itdi ayrıluk
Dār-ı cihānı başuma ṡar itdi ayrıluk
ḡam şeş-derinde ḡönlümü zār itdi ayrıluk
Akıtdı yaşumı ḡama uğratdı başumı
Ol serv-i nāzı çekdi kenār itdi ayrıluk

ṡab‘ -ı semendi tevsen-i düldül-şi‘ār idi
Dil sāyesinde ḡanberi ḡıdmet-güzār idi
Nāmı ‘ Alī ḡaba baḡışı zülfikār idi
Akıtdı yaşumı ḡama uğratdı başumı
Ol serv-i nāzı çekdi kenār itdi ayrıluk

Bir pīr-i köhnedür bu felek n’eylesün ḡişi
‘Āriflüḡiyle çekdi kenār itdi mehveşi

⁵ Nüşadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Her kanda ise sağ ola Haqq ola yoldaşı
Akıtdı yaşımı ğama uğratdı başımı
Ol serv-i nâzı çekdi kenâr itdi ayrılık

Çārgāh⁶

..... yerümdenırmağ idelden ol bir hayālî
Dem-â-dem gözlerüm kan ağlamakdan olmadı hālî
..... āb-ı zülālün dād u dālî
..... benüm serv-i hırāmanum **Hızır Bālî**

..... ğonca-i la‘ lün gözümnden āb-ı rummānî
..... kanlu yaşım deryā-yı ‘ummānî tūfānî
..... ğark erdi beni bu eşk
..... benüm serv-i hırāmanum **Hızır Bālî**

151^a

Kasīde-i Ahmed Paşa

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Taht urup tāk-ı felekde hüsrev-i hāver güneş
Geydi nārencî kabā urındı nūr efser güneş

Mesned-i sultān-ı şubh oldı serîr-i āsmān
Şaçdı pîrüzî tabaqlardan zer ü gevher güneş

Kufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Hāk-i küncin eyleye gencîne-i gevher⁷ güneş

Kulzüm-ı Hindün batırmağa gümüş zevraqların
Bādbān-ı nūr ile tönandı fülk-i zer güneş

Dāne-i encüm dirüp meh hırmeninde her seher
Bāl açup cevlan ider tāvüs-ı zerrin per güneş

Güiyā nüşin-revān-ı şubhdur kim ‘adl için
Laciverdî kubbeye zencir-i zer aşar güneş

Yā felek tahtında sultān yed-i şāhib-i cemāl⁸
Rüz-ı ruhsārından açdı ‘anberin mi‘cer güneş

Haq budur kim Şāh dīvānın temāşā itmeğe⁹
Açdı¹⁰ tāk-ı zer-nigārā la‘lden manzar güneş

⁶ Boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

⁷ gevher: cevher Ahmed Paşa Divanı (Tarkan, 1966).

⁸ Yā felek tahtında sultān yed-i şāhib-i cemāl: Yā felek Mısrında sultān oldı bir Yūsuf-cemāl Ahmed Paşa Divanı

⁹ itmege: kılmaga Ahmed Paşa Divanı

¹⁰ Açdı: düzdi Ahmed Paşa Divanı

Kendinün hüsni cemālin¹¹ fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭla‘ı ezber güneş

Şubḥ-dem cevḫān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrūn virdi zīb ü fer güneş

Virmese luṭfuṇ eli raḥm-ı felekde perveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoğmazdı tā maḥşer güneş

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruṇ zerresi
Āsmān dūd-ı siyāh olurdu ḥākister güneş

Şöyle ḳorḳutmuş yüregiṇ ḥançerūn tiz-ābı kim
Ḳanda bir şü görse berg-i bīdveş dītrer güneş

Geh ser-i nīzeṇle bozılur sevād-ı rüy-ı mār¹²¹³
Geh ḡubār-ı sümm-i esbūnden olur ‘anber¹⁴ güneş

Güyyā na‘l-i semendūndür hilāl-i ‘īd-ı feth
Mih-i aḥterdür zafer bürcünde ne aḥter güneş

‘Ömr-i ḥaşmuṇa şebihūn itmek için her giçe
Gök giyer şāmī zirih mehden düzer miḡfer güneş

Düşmenün ḳanın döküp tiḡ-ı zer-endūdın siler
K’aṭlas-ı gerdūnuṇ eyler dāmenin aḥmer güneş

Tiḡ-ı āteş bār-ı rüşen-rüy-ı dīn-ārāyuṇuṇ
Ḳabzasına māh aḥter yüzine zīver güneş

Āfitāb-ı ra’yuṇa olmaz muḳābil nice kim
‘Arz ide ṭabl u ‘alemle nūrdan leşker güneş

Ger Sikender istese envār-ı rāyuṇdan meded
Rāh-ı zūlmetde olurdu ḥaylına reh-ber güneş

Şehriyārā aduṇı minberde yād itse ḥaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fi’l-ḥāl olur minber güneş

Baḥr-ı cūduṇdan felek fülki¹⁵ cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilāliden gümüş lenger güneş

¹¹ Hüsni cemālin: Hüsni ü cemālin Ahmed Paşa Divanı

¹² mār: māh Ahmed Paşa Divanı

¹³ 151^b’den devam etmiştir.

¹⁴ ‘anber: ağber Ahmed Paşa Divanı

¹⁵ Fülki: fülkin Ahmed Paşa Divanı

Şāh bezminde ‘amel olmağa bu kavlı-i ġarīb
İdinüpdür zühre-i zehrāyı hınyā- ger güneş

Ey ‘arūs-ı hüsnuñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ‘aks-i cemālünden cihān yek-ser güneş

Şanki maġrībdür saçun andan¹⁶ ġurūb ider¹⁷ kamer
Şanki matla‘ dur yağan andan¹⁸ tulū‘ eyler güneş

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmuş nūrdan bālin kamer pister güneş

Kim ki nezzāre kıla ġurşīde ġaddūñ var iken
Nāzıruñ çeşmine ħışmından şoġar ħançer güneş

Öykünelden yüzüne hergiz bakılmaz yüzine
Bī-ġayādur k’oldı bu vech ile mustahġar güneş

Oġurum¹⁹ ġaţţın lebinde kim ġubār-ı müşğ ile²⁰
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevşer güneş

Raġş urur hengāme-i ‘aşkında bir cān-bāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

Baġır-ı ġamda görmedi yüzünçün²¹ ağan göz yaşın
Bes neden dirmiş ‘Atāyi oldı²² dūr-perver güneş

Göricek yüzünde zūlfün rīsmānın şanuram
*Nūr ile yazmaga şāh medhin çeker mīstar güneş*²³

Ĥüsrevā medġ-i zāmīrūñ fikr iderdüm dün gice
Ṭālī‘ oldı maşrıġ-ı endişeden enver güneş

Nūr-ı nehrinden²⁴ şıvarup şāġını eş‘ārımın
Gülşenümde aġter olaydı²⁵ şükūfe ber güneş

Bir nażar kııl **Aġmed**’e ey nūr-ı çeşm-i kāyināt
K’āb-ı luţfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

¹⁶ andan: ki anda Ahmed Paşa Divanı

¹⁷ ider: eyler Ahmed Paşa Divanı

¹⁸ Andan: ki andan Ahmed Paşa Divanı

¹⁹ okurum: oġıdum Ahmed Paşa Divanı

²⁰ 152^a ‘dan devam etmiştir.

²¹ Yüzünçün: mihründen Ahmed Paşa Divanı

²² oldı: ki oldu Ahmed Paşa Divanı

²³ Mısra nüshada boş bırakıldığından Ahmed Paşa Divanı’ndan tamamlanmış olup bu sebeple italik yazılmıştır.

²⁴ nehrinden: mihründen Ahmed Paşa Divanı

²⁵ olaydı: olurdu Ahmed Paşa Divanı

Tā zümürüd sebzezârında sipihrüñ her seher
Sâgar-ı pîrüzeye döker mey-i zer-i aḥmer²⁶ güneş

Tā yaza nûrîn kalemle her²⁷ seher naḳḳâş-ı Çîn²⁸
Şemse-i zerrîn-i tāk u künbed-i aḥzar güneş

Tā şüreyyâ ‘ aḳdin eyler gūşvâr-ı gūş-ı māh
Tā nebât’ün-naḳḳâş²⁹ urunır³⁰ nûrdan çāder güneş

Çarḥ dürcinde konılan her murāduñ gevherin
Her gün itsün ḥarc idüp қаpuñda ḥāk-i der güneş

Yazsun āşâr-ı sem-i esbün gubârı ḥaṭṭ ile
Māha tā ḥayt-ı şu‘ ā‘ indan çeker mıştar güneş

‘Ömr-i ḥaşmuñ defterin tûmārveş dürsün felek
Nice k’eczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

Tercî‘ -i Bend-i Nahîfî³¹
Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Didi bir ‘ilm-i ḥaḳḳ ile kâmil
Ger dilerseñ ki olasın fâzıl
Naḳş-ı aḡyârı levḥ-i dilden sil
Bil cihānı hemān ḥayāl-i ḍalīl
Yār-ı bâḳīye vāşıl ol vāşıl
İdesin dil murādını ḥāşıl
Her demün sıḥḥati ile ḳadrin bil
İde gör cāna vaḥdeti menzil
Fursatuñ fevḳi ḡuşşadur ey dil
Ḥāşılı ḳışşa-ı ḥişşedür ey dil

Hem-dem iken ḥayāt ile sıḥḥat
Mahrem iken irādet ü ḳudret
Virme yol ḳalbe girmesün keşret
Bile gör dilde neydügin vaḥdet
Şem‘ üñ olsun ‘ulûm ile ḥikmet
Nazar it ḳılma ḡayrıya raḡbet
‘Āriyetdür bu ‘izzet ü devlet
Ele girmez bu ni‘met ü furşat
Fursatuñ fevḳi ḡuşşadur ey dil

²⁶ Mey-i zer-i aḥmer: mey-i aşfar Ahmed Paşa Divanı

²⁷ her: çin Ahmed Paşa Divanı

²⁸ naḳḳâş-ı Çîn: naḳḳâş-ı şun‘ Ahmed Paşa Divanı

²⁹ naḳḳâş: na‘ş Ahmed Paşa Divanı

³⁰ urunır: örter Ahmed Paşa Divanı

³¹ Şiir, Nahîfî Süleyman Efendi Divanı’nda bulunmamaktadır (Aypay, 1992). Nûshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir muaşşerdir.

Hâşılı kışsa-i hişşedür ey dil

Key şaķın bu hayāle aldanma
Zen gibi reng ü āla aldanma
‘ Āķıl ol nār-ı keşrete yanma
Turma iç cām-ı vaħdeti ķanma
İkilik rengi ile aldanma
Dünye bāline parmağın banma
‘ İlm-i vaħdetden idel³²
Tende cānın beķası var şanma
Fırşatın fevķi ğuşşadur ey dil
Hâşılı kışsa-i hişşedür ey dil

Çün cihānın sen olasın hānı
Kalbün ola ma‘ ārifün kânı
Anı bildün mi ğayr-ı haķķ fānı
Kanı ğayretle himmetün ķanı
Daķı yok mı bu ğaflet evrānı
Bilmedün bunca luţf u ihsānı
Yapa gör dilde ķaşr-ı ‘ irfānı³³
Niçe bir ğuşşa ğam ola ya³⁴
Fırşatın fevķi ğuşşadur ey dil
Hâşılı kışsa-i hişşedür ey dil

Niçe bir ğuşşa ğam ola yārun
Dilde fikr-i fenā ola kārın
Aldanup meķri ile ağyārın
Kanda gitdi ħamiyyet ü ‘ ārın
Germ iken vaķti ile bāzārın
Koya gör ‘ ālem içre āşārın
Olmaya dilde āh ile zārın
Ala gör nūr virüben nārın
Fırşatın fevķi ğuşşadur ey dil
Hâşılı kışsa-i hişşedür ey dil

Ey Nahîfî gönül ķapusın[1] aç
Varın Hāķ yolına küllî şaķ
Hāķ seni ğayra ide mi muħtāc
Çünki giydün sa‘ ādet ile tāc
Dilden it fikr-i ğayrıyı iħrāc
Ma‘ nā anda sirāc ola vehhāc
Baķr-ı dil ura ‘ aşķ ile emvāc
Raķtın itmeden fenā tārāc
Fırşatın fevķi ğuşşadur ey dil
Hâşılı kışsa-i hişşedür ey dil

³² Nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

³³ 151^b’den devam etmiştir.

³⁴ Bu satırın üstü çizilmiştir.

Tercî‘ -i Bend-i Fevrî Efendi³⁵
Mef‘ûlû fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

Bir dem ki ben fakîr idüm ol yâr-ı cân idi
 Sâkî idi vü³⁶ nâzûk idi nüktedân idi
 Yârân idi ki her biri rind-i cihân idi
 Devrân-ı lâle idi dem-i gülsitân idi
 Hengâm-ı ‘ayş u vaqt-i mey-i erguvân idi
 Devr-i cüvân ile bu gönül kâmrân idi
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

Ol dem ki rûh-perver idi bād-ı nev-bahâr
 Reşk-i riyâz-ı huld idi eṭrâf-ı lâlezâr
 Açılmış idi gül gibi her gönca-leb nigâr
 Âsûde idi herkes ü râm idi rûzgâr³⁷
 Cem eyler idi âdemi bir cām-ı hoş-güvâr
 Her kişi ‘ayş u nûşdan³⁸ olurdu behredâr³⁹
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

Bir dem ki bezm-i bâğ-ı şafâ iktisâb idi
 Şavt-ı hezâr nâle-i çeng ü rebâb idi
 Yâkût bâde câmde la‘l-i müzâb idi
 Bezm ehli cümle ‘ârif-i rengîn-ḥiṭâb idi
 Bir elde la‘l-i sâkî bir elde şarâb idi
 Hengâm-ı ‘ayş u nûş idi devr-i şebâb idi
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

Evvel ki cümle şahın-ı cihân idi bezm-gâh
 Yeksân idi şafâda gedâ ile pādşâh
 İtmezdi kimse kimseye⁴⁰ ‘uyûbunca hiç nigâh
 Şimdi mürâyî oldı cihân-ı mîr eger sipâh
 Daḥi şudûr eylemedin tutilur günâh
 Döndi zamâne ‘aksine derdâ hezâr âh
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

Evvel⁴¹ zamân ki hâlk-ı cihân bî-riyâ idi
 Kâr-ı zamâne ‘âlem-i zevk ü şafâ idi
 ‘Ayş ile ‘işret ile gedâ pādşâh idi

³⁵Nüshada bulunan Fevrî şiirleri, Hasan Yılmaz tarafından yapılmakta olan çalışmadan kontrol edilmiştir. Çalışma henüz tamamlanmadığı için kaynakça bilgisi verilememiştir. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerir müsebbâ’dır. Bu şiirde italik yazılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

³⁶vü: ki Fevrî Divanı

³⁷152^a’dan devam etmiştir.

³⁸nûşdan: nûş ile Fevrî Divanı

³⁹behredâr: kâmkâr Fevrî Divanı

⁴⁰kimseye: kimse Fevrî Divanı

⁴¹evvel: ol Fevrî Divanı

Her rind-i pāk bir güzele mübtelā idi
Māl ü menāl ü cān u dil aña fedā idi
Maḥbūbuñ işi ‘āşıka mihr ü vefā idi
Demler o demler idi zamān ol zamān idi

Evvel zamānuñ olmaz idi kıl u kāl hīç
Diñlenmez idi ehl-i riyānuñ maḳālī hīç
Urulmaz idi kimse yüzine vebālī hīç
Def’ olmaz oldu ehl-i şafānuñ melālī hīç
‘Add olur oldu şimdi kişinüñ kemālī hīç
Bulunmaz oldu eski zamānuñ mişālī hīç
Demler o demler idi zamān ol zamān idi

Ey **Fevrî** gibi miḥnet-i eyyāma mübtelā
Devr-i şebābı eyleme zāyi‘ şatup⁴² riyā
Ālām-ı pîrî eylemedin ḳaddüñi dü-tā
‘İşretler eyle dehrden al kām sür şafā
Şāyed müsā‘ id olmaya bu devr-i bî-vefā⁴³
Añup o⁴⁴ demleri diyesin bir zamān ola
Demler o demler idi zamān ol zamān idi

152^b

Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Şun‘î⁴⁵
Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

Ne dirlik baña ‘ālemde nigārā ḥüb-şüretsüz
Açılmaz ol ḳara baḥtım benüm ol māh-sîretsüz
Çeküpdür rāh-ı ‘aşkuñda belā dil ḥadd-i ğāyetsüz
İlāhî n’ola ḥālüm ol meh-i ḥurşîd-ṭal‘ atsuz⁴⁶
‘Aceb bilsem n’içün ḥaddini bilmez ol ḥalāvetsüz⁴⁷

Reh-i ‘aşka sülük iden idinsün derd ü ğam-zādın
Bu miḥnet-ḥānenüñ bir dem görüp aldanmasun şādın
Kelīm-i Ḥaḳ geçer zāhid velī fehmi eylemez adın
Ezilmiş la‘ lüñe şekker virürler ağzınun dadın
‘Aceb bilsem n’içün ḥaddini bilmez ol ḥalāvetsüz

Ğam-ı hicriyle bīmārum ṭabībüm ḥalümi şormaz
Bu çeşmüm çeşmesārından aḳar yaşıyla ḳan ṭurmaz
Düşüpdür fülk-i ten baḥr-ı ğama ağ u ḳara bilmez

⁴² şatup: şanup Fevrî Divanı

⁴³ 152^b’den devam etmiştir.

⁴⁴ o: bu Fevrî Divanı

⁴⁵ Şiir, Şun‘î Divanı’nda bulunmamaktadır (Yakar, 2002).

⁴⁶ meh-i ḥurşîd ṭal‘ atsuz: meh-i bürc-i sa‘ âdetsüz Zâtî Divanı (Kurtoğlu, 20017)

⁴⁷ ‘Aceb bilsem n’içün ḥaddini bilmez ol ḥalāvetsüz: Munkarîn olmadı devlet sitārem bir sa‘ âdetsüz Zâtî Divanı

Hidāyet necm[i] görünmez kenār-ı vaşla el⁴⁸ irmez
Gamun deryāsına hadd yok belā mevci nihāyetsüz

Göñül yārūñ bilüp necm-i sa‘ ādet çehre-i bedrin
Görürken zülf-i şeb-renginde her dem leyle-i qadrin
Nuḥāsī kalb-i mecrūḥa urdugun cevher-i şadrın
Didüm kim kimiyā-yı kadre⁴⁹ irdüm bilmedüm qadrin
Yüzüme ḥışm ile bakdı ayıtdı vāy bu devletsüz⁵⁰

Fenādan el çek ey **Şun‘ī** beḳāya irmek istersen
Kadeḥ tut mürde ḥaḳḳıyçün şafāya irmek istersen
Yüri taḥşıl-i derd eyle devāya irmek isersen
Cefāya şabr kıl ey dil vefāya irmek istersen⁵¹
İrişmez devlete⁵² **Zātī** cihānda kimse miḥnetsüz

Gazel-i Şemsi Paşa Tahmīs-i Fevrī Efendi⁵³
Mef‘ûlû fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

Güller açıldı şahın-ı çemen sebzezârdur
Devrân-ı lāle mevsim-i zülf-i nigârdur
Hengām-ı şevḳ [ü] zevk-i kenār-ı bahârdur⁵⁴
Vaḳt-i cünün [u] şevk-i mey-i hoş-güvârdur⁵⁵
Bülbül terâne[ye] başladı evvel bahârdur
Şeydālīgum benüm yine bî-iḥtiyârdur

Yolında cānın itdi fedā bir kıyāmetün
Ḥāk oldı ḥāk-i pāyına düşdi bir āfetün
Od gibi yandı ‘aşḳına⁵⁶ bir lāle-behçetün⁵⁷
Yıl⁵⁸ kimi yildi şevḳine bir māh-ṭal‘ atun
Şu gibi aḳdı pāyına bir serv-ḳāmetün
Dīvāne göñlümüz ne ‘ aceb bî-ḳarârdur

Çün arz-ı Sidre⁵⁹ eyledi nāzük nihālün
Bedr eyledi yüzün meḥ-i nev-hilālün
Necm-i sa‘ ādet itdi ‘ izāruḅla⁶⁰ ḥalün

⁴⁸ El: ol Zâtî Divanı

⁴⁹ Kimyā-yı kadre: kimyā’yı vaşla Zâtî Divanı

⁵⁰ Yüzüme ḥışm ile bakdı ayıtdı vāy bu devletsüz: yüzüme bakdı ḥışm ile ayıtdı vay bu devletsüz Zâtî Divanı

⁵¹ Cefāya şabr kıl ey dil vefāya irmek istersen: Belā’yı fūrḳate şabr it vişāle irmek istersen Zâtî Divanı

⁵² Devlete: - Zâtî Divanı

⁵³ Şiire nüshada tahmīs başlıḡı yazılmasına rağmen şiir bir tesdisdir. Şiirde italik yazılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁵⁴ Hengām-ı şevḳ [ü] zevk-i ḳarār-ı bahârdur: Eyyām-ı geşt-i deşt ü zamān-ı kenârdur Fevrî Divanı

⁵⁵ Vaḳt-i cünün [u] şevk-i mey-i hoş-güvârdur: Hengām-ı ‘aşḳ u vaḳt-i mey-i hoş-güvârdur Fevrî Divanı

⁵⁶ ‘aşḳına: şevḳına Fevrî Divanı

⁵⁷ Lāle-behçetün: māh ṭal‘ atun Fevrî Divanı

⁵⁸ Yıl: bülbül Fevrî Divanı

⁵⁹ arz-ı Sidre: reşk-i Sidre Fevrî Divanı

⁶⁰ ‘ izāruḅla: ‘ izāruḅda Fevrî Divanı

Luṭf eyle arz kıl⁶¹ eser-i z̤ū'l-celālūñi
Şaklanma mäh-ı nev gibi göster cemālūñi
Görmege gün yüzūñi bu⁶² halk⁶³ intizārdur

Ey ḥüsn-i bî-mişāl ile dillerde yād olan
Ehl-i vefāya kārı cidāl ü 'inād olan
Zālīm raḳīb işi güci 'adl ü dād olan
Rahm it ki yalvarırsa ğamuñ birle şād olan
Kaçma ki bu cihānda güzelden murād olan
Furşat deminde 'aşıḳa būsēn kenārdur

Ey şüretiyle Yūsuf vü sîretde Muştafā
Nāmı Muḥammed ü kamu evzā'ı⁶⁴ Murtaẓā
Yazıḳdur itme **Fevrî** miskîniñe cefā
Güş it ne didi mālîk ṭab' -ı suhen-serā
Tut **Şemsî**'nün naşîhatini olma bî-ḳarār
Geçer güzelligün demi bu rûzgārdur

153^a

Tercî' -i Şadri⁶⁵

Mef'ûlû mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün

Bir saçları sünbül yüzi gül la' l-i şekerḫā
Şu üzre idüp mālîk-i deryā gibi me' vā
Gördüm oturur bilmedüm ne idüğün aşlā
Ancak bu kadar itdi 'aḳl u ḳalbüme ilḳā
Mihr ola mı bu meh mi 'aceb ya ruḥ-ı zībā
Aḥsend zihî ḥüsn tebārek ü Te'ālā

Ḥayretde ḳoyup ḥüsni anuñ halk-ı cihānı
Kimisi perî kimi melekdür didi anı
İtdükde temāşā varup ol ḥüb-ı zamānı
Oldı dilüme cārî bu matlā' didüm anı
Mihr ola mı bu meh mi 'aceb ya ruḥ-ı zībā
Aḥsend zihî ḥüsn tebārek ü Te'ālā

Ol sîm-ten ü sîb-i zeḳan gözleri āfet
Nāẓûk-beden u ğonca-dehen ḳaddi kıyāmet
Her vech ile virmiş aña Ḥaḳ ḥüsn-i melāḥat
Didi yüzünü cān u gönül gördügi sâ' at
Mihr ola mı bu meh mi 'aceb ya ruḥ-ı zībā

⁶¹ Luṭf eyle 'arz kıl: buḥl itme 'urza kıl Fevrî Divanı

⁶² Bu: - Fevrî Divanı

⁶³ Halk: işüm Fevrî Divanı

⁶⁴ evzā'ı: evşāfı Fevrî Divanı

⁶⁵ Şairin divanı tespit edilememiştir. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Aḥsend zihî ḥüsn tebârek ü Te‘âlâ

Bu ḥüsn-i dil-âvîzle ol ḥüb-ı zamâne
Seyr itmege oldukça gülsitâna revâne
Görüp bu bezmi bülbül-i dil geldi figâne
Medḥ eyleyüben başladı bu veche terâne
Mihr ola mı bu meh mi ‘aceb ya ruḥ-ı zîbâ
Aḥsend zihî ḥüsn tebârek ü Te‘âlâ

Gül gibi oluben leb-i yâkût-ı feraḥ-nâk⁶⁶
Geçmiş oturur gûşe-i ḥüsn içre tarab-nâk
Görince yüzün ḥayret ile ‘aqlım olur çâk
Şadrî bu kadar eyledi ancak anı idrâk
Mihr ola mı bu meh mi ‘aceb ya ruḥ-ı zîbâ
Aḥsend zihî ḥüsn tebârek ü Te‘âlâ

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün⁶⁷

Her kimün bu faşl içinde ünsi yok yârân ile⁶⁸
Yâ şalınmaz bir sehî serv-ḳadd-i zîbâsı ile⁶⁹
‘İşret itmez yâ çemen-şahnında çeng ü nây ile
Çengveş ḳaddin dü-tâ eyler ḳuru sevdâ ile
Her nefes ‘ömri geçer ney gibi âh u vâ ile
Gel berü ey ‘âmil olan râ-yı dehr-ârâ ile
Geçmedin fırsat demi ‘ayş eyle hûy u hâ ile
Çeşmüñi nergis gibi aç sāḡar-ı şaḥbâ ile
N’eyledi gör Behmen ü Zâl-icihân-ârâ ile⁷⁰
Naḳd-i vâḳti ḳoma elden nisbet⁷¹-i ferdâ ile
Böyle yazıldı ḥazân şuhfına âyât-ı mübîn

Bāḡa gel berg-i ḥazāndan ruk‘a-i menşûrî gör
Sebzler şahnında zerden genc-i nâ-maḥzûrî⁷² gör
Jâlelerden her tarafda⁷³ lü‘lû-i menşûrî⁷⁴ gör
Bâde-i şaḥbâ durur her dâne-i engûrî gör
Câm-ı zer⁷⁵ tutmuş bu şevḳe⁷⁶ nergîs-i maḥmûrî gör
Baḡrına dāḡ-ı ḡam urmuş lâle-i maḥrûrî gör
Aç gözün evrâḳ içinde nuşḥa-i meşṭûrî gör

⁶⁶ 153^b’den devam etmiştir.

⁶⁷ Bu şiir Lâmi Çelebi Divanı’nda 172. Sayfada 5 bend halinde bulunmasına rağmen nüshada son iki bendi yer almaktadır (Burmaoğlu, 1983).

⁶⁸ yârânla: sahrâyile Lâmi Çelebi Divanı

⁶⁹ Yâ şalınmaz bir sehî serv-i ḳadd-i zîbâsıyla: Yâ şalınmaz bir kadi serv-i mihi bālâyile Lâmi Çelebi Divanı

⁷⁰ Neyledi gör Behmen ü Zâl cihân-ârâ ile: Neyledi Zâl-i cihân gör Behmen ü Dârâyile Lâmi Çelebi Divanı

⁷¹ nisbet: nisye Lâmi Çelebi Divanı

⁷² nâ-maḥzûr: mahsur Lâmi Çelebi Divanı

⁷³ tarafda: varâḳda Lâmi Çelebi Divanı

⁷⁴ menşûr: menşûr Lâmi Çelebi Divanı

⁷⁵ câm-ı zer: câme-i zer Lâmi Çelebi Divanı

⁷⁶ şevḳe: şavka Lâmi Çelebi Divanı

N'oldı bir demde bu zībā gülşen-i ma' mūrı gör
Nüşına aldanma dehrün niş uran zenbūrı gör
Şöyle olur **Lāmi'**i her hüsne mağrūrı gör
Böyle yazıldı hāzān şuhfina āyāt-ı mübīn

Tercî'-i Bend-i Rahîmî⁷⁷

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Bulan buldı seni cān içre bir genc-i nihānsın sen
Bilen bildi seni cānā nice cān-ı cihānsın sen
Bu mürde cismimün ḥaqqā ki cānı içre cānsın sen
Revān olsun saḡa rūḥum 'aceb rūḥ-ı revānsın sen
'Iyān it kendünj cānā ne cevhersin ne cānsın sen
Mekānuḡ ḡandadur bildür ne şāh-ı lā-mekānsın sen

'Adem şahrāları içre çeküp çok zaḡmet [ü āhı]⁷⁸
İrüp milk-i vücūda isterüm her yirde sen şāhı
Cemālün n'ola olsa bu dil-i cānuḡ nazargāhı
Senünj hicründe ser-gerdān dilüm va'llāh bi'llāhi
'Iyān it kendünj cānā ne cevhersin ne kānsın sen
Mekānuḡ ḡandadur bildür ne şāh-ı lā-mekānsın sen

Eger olmaya idi nūr-ı hüsnuḡ lem'ası tābān
Ḳalırdum ḡulmet-ābād 'ademde zār u ser-gerdān
Şeb-i hicrānda ḡoma mihr-i hüsnuḡ 'arz kıll ey cān⁷⁹
Cemālün cāndan ey cān u cihānum eyleme pinhān
'Iyān it kendünj cānā ne cevhersin ne kānsın sen
Mekānuḡ ḡandadur bildür ne şāh-ı lā-mekānsın sen

Vişālün ḡaşrına her kim ki 'aşḡuḡ idine rehber
Virür evvel ḡademde şad-hezārān şevḡ ile ol ser
İren ser virmek ile irdise vaşluḡa ey server
Benüm cānum fedā olsun cemālün tek baḡa ḡöster
'Iyān it kendünj cānāna cevhersin ne cānsın sen
Mekānuḡ ḡandadur bildür ne lā-mekānsın sen

Ḥarīm-i vaşluḡa derdā bulunmaz toḡrı rāh ey şāh
Ulu yollarda eger 'aşḡuḡ baḡa olmazsa ger hem-rāh
Saḡa 'acz u niyāz ile benüm budur sözüm her ḡāh
Rahîmî bendeḡi sırr-ı maḡabbetden kıllup āḡāh
'Iyān it kendünj cānā ne cevhersin ne cānsın sen
Mekānuḡ ḡandadur bildür ne şāh-ı lā-mekānsın sen

⁷⁷ Şiir, Rahîmî Divanı'nda bulunmamaktadır (Mermer, 2004). Nüşhada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerri müseddestir.

⁷⁸ Nüşadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

⁷⁹ 153^{b'} den devam etmiştir.

Tercî‘ -i Bend-i Nücûmî⁸⁰***Fe’îlâtûn fe’îlâtûn fe’îlâtûn fe’îlûn***

Anlamazdum ki seni böyle cefākār olasın
 Âteş-i hicie yakup cânımı cevvar olasın
 Beni öldürmek için gayra vefādār olasın
 Niçe bir cevri idesin ‘ aşıkā dildār olasın
 Dilerüm ‘ aşka düşüp sen de giriftār olasın
 Sevüben bir güzeli şubḥa degin zār olasın

Tîr-i müjgân ile bağrum niçe bir ḥûn idesin
 Aluben gönlümüzi sen bizi mağbûn idesin
 Ğam [u] endûh ile âşüfte vü maḥzûn idesin
 Gösterüp gün yüzüñi bendeñi mecnûn idesin
 Dilerüm ‘ aşka düşüp sen de giriftār olasın
 Sevüben bir güzeli şubḥa degin zār olasın

Künc-i gamda nice bir derd ile nālân olayın
 Nice bir ‘ aşkuñ ile çāk-ı girîbân olayın
 Yoluña ḥāk idüben cismümi bî-cân olayın
 Güzelm bakışuñ şevk ile kurbân olayın
 Dilerüm ‘ aşka düşüp sen de giriftār olasın
 Sevüben bir güzeli şubḥa degin zār olasın

Çeşm-i mestün görelî çāk-i girîbân oldum⁸¹
 Şevk-i ruḥsârūñ ile ‘ aşk ile ‘ üryân oldum
 Zülf-i hoş-büyūñ aḡup ḥayli perîşân oldum
 Ruḡlaruñ vaşf ideli şânî-i Selmân oldum
 Dilerüm ‘ aşka düşüp sen de giriftār olsan
 Sevüben bir güzeli şubḥa degin zār olsan

Şeb-i fûrkatde **Nücûmî** niçe bir zār idesün
 Gamuñ ile dü-cihânı başına tar idesün
 Seg rakîbe varasın kendüñi sen yâr idesün
 Beni biñ cevri ile bu dünyede bî-zâr idesün
 Dilerüm ‘ aşka düşüp sen de giriftār olsan
 Sev ben bir güzeli şubḥa degin zâr olsan

Taḥmîs-i Fehmî Ğazel-i Necâtî⁸²***Mefâ’îlûn mefâ’îlûn mefâ’îlûn mefâ’îlûn***

Hezâr aḡsend ol mehün göz[i] kaşı kemânına
 Ki urur kirpik okun cāna ḥaṭā itmez nişânına

⁸⁰ Nücûmî Divanı tespit edilememiştir. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

⁸¹ 154^a’ dan devam etmiştir.

⁸² Fehmî divanı tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Seherden gün yüzün görüp yüz urdum āstānına
Getürmiş ‘anberin hālın hümāyūn zūlf yanına
Ne hoş şeh-bāz olur gör kim beg ilter āşiyānına

Saḡa ‘āşık sözi kār itmez anı dinleme zāhid
Ḥased nārına kendüni yakuben taḡlama zāhid
Şaḡın pend eylerüm diyü baḡa söz söyleme zāhid
Şarāb-ı la‘l-i dil-berden beni men‘ eyleme zāhid
Saḡa ne her kişi n’eylemse kendü cānına zāhid

.....nūrundan olalı ziyā vü zīneti şem‘ üñ
.... vīrānesin yakmak olupdur ‘ādeti şem‘ üñ
..... kül eyledi cānā beni bu ḡayreti şem‘ üñ
Yüzüne beñzerüm dirmiş ‘acebdür hāleti şem‘ üñ
Baş ortaya koyup söyler ne kim gelse zebānına

.....virmezse āhumdan benüm bu sīne-i sūzān
Çemende daḡ urmazdı üzerine lā‘le-i nu‘mān
Baḡa ‘aşk derdi içinden ‘acāyib hāldür
Yanarum bezm-i şevkünden gözüm aḡlar göñül ḡandān
Hemān şol şem‘e döndüm ki güler kendü ziyānına

Begüm gel sen yile virme şaḡın bu āhum evrāḡıñ⁸³
Şadā-yı nāle-i āhum tūtpdur ḡuşın āfāḡıñ
Yine aḡyār yanına düşüben seyr ider işḡaḡıñ
Alup yanına dildārı söger ardınca ‘uşşāḡıñ
Öḡünsün düşmen öḡünsün eger ḡalursa yanına

Zamānuḡ dest-i cevrenden yakasın çāk idüpdür gül
Anı bu hāl ile gördi taḡıtdı kendüyi sūnbül
Ḡam-ı devr [ü] zamān ile ḡor başılı durur fūlfül
Gülün bu ‘arız-ı rengin görüp aldanma ey bülbül
Kim ol anca senün gibi ḡarībün girdi ḡanına

Görüp bir dil-beri **Fehmī** cihāna şaḡın aldanma
Anuḡ ḡüsnine meyl itme görüp aḡlāḡın aldanma
Vefālu dil-berün olur cefāsı şaḡın aldanma
Yüzüne gülse birkaç gün **Necātī** şaḡın aldanma
Ki gerçekler inanmadı bu dünyānuḡ yalanına

154^a

Tercī’-i Bend-i ‘Ulūmī⁸⁴

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Biñ suāl itsem birine gelmez ol şehden cevāb
Rāḡıb olduḡça aḡa ol benden eyler ictināb
Hiçbir vech ile olmaz işiginde fetḡ-i bāb
Derd ü miḡnet bī-ḡıyās dāḡ-ı ḡasret bī-ḡisāb

⁸³ 154^a’dan devam etmiştir.

⁸⁴ Şairin divanı tespit edilememiştir. Nüshada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Yār bî-pervā dırīgā ğuşşadan hālüm hārāb
Sevmesün âlemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb

Hâtır-ı ğamgînümi rahm eyleyüp şād eylemez
Cānumı bir lahza bend-i ğamdan āzād eylemez
Bu dil-i vîrānemi lutf idüp ābād eylemez
Aylar [u] yıllar geçer bir gün benî şād eylemez
Yār bî-pervā dırīgā ğuşşadan hālüm hārāb
Sevmesün âlemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb

Oldı gitdükçe esās-ı ‘aşk dilde üstüvār⁸⁵
Benden ol fāriğ benüm derd-i derūnum bî-şümār
Sîne sūzān dīde giryān ten zā‘ if dil figār
Kalmadı şabr u qarārūm olmışam hayrān [u] zār
Yār bî-pervā dırīgā ğuşşadan hālüm hārāb
Sevmesün âlemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb

Heftede bir gün baņa ‘arz-ı cemāl itmez o māh
Ben gedā-yı bî-nevāyum ol serîr-i hūsne şāh
Hāsret ü derd ile ‘ömri hicr ile oldum tebāh
N’eyleyüm kim hasteyüm ben bu ğam [u] miḥnetde āh
Yār bî-pervā dırīgā ğuşşadan hālüm hārāb
Sevmesün âlemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb

Gördigüm dem düşdi gönlüm ‘aşkına biḡ cān ile
Olmadı vuşlat müyesser ol şeh-i hūbān ile
Ey ‘**Ulūmī** geçdi ‘ömrüm miḥnet [ü] hicrān ile
Ölmegüm qaldı hemān bu derd-i bî-pāyān ile
Yār bî-pervā dırīgā ğuşşadan hālüm hārāb
Sevmesün âlemde kimse dil-beri ‘ālî-cenāb

Tercî‘ -i Bend⁸⁶

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

‘İddur rahm it nigārā vaḡtdür ḡandān olam
Niçe bir pā-māl-i ālām-ı ğam [u] hicrān olam
Niçe bir āşüfte vü hayrān u ser-gerdān olam
Niçe bir bu beyti okuyup ele destān olam
Bu ne ‘īd olsun cihān ḡandān ben giryān olam
El terennüm ide ben gögsüm dögem nālān olam

Seyr idüp bayram yirin aġyār ile ey bî-vefā
Dimedün ben ‘āşık-ı nālāna bir kez ‘aşk ola
İtmedün el yüzine bir el ucuyla merḡabā
Merḡabāsız dil-rübālarda selām olsun saņa
Bu ne ‘īd olsun cihān ḡandān ben giryān olam
El terennüm ide ben gögsüm dögem nālān olam

⁸⁵ 154^b’den devam etmiştir.

⁸⁶ Şiirin şairi tespit edilememiştir. Nüşada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Serv-i hoş-reftârveş olup hırāmān....⁸⁷
Yanlarınca sâye gibi sürinüvir nâ-tüvân
Yârdan mihr-i hûr ben nālân u giryân her ân
Zâr u tenhâ 'îdüğe geşt eylerem efgân künân
Bu ne 'îd olsun cihân hândân ben giryân olam
El terennüm ide ben gögsüm dögem nālân olam

Sen şalın ağyâr ile mănend-i serv-i nev-bahâr
İnleyeyin derdle tullâbveş ben bî-karâr
Yâdlarla sen içüp dâ' im şarâb-ı hoş-güvâr⁸⁸
Bezm-i gamda hûn-ı dil nûş ideyin ben zâr zâr
Bu ne 'îd olsun cihân hândân ben giryân olam
El terennüm ide ben gögsüm dögem nālân olam

Yâr ağyârla tolular içe dâ'im baş ura
'Âşık-ı üftâde nālân ola hâke yüz süre
Şimdi dil-berlerde hercâyilik olmuştur töre
Dügüne varmaludur mâtem bu bayrama göre
Bu ne 'îd olsun cihân hândân ben giryân olam
El terennüm ide ben gögsüm dögem nālân olam

154^b

Gazel-i Revânî Tahmîs-i Hasan⁸⁹
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

.....⁹⁰
Dağı bir meclis-i kevnîde hezâr olmayıcak
Seyr-i şahrâlar ile geşt-i kenâr olmayıcak
Lâleveş alma ele sâgarı yâr olmayıcak
Kılma şöhbet hevesin tâze bahâr olmayıcak
Jeng-i gamdan gönül âyinesini açmayayın⁹¹
Nağd-i 'ömrümi varup da yabana saçmayayın
Der-i meyhâne öğinden dir iseñ geçmeyeyin
Zâhidâ tövbeler olsun dağı mey içmeyeyin
Sâkî bir gönca-dehen lâle-'izâr olmayıcak
Ceyş-i gam mülk-i vücûdum beni eylerse harâb
Dağı cānum aluben cismümi eylerse türâb
Mülk-i dil olsa eger sîne-i tennûrında kebâb
Didi bir pîr baña içme güzellerle şarâb
Her tolu başına bir bûse kenâr olmayıcak
Cânına tîr-i belâ geçmelidür şol kişün
Sînesin tîğ-ı belâ açmalidur şol kişün
Cübbe vü cismin iki biçmelidür şol kişün

⁸⁷ Nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

⁸⁸ 154^b'den devam etmiştir.

⁸⁹ Tahmis, Hasan mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Gürgendereli, 2017; Özuygun, 1999; Sazlık, 2010). Gazel, Revânî Divanı'nda 183 numaralı gazel olarak bulunmaktadır (Avşar, 2017).

⁹⁰ Şiirin ilk mısrası nüshada yoktur.

⁹¹ 155^a'dan devam etmiştir.

Kanını mey yirine içmelidir şol kişinün
Heves-i şöhet ider taze bahār⁹² olmayıcağ

Ey **Hasan** göstereli çihre-i hūbın o nigār
Fikr-i zūlf [ü] ruḥun eyler bu gönül leyl ü nehār
İderüm bir gün alup başum ele terk-i diyār
Yār gönlinde **Revānī** komadı şabr u qarār
‘Āşık olan nicedür şabr u qarār olmayıcağ

Murabba‘ -ı Zihni⁹³

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Bendeñi şāhum cefā vü cevre mu‘ tād eyleme
Rūz [u] şeb kārūm belā küncinde feryād eyleme
Güldürüp ḥandān idüp düşmenlerüm şād eyleme
Sevdiğüm a‘ dā söziyle gel beni yād eyleme

Ey saçı leylī baş açuğ ben senün Mecnūnuğum
Fitne-i çeşmün görelde ‘āşık-ı meftūnuğum
Taḥrī ḥaḳḳı mübtelā vü zār kim maḥzūnuğum
Sevdiğüm a‘ dā söziyle gel beni yād eyleme

Ḥasretā vü fūrkatā düşdüm şehā senden cüdā
Bilmez idüm olur imiş ayrılık müşkil belā
Görse ḥālüm raḥm idüp kāfir olan acır bağa
Sevdiğüm a‘ dā sözüyle gel beni yād eyleme

Hüsn ü ḥulḳ ile cihān içinde bulduñ iştiḥār
Pādşāh olanlar eyler ḳulluğunla iftiḥār
Şiše-i ḳalbüme virüp hicrün ile inkisār
Sevdiğüm a‘ dā söziyle gel beni yād eyleme

Zihni’yem āşüfte vü şeydā gedā-yı kemterin
[Gice] gündüz işüm oldı āḥ u efgān [u] enin
Eyleyüp eller arasında nalān u ğamgīn
Sevdiğüm a‘ dā söziyle gel beni yād eyleme

Taḥmīs-i Celāl Beg Ğazel-i Necātī Beg

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Zülfe yüz virme ki bir āfet-i dil-cūdur bu
Serv-i nāzum ḳatı çok başlu siyeh-rūdur bu
Dimesünler aḡa kākül ü yāḥod mūdūr bu⁹⁴
Nice kākül nice mū sūnbül-i ḥoş-būdūr bu
Dil-i ‘ uşşāk perişān idici būdūr bu

Zülfün⁹⁵ ister dili ol ḥüsn-i ḥasenden ayura
Tolaşur zülf-i siyāḥun beni senden ayura

⁹² taze bahār: sāḳī nigār Revānī Divanı

⁹³ Şiir Zihni mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Alptekin, 2007; Erdemir, 2005; Macit, 2018).

⁹⁴ 155a’ dan devam etmiştir.

⁹⁵ zülfün: ḥaṭṭun Manastırlı Celāl Bey Divanı (Güneş, 2013)

Çalışur tîğ-ı müjeñ cānumı tenden ayura
Gözünñ sa‘yi bu kim cānı bedenden ayura
Gamze-i şüh-ı cefā-pîşeden ayrudur bu

Niçe Mecnūn gibi şahrāyı gözetmeñ gāfil
Zülf-i Leylā’ya el uzatmağ umarsağ müşkil
Tutalum bir nefes eglenme esen yıl gibi yıl
‘Ömrünğ oluğça yilersen yetemezsin ey dil
Gāfil olma ki perī şīvelü āhūdur bu

Dolanur kākūli ruhsār u ‘izārın her bār
Dil-i ‘uşşāk⁹⁶ şikār itmededür leyl ü nehār
Dideyi kendüye döndürdi velī kıldı figār
Ne gönül kodı ne göz zülf ü ruḥ u ‘ārız-ı yār
Oda yanmaz şuya batmaz nice cāzūdur⁹⁷ bu

Ey **Celālī** kanı bu şi‘r-i revān-baḥşa bedel
Ki leṭāfetde meger āb-ı ḥayāt ola meşel
Teşne-dil olsa ne var diñlemege nice güzel
Yine siḥr itdi **Necātī** nice söz nice ğazel
Leb-i dil-ber şıfatında bir içim şudur bu

155^a

Tercî‘ -i Bend-i Senāyî⁹⁸

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Gülşen-i hierünđe bülbül gibi nālān olduğum
Her gice tā şubḥ olunca zār u giryān olduğum
Rāh-i ‘aşkunḍa senünğ ü ḥāk ile yeksān olduğum
Turre-i zülfünğ gibi dā’yim perişān olduğum
Hep senünğündür benüm yolında kurbān olduğum

Her seḥer kūyuñda ben āh ile efgān itdügüm⁹⁹
Lāle-ḥaddlar ḥasretinden gözlerüm kan itdügüm
Gül gibi göğsüm açup çāk-ı girībān itdügüm
Sīnemi yer yer elifler gibi bostān itdügüm
Hep senünğündür benüm yolında kurbān olduğum

Sākiyā cām-ı lebünçün itdügüm mestāneliḳ
Leylī-i zülfünğ için Mecnūn gibi dīvāneliḳ
Yanayın şevk-i ruḥuñla ideyin pervāneliḳ
Reh-i ‘aşkunḍa benüm bu itdügüm merdāneliḳ
Hep senünğündür benüm yolında kurbān olduğum

⁹⁶ dil-i ‘uşşāk: dil-i ‘uşşākı Manastırlı Celāl Bey Divanı

⁹⁷ cāzūdur: cādūdur Manastırlı Celāl Bey Divanı

⁹⁸ Şiir, Senāyî Divanı’nda bulunmamaktadır (Karadaş, 1999). Nüşada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerri muhammestir.

⁹⁹ 155^b ‘den devam etmiştir.

Hüsrev ü Şîrin lebûn şevkiyle kurbân olduğum
Kûh-ı miḥnet kızmada Ferhâd'dan üstâd olduğum
Bu fenâ dünyâda ben hicrûnle nâ-şâd olduğum
Ğuşsa vü cevri ü cefâya böyle mu' tād olduğum
Hep senûnçündür benüm yolında kurbân olduğum

Ben **Senâyi'** yem ki her dem eylerüm vaşluñ taleb
Derd-i hicrûnde baña fûrkat naşib itdi celeb
‘ Âlem içre görmedüm hergiz ne şâd u ne ıarab
Çekdiğüm derd ü belâ vü miḥnet ü renc ü te‘ ab
Hep senûnçündür benüm yolında kurbân olduğım

Müseddes-i Hişârî¹⁰⁰

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

İlâhî gülşen-i ḥüsnün açılsun nev-bahâr olsun
Şaçun sünbülleri bâğ-ı ruḥunda târmâr olsun
Ruḥunsuz bülbül-i dil ḥâr-ı ğamda murğ-ı zâr olsun
Aķar şular gibi eşk-i revānum cûy-bâr olsun
Yirüm firdevs olursa sensüz¹⁰¹

Baňa ne gülşen-i cennet ne bâğ u ne bahâr olsun

Açılmaz ğonçeves gönlüm benüm ol gül-‘ izârumsuz
Gerekmez gülşen-i cennet baňa ol lâle-zârumsuz
Neme yarar nihâl-i serv ol kıadd-i çenârumsuz
Baňa bağ-ı bihişt idel caḥîm olur nigârumsuz
Virürlerse gerekmez büsbütün dünyâyı yârümsüz
Baňa ne gülşen-i cennet ne bâğ u ne bahâr olsun

Rakîb-i ḥâr ile gülşende ol ğonçe ‘ ıyân oldu¹⁰²
Gözüm yaşı gibi ayağına rûhum revân oldu
İşüm bülbül gibi derdâ ki feryâd u figân oldu
Şarardı berg-i rûyum bād-ı âhumla hazân oldu
Yüregüm ğonçe gibi ḥançer-i hicrûnle kıan oldu
Baňa ne gülşen-i cennet ne bâğ u ne bahâr olsun

Şeh-i mülk-i belâyum efser-i ‘ izzet külâhumdur
Serîrüm ḥâk-i ḥasret dūd-ı âhum bârgâhumdur
‘ Alemler âteş-i dil sîne ṭablum ğam sipâhumdur
Vezîr-i derd ü miḥnet hem-dem-i feryâd u âhumdur
Ben ol şehbâz-ı ‘ aşkıum kıâf-ı istiğnâ penâhumdur
Baňa ne gülşen-i cennet ne bâğ u ne bahâr olsun

Yine ‘ uşşâķ içinde sūziş-i dilden kelâm itdüm
Nevâ-yı bülbüle âheng idüp âhir tamâm itdüm
Hişârî'yüm ḥicâz-ı kūyuñu kıblem maķâm itdüm

¹⁰⁰ Şairin divanı tespit edilememiştir.

¹⁰¹ Nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

¹⁰² 155^b'den devam etmiştir.

Mekānum dūzaḥ-ı hicrān kim dārü's-selām itdüm
Özüme baġ-ı firdevsi cemālünşüz ḥarām itdüm
Baḡa ne gülşen-i cennet ne bāġ u ne bahār olsun

155^b

Tercî'-i Bend-i Kabûlî¹⁰³

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Künc-i miḥnetde ḥazîn ü zâr u giryân olduġum
Dâr-ı ġurbetde ġarîb ü ġamla nālân olduġum
Râh-ı ġamda ḥāk olup¹⁰⁴ ḥâtır-perîşân olduġum
Tekye-i 'aşka gelüp¹⁰⁵ cān ile ḡurbân¹⁰⁶ olduġum
Hep senünçündür benüm yolında ḡurbân olduġum

Vādî-i rāh-i belāda 'āşık-ı bî-bākler¹⁰⁷
'Āşık-ı bî-bāklerde sîne-i şad-çākler
Sîne-i şad-çāklerde ḥâtır-ı ġam-nākler
Ḥâtır-ı ġam-nāklerde āh-ı âteş-nākler
Hep senünçündür benüm yolında ḡurbân olduġum

Şabr idüp her derde 'aşkuñ ihtiyār itdüklerüm
Her gice kūyuñ ṭolanup āh u zâr itdüklerüm
Giryeden eşk-i revānum cūy-bār itdüklerüm
Yoluña nem var ise cümle nişār itdüklerüm
Hep senünçündür benüm yolunda ḡurbân olduġum

Devr elinden bir zamān çekdüm niçe derd ü belā
Cāna cevri-yâre sabr eyle diyü kıldum cefā
Bir yaña 'aşkuñ belası ta' n-ı a' dā bir yaña
Bu felâketler ihânetler ḥaḡâretler baḡa
Hep senünçündür benüm yolunda ḡurbân olduġum

Kendüyi 'âlemlere 'aşkuñla rüsvā kılduġı
Göñlüni sevdâ-yı zülfün¹⁰⁸ birle şeydâ kılduġı
Aġlamaḡdan gözinün yaşını deryâ kılduġı
Süz-ı 'aşkuñla **Kabûlî**'nün yanup yakıldıġı
Hep senünçündür benüm yolunda ḡurbân olduġum

¹⁰³ Şiire nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir.

¹⁰⁴ olup: veş Kabûlî Divanı (Erdoğan, 2008)

¹⁰⁵ gelüp: varup Kabûlî Divanı

¹⁰⁶ ḡurbân: 'üryân Kabûlî Divanı

¹⁰⁷ 156^a'dan devam etmiştir.

¹⁰⁸ Zülfün: 'ışkuñ Kabûlî Divanı

Muhammes-i Emānī¹⁰⁹

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Uğratma murğ-ı cānı şaķın dām-ı dāneye
Olma yakīn inen daķı her āşiyāneye
Tīr-i murād varmaduğıyçün nişāneye
Döndürme kāmētünjī ğam ile kemāneye
Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

Çün itdi iktizā bunı gerdün-ı rūzgār
Sende aña mütābe'ati eyle ihtiyār
Mir'āt-ı dilde zerre kadar olmasun ğubār
İki gün taħammül idersünj hele ne var
Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

....¹¹⁰ hemīşe sırr-ı każā vü kader nihān
Bir demde biñ şekilden ider kendüsin 'ıyān
Yoķdur karar çarķ-ı kühen-perdede bir ān
Cemi'-i mışra' ile 'amel eyleyüp hemān
Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

Yoķdur nücüm [u] keç-revişünj istiķāmeti
Virse n'ola edāniye cāh u riyāseti
Budur sipihr-i sifle nevāzuñ irādeti¹¹¹
Terk eyle bildüğünjı unut eski ādeti
Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

Bu şimdüki 'aşrda yidürmek yimek gerek
Ref' eyleyüp hicābı işitmek dimek gerek
Maķşūdını kişi virüben istemek gerek
Üslüb-ı a' dā bu olıcaķ n'eylemek gerek
Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

Ben bildüğüm budur ki **Emānī** bu dehr-i dūn
Merd-i tevekkülü idemez zerrece zebūn
Taķlīd-i hüsni eyledi çünkim 'avām oyun
Sen de tereddüd itme hemān birine doķun
Gördünj zamāne uymadı sen uy zamāneye

156^a

Tercī'-i Bend-i 'Ulvī¹¹²

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Āteş-i ḥasretle yanup¹¹³ sīne-büryān olduğum
Sāyeveş kaddünj ğamıyla¹¹⁴ ḥāke yeksān olduğum

¹⁰⁹ Emānī Divanı'na ulaşılammıştır.

¹¹⁰ Nüşadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

¹¹¹ 156^adan devam etmiştir.

¹¹² Şiir, Derzizāde Ulvī Divanı'nda tercī-i bend başlığı altında bulunmaktadır (Çetin, 1993). Nüşada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir.

¹¹³ yanup: yakup Derzizāde Ulvī Divanı

¹¹⁴ ğamıyla: ğamından Derzizāde Ulvī Divanı

Şubh olunca her gice kapuñda nālān olduğum
‘İd-ı aḫḫā-yı ruḥuñ şevkiyle ḫurbān¹¹⁵ olduğum
Hep senüñçündür benüm yolında ḫurbān olduğum

Tekye-gāh-ı ‘aşk içinde ‘āşık-ı āvāreler¹¹⁶
‘Āşık-ı āvārelerde¹¹⁷ sīne-i şad-pāreler
Sīne-i şad-pārelerde şerḫa şerḫa yāreler¹¹⁸
Şerḫa şerḫa yārelerde nāle-i tebḫaleler¹¹⁹
Hep senüñçündür benüm yolında ḫurbān olduğum

Göñlümi bend-i belāya mübtelā kılduğlarum
Derd ile taş yaşıdanup ḫaddüm dü-tā kılduğlarum
Çeşm-i bīmāruñ görüp cānı¹²⁰ fedā kılduğlaum
Sağ esen ol diyü her laḫzā du‘ā kılduğlarum
Hep senüñçündür benüm yolında ḫurbān olduğum

Dest-i ḡamdan toḫunan¹²¹ seng-i cefālar başuma
Ḳavs-ı miḫnetden yağan tīr-i ḫazālar¹²² başuma
Cevr-i düşmenden¹²³ gelen bunca belālar¹²⁴ başuma
Ṭa‘ ne-i aḡyārdan¹²⁵ bu iftirālar başuma
Hep senüñçündür benüm yolında ḫurbān olduğum

‘Ulvī-i dil-i ḫastenüñ bağı tolu ḫan olduğı
Kūyveş meydān-ı ḡamda baş-ḡaltān¹²⁶ olduğı
Ḥançer-i hicrān ile çāk-i girībān olduğı
Baş açık abdāl olup ‘aşkuñla ‘ūryān olduğı¹²⁷
Hep senüñçündür benüm yolında ḫurbān olduğum

Tercī‘ -i Bend-i Meşrebi¹²⁸

Mef‘ûlû fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

Her kim dilerse vaşl-ı büt-i gül‘ -izārını
Terk ide ḡayrı fikri ḫoya kār [u] bārını
Yollar gözetmeden geçüre rûzgārını
Eglence ide kendüye yār intizārını
‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

¹¹⁵ ḫurbān: giryān Derzizāde Ulvī Divanı

¹¹⁶ 156^b’den devam etmiştir.

¹¹⁷ ‘Āşık-ı āvārelerde: ‘aşık-ı āvārelerle Derzizāde Ulvī Divanı

¹¹⁸ Sīne-i şad-pārelerde şerḫa şerḫa yāreler: Sīne-i şad-pārelerle şerḫalarla yāreler Derzizāde Ulvī Divanı

¹¹⁹ Şerḫa şerḫa yārelerde nāle-i tebḫaleler: şerḫalarla yārelerle nāle-i bī-çāreler Derzizāde Ulvī Divanı

¹²⁰ cānı: cānum Derzizāde Ulvī Divanı

¹²¹ toḫunan: toḫunup Derzizāde Ulvī Divanı

¹²² tīr-i ḫazālar: tīr-i belālar Derzizāde Ulvī Divanı

¹²³ cevri-i düşmenden: cevri-i ā‘ dādan Derzizāde Ulvī Divanı

¹²⁴ belālar: ḫazālar Derzizāde Ulvī Divanı

¹²⁵ ṭa‘ ne-i aḡyārdan: ṭa‘ ne-i aḡyar ile Derzizāde Ulvī Divanı

¹²⁶ baş-ḡaltān: başı ḡaltān Derzizāde Ulvī Divanı

¹²⁷ -:ḫān-māndan el çeküp bī-cism ü bī-cān olduğı Derzizāde Ulvī Divanı

¹²⁸ Şairin divanı tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan yerler nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Şāhum görünmesün baña senden sitem degül
Yoluñda şanma kim beni şābit-ķadem degül
Ayağuma ķara şular inse elem degül
Yollara bakmadan gözüm ağarsa ğam degül
‘Aşķ ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

Durma bu āstānda diyü hışm ile baña
Ħanķer ķekerse ķatlūme āgyār
Gūş itmezem cevābını kılısam görüp
Yār ışigin ölünceye dek beklesün
‘Aşķ ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

İllerle taşra çıķmayup ey mihr ü meh-cemāl
Ķaşuñ ğamıyla ķaddüm eger eylesen hilāl
Encüm gibi ķapuñda durur dīde māl u sāl
Cān virsem intizārıla gelmez baña melāl
‘Aşķ ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

Biñ pāre olsa **Meşrebī** tīg-ı firāk ile¹²⁹
Terk itmez āstānuñ ölür iştiyāk ile
Kūyında nār-ı ħasret ile yana yakıla
Virdükde cānını çıķa şāyed du‘ ā kıla
‘Aşķ ehli ol durur ki görem diyü yārini
Cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını

156^b

Tahmīs-i Yahyā Beg¹³⁰

Mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün

Niķe bir mācerāmuz dostāne dāsītān olsun
Niķe bir nār-ı sīnem¹³¹ dūd-ı āhumdan ‘ayān olsun
Mekānum ‘ayn-ı ‘ālemde nihān-ender-nihān olsun
Kilāb-ı kūyuña cism-i za‘ ifüm armağan olsun
Ne kūyuñ āh ile tolsun ne ķapuñda fiğān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

İki dest-i du‘ ā gibi baña seng-i mezār itme¹³²
Mezārūm nā-bedīd it ‘ayn-ı ‘uşşāķa ğubār itme
Ölüm bir h‘āb-ı rāhātdur ħayāta i‘tibār itme
Enīnümnden emīn ol adum añıldukķa ‘ār itme
Ne deñlü varsa zahmet¹³³ iħtiyār eyle firār itme

¹²⁹ 156^b’den devam etmiştir.

¹³⁰ Şiir, Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı’nda müseddes başlığı altında bulunmaktadır (Çavuşoğlu, 2023). Nüshada tahmīs başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

¹³¹ nār-ı sīnem: nār-ı ‘ışkum Taşlıcalı Yahyā Bey

¹³² 157^a’dan devam etmiştir.

¹³³ varsa zahmet: zahmet ise Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

Vişāl-i dil-güşāsından firāk-ı dilrübā yegdür
Yoğ olmadan var olmak¹³⁴ ölmedin ölmek baña yegdür
Muhaşşal sālīk-i rāh-ı ‘adem oldum beķā¹³⁵ yegdür
Vefāsından cefāsın gör şafāsından belā yegdür¹³⁶
Bu der-bend-i fenādan şāh-n-ı şahrā-yı beķā yegdür
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

Seni rencide-ķātır eyler imiş nāle vü zārı
Niyāz ehlin helāk eyle gider göñlündeki kārı¹³⁷
Yumulmayınca cān¹³⁸ gözi açılmaz yār dīdārı
Şevābın kaşd idüp kırtar belālardan bu bīmārı
Gel ey hūsn ilinūñ¹³⁹ şāhib-ķırānı hışm ile bārı
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

Maħabbet ehline yārūñ cefāsı imtiķānıdır
Ölümlü ‘aşıķa cevır okları miķnet¹⁴⁰ nişānıdır
Baña **Yahyā** gibi ölmek ķayāt-ı cāvidānıdır
Baķabilme felek āyinesi hep cümle¹⁴¹ fānıdır
Bugün¹⁴² ķayır işi te ‘ķir¹⁴³ eyleme bi’llāh zamānıdır
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

Tercī’-i Bend-i Fevrī¹⁴⁴

Fe’ilātūn mefā’ilūn fe’ilūn

Dostlar baña bir belā oldu
Ne belā nice yüz¹⁴⁵ ķazā oldu
Dil-i āvāre baķr-ı ģamda iken
Bir nigār ile āşinā oldu
Görüp evvel nazarda taşvīrin
Cān virüp aña mübtelā oldu
Nice demler nihān idüp ‘aşķın
‘Āstānında bir¹⁴⁶ şafā oldu
Sidre ķaddi gibi ķü¹⁴⁷ şehir içre
Şöhret-i ‘aşķ-ı munteķā oldu
Bir yañadan o bī-vefā işidüp

¹³⁴ olmadan var olmak: olmayan var olmaz Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹³⁵ beķā: Hüdā Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹³⁶ vefāsından cefāsın gör şafāsından belā yegdür: Celālinden cemālin gör vefāsından cefā yegdür Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹³⁷ göñlündeki kārı: yolundagı bārı Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹³⁸ cān: ten Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹³⁹ ilinūñ: ilimin Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹⁴⁰ miķnet: devlet Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹⁴¹ āyinesi hep cümle: āyinesini cümle Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹⁴² bugün: begüm Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹⁴³ te ‘ķir: temhir Taşlıcalı Yahyā Bey Divanı

¹⁴⁴ Nūshada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir terkīb-i benddir. Bu şiirde italik olan kısımlar nūshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

¹⁴⁵ Yüz: biñ Fevrī Divanı

¹⁴⁶ Bir: pūr Fevrī Divanı

¹⁴⁷ Ķü: - Fevrī Divanı

Artırup cevri pür-cefâ oldu
Bir yañadan göñül huzûrından
Ta‘n-ı ağıyar ile cüdâ oldu
Şimdi qaldum meded firâk içre
Mihnet ü derd ü iştiyâk içre

Bir yañadan firâk-ı¹⁴⁸ kâkül-i yâr
Qomadı cânda şabr u dilde qarâr
Bir yañadan belâ-yı çeşm beni
Bister-i gâmda eyledi bîmâr
Bir yañadan hayâl-i¹⁴⁹ bâğ-ı ruḥı
Göñül âyînesine virdi ğubâr
Kapusı iştiyâkı bir yañadan
İtdi nerd-i belâda göñlümi zâr
Bir yaña şevk-i vuşlat-ı cânân
Bir yaña derd-i ta‘ne-i ağıyar
Bir yañadan firâk-ı bâğ-ı ruḥı
.....kânumı çü çeşme-i ḥâr
İrgürür mi fülk-i murâda beni
Yoksa âhum virür mi bâda beni

Yine dil derdini beyân ideyin¹⁵⁰
‘Aşk ‘âlemde dâstân ideyin
Sîne râzını¹⁵¹ ḥalka kıлмаğa fâş
Ney gibi nâle vü fiğân ideyin
Başda olan hevâyı söyleyeyin
Dildeki râzumı ‘ıyân¹⁵² ideyin
Tende olan¹⁵³ rumûzunı yârûḡ
Mihr-i envâr gibi ‘ıyân ideyin
Zerre zerre dehân-ı nüktelerin
Cân gibi niçe bir nihân ideyin
Bilinûḡ mû-be-mû cefâlarını
Ortada cümle der-miyân ideyin
‘Aşk içinde olan ser-encâmı
Ḥalka bir bir tûrup beyân ideyin
Bile tâ şevkümi ḥavâş u ‘avâm
Olayın ‘aşkla cihânda be-nâm

Fevriyâ bezm-i ‘aşk içinde müdâm
Ele al câm-ı bâde-i gül-fâm
Fikr-i zülf [ü] ruḥunda¹⁵⁴ şâm u seḥer
Şevk-i la‘li elûnde olsun câm
Mest-i medhûş-ı meclis-i ‘aşk ol
Eyle şabr u qarâr u hûşa selâm

¹⁴⁸ Firâk: hevâ Fevrî Divanı

¹⁴⁹ Hayâl: firâk Fevrî Divanı

¹⁵⁰ 157a’ dan devam etmiştir.

¹⁵¹ Sîne-i râzını: sînezârını Fevrî Divanı

¹⁵² ‘ıyân: beyân Fevrî Divanı

¹⁵³ Olan: la‘li Fevrî Divanı

¹⁵⁴ ruḥunda:ḥande Fevrî Divanı

Vaz gel¹⁵⁵ sen¹⁵⁶ bu ‘ayş u ‘işretten
Bezm-i ‘ömrün olunca tã ki tamâm
Her ne deñlü gelürse derd ü elem
Eyle şabr u taḥammül ü ârâm
Vaşl terk eyle ṭâlib-i hicr ol
Ḥâşıl¹⁵⁷ olsun der isen aşl-ı *merâm*
Ki ḥilâf-ı murâduñ üzre *olur*
Dâ’im ol¹⁵⁸ dehr-i gerdiş-i eyyâm
Umarız vaşl olasın ol şâha
Yüri eyle tevekkül Allâh’a

Güle¹⁵⁹ ey ehl-i dil du‘ â eylen
Cânib-i Vâcibe nidâ eylen
İdüp ol bî-niyâza ‘arz [u] niyâz
Girye vü nâle vü nevâ eylen
Dil-i bîmâruñ ol du‘ â birle¹⁶⁰
Derd-i ‘aşkına ya devâ eylen
İrgürüp ya vişâl-i dildâra¹⁶¹
Dil-i mehcûrî¹⁶² pür-şafâ eylen
Ya belâ-yı firâka yâd elde
Ögredüp derde âşinâ eylen
Furḳat-i ğamzesinde¹⁶³ cânı yâḥud
Ḥançer-i ‘aşk ile fedâ eylen
Ehl-i ḥâlün bilürsiz aḥvâlin
Dil-i bî-ḥâli bir yaña eylen
Himmet eylen Ḥaḳ-ı Rabb-i Qadîr
Beni komañ bu derd içinde esîr

157^b

Ġazel-i Ḥayâlî Taḥmîs-i Behiştî¹⁶⁴
Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

‘Andelîbâsâ yeter ḳahr ile nâlân it beni
Aç ümidüm ğoncasın gül gibi ḥandân it beni
Ḥâşılı yâ bellü ma‘mûr it ya virân it beni
Ey felek yâ hem-nişîn-i bezm-i cânân it beni
Cür‘a¹⁶⁵ gibi yâ ḳara toprağa yeksân it beni

¹⁵⁵ gel: gelme Fevrî Divanı

¹⁵⁶ sen: - Fevrî Divanı

¹⁵⁷ ḥâşıl: vâşıl Fevrî Divanı

¹⁵⁸ ol: - Fevrî Divanı

¹⁵⁹ güle: gelün Fevrî Divanı

¹⁶⁰ 157^b den devam etmiştir.

¹⁶¹ dildâra: cânâna Fevrî Divanı

¹⁶² mehcûrî: maḥzûnî Fevrî Divanı

¹⁶³ ğamzesinde: ğamzesine Fevrî Divanı

¹⁶⁴ Şiir, Behiştî Divanı’nda bulunmamaktadır (Aydemir, 1999).

¹⁶⁵ cür‘a: cüy Hayâlî Bey Divanı (Tarlan, 1945)

Cānuma kār eyleyenden ḥasret-i dīdār-ı yār
İştīyākum ḥadden aşdı ḳalmadı şabr u ḳarār
Ḥake yüz urdum düşüp sāyem gibi bī-iḥtiyār
Sāye-i dīvāra ḥirmānum esīr-i intizār
Ol güneş ruḥsārı peydā eyle pinhān it beni

Dūd-ı āhumdan keder virdüm sipihrün rüyına
Yir yüzün ḡarḳ eyledüm eşk-i revānum cūyına
Dimezem ben teşne’i ḳandur vişālün şuyına
Oḡmadık başum sifāl olsun kilāb-ı kūyına
Bu sa‘ādetle der-i dil-berde mihmān it beni

Eyleyüp ‘aşḳunāteş-i sūzānını
Cismümün ḥākister itdi ḥāne-i vīrānını
Dest-gīr ol ey şabā unutma benden yanını
Kim gelürse kūy-ı cānāndan¹⁶⁶ öpem dāmānını
Ḥākden ḳaldır ḡubār-ı rāh-ı cānān it beni

Müdde‘i egri nazar ḳılsa ḥasedden yüz durup
Zahmete girme o nādānı vilāyetden sürüp
Bī-vücūd ile bu sūzānı **Behiştī** öldürüp
Didi her beytüm **Hayālī** düşmenün reşkin görüp
Gerdenine düşmenün¹⁶⁷ bir tīg-ı bürrān it beni

Tercī‘i Bend-i Hātifi¹⁶⁸

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün

Ṭut ki ‘ālemde dilā mīr-i emīrān olduḡ
Mālik-i milket-i Şīrāz u Ḥorāsān olduḡ
Ḥükmün icrā idüben berr ile bahre ḡüyā
Cām-ı Ḥurşīd ile İskender-i devrān olduḡ
Saçılıp ‘arşa-i ‘ālemde bugün Rüstenvār
Devlet ü şevket ile server-i merdān olduḡ
Düşmenün baḥtı siyehken kulun[u] rif‘ atde
‘Āleme nūr virür mihr-i dıraḡşān olduḡ
Ṭut ki her ac u gedāya irişüp iḥsānuḡ
Sen de Ḥātem gibi ‘ālemlere destān olduḡ
Yidi yemm ḳatresidür ḳubbe-i çarḡ aḡa ḥabāb
Dürr ü mercān ile pūr ṭut ki bir ‘ummān olduḡ
Zahm-ı ḡār ile bu ḡülşende çü bülbul her-bār
.... ağladı sen gül gibi ḡandān olduḡ
.... bir manşıbla bulmadı ḳalbün teskīn
İsmet ü ‘izzetün artup giderek ḡān olduḡ
‘Āḳıbet çünki ecel irişicek ḡürmet idüp
Dimezmiş saḡa sen ‘āleme sulṭān olduḡ
Ṭotalum pādşeh-i mülket-i ‘Oşmān olduḡ

¹⁶⁶ Kūy-ı cānāndan: kūy-ı dil-berden Hayālī Bey Divanı

¹⁶⁷ düşmenün: kāfirin Hayālī Bey Divanı

¹⁶⁸ Şairin divanı tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan yerler nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Şöyle farz eyle zamānuḡda Süleymān olduḡ

Diler isen olasın zāhir ü bāṭın hoş-ḡāl
Eyleme tā‘at-ı Bārīde kuşūr u ihmāl
Çek elün mülk-i fenā saltanatından tā kim¹⁶⁹
Olasın dār-ı bekāda melik-i ferrūḡ-fāl
Tā‘ir-i ḡuds ola sayduḡ dirisen zāḡ-şıfat
Her zamān cīfe-i dünyāya uzatma çengāl
Fikr idüp ‘ākıbetün gözle ki bir gün seni de
Döndürür doğmaduḡa dehr-i muḡallib-āmāl
Bu güzergāha gelüp bir iki gün olmaḡdan
ḡalibā zār oluben aşla rucū‘ oldı mā‘ıl
Çeşm-i ‘ibretle nazar eyle cihān fānīdür
Gözün aç ḡafleti ḡo nefis-i emrīdür aḡvāl
Şeh-i baḡr u ber olup devlet ü ḡudretle eger
Sende bulursa nihāyet ḡamu ‘izz ü iḡbāl
Taḡtunı taḡteye tebdīl idüp İskendervār
İrgürür bād-ı ecel āyīneḡe gerd-i melāl
‘Ākıbet çünki amān vormeyüben il içre
Çarḡ-ı merdümkeş ider ḡaşr-ı vücūdun pā-māl
Tutalum pādşeh-i mülket-i ‘Oşmān olduḡ
Şöyle farz eyle zamānuḡda Süleymān olduḡ

İtme dervīş-i abā-pūşa ḡaḡāretle nazār
O da ḡālince fenā mülketinün şāhı geçer
Nemed ü şāl u ‘abā içre nice şehirler vār
Yaraşur ola Sikender işiḡünde çāker
Nazar itmez bu fenā dāra müte‘īne daḡı
Şeh-i iḡlīm-i bekā māl ü menālī neyler
Kişi ol vaḡt irişür devlete kim yanında
Ola dervīş ile bir şāh-ı mücevher-efser
Götürüp sen daḡı meyl-i hevesün dünyādan
Dürveş evḡātunı tā‘ate maḡāl kıl
Niçe bir ṭālib olursun bu cihān
ḡanı Rüstem ḡanı Cem n’oldı niye ḡanı
İrüşür kevkeb-i baḡtuḡa zevāl ü noḡsān
Ne ḡadar nūr-ı sa‘ādetle olursa enver
Tut felek meygede vü āb-ı ḡayāt olmış mey
Daḡı bezmünde meh ü mihr iki zerrīn sāḡar
‘Ayş-ı ‘işret döḡünüp bezm-i şafā āḡir olur
Çünki nāzūk tenüḡe ḡāk-i siyāḡ ola maḡār
Tutalum pādşeh-i mülket-i ‘Oşmān oldun
Şöyle farz eyle zamānuḡda Süleymān olduḡ

Bu fenā evde niçe şāh-ı Ferīdün-miḡdār¹⁷⁰
İtdiler bir nice gün devlet ü şevket iḡḡār
Deḡişüp cāhını çāha çıkup elden dünyā
Oldı muḡtāc-ı kefen her birisi āḡir-i kār

¹⁶⁹ 158^a’dan devam etmiştir.

¹⁷⁰ 158^b’den devam etmiştir.

Kişiye olsa gerek ‘ākıbet-i menzili gūr
Ne kadar artarisa haşmet ü temkîn ü vaķār
Zer ü sîme şu kadar meyl ü heves eyleme kim
Ki Haķuñ ķahrına mazhār düşesin Ķārūnvār
Niçe bir hırş u hevā şāhına cāndan ķul olup
İdesün zînet-i dünyāya temeyyül her bār
Nesine mihr ü maķabbet idesün dünyānuñ
Geh fenāsına ider cümle-i eşyā iş‘ār
Dide-i ‘ibreti aç ğafleti ķo ‘ākıl isen
Dürüşüp ‘ākıbet-endiş ola gör leyl ü nehār
Elem irmedi diyü devlet-i dünyāya neden
Gice gündüz olasın zār u nizār u ğam-h‘ār
Eşer anlamayup ‘ālemde benī ādemden
Son ucu dār-ı cihānuñ çü ħarāb olması var
Tutalum pādşeh-i mülket-i ‘Oşmān olduñ
Şöyle farż eyle zamānuñ Süleymān’ı olduñ

Dürveş ‘irfān-ı Ĥudā’ya olasın tā maķrem
Yalıñuz etle deriye çü dimezler ādem
Çıkarup atlası kıl cāme-i faķrı ber-düş
Olmayam dirseñ eger pîş-i Ĥudā’da mülzem
Ne şafā añladı faķr içre şeh-i ‘ālem iken
Çıkarup salţanatın oldı ‘abā-püş o hem
....şāh olayın dirseñ idin faķr-ı penāh
.....sezā imiş neydüğini ğussa vü ğam
.....ķan akıdır yaş yirine çeşminden
.....zamān eyledir bir dem ħurrem
..... bir cām-ı şafā sundı bu sākî-i zamān
..... nüşını nîş eylemedi hemçün Cem
..... kaşr-ı ħayāta gözün aç itme ğurūr
.....ezel itmedi çünkim muhkem
Ne kadar çoğısa yok fā’idesi mā-melekün
İdemez men‘-i każā vāķı‘ā vü ħayl ü haşem
Şunulur ‘ākıbeti her kişiye cām-ı ecel
Kimseye bākî degül **Hātifi** çünkim
Tutalum pādşeh-i mülket-i ‘Oşmān olduñ
Şöyle farż eyle zamānuñ Süleymān’ı olduñ

158^a

Tercî‘ -i Bend-i Nûrî¹⁷¹

Mef‘ûlü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

Gitdüm ğam-ı nigār ile kūy-ı melāmete
Oldum esîr-i cevr ü cefā vü nedāmete
Düşdüm firāk u ħasret ü derd ü seķāmete
‘Ömr āķır oldı irmedi ayruķ selāmete
Vā ħasretā ki irmedüm ol serv-ķāmete

¹⁷¹ Şiir, Nûrî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Aydın, 2009; Çelin, 1999; Güler, 2009). Nüşada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Vā fūrkatā ki qaldı bu  asret kıy amete

Benden qar ar u  abr dili dehr-i b ad id p
Derd-i bel  v   u  a-i hicr n ziy d id p
 hum hev -y    a   ile bir t nd-b d id p
K y-ı fen ya atdı beni n -mur d id p
V   asret  ki irmed m ol serv-  amete
V  f rkat  ki qaldı bu  asret kıy amete

Rah m itmez ise hicr ben m h l-i z ruma
Meyl itmez ise va l-ı dil-i b -kar ruma
 l rsem irmedin bug n ol g l-  iz ruma
Na   a -ı   a   na   ide seng-i mez ruma
V   asret  ki irmed m ol serv-  amete
V  f rkat  ki qaldı bu  asret kıy amete

  nkim bel  v   u  a v   am d  di yanuma
 amzen  i   l-i t  -ı bel  girdi  anuma
Hicr-i leb n le c n da ı geldi deh numa
  ir nefesde geldi bu ma l   zeb numa
V   asret  ki irmed m ol serv-  amete
V  f rkat  ki qaldı bu  asret kıy amete

 ldi    N ri hicre ser   c n ni  r id p
Bir kez mez rı yanına vardum g z r id p
Bir n le irdi  ula uma intiz r id p
G   itd m a ladum dir idi  h u z r id p
V   asret  ki irmed m ol serv-  amete
V  f rkat  ki qaldı bu  asret kıy amete

158^b

G zel-i H ver  Tah m s-i  uh d ¹⁷²

Mef ' l n me  ' l n me  ' l n me  ' l n

 af -ba   ol leb n devrine c n  c m-ı cemlerle
Me  m-ı r  a r  at v r bu z lf-i  am-be- amlarla
K d ret den dili  urtar  oma peyveste  amlarla
Seni g zler¹⁷³ d - e  m-i   n-fe   num ni e demlerle
Gel ey n r-ı ba ar merd ml k it demler  ademlerle

Beni   r de v   eyd  ider c n  bu  is lar
Per   n eyler a v l m ru un da h l-i hind lar
Dili b m r ider her dem ol iki  e  m-i c d lar
  Aceb nice yazıldı ba uma bu  ara yazular
Ben m  od mi net [ ] derd m yazılmaya  alemlerle

Deh n n fikri ile dil-ber  c n oldu n -peyd 
Miy n ndan e er g rmedi a l  d de-i b n 
 ay l-i ebr v n n la olupdur ten hil l s 

¹⁷²  iir,  uh d  mahlaslı  airlerin divanında bulunmamaktadır (Can, 2005; E ri, 1989) .

¹⁷³ g zler: g rmez H ver  Divanı (A ıl, 2016)

Hevā-yı zülf ü kıddünle ölürsem āh idüp cānā
Mezārımdan tıram maḥşerde ‘abbas¹⁷⁴-ı ‘alemlerle

Ser-i zülfünle dir çünkim ezelden bey‘at u şeddüm
Dem-ā-dem derd ü miḥnet gelse senden yok durur reddüm
Firāk-ı la‘l-i nābuḡ kıldı pür-ḡün şafḡa-i ḡaddüm
Ḳad ü zülf ü dehānuḡ ḡasreti lām eyledi kıddüm
Ḥudā bilür benüm şaḡ olacaḡum bu elemlele

Şühūdī zülf-i dildāra niçe dil bağlamayam kim¹⁷⁵
Yāḡud ta‘vız idüp cāna ḡamā‘il bağlamayam kim
Dil-i divāneye bend-i selāsil bağlama bağlama kim
Niçe zünnār-ı ‘aşḡa **Hāverī** dil¹⁷⁶ bağlamayam kim
Der ü divār-ı deyr-i dil pür olmuşdur şanemlele

159^a

Tahmīs-i Penāhī Ğazel-i Mu‘īdī¹⁷⁷
Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Yārdan yād olduḡum bu baḡt-ı bī-ferden midür
Ya felāketler felekden mi bu aḡterden midür
Gönli meyl itmez baḡa bilsem ki mermerden midür
Böyle ser-gerdānıḡum ol māḡ manḡardan midür
Ṭālī‘üm naḡs olduḡı çarḡ-ı sitemgerden midür
Başuma bunca belā dilden mi dil-berden midür

Zülf-i kāfir-kışidür kaşd-ı dīn ü imān iden
Ḥatt [u] ḡalidür dil-i meftūnı ser-gerdān iden
Ğamze-i ḡün-rızidür baḡrumı her dem ḡan iden
Lebi mi yā şehd-i mükerreri mi beni ḡayrān iden
‘Aşḡ mıdur ya gül midür bülbülleri nālān iden
Nā‘resi bezm ehlinüḡ meyden mi sāḡardan mıdur

Nālemi ḡuş eyleyen bir nāy-ı pür-şīven şanur
Üstüḡ‘an üzre gören cismümi pīrāhen şanur
Ya şeb-i ḡamda yanar fānūs-ı pür-rüşen şanur
Āḡ ol sengīn dil-i sūzānumı āhen şanur
Düşmene uyma didüḡimçün beni düşmen şanur
Dostlar bi’llāḡ suç benden mi dil-berden midür

Aḡladursın her nefes ben ‘andelībi tıtalum¹⁷⁸
Nāledür ey yüzi gül aḡun naşībi tıtalum
Derd-i hicrünle helāk itdün ḡarībi tıtalum
Çāre çün çekmekdedür cevri-i ḡabībi tıtalum

¹⁷⁴ ‘abbās: ‘Abbāsī Hāverī Divanı

¹⁷⁵ 159^a’dan devam etmiştir.

¹⁷⁶ dil: bel Hāverī Divanı

¹⁷⁷ Penahī divanı tespit edilememiştir. Nüşhada tahmīs başlığı yazılmasına rağmen şiir bir tesdistir. Kalkandelenli Mu‘īdī Divanı’nda bulunan 116 numaralı gazelin yalnızca 1,2,5,8 ve 9. beyitleri şiirde yer almaktadır (Tanrıbuyurdu,2018).

¹⁷⁸ 159^b’den devam etmiştir.

Defter-i ‘uṣṣāka kayd itdün¹⁷⁹ raķibi tūtalum
Gel sen inṣāf eyle andan ol bu defterden midür

Her nefes tullābveṣ zār ile nālān ağlamak
Gūṣe-i ‘aşkuṇda çeṣmüm seyl-i tufān ağlamak
Ser-firāz olup müdām ser-geṣte ḥayrān ağlamak
Saṇa mı kaldı **Penāhi** böyle sūzān ağlamak
Ey **Mu‘îdî** gice gündüz diṇmeyüp¹⁸⁰ kan ağlamak
Kendü kendüden midür yoḥsa güzellerden midür

Vālihi Rāst Der-Şikāyet-i Aḥvāl-i Rūzgār¹⁸¹

Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Diṇle ey yār-ı ‘ālim-i ‘ālem
Gūṣ-ı dār-ı menākıb-ı ādem

Oldı cārî baṇa ḳazā ne ḳader
Alnumuṇ levḥine çekildi raḳam

Nice şükr ü şikāyetüm vardur
Sāķi-i devr elinden ey ḥurrem

Şunar ile feraḥ ḳadehlerini
Döker ammā bu ḥāke cür‘ a-i ḡam

Devr-i bî-dād elinden ey feryād
Ki döner ol ḥilāfuma her dem

Encüme n’eyledüm nazarlarını
‘Ayn-ı sa‘ dından eylemez bir dem

N’eyledüm ya burūca ḳavsından
Yaḡdurur üstüme siḥām-ı elem

Baḥt-ı vārūn ṭālî‘ -i şuūmdan
Gözüme görünür şabāḥ aḥṣam

Rāstî intizār-ı rüz-ı siyeh
Çeṣmüm itdi sefid ḳaddüm ḥam

Meṣelā ḥayr-ı maḥzı ger taḳṣım
İtseler şer düşer benüm ḥişṣem

İşleri kem tūrup el ayaklar
Elüm irmez birine ben şunsam

¹⁷⁹ kayd itdün: yazmışsın Kalkandelenli Mu‘îdî Divanı

¹⁸⁰ diṇmeyüp: durmayup Kalkandelenli Mu‘îdî Divanı

¹⁸¹ Şairin divanı tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan yerler nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Mısr'a varsam şükr-i murād idinüp
Kanda kim var nebāt ola kamu semm

Nil'e aksam ger olmağa reyyān
Akar āb-ı revānki hoş dem

Hoş hevā kesbine göğüs açsam
Esmez olur şabā ile meltem

Ak kayır bulunur yahud şarı
Düşenden kara toprağ ister...

Seng hār iken olur gül ü hār..
Tağlara taş murād idüp çıksam

Ton yusam örter āfitāb[1] şehāb
Katre yağmaz eger ekin eksem

Gaybdan seng irüp şikest eyler
Destüme ger şunarsa cāmını Cem

Kankı cānāneye disem cānum¹⁸²
Kaşid ider cānum almağa 'ālem

Mūya meyl itdügüm tıyarsa eger
Kazıdur her biri kımaz perçem

Ger zebān-ı revān iken tūṭı
Beni nā-geh göre olur ebkem

Bülbül āvāzına kulak tıtsam
Nağamātın kesüp olur ebsem

Buğday eksem yā bir kile birinc
Def'i biñider müdğam

Feres alsam saķat çıkar terek
Eşheb olsun disem olur edhem

Ger süvār-ı sefine olsam hod
Rūzgārūm eser muḥālif o dem

Olsa germ-ābda fevte taķsım
Çıkar eski delk benüm fevtüm

¹⁸² 159^b'den devam etmiştir.

Yā ‘ Arab yā şakalludur yapışan
Kankı hāmmāme hāz için görsem

Kanda sürmegge ki virmeye līnet
Ger hekīmoğlu şerbetini içem

Şarsa artar cerāhatüm derdi
Kankı cerrāh zaḥmüme merhem

Medḥ ide ger anası bir meddāḥ
Arada ben aşılsam eyler zemm

Ḥaḥ taleb ide ḥākime varsam
‘Adl[i] kor zulme meyl ider o ḥakem

....ola diyü zahīr idünem
Kimi olur ef‘ ā‘ vü erḳam

... mikdār taḳātı yok seg
..... baḡa igrenüp

.....mül şundugum eger cem ola
.....ol baḡa pençe-i mül cem

Kerem eyle disem kerīme eger
Diḡlemez sözimi dir ol ki kerem

Ḥātem-i Tāī durur filān diseler
Ben varınca çıkar necīl ü berem

İde dünyā eger nidāya nidā¹⁸³
Beni aşsa nedem iriše nedem

Degmeye baḡa fels eger şeb ü rüz
Şaça dinār biri biri direm

Ḥūşesin yaprak altına gizler
Çīne çıkınca kankı bāḡa irem

Dem-i Dāvūd ola demümde gelür
Nāsa aşvātum enkeri oldum

Ger olursam da Yūsuf-ı Ken‘ ān
Çeşm-i iḥvāna ben sinān görinem

Ne kadar gökden inse tır-i kaḡā
Siper-i sīnemi ider ma‘ lem

¹⁸³ 160^a’dan devam etmiştir.

Yolda bir h r hem d  e elden
Ben m aya uma batar ol hem

Sehvle mihr idem diy  ya ılup
Ba a oldu vef  v  c di   adem

M - aşal ger o  alma a varsam
P r ola v di-i cehennem nem

M - aşal ger od alma a varsam¹⁸⁴
 or um oldur behi tde varsam

 or um oldur behi te de varsam
Gele h ra  us r kev er g rsem

C mleden bed  em tet-i a  d 
Ki g ler h l m a sa h l ile   em

 ısmet oldu ı dem bel  ile  am
Dimi    varsa bel ya ne  am

Yohsa M s - ıfat reh-i ter mde
Bed du    m   ılur ki bir bel  am

Ki ben m gibi b -kes   b -dil
Yok H d  h   ı h   durur bu  asem

Bir buca da ger oturam y z yıl
Yokdur  humdan  zge bir hem-dem

Ger d  em de t      a Mecn nv r
  A abimce meger gele s yem

Rufek dan ne bir refik m var
 ur diye yolda n geh n d  sem

A dik dan ne bir  adik m var¹⁸⁵
Kefen m dike a sızın  lsem

 tler   yery zinde menzili var
Yok bu  v reye ma arr u h rem

R zum  f   idem ne var hem-r z
Sırrum  ke f idem ne var ma rem

¹⁸⁴ Bu beytin  st   izilmi tir.

¹⁸⁵ 160^b’den devam etmi tir.

Söylemezsem yanar dil ağzunda
Od tutar dehri feth idem ger fem

Beni anđı şafāya geldi göre
Ĥālūmi gördi acıdı zenzem

Egdi başın benefşe şerminden
Gördi çehrüm şarardı her cigerüm

Lāle ile şakāyıkun yüregi
Kararup yandı tutdı cismini dem

Erguvānlar kızardı bu oddan
Yāsemenler yolundı ağladı hem

Žamīrān-ı ĥumret aldı ĥayretten
Şakşıya düşdi ditredi ter-i ģam

‘Āşıkān mīri dökmedin yer yer
Gögsüni gök gök itdi zī-erĥam

Beni nergis gibi yoluk görürdi
Serzeniş itmege cihāne odum

Zanbak uzatdı dil aña sūsen
Barmağ uzatdı қо kim epsem

Böyledür ĥāli böyle dünyānuğ
Ki beķāda dur diyü kıma ķadem

...mu‘ anber i‘ tibārsızlıķdur
Ki fenā şāhidi budur aķdem

....melekvār felekde ‘uşşākun
.... nevā olmasın diler her dem

.....dün bu derdi bir babaya
..... şükr it şikāyet itme dedem

Nā-murādī durur çü genc-i murād
Ber-murād olduğun deme dimedüm

Ber-murād olduğun zamān anla
Dām kenārında kendünĭ ādem

Nesi vardur bu fānī dünyānuğ ¹⁸⁶
Çeküle tā ki aña ģuşsa vü ģam

¹⁸⁶ 161^a’dan devam etmiştir.

Altunı ise ‘ ayn-ı şafrādur
Gümüşiye arada bir balğam

Ṭurbveş toprağa gömer seni çün
Ṭut ğıdanı şeker yeḥod şalgam

Yā serīr oldu yā ḥaşır oldu
Ne tefāvūt idelüm yeri bilsem

Ger tesellā-yı ḥāṭır istersen
Kıışsāmı dinle ḥışşe al ḥocam

Ṭut ki bir ḥoca-i mu‘ azzam idün
Ḥācetün hep tamām kârün etem

Gezüp iklīm-i Hind’i nevbet ile
Diledün mülk-i Rūm’a kıoma kıadem

Eyledün bir gemiyi mālāmāl
Şadrına geçdün oturup bī-ğam

Rūzgār-ı muḥālif anşızdan
Esdi tağlarca dökdi mevcini yem

Nāgehānī telātüm-i emvāc
Fülkünı çaldı bir taşā muḥkem

Taḥta taḥta sefineḡ oldu şikest
Kaldı ‘ ömrün meşā’ili mübhem

Egnüḡe cübbe başuḡa destār
Geldi ṭār barmaḡuḡa hem ḥātem

Ġarķ olup ġavṭa açasın yüregın
Elüḡe taḥta pāre ġirdi o dem

Bata çıķa o taḥta pāresini
‘ Āķıbet sāḥile çıķardı

Bir beyābāna çıķduḡ il ġün yok
Otladuḡ ot gezüp kereste şikem

Dilde ot dīdede şudan ...
Saḡa ḥavf-ı sipāhı virdi elem

Derd ü ḥavf u belā vü nikbetden
Bulduḡ āḡir rehā olup bī-ğam

Başuğa geldi tut bunun gibi bevk
Şeker iken ğıdān olup şalgām

Qāni‘ ol huşk-ı nān u kerem-āba¹⁸⁷
Olmaduguñ saña yiter ‘ālem

Tut ki yā pādşāh-ı heft-iqlīm
Sen idüğ ğayrı yoğıdı a‘zam

Aya beñzer yüzi güneş başlu
Dikmiş idüğ felekde tūğ u ‘ālem

Emrüñe rām idi Tatar ile Rūm
Mührüñe mūm idi ‘Arab’la ‘Acem

Çeker iken harāc ayağuşa
Çin ü Maçin ile eyle

Sen Süleymān-ı dehr idüğ ki saña
İns [ü] cin olmuş idi hayl u haşem

Marāz hāyil üstüñe nāgāh
Çekdi ceyş-i cefāyı çün

Bozdı qalbün şafın muhārebede
Ki ide keffe-i vücūdı ‘adem

Nāgehān ten helāke müşrifken
İrişüp bir tabīb-i hoş-mağdem

Didi şāhā ‘ilāc idüm saña ger
Māl ü mülkünden eyler iseñ rām

Māl ü mülkün tabībe virdüğ tut
Ki selāmet saña olup eslem

Başuğa mālīk oldı tut şıdka
Başuğa mālīk olduñ ey ekrem

Ey şükür ey felek-zede çekme
Şekerün şalgām olduğına ğam

...berg düşdügi kadar kalkar
.....deñlü olur kişi hurrem

....üstād şan‘atı ‘uşşākuñ
.....olmuşdur altı fe-efhem

¹⁸⁷ 161^b’ den devam etmiştir.

Terk-i cüz it rızā-yı kü̇l gözle
Tā ki olmayasın maḥall-i tōhme

Vālihī kesr-i nefsin feth-i dil it
Tā ola sır kelāmı rūḥuḡa ḡamm

Ṭokuzun ḡo işin birin işle
Ger onuncı be-ḡāyet ola ehem

Fe‘ ilātün mefā‘ ilün fa‘ lün¹⁸⁸
Derdüḡe eyle la‘ lini

Fe‘ ilātün mefā‘ ilün fa‘ lün
Ne ḡam ol cāna k’ola ehl-i naḡam

Fe‘ ilātün mefā‘ ilün fa‘ lün
Feraḡ olur hemişe ehline ḡam

159^b

Tercī‘ -i Bend-i ‘Ulvī¹⁸⁹
Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Ḳıl naḡar ḡālūme ey ḡışver-i ḡüsnün māḡı¹⁹⁰
Ḡāḡı cev̄r eyler iseḡ bār[i] esirge ḡāḡı
Ḳoma tenḡād[a] vü fūrḡatde dil-i ḡüm-rāḡı
İr̄mesün ḡarḡa dir iseḡ¹⁹¹ o¹⁹² ḡarībün āḡı
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i ḡüsnün māḡı
Yoḡsa yerden gögeden¹⁹³ incinürüz va’llāḡı

Ṭulmet-i fūrḡate ṡalma dil-i nālānımuḡı
Her dem irḡürme meded gökler[e] efḡānımuḡı
Merḡamet ḡılmaz isen bārı gel al cānımuḡı
‘Arḡ-ı ḡāl¹⁹⁴ it görelüm ṡem‘ -i ṡebistānpmuḡı
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i ḡüsnün māḡı
Yoḡsa yerden gögeden¹⁹⁵ incinürüz va’llāḡı

¹⁸⁸ 162^a’ dan devam etmiştir.

¹⁸⁹ Şiir Derzizāde Ulvī Divanında Müseddes Ez-Güfteḡā-yı ‘Ulvī Başıḡı altında bulunmaktadır. Nüşhada terci-i bend başlıḡı yazılmasına raḡmen şiir bir mütekerrir müseddestir. Şiir Derzizāde Ulvī Divanında 6 bend olup mecmuada 4. bend bulunmamaktadır.

¹⁹⁰ māḡı: ṡāḡı Derzizāde Ulvī Divanı

¹⁹¹ dir iseḡ: diler̄sen Derzizāde Ulvī Divanı

¹⁹² o: bu Derzizāde Ulvī Divanı

¹⁹³ gögeden: göḡe dek Derzizāde Ulvī Divanı

¹⁹⁴ ‘Arḡ-ı ḡāl: ‘Arḡ-ı ḡüsn Derzizāde Ulvī Divanı

¹⁹⁵ gögeden: göḡe dek Derzizāde Ulvī Divanı

Göz yaşın bezm-i maḥabbetde şarāb eyleyelüm¹⁹⁶
Nāle vü āhı o meclisde rebāb eyleyelüm
Cigeri āteş-i şevkūnle kebāb eyleyelüm
Mey-i la‘ lūnle dil-i mesti ḥarāb eyleyelüm
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i ḥüsnūn māhı
Yoksa yerden gögeden¹⁹⁷ incinürüz va’llāhi

Şeb-i ḡamda şu kadar¹⁹⁸ derd ile āh eylemişüz
Yeri vü¹⁹⁹ gökleri hep dūd-ı siyāh eylemişüz
Gerçi cān nakdini yolunda tebāh eylemişüz
Nazaruñ yok bize bilsek ne günāh eylemişüz
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i ḥüsnūn māhı
Yoksa yerden gögeden²⁰⁰ incinürüz va’llāhi

Ḡayrılarla niçe bir cām-ı mey nūş idesin²⁰¹
Cür‘ aveş ḡāke şalup ‘Ulvî‘yi bî-hūş idesin²⁰²
Niçe bir eyledüğün ‘ahdi ferāmūş idesin²⁰³
Niçe bir kavm-i ḡasūdun sözünü gūş idesin²⁰⁴
Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i ḥüsnūn māhı
Yoksa yerden gögeden²⁰⁵ incinürüz va’llāhi

160^a

Tercî‘-i Bend-i Selîkî²⁰⁶

Mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Melâlet-i ḡam-ı zülf-i nigār mı diyeyin
Cerāḡat-ı dil-i zār u figār mı diyeyin
Sekāmet-i ten-i bīmār u zār²⁰⁷ mı diyeyin
Ḥarāret-i ciger-i tābdār mı diyeyin
Ḥikāyet-i ḡam-ı hicrān-ı yār mı diyeyin
Şikāyet-i elem-i rüzgār mı diyeyin

Midād²⁰⁸ olup baña girdāb-ı hicr-i yār dirîḡ²⁰⁹
Döne döne gönül eylerken āh u zār dirîḡ
Bu varṡadan daḡı dil bulmadın kenār dirîḡ
Düşerdi bir daḡıya anı rüzgār dirîḡ

¹⁹⁶ 160^a’dan devam etmiştir.

¹⁹⁷ gögeden: göge dek Derzizāde Ulvî Divanı

¹⁹⁸ şu kadar: şevkdür Derzizāde Ulvî Divanı

¹⁹⁹ Yeri vü: Yirleri Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰⁰ gögeden: göge dek Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰¹ idesin: ideyin Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰² idesin: ideyin Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰³ idesin: ideyin Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰⁴ idesin: ideyin Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰⁵ gögeden: göge dek Derzizāde Ulvî Divanı

²⁰⁶ Nūshada tercî-i bend başlığı yazılmasına raḡmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

²⁰⁷ bīmār u zār: bīmār-ı zār Selikî Divanı (Zülfe, 2009)

²⁰⁸ midād: medar Selikî Divanı

²⁰⁹ 160^b’den devam etmiştir.

Hikāyet-i ğam-ı hicrān-ı yār mı diyeyin
Şikāyet-i elem-i rûzgār mı diyeyin

Belā-yı hicr ile olmuş iken gönül mu‘ tād
Bu yolda hūn-ı ğam-ı hicr-i yār iken baña zād
Bu rûzgāruñ elinden kime idem feryād
Ki etdi hırmen-i şabr u qarārımı berbād
Hikāyet-i ğam-ı hicrān-ı yār mı diyeyin
Şikāyet-i elem-i rûzgār mı diyeyin

Derūna geçmiş iken tîğ-ı derd-i hicr-i nigār
Anuñla olmuş iken sîne rîş [ü] dil efgār
Ne toz kópardı görüñ rûzgā[r]-ı nā-hemvār
Ki āb-ı ‘ arz-ı yāre getürdi hatt-ı ğubār
Hikāyet-i ğam-ı hicrān-ı yār mı diyeyin
Şikāyet-i elem-i rûzgār mı diyeyin

Belā-yı hicr-i nigār itdi hāksār beni
Ayaklara düşürüp eyledi ğubār beni
Hevāya uyduruben itdi bî-karār beni
Selîkî n’eyledi gör kim bu rûzgār beni
Hikāyet-i ğam-ı hicrān-ı yār mı diyeyün
Şikāyet-i elem-i rûzgār mı diyeyün

161^a

Kaşide-i Hayâlî Beg

Mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
Ki kaşr-ı dehre bulunur hezār dürlü kuşūr

Karañusına anuñ kılma ħande şem‘ gibi
Diler isen ola yüzün ağ nitekim kâfur

Sipihr kara yire cür‘ aveş döker kanuñ
Ĥabāb-güne dimāğunđ’ olursa bād-ı gurūr

Bulanma seyl şuyı gibi aqma her yañaya
Nazarlarında yûri şaf dillerün tavrı tûr

Kazâ elinde kemān oldı çarĥ-ı ĥam-kāmet
Ecel oquyla beni²¹⁰ etmek içün ehl-i kûbûr

Zamāne kanuñ içer olduñ ise çok başlu
Bu bağ-ı dehrde manend-i hûşe-i engûr

²¹⁰ beni: bizi Hayâlî Bey Divanı

Belâsı bâline²¹¹ degmez o lezzet-i dehri
Evün yıķılmaya tâ mişl-i ħâne-i zenbūr

Gerekse kuvvet-i bâzūda Şāh Behrām ol
Bu Zāl-i dehr ider menzilünġi āġir gūr

Dilersenġ olmaġa gūn gibi āsmān-rif^c at
Yüzünġi sāye şıfat ħāk-i rāhī²¹² ol yere ur

Gel olma bezm-i fenāda mey ile ālūde
Ki şuna sākī-i vaġdet elūġe Mā-ı Tāhūr

Şadā-yı ^cālem-i lāhūt[u] istimā^c eyle
Nedūr bu şīven ü nāl²¹³ ile çeng ile tanbūr²¹⁴

Bu ^cizz ü cāġına dūnyānuġ²¹⁵ olmadı mā[’]il
Şoġı fenā idūġin bildi Zıll-i Rabb-i Ġafūr

Şeh-i zamāne Süleymān-ı ins ü cin ki anuġ
Cihān emrine tābī^c durur vuġūş u tūyūr

Kaçan ki ^cāleme baġş oldı²¹⁶ ħūn-ı iġsānuġ^{217 218}
Tefāġur eyleye Çīnūġ götürmeġe Faġfur

Geleydi karşıġa Cem ey Şeh-i diyār-ı kerem
Yaşavul²¹⁹ aġa der idi begūm²²⁰ ırakdan tūr

On iki ayı yılūġ ħışt-ı māġ u mihri taşır
Serāy-ı ġadrūġı yapmaġa çarġ olup mūzdūr

Hūmām-ı^c aġl²²¹ iremez şāġbāz-ı fikretūġe
Hūmā ġuşıy-la ber-ā-ber ħiç ola mı uşfūr

Ser-i ^cadū lekedūr cism-i cāmesi²²² üzre
Ki her ġulāmuġ anı āb-ı tīġı birlen yur

²¹¹ bâline: balına Hayâlî Bey Divanı

²¹² ħāk-i rāhī: ħāk-i rāh Hayâlî Bey Divanı

²¹³ nāl: nāy Hayâlî Bey Divanı

²¹⁴ çeng ile tanbūr: nāle-i tanbur Hayâlî Bey Divanı

²¹⁵ dūnyānuġ: devranın Hayâlî Bey Divanı

²¹⁶ oldı: ola Hayâlî Bey Divanı

²¹⁷ ħūn-ı iġsānuġ: hān-ı iġsanın Hayâlî Bey Divanı

²¹⁸ 161^b den devam etmiştir.

²¹⁹ yaşavul: yasavulun Hayâlî Bey Divanı

²²⁰ begūm: kim Hayâlî Bey Divanı

²²¹ hūmām-ı ^c aġl: hamām-ı akl Hayâlî Bey Divanı

²²² cism-i cāmesi: cism cāmesi Hayâlî Bey Divanı

Ḥayālî mülk-i süḥānda²²³ aceb mi olsa emîr
Ki virdi Ḥüsrev-i mülk-i süḥan²²⁴ aña menşûr

Niteki vaḳt-i seḥer sebzezâr-ı gerdûnda
Olup revâne ṭarâvet vire çü²²⁵ çeşme-i nûr

Ola ‘ adûlaruñuñ sâye gibi yüzi siyâh
Sen olduḡuñca cihānda güneş gibi meşhûr

161^b

Velehû Kaşide-i Ḥayālî Beg
Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Ḥāb-ı ḡafletde iken oldı göz açup bîdār
Ḳudret-i Ḥaḳḳ’a naẓar ḳıldı ‘ uyûn-ı ezhār

Her şükûfe dehen ü berg zebāndur gūyā
Zıkr ider Ḥālikini ḡal dili ile eşcār

Göñli ḳatılara irse yiridür neşv ü nemā
Bu fuşûl içre ki sebze bitürüpdür eşcār ²²⁶

Çekdi āvāze-i Dāvūd’ını her bülbul-i mest
Yed-i Beyzāsını ‘ arz eyledi gül Mūsāvā[r]

Bād taḥrîk idicek şadā eyle diyü
Nefesin ṭutdı o dem çekdi²²⁷ biraz mūsîḳār

Gice bālin-i ferāḡatde yaturken nāḡāh
Ḥātif-i ḡayb didi sem‘ üme cān gözin uyar

Bir naẓarla gör iki ‘ ālemi nergîs-mānend²²⁸
Başuñja ister iseñ giymege tāt-ı zerkār

Bu ḳadar ‘ ömri²²⁹ içün ḡonca-i dil-tengi²³⁰ görüp
Şahn-ı ḡülşende ider aḡız açup ḡande enār

Şāha ‘ arz itmege mülk-i çemenüñ maḥsûlin
Elde evrāk ṭutar güller olup defterdār

²²³ mülk-i süḥān: mülk ü suhan Hayālî Bey Divanı

²²⁴ Ḥüsrev-i mülk-i süḥan: Husrev-i mülk ü suhan Hayālî Bey Divanı

²²⁵ çü: bu Hayālî Bey Divanı

²²⁶ eşcār: aḥcār Hayālî Bey Divanı

²²⁷ çekdi: çaldı Hayālî Bey Divanı

²²⁸ 162^a’ dan devam etmiştir.

²²⁹ ‘ ömri: ömr Hayālî Bey Divanı

²³⁰ Ḡonca-i dil-tengi: goncayı dil-teng Hayālî Bey Divanı

Nice şeh Hüsrev-i Cemşid-fer ü Dārā'dur²³¹
Çarḥ-pervāz u hümā-sāye vü tūḡi-gūftār

Gülbün-i bağ-ı kerem şāh Süleymān ki anuḡ
Var durur bencileyin bülbül-i gūyās[1] hezār

Sancaḡ u tuḡuḡ ider rüz-ı sa' idüḡ nevrüz
Her ne vaktin ki ber-ā-ber ola bu leyl ü nehār

Meh ü encüm²³²-sipeh ü dehr ü felek²³³-mertebesin
Saḡa dirsem yeridür baḡr-ı seḡā kūh-ı vaḡār

Dünyede²³⁴ bulduḡı bu²³⁵ nām u nişān ile şeref
Sīnede mühr-i Süleymān götürür her dinār

Kimse ḡan yutmadı devründe meger ḡonca-i bāḡ
Kimse āh itmedi ' ahdünde meger bülbül-i zār

Āb-ı tīḡuḡ ideli ehl-i hevā olanı ḡāk
Ḥavfdan kendüsine taşı ḡişār eyledi nār

Ḥaşılı ' ömrümi bīmārlıḡum itdi tebāh
Pādşāhum baḡa vaḡtidür idersenḡ tīmār

Tāc u taḡtum vireliden yile mānend-i ḡabāb
Cür' āveş ḡāke düşüp ḡan yударum sāḡārvār

Benüm ol murḡ-ı hevāyī ki gidüp dāne-i şabr
Dām-ı şayyād-ı belāda iderüm şimdi ḡarār

Bu ḡaşidemde benüm şāhid-i ma' nā çoḡdur
Ḥüsrev-i mülk-i me' ānī benüm etmeḡ inkār

Dem-i ' İsa gibi oldu saḡnum rūḡ-efzā²³⁶
Ḳadr ile başum eger göḡe irerse yeri vār

Nitekim²³⁷ çünd-i şitā ḡāret idüp ḡülzārı
Eyledükçe anı maḡlub şeh-i mülk-i bahār

Düşmenüḡuḡ ola pejmürde bahār-ı' ömri
Vird idindi **Ḥayālī** bunı leylā²³⁸ vü nehār

²³¹ Dārādur: Dārā-der Hayālī Bey Divanı

²³² meh ü encüm: meh-i encüm Hayālī Bey Divanı

²³³ dehr ü felek: mihr-i felek Hayālī Bey Divanı

²³⁴ dünyede: dünyāda Hayālī Bey Divanı

²³⁵ bu: - Hayālī Bey Divanı

²³⁶ 162^b den devam etmiştir.

²³⁷ nitekim: nice kim Hayālī Bey Divanı

²³⁸ leylā: leylen Hayālī Bey Divanı

Tercî-i Bend-i Selîkî²³⁹***Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün***

Gâh²⁴⁰ fûrkat bir yañadan göñlüme virür elem
 Gâh hasret bir yañadan cānuma eyler sitem
 Gâh miñnet bir yañadan gösterür derd ü elem²⁴¹
 Gâh ğam bir yaña cānum almağ ister dem-be-dem
 Dört yañadan baña olurlar havāle n'eyleyem
 Gâh fûrkat gâh hasret gâh miñnet gâh ğam

Tîr-i fûrkat geh delüp bağrum derûna kâr ider
 Hânçer-i hasret geh olur sînemi efgâr ider
 Derd ü miñnet geh beni künc-i belâda zâr ider
 Gâh ğam göñlüme geldükçe beni bîzâr²⁴² ider
 Her biri bir yaña 'âlemden beni bîzâr ider
 Gâh fûrkat gâh hasret gâh miñnet gâh ğam

Dil belâ bezminde her dem ney gibi nālân olur
 Gözlerüm yaşı şarâb olup ciger biryân olur
 Şem' olup ol bezme cānum rişte-i sūzân²⁴³ olur
 Zerd olup beñzüm dem-â-dem gözlerüm giryân olur
 'Ayš içün ben bî-kes ile hem-dem [ü] yārân olur
 Gâh fûrkat gâh hasret gâh miñnet gâh ğam

Başuma üşdi benüm zenbûr-ı endüh u belâ²⁴⁴
 N'eyleyem kim cānuma kâr eyledi nîş-i cefâ
 Nüş [u] şādî vü ferâh buldum²⁴⁵
 Derdimün kanķı birisin diyeyin ben mübtelâ
 Eksik olmaz âh kim ben mübtelâdan.....²⁴⁶
 Gâh fûrkat gâh hasret gâh miñnet gâh ğam

Ey **Selîkî** gâh fûrkatden n'ola kılsam²⁴⁷ figân
 Gâh hasretten yeridür yaşum²⁴⁸ olursa revân
 Gâh miñnetden n'ola olsam²⁴⁹ za'îf [ü] nâ-tüvân

²³⁹ Şiirde boş bırakılan yerler nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

²⁴⁰ Gâh: Gâhi Selîkî Divanı. Şiirde bulunan bütün “gâh” kelimeleri Selîkî Divanı’nda “gâhi” şeklinde geçmektedir.

²⁴¹ derd ü elem: rāh-ı 'adem Selîkî Divanı

²⁴² bîzâr: bîmār Selîkî Divanı

²⁴³ rişte-i sūzân: riştesi sūzân Selîkî Divanı

²⁴⁴ Şiirde bulunan bu bend, Selîkî Divanı’nda Musammatlar başlığı altında bulunan 4. numaralı farklı bir şiirin 4. bendidir.

²⁴⁵ Nüş u şādî vü ferâh buldum..... : nüş-ı vaşl-ı yâr olmadı müyesser hiç baña Selîkî Divanı

²⁴⁶ Âh kim ben mübtelâdan.....: dāyimā ben bî-nevāya bir belâ Selîkî Divanı

²⁴⁷ kılsam: kılsağ Selîkî Divanı

²⁴⁸ yaşum: yaşuğ Selîkî Divanı

²⁴⁹ olsam: olsağ Selîkî Divanı

Gāh ğamdan n'ola olursa²⁵⁰ vücūdum²⁵¹ bî-nişān
Rāh-ı ʿaşka gidenūn²⁵² olur yolunda her zamān
Gāh fūrkat gāh ḥasret gāh miḥnet gāh ğam

162^b

Ḥayālî Beg Güft Kaşide-i Güneş
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Olalı maşrık ilinde şāhbāz-ı zer güneş
Her seher zāğ-ı şebi uçup şikār eyler güneş

Zāğ-ı şeb meh beyzasın alınca zîr-i bāline
Toğdı andan çîn seher tāvūs-ı zerrîn-per güneş

Ġāra girdi kulle-i çarḥuñ pelengi toğdı çün
Pişe-i eflākden mānend-i şîr-i ner güneş

Ḥānķāh-ı çarḥda bir mürşid-i nūrānîdür
Nürdan seccādesi²⁵³ düşunda seyr eyler güneş

Hindü-yı şeb micmer-i māh ile şeylillāh eder
Bir kıvıltı altın aña her gün virür beñzer güneş

Bu ne hikmetdür ki tennūr-ı felekden her seher
Çıkarup bir kūrş-ı germi ʿālemi toylar güneş

Genç-i cemālūñ üstüne konmuş tılsımla²⁵⁴
.....

Teñri yaķduğı çerāğı kimse söyündürmedi
Ger delil-i rüşen istersen saña yiter güneş

Gördi evrāk-ı ʿutaridde yazılmış ḥāl ile²⁵⁵
Gün toğınca eyledi bu maṭlaʿ ı ezber güneş

ʿĀşık olmışdur saña ey māh-rū beñzer güneş
Anuñ içün āstānuñ her seher bekler güneş

Düşdi cāna ʿaks-i ruḥsāruñ şikāf-ı sineden²⁵⁶
Ḥāne kim vîrān ola pertev şalar yer yer güneş

²⁵⁰ n'ola olursa: tañ mı olursa Selikî Divanı

²⁵¹ vücūdum: vücūduñ Selikî Divanı

²⁵² gidenūn: girenūñ Selikî Divanı

²⁵³ seccādesi: seccādesin Hayālî Bey Divanı

²⁵⁴ Nüşhada ilk mısranın üstü çizilmiş ve ikinci mısranın yeri boş bırakılmış olup Hayālî Bey Divanında bulundan şiirde böyle bir beyit bulunmamaktadır.

²⁵⁵ ḥāl ile: hālî ile Hayālî Bey Divanı

²⁵⁶ 163^a'dan devam etmiştir.

Şāmdan gelmiş yaluñ yüzlü ışk-ı maḥbūbdur
Ṭās alup kūyuñ gedālar gibi seyr eyler güneş

Gözde eşküm kaçresin şevk-i ruḥuñ rengin ider
Kān içinde görünce gevherleri besler güneş

Dāmen-i gerdūn şanma lāle-gūn itdi şafaḥ
Sen meh u bī-mihr için her şubḥ kan aḡlar güneş

Merḥamet kıl zulmi ḳo yoḥsa şikāyet iderüm²⁵⁷
Ol Şeh²⁵⁸ kim oldı aḡa bende-i kemter güneş

Ẓıll-i Yezdān Ḥazreti Şultān Süleymān Şāh kim
Taḡt eyvan-ı sipihr oldı aḡa efser güneş

Rezm hengāmında görmiş tiḡ-ı āteş rengini
Benḡi şararmış daḡı ol ḳorḳudan ditrer güneş

Ḥavf-ı tiḡuñdan eyā ḥurşid [ü] mirriḥ²⁵⁹-intikām
Çarḥ²⁶⁰ ḳalkānın sipihrün yüzine tutar güneş

Bir başı vü bir ḳılıcı var ḡulāmuñdur senün
Gerçi oldı Ḥüsrev²⁶¹ [ü] sultān-ı baḡr u ber²⁶² güneş

Baḡr-ı sīmā-bende²⁶³ seyrān etmege fülk-i hilāl
Bezm-i mevcūdātda gezdirmeye sāḡar güneş

Dehr-i zulmetden²⁶⁴ Ḥayālî ḳuluñı ḳurtar Şehā
Çün götürür zerre 'i yerden ziyā-güster güneş

Çarḥ ayaḡa şalduḡın lāzım durur almaḡ ele
Anuñ için şebnemi yerden göge ilter güneş

İltifātıñdur sözüm bu resme rengin eyleyen
Terbiyetle taşı la' l-i ābdār eyler güneş

Nitekim zulmet²⁶⁵ sipāhından sipihri almaḡa
Milk-i ḡāverden çeke envārdan leşker güneş

Sāye gibi düşmenün olsun ayakda pāy-māl
Sen Şehā eflāk-i ḳadr ol nitekim enver güneş

²⁵⁷ iderüm: eylerem Hayālî Bey Divanı

²⁵⁸ şeh: şehe Hayālî Bey Divanı

²⁵⁹ ḥurşid ü mirriḥ: ḥurşid-i mirriḥ Hayālî Bey Divanı

²⁶⁰ çarḥ: çarḡı Hayālî Bey Divanı

²⁶¹ Ḥüsrev: Ḥüsrevā Hayālî Bey Divanı

²⁶² Sultān-ı baḡr u ber: sultān-ı baḡr-i ber Hayālî Bey Divanı

²⁶³ Sīmā-bende: sībābi Hayālî Bey Divanı

²⁶⁴ Dehr-i zulmetden: dehr zulmünden Hayālî Bey Divanı

²⁶⁵ zulmet: zulme Hayālî Bey Divanı

Tercî' -i Bend-i Fevrî Efendi²⁶⁶
Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Merhabâ ey piyâle-i şahbâ
Hâbbezâ ey müdâme-i hamrâ
Merhabâ merhabâ şafâ geldün
Eyledün mürde-dilleri ihyâ
Gel berü ey sürür-ı kalb-i hazîn
Gel gel ey nûr-ı dîde-i bînâ
Gel ki sensin fütûh-ı ruḥ-ı civân
Gel ki sensin 'asâ-yı pîr-i dü-tâ
Gel ki ayağuna nişâr itsün
Cevher-i 'aqlını dil-i dâna
Başları üzre yir iderler hep
Pâdşâh u vezîr ü bâ-y u gedâ
Cür' anı nûş idende qalmaz ebed
Ġam-ı imrûz ğuşşa-i ferdâ
Câmuḡa vîrseler bedel olmaz
Taḡt-ı Kāvûs mülket-i Dârâ
Senün ile tefâhür eylerler
Câm-ı Cemşîd millet-i 'Îsâ
Dil-i gâmgîni yine şâd itdün
Geldün itdün bu mürde' i ihyâ
Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey
La' l-i cânân mısın nesin ey mey

Cân diyen saḡa ḡûb edâ itdi
Rûḡ-ı şânî diyen ḡaṡâ itdi
Cür' anı nûş iden ḡaṡâ itdi²⁶⁷
Cür' anı nûş iden göñül gözini
Câm-ı Cemveş cihân-nümâ itdi
Merhabâ ey şarâb-ı ğuşşa-zede²⁶⁸
Gel ki ğam baḡa çok belâ itdi
Biri iki câmuḡı çeken ğam-nâk
Kendüyi dehre pâdşâh itdi
Yoluḡa ḡarc idüp kamu vârin
Nice şeh kendüyi gedâ itdi
Derd-i la' l-i nigâra şoḡbetünjî
Kim ki kânun ide şîfâ itdi
Meclis içre senün yüzün şuna
Yâr bizüm ile merhabâ itdi
Baş egmez Cem'e şürâḡîves²⁶⁹
Câmuḡa şol ki ilticâ itdi

²⁶⁶ Bu şiirde italik olan kısımlar yerler nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

²⁶⁷ Nüshada mısranın üzeri çizilmiştir.

²⁶⁸ zede: zidây Fevrî Divanı

²⁶⁹ 163ª dan devam etmiştir.

Hızr gibi bulur hayât-ı ebed
Bezmüñi kim ki ibtidâ itdi
Kim şebini şubûha ırgırür ol²⁷⁰
Şubh bezminde intihâ itdi
Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey
La‘l-i cânân mısın nesin ey mey

Mülsün ammâ ki gül gibi handân
Gülsün ammâ güneş gibi rahşân
Günsün ammâ maṭla‘ uñ sāğar
Sāğar ammâ ki reşk-i cām-ı cihân
Nârsın lik âbveş carî
Âbsın lik nârveş sūzân
Nûrsın lik nâra beñzersin
Nârsın lik şem‘ veş tâbân
La‘l derdüm²⁷¹ olaydı la‘l-i ter
Belün yâkut derdüm²⁷² olsa revân
Reng ile sen Yemen ‘aķıkisin
Rûm’da gerçi yok ‘aķıķe kelef
Cân bulur kıatreñi içen ‘aşıķ
Cânâ cân kıatar içiceķ cânân
Bıñ yaşar bir nefesde cāmuñ içen
Bundan özge olur mı tayy-ı zamân
Nefhātuñ dem-i Mesîhâ’dur
Mürde’i ğussāya bağışlar cân
Râhsın sen velîk rûh bulur
Nefesünğden senünğ ten-i insân
Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey
La‘l-i cânân mısın nesin ey mey

Devr idelden bu cām-ı mînâ-fêr
Gelmedi dehre bir saña beñzer
Saña taraf²⁷³ olmağı ümmîd idinür
Her seher toğsa Hüsrev-i hâver
Gelür ayda bir iki kerre hilâl
Saña olmak diler meger sāğar
Ey celîs-i mecâlis-i ‘uşşâķ²⁷⁴
Duğter-i rez denülse saña ne ğam
İtdigün işi eylemez bir er
Ne kıadar serkeş olsa dildârı
Neşen anı güzel mülâyim ider
Tâb-ı mihrünle ‘aşıķ-ı ğamnâķ
Zerre deñlü kıomaz dilinde keder

²⁷⁰ Bu ve sonraki mısra şairin divanında bulunmamaktadır.

²⁷¹ Derdüm: dir idüm Fevrî Divanı

²⁷² Derdüm: dir idüm Fevrî Divanı

²⁷³ taraf: zarf Fevrî Divanı

²⁷⁴ 163^b’den devam etmiştir.

Senün ile cihân-nümâ oldı²⁷⁵
Sâgar-ı Cem'le cām-ı İskender
Senden enfa' bulur mı 'âlemde
Arasa yir ü gögi nev'-i beşer
Şulanurdu dehânı cām gibi
Diğlese²⁷⁶ vaşf-ı zātuñı kevşer
Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey
La' l-i cānân mısın nesin ey mey

Kanda mey olsa 'işreti biledür
Kime yâr olsa şöbete biledür
Bir iki cāmuñı çeken bî-hâl
Nereye varsa hâleti biledür
Bād-ı peymānı şanma bî-devlet
Oñmadıklarda²⁷⁷ devleti biledür
Bākî kılsa şarāb-ı maḥmūruñ
Şayruluğunda şihḥati biledür
Bāde-āşāmı cāme kâdirken
Hör bakmañ ki 'izzeti biledür
Kendüyi cām-ı meyle mest idenün
Kesret içinde vahdet-i biledür
Derd-keşi göñlüne keder gelmez
Cām-ı meyveş şafāveti biledür
Fevrî haḳ söylemezse ey münkir
Gör ne dir ol ki himmeti biledür
Mey-i nābuñ ne ḥikmeti var kim
Acılığında lezzeti biledür
Dirhemini bir aḳçaya alsañ
Yine içinde ḥürmeti biledür
Âb-ı hayvân mısın nesin ey mey
La' l-i cānân mısın nesin ey mey

163^b

Müseddes-i Fevrî Efendi

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Tengri her şahşa temennâ-yı dil ü cānın vire
Kāfire İslām u ehl-i dine imānın vire
Şeyḥ ü şūfiye cenān u ḥūr u Rıdvān'ın vire
Mālike mülkin garībe künc-i vīrānın vire
İsterin Haḳḳ haste-dil 'uşşāḳa cānānın vire
Umarın derdin viren Allāh dermānın vire

²⁷⁵ oldı: olmış Fevrî Divanı

²⁷⁶ diğlese: diğülse Fevrî Divanı

²⁷⁷ Oñmadıklarda: oñmaduklukda Fevrî Divanı

Çün beni çarh itdi ol şîrîn-dehāndan²⁷⁸ cüdā
Başum alup ғаға düşdüm kūh-kenveş mübtelā
Nāgehān gördüm gelür bir Hızr-dem [ü] pîr-i Hudā
Himmet it didüm didi el ғaldırup eydür²⁷⁹ du‘ ā
İsterin Hakk haste-dil ‘uşşāka cānānın vire
Umarın derdin viren Allāh dermānın vire

Vākı‘ amda bir gice gördüm ki Kays-ı pāk-bāz
Toprağa urmış yüzün izhār ider sūz [u] güdāz
Didüm ey ‘āşık nedür maқşūduñ eyle keşf-i rāz
Ağlayup sūz ile didüm²⁸⁰ tā ebed idüp niyāz
İsterin Hakk haste-dil ‘uşşāka cānānın vire
Umarın derdin viren Allāh dermānın vire

Hoş gelür derd ü maḥabbet baḡa şıḥḥat istemem
Zillete incinmezem iқbāl ü ‘izzet²⁸¹ istemem
Faqrı faḥr itdüm revāc-ı qadr ü rif‘ at istemem
Rağbetüm dünyāya ғalmadı sa‘ ādet istemem
İsterin Hakk haste-dil ‘uşşāka cānānın vire
Umarın derdin viren Allāh dermānın vire

Derd-i hicrān **Fevrî**’yi şol deñlü itdi haste-hāl²⁸²
Kim gelüp gördüğde ḥālını ṭabīb-i hoş-ḥışāl
Tutdı nabzın gördi kim kendü ‘ilāc u emm²⁸³ muḥāl
Hakk’a tefvîz itdi ḥālın diyüp ol ferḥunde-fāl
İsterin Hakk haste-dil ‘uşşāka cānānın vire
Umarın derdin viren Allāh dermānın vire

164^a

Muḥammes-i Sihri²⁸⁴

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Ey yüzi gül niçe bülbül gibi zār eyleyelüm
Ya nice hicrūñ ile zār-ı hezār eyleyelüm
Sen güli ḥār ile görüp niçe ‘ār eyleyelüm
Niçe bir künc-i firāk içre qarār eyleyelüm
Gel eyā ḡonçe-dehen seyr-i bahār eyleyelüm

Oldı gül şahn-ı çemende yine sultān-ı bahār
Yerlü yirinde ṭurur bendeleridür ezḥār

²⁷⁸ dehāndan: dehānumdan Fevrî Divanı

²⁷⁹ eydür: idüp Fevrî Divanı

²⁸⁰ didüm: didi Fevrî Divanı

²⁸¹ ‘izzet: devlet Fevrî Divanı

²⁸² 164^a dan devam etmiştir.

²⁸³ ‘ilāc u emm: ‘ilāc itmek Fevrî Divanı

²⁸⁴ Şairin divanı tespit edilememiştir.

Şevk ile medh ü şenāsına dehen açdı hezār
Ne hezār ola anuñ vār ola vaşşāf-ı hezār
Nağd-i eşki yolına bizde nişār eyleyelüm

Varalum sen gül-i nevreste ile gülzāra
Göre bülbül gibi hüsñüñ gele her gül zāra
Vādī-i ğamda niçe bir olalum āvāre
Cām-ı Cem nüş idelüm talmayalum efkāra
‘Ayş [u] nüşı güzelüm gel berü kār eyleyelüm

Ṭur eyā sāķī ayāğ üzre ele bāde ‘i al
Bezm-i gülşende yine nüş idelüm bāde ‘i al
Şād u hürrem olalum eyleyelüm def‘ -i melāl
Gice gündüz göze göstermeyelüm hā‘bı hayāl
Gülşenüñ seyrini gel leyl ü nehār eyleyelüm

Çünkü gülzār-ı cihān oldu müzeyyen gül ile²⁸⁵
Biz dağı eyleyelüm nağmeleri bülbül ile
Niçe bir hāl-i perīşān olalum sünbül ile
Sihriyā bir yüzi gül sāķī elinden mül ile
Mest olup gūşe-i gülşende qarār eyleyelüm

Ḳaşıde-i Hayālī Beg²⁸⁶
Mef‘ûlû fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

Ḳaddüñe benzedür özüni ey nigār serv
Kendüyi iken aşırı yüksek tutar serv

Gördü ki gül yaķasını qarşuñā²⁸⁷ itdi çāk
Gülşende incinüp aña başın şalar serv

Sen ḳadd-i naḥl baña vefā itmesen n’ola
Bāğ-ı cihānda olduğı yok mīvedār serv

Āb-ı revāna qarşu ṭurup rāstī bugün
Mevzūn okurdu bir ğazel-i ābdār serv

Ol şi‘ri gūş iderken o dem geldi yāduma
Bu nazm-ı Türkī-ḳāfiyede virdi bār serv²⁸⁸

Bağ-ı cihānda vardur egerçi hezār serv
Yokdur velī boyuñ gibi bir şivedār serv

²⁸⁵ 164^b’den devam etmiştir.

²⁸⁶ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

²⁸⁷ qarşuñā: qarşında Hayālī Bey Divanı

²⁸⁸ Bu nazm-ı Türkī-ḳāfiyede virdi bār serv: Bu nazm-ı türkī- kafiyeyi derdi yār-ı serv Hayālī Bey Divanı

Zülf ü qadūñ ğamından eger kendümi aşam
Sünbülde eyleyem²⁸⁹ resenüm ola dār serv

Çün nev-‘ arūs-ı gülşen-i bāğ-ı zamanda²⁹⁰
Yükün yuğarı yığar ise vechi var serv

Gül cāmi‘ olup durur ey ğonçe-leb çemen
Muḫrīdūr anda bülbul-i şeydā menār serv

Ger bir şehūñ ele getürüp ḥāk-i pāyunı
Başına efser idüp ola tācdār serv

Kimdür o māh-ı sidre-nişīn ü felek-maḫām
Kim sevdi Ṭübā boyunı bī-iḥtiyār serv

Paşa-yı Şāh-ı ‘ādil [ü] Beglerbeg-i Rūm
Gāh oldu hevā-yı ‘aşḫūñ²⁹¹ ile bī-ḫarār serv

Şām-ı fīrāḫa sen mehi tūş olmasun diyü
El götürüp diler bunı leyl ü nehār serv

Bir gün boyunı nihālını seyr eylesem diyü
Yıllarla yollar üzre çeker intizār serv

Meydān-ı rezmi ḥūn-ı ‘adūñ itdi *lālezār*
Sen nīzelerle degdün aḡa şad-hezār serv

Ṭoğrusı bu durur ki bugün bāğ-ı ‘adlde
Sen şāḥ-ı gülsün iy yüzi gül *şehriyār serv*

Bir servdür ki hoşmadı herġiz hevāya bār
Kim gördi bir anuñ gibi şāḥib-vaḫār serv

‘Ālem aḡa ḫul olmağ ile faḫr ider bugün
Āzādelikle gerçi ider iftiḫār serv

Bağ-ı me‘ ānā oldu ḫaşıdem benüm şehā²⁹²
Ġayrı dīraḫt anda yoğ ola ki²⁹³ var serv

Ben ol **Ḥayālī**’yüm ki beni egmedin cihān
Dikdüm bu nazm bağına bir yādigār serv

Serv oldu satrı sāyesi ḫaṭṭ toḫmdur naḫṭ
Her beytüme disem n’ola ey gül‘ izār serv

²⁸⁹ eyleyem: eyleyen Hayālī Bey Divanı

²⁹⁰ zamānda: zamanedir Hayālī Bey Divanı

²⁹¹ hevā-yı aşḫūñ: hava-yı aşkı Hayālī Bey Divanı

²⁹² 164^b’den devam etmiştir.

²⁹³ ola ki: illā ki Hayālī Bey Divanı

‘Ömrün nihâli tâze vü ter ola nitekim
Ser-sebz ü ser-ferâz ola vü ber-çarâr serv

Geldükçe berg-i sebz ile toğruluban Şehâ
Bu tekyegâh-ı ‘âleme dervîşvâr serv

164^b

**Zindānda Ğubārī bu baħrū’l- beşāre’i didügi gicenün ertesi beşaret gelüp çıkdı
Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün**

Dostlar düştü fenâ baħrına bu keşti-i ten
Himmet eyleş ki beķā yaķasına çıķa esen

Lenger ü şafrası yok bir kalafatsuz köhne
Falyası yer yer açılmış şu girer her sūdan

Sereni vü diregi cümle şikeste beste
Tentesi eski ve şad pāre haşırdan yelken

Ne ki vār ālet ü esbābı perîşān olmuş
Ne reis ü ne yeke var ne dümenci ne dümen

Rūzgār ise muħālîf gidüp elden göncük
Mevc urup geldi karıntı yine başdan kıçdan

Bir elümde pusula ve bir elümde ħariṭa
Ben bu ħayretde ve nāgāh göründi yelken

Nice yelken didüğüm saña seħāb-ı pür-ġam
Buruşur eyleseler leşker-i Fir‘ avna kefen

Düşmen-i fülk-i felāket büridi her sūdan
Her birisi beni çignetmege toğrultdı dümen

Çekdürüp forsa kadırgalarını korşanlar
Topa tutdı beni meymün gibi hep ol düşmen

Alevend oldı niçeler bu fenâ baħrında
Ka‘ r-ı deryāda vaṭan baġladı çün dürr-i ‘aden

Ben bu ħālâtı görüp Ḥaķķ’a münācāt itdüm
Rüy-ı deryāda şarāf gibi açup çeşm ü dehen

Nuħ’la Yūnus’a baħr içre virüp ħüsn-i necāt²⁹⁴
Luṭf-ı mennān irişüp her biri buldı me’men

²⁹⁴ 165^a’dan devam etmiştir.

Yâ ilâhî beñe de luţf u ‘ ināyet eyle
Ġāyete irdi bugün miñnetle ħavf u ħazen

Baħr-ı luţfuñdan irerse beñe de bir kıatre
Reşk ide zerreme her ġarķa-i deryā-yı minen

Pes bu vech ile münācāt ider iken Ĥaķķ’a
Göge kürek gibi göz dikmişken ol dem ben

Berr ü baħruñ eri ol Ĥızır-ı ħüceste-fercām
Geldi destinde yeşil seyf çü berg-i süsen

Cānib-i düşmene şaldı kıılıcın ol server
Berķ urup seyf seĥāb içre taġladı düşmen

Didi luţf ile beşāretler idüp ħande-künān
Müjdeler saña ki ħatm oldu bugün ħūn u ħazen

Ĥaķķ Te‘ ālā senün için kerem-i deryāsın
Nuĥveş itdi musaĥĥar yüri var ġam yime sen

Nūĥ Cudî’de kıarār eyledi sen Cidde’de it
Ŧur hemān Kā‘ be-i maķşūduña toġruldı dümen

Rūzgār oldu muvāfık pupe ālātla sen
Yekeden ayırma dümenciği hemān ise seren

.....ķazıyı bir it yüri yelken Ŧırda
Sen hemān mencenenün yelkenin öġüt kıullan

Ĥara yıl kıatlanup olsa muĥālif çenber
Alevend eylemesün kıaliteni yapraķdan

Çekdürüp forsa ‘ adūlardan alarġa olı ġör
Çıkmasun aņsuzdüşmen

Her kıaçan meltem ese kıorķma denizden herġiz
Ĥum olursa da kıırma ki ġeçer sâ‘ atden

İstife eyle kıo manya ile yüklet kimünġi
Sefer ki dūr u dirāz oldu şaķın kıorsandan

Mekke’de ehl ü ‘ ıyālün işi feryād u fiġān²⁹⁵
Rūz u şeb dīde-i evlād döker dürr-i ‘ aden

Ŧurma ‘ azm-i vaţan it çün vaţanuñdur Mekke
İrsen çün vaţana itme daĥı terk-i vaţan

²⁹⁵ 165^b’den devam etmiştir.

Mekke'den çıkma şaķın bir daķı zinhar şaķın
Dār-ı dünyāda o bir kıt'ā durur cennetden

Cānib-i Rūm'a şaķın daķı teveccüh itme
Rūm'dur rüy-ı zemīn üzre bugün dār-ı fiten

Yüz urup ol harem-i hāsa Ğubārī ola gör
Ki Ğubārī'dür anuñ reşk-i heme müşg-i ğaten

Baħr'ül-naşāyih'ül-Mevlānā 'Aşkī²⁹⁶
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Tente fora diye ten zevrakına çünki kefen
'Adem 'iklimine çün yelken açar pīrāhen

Ķanķı limana kaçarsın diye mellāh-ı ecel
Fülk-i ten şöyle ki ger üstüne toğrulda dümen

Çignedür urşa varursañ eger emvāc-ı belā
Şağanaķ poja yürürseñ götürür yapraķdan

Añ ol eyyāmı ki cem' olup ecel neftileri
Yapışup rişte-i 'ömrüne diye isü seren

Bu moķazzer diñledür teneşir minķasına
Bir gün ola çıķa fānus-ı vücūduñ ğapudan

Aç gözün fitne vü āşup cihāndan hazer it
Yatma ğorşan yatağıdur yūri bu dār-ı miħen

Ķut yūri lenger-i temķin ile vaħdet yaķasın
Ķaşadögse kırmaz girü dön baħr-ı fiten

Rūzgār oldu gözün yaşın idersin deryā
....saņa kim dir bu hevāya yelten işün

....ķardan ālet oñarmakdur
...düşmen kim ki ey dil uyur isen daķı sen

...dest-i itā' atle şeri' at yaķasın
..... oluben ğabl-i metinle resen

....gör lenger-i taşdıķı liman şer' a
Nūrınla fülk-i vücūduñ alevend olmaķdan

²⁹⁶ Şiir, Aşkī Divanı'nda bulunmamaktadır (Yapa, 2007).

.....bād-ı emel tā ki ‘amel riştesini
.....âletini var kıma kıat kıat elden

Geldi a‘zā şu diyüp furtunalar eyyāmı
Korkum oldur düşe bir gün kıaraya fülk-i beden

Aratdı furtınaşındı dil ü cān pusulası²⁹⁷
‘Āşkīyā kıalmadı kıandil-i fülkde revgān

Şarşar-ı ğam şala engine vücūduñ gemisin
Eylemezsün alamarkıayıla kenārı mesken

Dükedüp ‘ömr kıomanyasın ecel neftileri
Cān re’isine şu dem kim diye kııl ‘azm

Kalımışum baır-ı belāda meded Allah meded
Nice ola hālüm irişmezse ‘ināyet senden

Hem-nefes eyle Hūdā yā baña bir Hızır demi
Ber-kenār eyle bu hayret denizinden erken

Āşnā ola irişüp baña bir Nūh-likā
Zevrak-ı himmet ile kıurtara bu tūfandan

Hızır imānı İlāhī baña yoldāş eyle
Varıcaķ hāzrete şakla yolumı düşmenden

165^a

Tercī‘ -i Bend-i Hayālī²⁹⁸

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i püt-hānedür
Kendüsinden ğayrıya āteş gibi bīgānedür
Kim zebānından gelen efsün ile efsānedür
Mü’min ü küffār ile hem-şoĥbet ü hem-hānedür
Cām-ı zerrīn nūş ider bir bī-vefā mestānedür
Nūş iden bir cür‘ asın biñ yıl yeri meyhānedür
Tiğ çekmiş bir dil-āverdür ki kıaşdı cānadur
Nūr-ı řab‘ından²⁹⁹ çerāġı³⁰⁰ yakmamışdur yā nedür
Rastī men şem‘-i dil-sūzam ‘adū³⁰¹ pervānedür
Kim tolaşa āteşe pervāne yā dīvānedür

²⁹⁷ 165^a dan devam etmiştir.

²⁹⁸ Şiir Hayālī Bey Divanı’nda Muaşşer başlığı altında bulunmaktadır. Nüşhada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muaşşerdir. Şiirde italik olan kısımlar nüşadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

²⁹⁹ Nūr-ı řab‘ından: nūr-ı řab‘ından Hayālī Bey Divanı

³⁰⁰ çerāġı: çerāġın Hayālī Bey Divanı

³⁰¹ ‘adū: adı Hayālī Bey Divanı

Bir nihālüm kim baña berg-i hazân oldu *naşib*
Sûd içinde gayrılar baña ziyân *oldı naşib*
Cismden ‘âr eyler oldum tâ ki *cân oldı naşib*
Bir hüma-yı nûr-bâlüm üstühân oldu *naşib*
Gel haber vir ‘aşkıdan çünkim zebân oldu *naşib*
Sûz-ı hasret âşikâre vü nihân oldu *naşib*
Baña yanmak bî-tereddüd bî-fiğân oldu *naşib*
Kendü hâlümünden baña çünkim beyân oldu *naşib*
Rastî men şem‘-i dil-sûzum ‘adû³⁰² pervânedür
Kim tolaşa âteşe pervâne yâ dîvânedür

Şüretüm nakş-ı fenâ göstermege mir‘ âtdür³⁰³
‘Ayn-ı hürşîdüm baña pervâneler zerrâtdür
Şöyle güyâyüm ki yanumda cihân ısmâtdur
Geh dilümden sihr carî gâh nâr-ı necâtdür
Tâk-ı ‘aşka çıkmâğa himmet baña mirkâtdür
Âb-ı hayvânüm şeb-i muzlim baña zulmâtdur
Tende cânüm pertev-i envâr-ı baħr-ı zâtdur
Mâverâ-yı şüretüm fehm eylemek heyhâtdür
Rastî men şem‘-i dil-sûzum ‘adû³⁰⁴ pervânedür
Kim tolaşa âteşe pervâne yâ dîvânedür

Gerçi devrân benden önden gayra verdi fırsatı
Pây-i taht-ı ‘aşkda çalındı Mecnûn neveti
Âhîri Ferhâd hem ırgürdi başa şan‘ atı
Kıblegâh³⁰⁵ oldu çü Maħmûduñ Eyâzuñ türbeti
Vâmık‘uñ ‘Azrâ ile anıldı dürlü hâleti
Lâcerem her ‘âşıkun bir demde oldu şöhreti
Bunların başındadır ‘iklîm-i ‘aşkun devleti
Şâm-ı gamda bunların oldum çerâğ-ı şöhbeti
Rastî men şem‘-i dil-sûzum ‘adû³⁰⁶ pervânedür
Kim tolaşa âteşe pervâne yâ dîvânedür

Ey **Hayâlî** tâ ki gördüm ol kamer-ruhsârımı
Mihr-i ‘âlem-tâbdan germ eyledüm bâzârımı
Vuşlatı hicrâna şatdum aldılar ikrârımı
Deyr-i aşkun râhibiydüm kesdiler zünnârımı
Hâşılı aşnâmdan pāk itdiler ferhârımı
Aldı bir şâh-ı cihân gönlüm ile esrârımı
Nâr-ı aşkunla yanup yakılma itdüm kârımı
Mâh-rûlar şevkine nûr eyledüm destârımı
Rastî men şem‘-i dil-sûzem ‘adû pervânedür
Kim tolaşa âteşe pervâne yâ dîvânedür

³⁰² ‘adû: adı Hayâlî Bey Divanı

³⁰³ 165^b’den devam etmiştir.

³⁰⁴ ‘adû: adı Hayâlî Bey Divanı

³⁰⁵ Kıblegâh:kıblegâhı Hayâlî Bey Divanı

³⁰⁶ ‘adû: adı Hayâlî Bey Divanı

165^b

Tahmīs-i Hayālī Beg

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ey gönül kıpmaz³⁰⁷ şafâ çün merdüm-i maḥmûrdan
Mest-i cām-ı 'aşk olunur mı mey-i engûrdan
Dür olalı yâr-i bî-pervâ bu ben mehcûrdan
Şu' le-i ğam cismüm üzre ḥil' atümdür nûrdan
Dûd-ı âhum başuma bir tâcdur semmûrdan

Şâh iseñ³⁰⁸ n'ola begüm luṭf it sipâha itme cevır
Bî-günâh³⁰⁹ u bende-i zerrîn-külâha itme cevır
Ya' ni her bir nâ-tüvân-ı bî-günâha itme cevır
Kûh olursañ da şaḫın bir berg [ü] kâha³¹⁰ itme cevır
Ger Süleymân'sañ n'ola ḥavf³¹¹ eyile âh-ı mûrdan

Kulle-i Kâf-ı sipihriñ dâmenine od şalar
Mihr ü mâhuñ belki çeşm-i rûşenine od şalar
Ya' ni encüm erzeninüñ ḥırmenine od şalar
Her seḫergeh kâ'inâtuñ maḥzenine od şalar
Pertev-i ḥor kim çıkar bu ser-nigûn tennûrdan

Şerr ü şûrı kı ırâğ olma kenâr-ı seyrdan^{312 313}
Kalmayasın tâ meleklerle felekde seyrdan
Didi hâtif cân kılağına bu köhne deyrden
Bezm-i ğamda nâyveş cismün tehi kııl ğayrdan
Cân kılağıyla işit bu nûkte 'i ṭanbûrdan

Rind-i dürd-âşam-ı 'aşk olup dili bî-hûş kııl
Baḫr-ı bî-pâyân olup³¹⁴ cân ile dilden cûş kııl
Gûş-i hûş ile bu nuş u pendı ya' ni gûş kııl
Bezm-i vaḫdetde **Hayālī** 'aşk cāmın nûş kııl
Ehl-i dil mest-i elest olmaz mey-i engûrdan

166^a

Tahmīs-i Hayālī Ğazel-i Muḥibbī

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

'Âfiyetden çeksün el yâr-i vefâdâr isteyen
Kûy-ı 'aşka gelmesün nâmûs ile 'âr isteyen

³⁰⁷ kıpmaz: kapmaz Hayâlî Bey Divanı

³⁰⁸ Şâh iseñ: Şâhsın Hayâlî Bey Divanı

³⁰⁹ bî-günâh: bî-külâh Hayâlî Bey Divanı

³¹⁰ berg ü kâha: berg-i kaha Hayâlî Bey Divanı

³¹¹ ḥavf: ḥayf Hayâlî Bey Divanı

³¹² 166^a'dan devam etmiştir.

³¹³ kenâr-ı seyrdan: kenâr-ı hayrdan Hayâlî Bey Divanı

³¹⁴ olup: olur Hayâlî Bey Divanı

Sînesin pür-dâğ ider bir lâle-ruhsâr isteyen
Kân yuṭarsa ṭa' n degül la' l-i leb-i yâr isteyen
Cân virür bu yolda bir zülf-i siyehkâr isteyen

Ka'be-i maḳşûda ol kim irgürür sa' y ile yol
Cânını ḳurbân virür olmaz ḫayâtından melûl
Nağme-i ' uşşâka âheng idemez her bî-uşûl
Terk idüp zühd ü şalâhı³¹⁵ ḳılmışum zülfün ḳabûl
Rûz-ı mahşerde³¹⁶ benüm ey dost zünnâr isteyen

' Aşḳ-ı bâḳî cândadur cân cismüm içre ' âriyet
Teşne iseñ ḳanımı nûş eyle şaḫḫan ' âfiyet
Cevher-i pâk-i maḫabbetde fenâdur ḫâsiyet
Ḫâşıl eyler derd ü miḫnet ' âlem içre ' âḳıbet
Naḳd-i ' ömrin ḫarc idüp yâr-ı vefâdâr isteyen

Yâre ḳalmaz ḫâtırı olduḡuna âvâre-dil³¹⁷
Yandüḡına şabr ider pervânedür her nâre-dil
Ḳanlu dâḡum gibi boyandı kızıl ḳanlara dil
Ḳânî' olmaz küyuḡa vaşluḡ diler bî-çâre-dil
Hiçe şatdı cenneti ' aşḳıyla dîdâr isteyen

Ġam nedimündür **Ḫayâlî** ḳalbünjî mesrûr tût
Zâhirün vîrâne eyle bâṭınuḡ ma' mûr tût
Şalsa pertev cismüne nâr-ı maḫabbet nûr tût
Bî-vefâ yarün **Muḫibbî** cevri ni ma' zûr tût
Yârsuz ḳalur cihânda ' ayıbsuz yâr isteyen

Kaşıde-i Necâtî Beg³¹⁸
Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Zî ' âlem-i ḫuceste zihî mevsim-i bahâr
Kim bād ḫoş-nesîm durur âb ḫoş-güvâr

Himmet ideli ' ârız-ı dildâra³¹⁹ ḫaṭṭ-ı yâr
Meşhûr oldı âb u hevâ ile nev-bahâr

Gülzâra gel ki Kevşer-i bâḡ u nesîm-i şubḫ
Emvât-ı ḫâki itdiler iḫyâ Mesîḫvâr

Luṭf âyetini sûsen-i çînî-devât ile
Yazdı çemen şaḫâifine şun' -ı Kirdigâr

³¹⁵ Zühd ü şalâhı: zühd-i şalâhı Hayâlî Bey Divanı

³¹⁶ Rûz-ı mahşerde: rûz u mahşerde Hayâlî Bey Divanı

³¹⁷ 166^bden devam etmiştir.

³¹⁸ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır (İlhan, 2023).

³¹⁹ dildâra: dildâr Necâtî Bey Divanı

Berfün gümüş varaklarını hall idüp şabā
Cedvel çeker şaḥīfe-i gülzāra cūybār

Zeyn itdi gül ‘arūsını meşşāṭa-i nesīm
Āyine oldı āb-ı revān şāne oldı ḥār

Eyledi lāle ṭāḡ eteginde buḥūrlar
Yaḡdı hava eliyle şaḡāyık yaḡada nār

Gül āteşiyle rūşen olupdur cemāl-i bāḡ
Nite ki cām-ı bāde-i nāb ile rūy-ı yār

Od düşdi bāḡa gel berü yaḡma maḥallidür
Esbāb-ı ‘ayşdan alıḡor sen de yādigār

Cennetde gice olmaduḡın istimā‘ idüp
Ḳaşd itdi kim uzun gice’i maḥv ide bahār

Ġālib gerek neşāṭ ḡam üstine şimdi kim
Günden güne ziyāde olur leylden nehār

Ālām-ı cevri-yār³²⁰ ile ey nā-tüvān olan
Gitmek gerekse ḥāṭır-ı ‘āṭırdan inkisār

Sürinü sürinü şu gibi sebzēzāra git
Düşē dura şabā gibi gel *ḡülsitāna var*

Ġönli ḡarası gitmeye ḡala içinde *daḡ*
Şunlar ki bāḡı lāle gibi itmez *iḡtiyār*

Gördüm seḡerde ḡülşene uğradı *bād-ı şubḡ*
İki büküldi didi ḡemen idüp *i‘tizār*

Yüzümi başageldün ü bu ben *fütādeyi*
Ṭopraḡdan götürdün eyā bād-ı müşg-bār

ḡülşen yolunda mest bulup nergisi *şimāl*
Ḳapdı ‘imāmesini urup ḡeşmine ḡubār

Ol³²¹ ḡorḡudan ḡörünmez olupdur şimāl kim
Şalā ḡabāb ḡabsine inşāf-ı Şehriyār

Şāh-ı bülend-mertebe Sulṭān Bāyezīd³²²
Māh-ı nücūm-kevkebe mihr-i felek medār

³²⁰ yār: devr Necātī Bey Divanı

³²¹ Ol: bu Necātī Bey Divanı

³²² 166b’ den devam etmiştir.

Ey hân-ı şevketine hümâ-yı zafer meges
Vey bâz-ı himmetine cihân kemterin şikâr

Her tende lûf u merhameti cân³²³ gibi revân
Her yirde râ'y-pâk-i hîred gibi kâmkâr

Ahter gözini râ'yı ile açsa kühl-i şeb
Tâ haşr mîl-i mihr ile kör itmeye nehâr

Oldı raşad sipihr [ü] suţurlâb âfitâb
Tâ irtifâ'-ı kadrini tîr eyleye şümâr

Kûy-ı zemîni kapladı gerdün gibi tamâm
Sîmurğ-ı kadri şeh-per-i 'adl ile beyzavâr

Çekdi kılıcı seyl-i havâdiş yolına sed
Mülküh esâsı oldı felek gibi üstüvâr

Şaklar cihânı hâris-i inşâf-ı Şehriyâr
Min-ba' d ey felek³²⁴ ki³²⁵ gerekmez bu nüh hişâr

Ey tâcdâr mülk-i cihân begleri senüh
Kapuñda kuluñ olmağ ile ider iftihâr

Uş elüñe³²⁶ ayağuna yüz sürmege³²⁷ diyü
Çekdi³²⁸ kapuñda kayşer ü fağfür intizâr

Şehler piyâde ruh yire qorlar olalıdan
Sen naţ'-ı salţanâtda murâd atına süvâr

Çîn ü Haţâ'ya ger vara tevķî'-i nâfizüh
Baş üzre yiri var nitekim zülf-i tâbdâr

Yire düşürmeyüp kapuşur tütüyâ gibi
Kühl-i gubâr-ı dergehüh a' yân-ı rûzgâr

*Hurşîd*³²⁹-nür u küh-sükun fi'l-meşel senüh
Ahdindeki vefâ ola tab' unadaki vaķâr

Gîtdi zalâm-ı şirk ideliden şeref gögi
Mâh-ı livâ-i kadrühî gün gibi âşikâr

³²³ cân: kan Necâtî Bey Divanı

³²⁴ felek: sipihr Necâtî Bey Divanı

³²⁵ ki: - Necâtî Bey Divanı

³²⁶ elüñe: el dege Necâtî Bey Divanı

³²⁷ sürmege: urmaga Necâtî Bey Divanı

³²⁸ çekdi: çeker Necâtî Bey Divanı

³²⁹ Hurşîd: Hurşîde Necâtî Bey Divanı

Olsa revāne şarşar-ı kahrūn ‘adū-yı mülk
Deryā-yı memleketde ide ḥas gibi kenār

Tirīn ‘uḳābı ceng günü şadr gözedür
Ḥāk-i hakīre ḳonmağa ider meger ki ‘ār

Ḥāk-i ḥakīr terbiyetünle bulur vücūd
Bād-ı bahar ile nitekim şaḥn-ı sebzezār

Şimden girü götürse revādur şudā³³⁰ gül³³¹
Büy-ı bahār-ı ḥulḳun ile tıldı her diyār

Gülzār-ı dergehün³³²de cihān ḥalkı Ḥusrevā
Gül gibi güldi bir benüm iden hezār-zār

Güş it fiḡānum ey gül-i ḥandān ki yaraşur
Gülzār-ı ‘izzetün³³³de **Necātī** gibi hezār

Versün zamāne destüne nev nev gül-i murād
Her şubḥ-dem ki açıla bu köhne merǧzār

Ser-sebz [ü] ḥurrem ola gülsitān-ı devletün
Devr itdüğünce bu yedi tūlāb-ı bī-ḳarār

166^b

Taḥmīs-i Vālihī Ferd-i Sultān Selīm³³⁴
Mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün

Ne bir dem neydügin aḡlar cihān içinde hem-dem vār
Ne ḥod bir hem-demün ḳadrin bilür ‘ālemde maḥrem vār
Ne bilsün neydügin dem ‘ālem içre niçe ādem vār
Nevā-yı neyde ruḥ-efzā olur ‘uşşāḳa bir dem vār
Dilā ney gibi nālān olmada bir özge ‘ālem vār

Gözün aç ḡāfil olma dem bu demdür demdedür ‘ālem
Biligör ol demün neydüğünü kim olasın ādem
Ḥaḳīḳat ādem olmaz bilmeyince neydüğün tā dem
Nevā-yı neyde ruḥ-efzā olur ‘uşşāḳa bir dem vār
Dilā ney gibi nālān olmada bir özge ‘ālem vār

Nefaḥtū fihī min rūḥı demindedür meger ol dem
Ḥayātı cāvidāne irişür güş eyleyen ādem

³³⁰ şudā: şudā, Necātī Bey Divanı

³³¹ 167^a dan devam etmiştir.

³³² dergehün: devletün Necātī Bey Divanı

³³³ ‘izzetün: ‘izzetün Necātī Bey Divanı

³³⁴ Şairin divanı tespit edilememiştir.

Bilürdüm neydüğün her kim aña hem-dem ola bir dem
Nevā-yı neyde rûḥ-efzā olur ‘uşşāka bir dem vār
Dilā ney gibi nālān olmada bir özge ‘ālem var

Ele sāzuṅı al muṭrīb ki zühre ola dem-sāzuṅ³³⁵
Ġidā-yı rûḥ-perverdūr çıkar ‘ayyūka āvāzuṅ
Delıklü sīne anlar neydüğünü sūzını sāzuṅ
Nevā-yı neyde rûḥ-efzā olur ‘uşşāka bir dem vār
Dilā ney gibi nālān olmada bir özge ‘ālem vār

Hayātı bākīye irsün dir iseṅ **Vālihī** cānuṅ
Kelām-ı dürr-i meknūnını gūş eyle Selīm ḥānuṅ
Nedir gör ol muşanna‘-ı maṭlā‘ diṅle o sulṭānuṅ
Nevā-yı neyde rûḥ-efzā olur ‘uşşāka bir dem vār
Dilā ney gibi nālān olmada bir özge ‘ālem vār

167^a

Kāmī Efendi Fermāyed³³⁶
Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün

Āb-ı eşkümle söyünmez n’idelüm āteş-i dil
Gerçi kim āb ile cāna olur āteş-zā’il

Ḥāküm izüṅ tozı ‘aşk āteşüm eşk-ābumdur
Ḥāk ile āteş ü ābdan olur iseṅ sā’il

Āb-ı ruḥsāruṅ ile ‘ārız-ı āteş-nāküṅ
Eyledi tıfl-ı dili āteş ü āba mā’il

Āteş-i sīnem idüp dildeki peykānuṅı āb
Gözden āteş şereridür dökülen āb degül

Āb-ı eşkünde ġarīk āteş-i āhında ḥarīk
Ābda māhı vü āteşde semender beni bil

Āb-ı dil-cūy lebüṅ āteş-i dil-sūz ruḥuṅ
Āb u āteş kül ü mil ola baṅa himmet kııl

Eyleye āteş-i zulme umarum ‘adlünü āb
Āteşüm āb ile nābud ide şāh-ı ‘ādil

Ebr-i āb-ı kerem ü āteş-i kīn şāh-ı Selīm
Görse tıḡın kızarup āteş olur āb-ı ḥacel

³³⁵ 167^a’dan devam etmiştir.

³³⁶ Şiir, Kāmī mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Akyol, 2005; Özyılmaz, 1994; Yazıcı, 2017) .

Āb-ı tīğunla görüp hançer-i âteş-i tâbuñ³³⁷
Sıñdı âb itdi kaçup âhını âteş-i menzil

Süz-ı âteşle olup âb-ı selâset-i sühanuñ
Lâ'le âteş-i dehre âb oldı şerefde nâil

Âteş ü âb ideli puhte vü hāmı ıslāh
Luţfuñı âb şehā kahrıñı âteş bilür eyle

Âteş-i dāğ ile görsem yaşum âbın bî-derd
Gül şanur âteşümi âbumı çağlar gâfil

Âteş ü âbı şehā âyine bil kim görünür
Âteş ü âbda nef' ü zarr haqq u bâtıl

Hazer it âteş-i âhumla yaşum âbından
Ki olur penbe âteş-i şükre âb-ı muhil

Düşmüşem âteş-i endüh ile girdāb-ı ğama
Beni bu âteş ü âb içre yazıkdur komağıl

Derd-i girdāb-ı sitem vākı' a-i âteş-i ğam
Âteş ü âb ile ta' bîre degildür kâbil

Âb ağlar yaşuma hālüme yanar âteş
Raḥm kıl âteşüm olma yaşum âbını sil

'Azl bir âteş-i cānsuz şehā manşib-ı âb
Yandum âteşde meded âbda ol müsta'cil

Âteşüm def' ine ser-çeşmeden umsam n'ola âb
Ġayr virmez baña âb âteşe yansam her yıl

Bu kaşide umaram âb sepe âteşüme
Çeşm ü dil âteş ü âbın ola şāha nākıl

Âb u âteşden idüp 'azmle cezmüñ maşşūd
Âb ile âteş vaşf eylemedüm bî- tã'il

Âb ile âteşi her mışra'um oldı cāmī'
Âb ile âteşi cem' itmek olurken müşkil

Âb-ı eşkümde göre nice yaqar âteşe ğam
Âbda âteş işin seyr ide şāh-kāmil

Müncemid âb ile ol âteş-i sã'il kanı kim³³⁸
Sākī ol âb ile âteşden olam lâya'kıl

³³⁷ 167^b'den devam etmiştir.

³³⁸ 168^a'dan devam etmiştir.

Āteş ü āb-ı caḥīm ile na‘īmi unudam
Āteş ü ābuḡ olam bīm ü ümmīdin zāhil

Beni bir āb ile āteş ide ḳo ḳaḳnūs u neheng
Āb-ı Hızır āteş-i Mūsā ola aḡa ḳā’il

Tāb-ı āteşle bulur şafvet ü āb-ı yāḳut
Sīm ü zer āteş ile ābveş olur bī-ḡıl

Döge āb-ı ruḡuḡı āteş-i ḡamla **Kāmī**
Āteş-i hicri der āb-ı vişāle vāşıl

Āb ile āteşümüz nām u nişānı gide līk
Seni bu āteş ü āb aḡdura mahfil mahfil

Āb ile āteşüḡ ola yeri tā şeyb ü firāz
Varmaya bāda bu āb u girih-i āteşe gil

Āb u āteş gibi ṭut şeyb ü firāzı şāhā
Dehre ḳıl ḳahr ile luṭf āteş ü ābın şāmil

Ḳatre-i āb ola ger şu‘le-i āteş tīḡuḡ
İdüp ol āteş ü ābı keḑüḡ ebri ḡāşıl

Āb-ı bārān ola oḳ şu‘le-i āteş-i peykān
Ḥaşma ol āteş ü āb ola belā-yı nārān
Āmīn yā mu‘īn

Tercī‘-i Bend-i Ḳabūlī Çelebi³³⁹
Fā’ilâtün fā’ilâtün fā’ilâtün fā’ilün

Bülbül-i zārum fe-ammā verd-i ḡandān istemem
Yanmışum pervāneveş şem‘-i şebistān istemem
Her ne deḡlü teşne isem āb-ı ḡayvān istemem
Ḥüzn ile Yā‘ḳūb’um ammā māh-ı Ken‘ān istemem
Baḳmazum kūy-ı ḡabībe seyr-i cānān istemem
Fāriḡum ḡülden temāşā-yı ḡülistān istemem

Ülfet itmem ḡayr ile cāy-ı ferāḡāt isterüm
‘Ayş u ‘işret istemem künc-i ḳanā‘at isterüm
Bezmi-i keşretten çeküp ayaḡı vaḡdet isterüm
Ḥalk-ı ‘ālemden bu üslūb ile ‘uzlet isterüm
Baḳmazum kūy-ı ḡabībe seyr-i cānān istemem
Fāriḡum ḡülden temāşā-yı ḡülistān istemem

La‘l-i ḡonçe ruḡları ḡül-berg-i ḡandān olsa da
Cismi nergis ḳameti serv-i ḡurāmān olsa da

³³⁹ Şiir, Kabūlī Divanı’nda bulunmamaktadır. Nüşhada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Kişver-i hüsn [ü] melâhat içre sultân olsa da
Hüsn ile Yüsûf leâfetde egerçi³⁴⁰
Bağmazum kûy-ı habîbe seyr-i cânân istemem
Fâriğum gülden temâşâ-yı gülistân istemem

Bağmazum kûy-ı habîbe seyr-i cânân istemem³⁴¹
Fâriğum gülden temâşâ-yı gülistân istemem

167^b

Kaşîde-i Kâmî Efendi³⁴²

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Ey gül benefşe-i haţ-ı sebzünle ol 'izâr
Bir gülsitândur ola kenârı benefşezâr

Oldı gül ü benefşe haţ u haddün görüp
Jülîde-mû benefşe gül abdâl-ı dağdâr

Evşâf-ı haddün işidüp ey gül benefşeden
Gül saña 'aşık oldı kulağdan benefşevâr

Haţtuñ benefşesinden utanup kızardı gül
Oldı benefşe bûyın anup gül yüzüne zâr

Haţ-ı benefşe mi görinen gül yüzünde yâ
Gül şafhasına yazdı benefşe haţ-ı gubâr

Bezm-i güle benefşe getürmiş gibi çemen
Ey gül kenâr-ı bağda bûy-ı benefşe var

Gül dike bir nihâli fersâ benefşedür
Seyre benefşezâra gel ey gül nihâli var

Devr-i gül ü benefşede firdevse benzemez
Ey gül-had u benefşe-haţum özgedür bahâr

Micmer gül ü benefşe 'aşâ deyrdür çemen
Râhib benefşe muğbeçe gül erguvân hezâr

Hâk-i deri benefşe vü ferş-i harîm-i gül
Tahtı benefşezâr u güli şâh-ı kâmkâr

Devr-i benefşe geçti ise geldi vâkt-i gül
Zâhir-i güle benefşeden artuğdur 'itibâr

³⁴⁰ Boş bırakılan kısım nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

³⁴¹ Nüshada bu bendin sadece vasıta beyti bulunmaktadır.

³⁴² Şiir, Kâmî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

Şāh-ı benefşe tuğ-ı gül i' lām-ı Şeh Selīm
Otāğsı benefşe gül otāğ zer-nigār

Gül den benefşe bezmüğeşehā
.....benefşe güle ider ' itibār

.....geçmese gülgünını gülün
....benefşe almaz idi celde-i bahār

....benefşezārı şehā bŷy-ı gül yine
...benefşezāra meger gül gibi güzār

...benefşe elde direfşün siper-i gülün
.....şeh gürz güle nīze oldu hār

.....benefşezār iki taht-ı muraşsa' uñ
.....benefşe güli la' l-i ābdār

Kāmī idüp bahāne güliyle benefşe' i
Gül-ḥadd benefşe-ḥaṭṭ saña ' arz itdi ber-nigār

Cismi gül-i sefid libāsı benefşe reng³⁴³
Ḥaṭṭı benefşe ruḥları gül şuḥ u şīvekār

Dil gülşen-i ḥayālden olup benefşe-çin
Ḳıldum gül ü benefşe' i bir naḥl-i yādigār

Rengin ḥayāl-i gül ḥaṭ-ı şī' rüm benefşeler
Oldı gül ü benefşelerüm ' ıṭr-ı her diyār

Manşib-ı gül ü benefşem olup iltifat-ı şāh
İrdi gül ü benefşeme āsib-i rüzgār

Şanmañ gül ü benefşede bŷy-ı vefā ola
Şalınup gül ü benefşe' i ḥaṭṭ-ı ' izār-ı yār

Ölsem benefşe-i ḥaṭ-ı hicrānda ol gülün
Eylen gül ü benefşe ile zīnet-i mezār

Zaḥm-ı belā benefşem idi dağ-ı ğam gülüm
Ḳılmasa bu benefşe vü gül fikrümi fikār

Fazlum benefşe ben gül āl-ı resül olam
Lāyık mı bu benefşe vü gül böyle ola ḥā' r

Düşem gül ü benefşe gibi hāke vü eyde
Ḥāki benefşe ḥārı gül enzār-ı şehriyār

³⁴³ 168^a' dan devam etmiştir.

Yiter gül ü benefşe gibi açılup dilā
Eyle gül ü benefşe ğamından fiġān u zār

Şunar gehi benefşe vü gül şāha çün gedā
Eyle gül ü benefşeñi ol şāha bergüzār

Ola gül ü benefşelerün ħāke şalmaya
Ola gül ü benefşe ki ber-ā-ber dürr-nişār

Gül gibi nāzük ola benefşe gibi laţif
Ĥāşā gül ü benefşe 'i ol ide

Eyler gül ü benefşe 'i laţifini ol...
Büy-ı gül ü benefşe olur lābüd...

Gül el açup benefşe tutar
İder du' ā benefşe vü gül

Bāġ içre tā ki açıla güller benefşe.....
İde gül ü benefşe ile bāġ iftiĥār

Bāġuñ gül ü benefşeleri şolmayup
Gül gibi gül benefşeveş ol tāze

168^a

Ġazel-i Yahyā Taĥmīs-i 'Ahdī
Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

Cihānda ĥāşılum ' isyān ile ancak vebālüm var
Tehī-destüm fenā mülkünden āĥir irtihālüm var
Şükür emr-i Ĥudā-yı bī-mişāle imtişālüm var
Ġanidür 'aşk ile göñlüm ne malum ne menālüm var
Ne vaşl-ı yāre ĥandānum hicrāndan melālüm var

Esīr-i 'aşk³⁴⁴ olaldan künc-i ġamda ħalb-i vīrānum³⁴⁵
Kimesnem yok baña ağlar ve illā çeşm-i giryānum
'İlāc itme ṭabībā baña herġiz aņma dermānum³⁴⁶
Ne sağ olmak murādumdur ne ölmekden kaçır cānum
Cihānda ĥaste-i 'aşk olalı bir ĥoşca ĥālüm var

Baña birdür 'anā vü derd ü hicr ü vuşlat-ı yār³⁴⁷
Muĥaşşal cümleden el çekmişüm yanumda³⁴⁸ hep yeksān

³⁴⁴ Esīr-i 'aşk: 'amīd-i 'ışk Ahdī Divanı (Bedestani, 2018)

³⁴⁵ 168^b'den devam etmiştir.

³⁴⁶ 'İlāc itme ṭabībā baña herġiz aņma dermānum: 'ilāc etme baña lutf et ṭabībā aņma dermānum Ahdī Divanı

³⁴⁷ vuşlat-ı yār: vuşlat-ı cānān Ahdī Divanı

³⁴⁸ yanumda: 'indümde Ahdī Divanı

Katumba bir dūrūr künc-i fenā ile der-i sultān
Ne meyl-i külbe-i aḥzān ne seyr-i maḥabbet³⁴⁹-i yārān
Ne ʿa n-ı zāhid-i nādān ne ceng ü³⁵⁰ ne cidālüm var

Meger cām-ı ezel mest eylemiş³⁵¹ bu ruḥ-ı ḡamnāki
Derūnum ḥāline eyler delālet sīnemün ḡāki
Şu deḡlū vālihüm teşḥīş itmem arz u eflāki
Ben ol ḥayrān-ı ʿaşḡum ki³⁵² yitürdüm ʿaql u idrāki
Ne ʿālemden ḡaberdārum ne kendümden ḡayālüm var

Yüri dehr-i zamāndan³⁵³ **Āhdiyā** ḡatʿ eyle eşvāki
Muḡarrer yile varur³⁵⁴ defter-i ʿömrün ḡod evrāki
Dimişdür şu ʿle-i naẓm³⁵⁵ münevver kılan āfāki
Cihān fānīdür ey **Yahyā** hüve ʿl-ḡayy hüve ʿl-bākī
Deḡişmem atlas-ı ḡarḡa benüm bir köhne şālüm var

168^b

Ḳaşıde-i Ḳıyāsī³⁵⁶

Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

Egerçi bāḡa envāʿ-ı şükūfe tārmār oldı
Velī her ʿāşıḡun eglencesi zülf-i nigār oldı
Çemende ḡonçeler şevkiyle bülbüller hezār oldı
Açıldı güldi ʿālem gül gibi evvel bahār oldı
Ne yirde düşer ise bir ḡatre bir biḡār oldı³⁵⁷
Ne bāḡa aḡar ise ḡanlu yaşum hep lālezār oldı
Şabā laʿlini öpdi ḡoncaḡun bu āşikār oldı
Sipāhīler gibi her lāle atına süvār oldı
Şarıldı yāsemenler servler hep der-kenār oldı
Ḳılıç ḡuşandı süsenler çemenler nizedār oldı
Geçüp gül taḡta şehir-i ḡülsitānda şehriyār oldı
Naşibi bülbüli şūrīdenün āh u hezār oldı

Göz açduḡ ḡāʿb-ı ḡafletden geçen gün bir nice yārān
Çıkup şehir-i Sitānbulʼdan çemende eyledik seyrān
Baḡup gördük yer ü gök şādmān hūr u melek ḡandān
Muḡaşşal nāḡehān bulmuş cihānun mürd-i cismi cān
Şabā saḡ u esen atına ḡuramaz gösterür cevlan
Ḳaḡlamış her şükūfe bāḡa ḡüyā cennet-i ḡilmān
Benefşe dirilüp bir yerde oynar top ile çevḡān

³⁴⁹ maḡabbet: şöḡbet Ahdī Divanı

³⁵⁰ ü: - Ahdī Divanı

³⁵¹ eylemiş: eyledi Ahdī Divanı

³⁵² ki: kim Ahdī Divanı

³⁵³ dehr-i zamāndan: dehr-i deniden Ahdī Divanı

³⁵⁴ varur: virür Ahdī Divanı

³⁵⁵ şu ʿle-i naẓm: mihr-i naẓm Ahdī Divanı

³⁵⁶ Şairin divanı tespit edilememiştir.

³⁵⁷ 169^adan devam etmiştir.

Şallar her lāle almış destine bir gürz-i bî-akrân
Bu hâletde gözün süzmüş bakar nergis olup hayrân
Okur bu matlâ‘ı her köşede bülbül idüp efgân
Geçüp gül tahta şehr-i gülsitânda şehriyâr oldı
Naşibi bülbül-i şûrîdenün âh u hezâr oldı

Gülistân mektebinde gördigüm her vech ile zîbâ
Dağı gül gonçe iken ‘ aşık oldı bülbül-i şeydâ
Uyup her hâr-ı gonçe bülbüle eylerdi istignâ
Figânlar eyleyüp karşı dir idi bülbül gūyâ
Revâ mıdur çemende gül ola her hâr ile peydâ
Hezâr efgân idüp bülbül diye biñ zâr ile eyvâ
Bu ne sözdür ki gülşende girüp zağ eyleye gavgâ
Meded gam leşkeri dil mülketini eyledi yağma
Ne denlü ağladıysa gonçeye kâr etmedi kaç‘ â³⁵⁸
Bisât-ı sebz ile bir gün döşendi nâgehân dünyâ
Geçüp gül tahta şehr-i gülsitânda şehriyâr oldı
Naşibi bülbül-i şûrîdenün âh u hezâr oldı

Perîşân olalı sünbül gibi başuñdan mı pür-ham
Başumda dūd-ı âhum gitmedi tırmaz yanar her-dem
Kâalup çâh-ı zenehdânuñda göñlüm olmadı hurrem
Eyle gülzâr-ı cennet başa zindân oldı bu ‘ âlem
Hayâl-i ‘ arzûñ ile gözlerüm pür-nem olur her-dem
‘ Aceb mi kaşlaruñ fikri ile olursa kaddüm ham
Dimezler çünki ‘ uşşâk içre bî-gam olana âdem
Hudâ’dan dilerüm dünyâda bir ân olmayum bî-gâm
Naşibüm bu imiş sevdâ-yı zülfün oldı eglencem
N’ola sen şâh-ı ‘ âlem ben figân ehl-i gedâ olsam
Geçüp gül tahta şehr-i gülsitânda şehriyâr oldı
Naşibi bülbül-i şûrîdenün âh u hezâr oldı

Kıyâsî her kişi bir yâr ile geldi gülistâna
Gel imdi sen de bülbül gibi yâr ol âh u efgâna
Güli ruhsâr-ı yâre servi benzet kadd-i cânâna
Şaçına sünbülü teşbîh idüp eglence kıl cânâ
Görüp şebbūyı añ zülf-i nigârı ağla dîvâne
Tutup destününde çün zerrîn kadeh şun³⁵⁹
Koparup nergis-i zîbâyı gülşende iki dâne
Nigârūñ çeşmüne benzer mi göster çeşm-i giryâna
Nigârūñ zikri ile vir teselli kalb-i virâna
Bu hicr ile geçüpdür hep gelen ‘ aşk ehli devrâna
Geçüp gül tahta şehr-i gülsitânda şehriyâr oldı
Naşibi bülbül-i şûrîdenün âh u hezâr oldı

³⁵⁸ 169b’ den devam etmiştir.

³⁵⁹ Kelime nüshanın orta kısmına karışık biçimde yazıldığından okunamamıştır.

Kaşide-i ‘Ulvi³⁶⁰

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Dil yanup âteş-i ‘aşkunla dökerdi gözüm âb
İmtizâc eylemedin³⁶¹ âteş ü bād âb u türâb

Var ise âteş ü âbı bu ten-i hâkinün
Âteş-i külhan-ı miñnet dürür âb-ı seylâb³⁶²

Âb-ı eşk âteş-i âhumla cihânı tutdı
Şerer ol âteşe encüm felek³⁶³ ol âba habâb

Güş idüp âteş-i âhumla sirişküm âbın
Ağlayup baña yanar âteş-i ra‘d âb-ı sehâb

Âteşin dağ ile gör âb-ı sirişk içre teni
Hem batar³⁶⁴ âteşe bahrî³⁶⁵ gibi hem garkâ-i âb

Yandugum âteşe bak düşdügüm âbı seyr it
Âteşüm âteş-i cân-süzdur³⁶⁶ âbum girdâb

Âb-ı çeşmümle gören âteş-i sinem didi kim
Âteşe âb³⁶⁷ virülmez³⁶⁸ ezeli âba şitâb

Âbveş her kime³⁶⁹ aķar³⁷⁰ göñül özler âteş³⁷¹
Âteşüm söndi geçüp âb-şifat vaķt-i şebâb³⁷²

Âbveş itme şitâb âteşümi arturma
Sil gözüm âbını şalma dile âteş³⁷³ gibi tâb

Âb-ı gülgün içelüm âteşe karşı berü gel
Sine âteşkededür dide kedü âb-ı şarâb

Câna âteş bırağur teşne dile âb şunar
Reng-i âteşde ‘aceb âb degül mi mey-i nâb

³⁶⁰ Bu şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

³⁶¹ eylemedin: eylemedeyin Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶² âb-ı seylâb: âb-ı sır-âb Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶³ felek: yaşum Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶⁴ batar: yanar Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶⁵ âteşe bahrî : âteş-i bahri Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶⁶ âteş-i cân-süzdur: âteş-i cân-süzdur Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶⁷ âb: tâb Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶⁸ virülmez: virülmüş Derzizâde Ulvî Divanı

³⁶⁹ kime: yana Derzizâde Ulvî Divanı

³⁷⁰ aķar: aķmaz Derzizâde Ulvî Divanı

³⁷¹ özler âteş: âteş özler Derzizâde Ulvî Divanı

³⁷² vaķt-i şebâb: vaķt-i şitâb Derzizâde Ulvî Divanı

³⁷³ dile âteş: dil-i âteş Derzizâde Ulvî Divanı

Ey ruḥuñ āb-ı muşaffā lebün āteş-pāre
Kişver-i cānı ol āteşle ol āb itdi ḥarāb

Āteş-i ‘ aşkumı āb-ı ruḥuñ efzūn ider³⁷⁴
Gerçi āteşde kıomaz āb-ı revān kuvvet ü tāb³⁷⁵

Āb yirden yire geçdi³⁷⁶ kızarırdı³⁷⁷ āteş
İtdiler āteş ile ābumı gördükde ḥicāb

‘Arz idüp āteş [ü] ābum lebün öpdüm nā-geh³⁷⁸
Araya āteş ile āb düşürdi şeker-āb

Baḡa āteş görünür ḡayra şunar āb- ı zülāl
Āb-ı ḡayvān mı yāḡūd āteş o³⁷⁹ la‘ l-i sīr-āb

Āteş ü āb ile oynar ne ‘ aceb sāḡir olur
Āb-ı rüyum dōken ol ḡāl-i ruḡ-ı āteş-tāb

Āteş-i tebden olan ābileler la‘ lünden
Āb-ı pūr-āteş ile kıldı beni mest ü ḡarāb

Ābveş aḡlayayın başuma āteş yaḡayın³⁸⁰
Kılmaḡa āteş ü ābum şeh-i dehre işrāb

Ḥān Selīm āb-ı keremle şu seper āteşüne
Āteş-i ḡamla yanup dōkmesün ey dil gözüñ āb

Serverā āteş ü ābum baḡa ḡan aḡladur āḡ
Dīde pūr-āb u ciger āteş-i miḡnetle kebāb

Āb-ı ‘ adlūñ çün ider āteş-i zulmi teskīn
Āb sep āteşüme ey şeh-i ḡurşīd-i cenāb

Āb-gün cāmeñ ile ḡançer-i āteşnāk
Burç-ı āb ile³⁸¹ hilāl oldu ya āteşle şihāb

Ābveş āteş-i ḡahrūñ ile urur³⁸² rüyin-ten
Āb-ı tīḡuñla düşer āteş-i ḡavfa Sührāb

Āb-ı tīḡuñ n’ola āteş gibi pūr-süz olsa
Āteş ü āb ile perverdedür ey māḡ-ı rikāb

³⁷⁴ ider: eyler Derzizāde Ulvī Divanı

³⁷⁵ kuvvet ü tāb: kuvvet-i tāb Derzizāde Ulvī Divanı

³⁷⁶ -: vü Derzizāde Ulvī Divanı

³⁷⁷ kızarırdı: kızardı Derzizāde Ulvī Divanı

³⁷⁸ lebün öpdüm nā-geh: leb-i yāri öpdüm Derzizāde Ulvī Divanı

³⁷⁹ O: ol erzizāde Ulvī Divanı

³⁸⁰ 169a’ dan devam etmiştir.

³⁸¹ burç-ı āb ile: burç-ı ābīde Derzizāde Ulvī Divanı

³⁸² urur: arar Derzizāde Ulvī Divanı

Āb-ı bāran şafaḳ âteş³⁸³ saḡa sultānum çarḡ³⁸⁴
Āteş-i āh alup ḡānemün eṭṭāfını āh

Āba ḡarḳ oldu kitāb-ı ateşe yazdı esbāb³⁸⁵

Āteş ü āb yakup yakdı ḡayātum ḳaşrın
Āb zehr³⁸⁶ oldu baḡa âteş ise nār-ı ‘azāb³⁸⁷

Āb-ı luṭfuḡ dilerüm âteş-i ḳahr³⁸⁸ ile yanup
N’ola maḡv itse ḡaṭām³⁸⁹ âteşini āb-ı şavāb

Umarum âteş ü āb-ı ruḡuḡ evşāfın ide³⁹⁰
Āteş ü āb ile bu maṭla‘ umı ‘ālem-tāb

Ābveş âteş-i ḡaddün olıcak ḡarḳ-ı gül-āb
Lāle reşḳ-i âteşine yanup ola *cümle gül-āb*

Āteş-i la‘ lün ile āb-ı *ruḡuḡsuz gözūme*
Gülşenün gülleri âteş *görinür āb-ı sīr-āb*

‘Aks-i āb-ı dehen ü âteş-i *ruḡsarūḡ ile*
Āteşüm deste-i gül ḳaṭre-i ābum ‘*unnāb*

Siḡr ider âteş ü ābum ile şehā.....³⁹¹
Cem‘ idüp âteş ile ābı bu

Āteş [ü] āb degül kân-ı cevāhirdür *bu*
Āteşüm la‘ l-i müzāb ābum ise *dürr-i hūş-āb*

Āteş ü āb gibi oldu selīs ü pür-süz
‘*Ulviyā* naẓmuma nām olsa n’ola âteş ü āb³⁹²

Āteşüm lale-i ter ābum āḡa jāle yiter³⁹³
Āteş ü ābumı baş üzre götürsün aḡbāb

Baḡrı âteşle ṭolu āb ile ‘aynı memlū
Yok durur kimse zamanuḡda meḡer âteş ü āb

³⁸³ şafaḳ âteş: şafaḳ-ı âteş Derzizāde Ulvî Divanı

³⁸⁴ Divanda bu beytin ikinci mısrası farklı bir mısra ile yer deḡiştirmiştir.

³⁸⁵ Nüşhada bu beyitte ilk mısra eksiktir.

³⁸⁶ Āb zehr: āb-ı zehr Derzizāde Ulvî Divanı

³⁸⁷ nār-ı ‘azāb: nār-ı ḡazāb Derzizāde Ulvî Divanı

³⁸⁸ âteş-i ḳahr: âteş-i faḳr Derzizāde Ulvî Divanı

³⁸⁹ ḡaṭām: ḡıṭām Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹⁰ ide: ider Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹¹ Bu beyit Derzizāde Ulvî Divanı’ndaki kasidede bulunmamaktadır.

³⁹² ‘*Ulviyā* naẓmuma nām olsa n’ola âteş ü āb: Naẓmumuḡ nāmı n’ola olsa şehā âteş ü āb Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹³ 169b’ den devam etmiştir.

Āteş tûb-ı ‘ādūya koyılup āb müşāb³⁹⁴
Ābveş āteşe kullarun iderler pertāb

Ġark-ı āb eyle³⁹⁵ kimin kimisini³⁹⁶ āteşe yak
Āteş ü āb ile kıl ‘asker-i a‘ dāya ‘ikāb³⁹⁷

Āb-ı şimşirünjî şun āteş-i qahrūn ‘arz it
Āteşün düşmene dūzaḥ ola ābuñ tiz-āb

169^b

Kaşîde-i Kadrî Efendî³⁹⁸

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Şaf-dil olup sebük-rūḥ ol mey-i rūşen gibi
Tîr-ṭab³⁹⁹ olup girân-cân olmagibi

Çıksun āvāzuñ sürūdāsā şafâ-baḥş olmada
Bulma şöhret vahşet-engîz olmada şiven gibi

Aḥvel olma ḡayrı⁴⁰⁰ ‘aybından şaḡın⁴⁰¹ murādveş⁴⁰²
Kendü ‘aybuñ görmede a‘ ver olup süzen gibi

Halka gibi kimsenün ḡapusına urma ḡulaḡ
Baḡma hem-sāyeñ serāyından yaña revzen gibi

Berf [ü] bārāna seferlerde nemedveş⁴⁰³ ol siper
Nāzûk olup saye-perver olma pîrāhen gibi

Āsyāveş bî-temîz olup ögütme bulduḡun
Ḥurde-bin olup daḡıḡa gözle pervîzen gibi

Zer gibi sūz u güdāz içre şafādan raḡşa gir
Pür-keder olma bulutdan nem ḡapup āhen gibi

Tîr-i bārāna güşāde-rū siper ol gül gibi⁴⁰⁴
Olma lerzān şaḡlu sollu tîḡ ile sūsen gibi

³⁹⁴ müşāb: mişāl Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹⁵ eyle: ile Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹⁶ kimisini: kāmisini Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹⁷ ‘ikāb: ‘uḡāb Derzizāde Ulvî Divanı

³⁹⁸ Şairin divanı tespit edilemediğinden şiir, Âşık Çelebi’nin Meşâ’irü’ş-şu’ârâ adlı eserinden kontrol edilmiştir (Kılıç, 20018).

³⁹⁹ Tîr-ṭab: tîre-ṭab ‘Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰⁰ ḡayrı: ḡayr ‘Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰¹ şaḡın: şınıḡ ‘Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰² murādveş: āyîneveş ‘Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰³ nemedveş: nemed-pūş ‘Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰⁴ gibi: mişāl ‘Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

Kār-zār olsa gerüñi gözleme sūfarvār
Tīrden geç ‘azm-i düşmen eyleseñ demren gibi

Tīr vehminden zırh gibi ser-ā-pā olma çeşm
Yüzüñi burtarma ta‘ n-ı nīzeden kalkan gibi

Çerha yā yaluñ olup çık tığ-ı āhen-dil gibi
Düşmene başı kaba in gürz-i rüyān-ten gibi

Sīm-tenlerle olma⁴⁰⁵ hem-pehlū kabā-yı zer gibi
Arka ol pülād-ı dil serverlere cevşen gibi

Gevher-i şimşirveş⁴⁰⁶ merdāne ğark-ı āhen ol
Zīver-i zerle müzeyyen itme kendüñ zen gibi

Hākīm olsañ ‘ilm gibi kes ‘ırkını⁴⁰⁷
Cānibeynūñ birine meyl itme vehm ü zan gibi

İstikāmet virmek isterseñ mizāc-ı ‘āleme
Gāh zaḥm ur gāh merhem fikrin it.....⁴⁰⁸

Hār-puštāsa dūrūşt ol gāh kākum gibi nerm
Düşmene luṭf itme olma dosta düşmen gibi

Rāst kıl kânūnı şakla perde’i sāzende ol
Egri bakma saña dem-sāz olana neyzen gibi

Tīr-i pertābī gibi himmet periyle menzil al
Bir kadem varup yine dönme girü⁴⁰⁹gibi

‘Ālemi bend it ‘āsīveş rişte-i ümmīd ile⁴¹⁰
Hisset-i ṭab‘ ile kaṭ‘ itme recāyı len gibi

Āhenin himmetle⁴¹¹ kim ğayra virürse inkisār
Kendü eliyle kendüyi āzürde ider hāven gibi

‘Ākıl iseñ telḥī-i şabr⁴¹² ile⁴¹³ olma turş-rū
Şehd-i şūr-engīze māil olma tıfl oğlan gibi

⁴⁰⁵ sīm-tenlerle olma: olma sīm-tenlerle Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰⁶ Gevher-i şemşirveş: cevher-i şemşirveş Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴⁰⁷ 170^a’dan devam etmiştir.

⁴⁰⁸ Mısranın bu kısmı nüshada boş bırakıldığından Âşık Çelebi’nin Meşâ’irü’ş-şu’ârâ eserinden tamamlanmış olup bu sepeple italik yazılmıştır.

⁴⁰⁹ yine dönme girü: gerü dönme yine Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴¹⁰ Nüshada bu mısra boş bırakılmıştır.

⁴¹¹ himmetle: muşt ile Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴¹² telḥī-i şabr: şabr-ı telḥī Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

⁴¹³ ile: eyle Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-şu’ârâ

Zulmet içre gün geçürme vâdi-i Lübnân'leyin
Mehbi't-i nûr-ı Hudâ ol vâdi-i Eymen gibi

Nağş-ı hüsn⁴¹⁴ ile hayâlāsâ küdüret bağlama
Maṭla' -ı envâr-ı ğaybî ol dil-i rüşen gibi

Kendünjî deryâlayın cem' eyle temkin ehli ol
Bâd-gerd olma hevâda ebr-i ter-dâmen gibi

Kılduñ ise pür derûnuñ genc-i istiğnâ ile
*Münzevî ol gizle kendünñ halkdan mahzen gibi*⁴¹⁵

Tolmasun dirsên heves⁴¹⁶ âbıyla⁴¹⁷ göñlünñ hânesi
Aç gözünñ bakma hevâdan canibe revzen gibi

Hâşılunñ dağıtmasun dirsên hevâda tefriķa
Ayağunñ çek dâmen-i cem' iye te hırmen gibi

Güşe-ğîr ol perde ardından cihânı seyr kııl
Dürbîn ol görme kendünñ dîde-i rüşen gibi

Meyl-i İskender gibi âyîne⁴¹⁸ it ğît-i nümâ
Tîre vü târik-dil olma çeh-i Bîjen gibi

Nûr-ı mahz olup ziyâ virmek dilerseñ ' âleme
Müncezib ol ehl-i sūza cân erid revgân gibi

Ġayrılar söziyle germ olma şakın hâmmâmveş
Âteş-i sūz-ı derûnuñdan dem ur sūzan⁴¹⁹ gibi

Almasunñ dirsên seni **Ḳadrî** aşğa rûzgâr
İtme ser-keşlik hevâdan per olup yelken gibi

170^a

Ḳaşıde-i Revânî

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Dehenünñden şanemâ oldı mükedder hâtem
Teng-dil bağı delük ' aşıkça beñzer hâtem

⁴¹⁴ Nağş-ı hüsn: nağş-ı hiss Âşık Çelebi Meşâ'irü's-su'ârâ

⁴¹⁵ Mecmuada bu mısra boş bırakıldığından Âşık Çelebi'nin Meşâ'irü's-su'ârâ eserinden tamamlanmış olup bu sebeple italik yazılmıştır.

⁴¹⁶ heves: hevâ Âşık Çelebi Meşâ'irü's-su'ârâ

⁴¹⁷ âbıyla: yiliyle Âşık Çelebi Meşâ'irü's-su'ârâ

⁴¹⁸ âyine: âyineñ Âşık Çelebi Meşâ'irü's-su'ârâ

⁴¹⁹ Sūzân: külhan Âşık Çelebi Meşâ'irü's-su'ârâ

Ƙan oturmuş gözüne ağlamadan la‘ lûñ için
Şanma yâkut ile bulmuş ulu⁴²⁰ zîver hâtem

Bir lebi gonçe beli ince güzeldür şankim
La‘ lden başına takmış gül-i ahmer hâtem

Dehenûñ bir söz ile ‘ âlemi kul itdi saña
Kıldı dünyâyı Süleymân’a musahhar hâtem

Oķı şan‘ atla yüzüğden geçürür tîr-endâz
Olalı âh okına çarh-ı müdevver hâtem

Ƙaşı gözi kara bir naķşı güzel dil-berdür
Pâdşâhum saña lâyıķ k’ola çâker hâtem

‘ Âşıķa benzer idi ķadd-i hamîdeyle eger
Taş bağırl’olmasa ey yâr-ı semen-ber hâtem

Eşk-i hasretle tolu dîde-i ‘ âşık gibidür
Dürlü gevherler ile bulalı zîver hâtem

Yüzi ağ alnı açık sîm-beden ra‘ nâdur
Ƙadr ü kıymet anuñ için bulur ekşer hâtem

Ellerinde yaraşur hubblaruñ cām-ı şarâb
Nitekim şevket ile takına begler hâtem

Halka-i zülfünü dil-ber eline alduķça
Şanurum kim takınur Āsaf-ı şaf-der hâtem

Maṭlâ‘ -ı mihr-i kerem ya‘ ni ‘ Alî Paşa kim
Ƙadr⁴²¹ barmağına olmuş meh-i nev-zer⁴²² hâtem

Bende-i halka-be-güş olduğu için dergehüñe
Şimdi gelmiş elüñi öpmege ister hâtem

Keff-i zer-bağşı⁴²³ durur vār ise gencîne-i cūd
Ƙıvrılıp anda yatur nitekim ejder hâtem

Dest-i sîmînüñ ile işi kızıl altundur⁴²⁴
Devletünde nice olmaya tüvânger hâtem

Devr-i cūduñda yine ğarķ oluben sîm ü zere
N’ola olursa ğınâ ehline mazhâr hâtem

⁴²⁰ ulu: ola Revânî Divanı

⁴²¹ Ƙadr: kadri Revânî Divanı

⁴²² meh-i nev-zer: meh-i enver Revânî Divanı

⁴²³ Keff-i zer-bağşı: keff-i dür-bağşı Revânî Divanı

⁴²⁴ 170^b den devam etmiştir.

Zāhirā gerçi çatuk kaşlu devrik yüzlü durur
Ġalibā gözi açuk bendeñe beñzer hâtem

Âşâf'a yok yire da' vâlar ider ' ahdünde
Kim olur yâr dehâniyla ber-â-ber hâtem

Ehl-i tezvîr gibi alnını tamğaladılar⁴²⁵
Şermden geh kızarur gâh olur aşfer⁴²⁶ hâtem

Bahr-ı hayretde kalup görine girdâb-ı belâ
Her ne dem dide-i haşma k'ola manzar hâtem

Himmetünde kuşanur beline altunlu kemer
Devletünde urunur başına efser hâtem

Yine kaşın kazıdup pāk tırâş olmaz idi
Şoyunup olmasa devründe kalender hâtem

Taş bağlar beline tā ki riyâzetler idüp
Devlet ü rif' atüne ide du' âlar hâtem

Niçün iki büke kaddümi devründe felek
Ağzın açup saña ol hâleti dir her hâtem

Hayretinden kalemün parmağın ışırdı devât
Kıldı çün devr-i felek cüdını defter hâtem

Mülk-i nazm içre Süleymanlıg idersem⁴²⁷ ne ' aceb
Çün **Revânî**'ye bu dem oldı müyesser hâtem

Kimseler ograyamaz dâyiresine sözümün
Kanda var mühr-i Süleymân'a ber-â-ber hâtem

Kimse barmağ başmaz hiç bu garrâ nazma
Kime olursa kaçan ola muzaffer hâtem

Kişi şarrâf gerek kim bile gevher hâlin
Kişi üstâd gerek kim düze cevher hâtem

Hatt-ı şî' rüm n'ola zeyn eylese devr-i felegi⁴²⁸
Çün sevâd ile bulur zîneti ekşer hâtem

Yine bir şayrefî dükkânına dönmüş şî' rüm
Kim ola zînet içün anda ser-â-ser hâtem

⁴²⁵ Alnını tamğaladılar: tamğaladılar alnını Revânî Divanı

⁴²⁶ aşfer: aşfar Revânî Divanı

⁴²⁷ idersem: iderse Revânî Divanı

⁴²⁸ 171^a dan devam etmiştir.

Gör ki üstād-ı ʿabî at niçe gevherler ile
Dağdı barmağuna bir hûb mücevher hâtem

Dā'imā dest-i şerîfünde olup mühr-i 'azîm⁴²⁹
Barmağunda dura tā haşr muḳarrer hâtem

171^a

Ḳaşıde-i Bâkî

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Zer ü gevherle kıllup zînet-i efser⁴³⁰ hâtem
Zib ü zînetde geçer hem-ser-i Ḳayşer hâtem

Nâm ile tutdı cihân mülkin olursa tân mı
Mâlik-i cām-ı Cem ü tâc-ı Sikender hâtem

Meş'al-i mâhdur ol gevher-i şeb-tâb meger
Geçinür çenber-i gerdün ile hem-ser hâtem

İdüp elmâsdan âyine vü zerden şâne
Gösterür halka yine şive-i dühter hâtem

Faşş-ı pîrûze ne hoş yaraşur anda seyr it
Oldı bir tûḫîye gūyâ kafes-i zer hâtem

Tā ki bennā-yı ḳader yapıdı sa'âdet ḳaşrın
Oldı ol tāk-ı felek-rif' ate manzar hâtem

Halkadur devr-i ḳadeḥ la'l-i şarāb-ı gülḡün
Rind-i meyḥāneye⁴³¹ hoşdur tolu sāḡar hâtem

Reşk-i la'l-i leb-i dildār ḳurutmuş ḳanın
N'ola ger böyle naḥîf olsa vü lâḡar hâtem

Cismine na'l kesüp farkına bir dāḡ urmuş
Var ise sevdi meger yār-ı sitemger hâtem

Vādî-i 'aşḳa düşüp tâze cevān sevdi meger
Bükdî ḳaddin nitekim pîr-i mu'ammer hâtem

Ḥasret-i la'l-i leb-i yār ile taḥşîl itmiş⁴³²
Ḳad-i çenber ten-i lâḡar ruḥ-ı aşfer hâtem

⁴²⁹ Mühr-i 'azîm: mülk-i 'azîm Revânî Divanı

⁴³⁰ zînet-i efser: zîver-i efser Bâkî Divanı (Küçük, 2015)

⁴³¹ rind-i meyḥāneye: rind-i mey-ḥāreye Bâkî Divanı

⁴³² 171^b'den devam etmiştir.

Nuşha yazdursa ‘aceb olmaya bādām üzre
Teb-i hicrāna ‘ilāc eylemek ister hātem

Ṭavḳ-ı zerrīn ṭaḳınup yine ḳazıtmış ḳaşın
İhtiyār eylemiş üslūb-ı ḳalender hātem

Bu gülistānda yeter ‘ārife bir gül çünkim
Ṭaḳınur⁴³³ farkına bir dāne gül-i ter hātem

Beyzā-i ṭā‘ir-i devletdür o dürr-i şehvār
Āşiyān şeklini bağlarsa n’ola ger hātem

Göz ḳulāğ oldu ser-ā-ser gözedür āfāḳı
Bulalı ḳurb-ı vezir-i şeh-i ḳışver hātem

Gözün üstünde ḳaşun var dimesi kimse dahı
İdeli ḥıdmet-i pāşā-yı dil-āver hātem

Kerem-i keff-i güher-pāş-ı ‘Ālī Paşa’nun⁴³⁴
Buldı zerrīn-kemer ü tāt-ı mücevher hātem

Eli ihsān u ‘atā mevcin urur deryādur
Ne ‘aceb ger ola ḡarḳ-ı zer ü zīver hātem

Baḥr-i elṭāf-ı keremdür keff-i gevher-baḡşı
N’ola girdāb-şıfat olsa müdevver hātem

Nice deryā diyemem keff-i güher-rizine kim
Anda ḡavvāş-şıfat buldı güherler hātem

Var ise necm-i hidāyetdür o faşş-ı rüşen
K’olur anuḡla niçe sālīke reh-ber hātem

Burc-ı devletdür eli eylese peydā ne ‘aceb
Hey’et-i māh-nev ü şūret-i aḡter hātem

Dür-i sırāb ile gör gülbün-i engüştinde
Jāle düşmüş gül-i nesrine ne beḡzer hātem

Serverā mūmlayup ism-i şerīfün götürür⁴³⁵
Kā’inātı ne ‘aceb ḳılsa musaḡḡar hātem

Ṭavḳ-ı fermāne çeker⁴³⁶ gerden-i teslimlerin
Niçe āzādeleri eyledi çāker hātem

⁴³³ ṭaḳınur: ṭakmur Bâkî Divanı

⁴³⁴ paşanun: Paşadan Bâkî Divanı

⁴³⁵ 172^a dan devam etmiştir.

⁴³⁶ çeker: çeküp Bâkî Divanı

Felek engüşterî-i kadrüne pîrûze nigîn
Kıpladı nâmuñ ile ‘âlemi yek-ser hâtem

Görinür naķş-ı nigîninde sevâd-ı mihrün
Devletün barmağına mäh-ı münevver hâtem

Yazdı hoş ayet-i Nûn ve’l-Kalem engüştüñde
Ne midâd istedi ne hâme ne mıştar hâtem

Şeref-i nâm-ı şerîfünden olursa hâlî
Bulımaz rağbet-i halhâl-ı kebüter hâtem

Nâmuñ etrâfa⁴³⁷ şalar nefhâ-i ‘ûd u ‘anber
Meclis-i devletüne olalı micmer hâtem

Zâr u ser-geşte-i tās-ı ğam idüp düşmenüne⁴³⁸
Pençe-i bahtın ider beste-i şeş-der hâtem

Dest-i kaħruñdan eger sille toķunsa görünür
Dîde-i düşmenüne halka-i ejder hâtem

Görür eltâfuñ ile maşlahat-ı seyf ü kalem⁴³⁹
Bitürür kaħruñ ile hıdmet-i hançer hâtem

Var ise irdi der-i luţfuña şey’ lillâhe
K’eylemiş kâsesini pür-zer ü gevher hâtem

Feth-i bâb-ı keremi her ki kapuñdan bilmez
İhtiyâcı olana⁴⁴⁰ halka-i her der hâtem

Şu⁴⁴¹ kadar irdi hedâyâ şeref-i medhünle
Ki benân-ı kalemüm oldı ser-â-ser hâtem

Tuhfe-i bezmün için bu ğazel-i rengîni
Levh-i zerrîne yazup eylesün ezber hâtem

Eyleyüp ‘ayş-ı hayâl-i leb-i dil-ber hâtem
Câm-ı zerrîn ile çeksün mey-i aħmer hâtem

Şekl-i hal ü dehenün hâtem-i pîrûze-nigîn⁴⁴²
Dostum görmedün⁴⁴³ ağzuñ gibi hoş-ter hâtem

⁴³⁷ etrâfa: âfâķa Bâkî Divanı

⁴³⁸ düşmenüne: düşmenünün Bâkî Divanı

⁴³⁹ Maşlahat-ı seyf ü kalem: maşlahat-ı tıĝı kalem Bâkî Divanı

⁴⁴⁰ olana: eline Bâkî Divanı

⁴⁴¹ Şu: şol Bâkî Divanı

⁴⁴² 172^b’ den devam etmiştir.

⁴⁴³ görmedün: görmedüm Bâkî Divanı

Gerçi nāzüklük ile ağzın arar engüştün
Dimez ammā dehenün sırrını şaqlar⁴⁴⁴ hâtem

Ten-i şad-pāre ki şekl-i kafes-i zer-gerdür
Dāğlar dilde olupdur aña yir yir hâtem

Hasret-i la' l-i lebün bağrını pür-hün itmiş
Dāğ yakmağa komuş cismine⁴⁴⁵ ahker hâtem

Anda zehr ola vü tiryāk-i leb-i dil-berde
Dehen-i yāre kaçan ola ber-ā-ber hâtem

Dehen-i teng-i dil-āvizüne beñzer bulunsa⁴⁴⁶
Hāl-i müşgin ile ger hattı-ı mu' anber hâtem

Düşse āyinesine pertev-i nūr-ı haddün
Vire hürşid-i cihān-tāb gibi fer hâtem

Sinemün dāğı ile cism-i dü-tā-yı zerdüm
Kıldı engüşt-i belāda beni zerger⁴⁴⁷ hâtem

Şararup miñnet ile beñzi kızarmış çeşmi
Var ise baht-ı siyehkāruma ağlar hâtem

La' l-i dildār gibi ola mı handān yākut
Dehen-i yār gibi kanı suhanver hâtem

Bî-‘ aded hâtem ile kapuğa⁴⁴⁸ irdi⁴⁴⁹ **Bâkî**
Ki niçe Rûm harâcını döger her hâtem

Koma ayağda bu maşnū' [u] muraşşa' nazmı
Elde hoş yaraşur ey Āşaf-ı şaf-der hâtem

Bulmaz dā 'iresin bu güher-i nā-yābuñ
İtmesün bir dağı bu devride⁴⁵⁰ zerger hâtem

Hâtem-i nazma bugün kimse bu hükmi viremez
Niçe müfsidler ider gerçi müzevver hâtem

Bedel olmaz buña zîrā ki senün nāmuñadur
Tutamaz mühr-i Süleymān yirin āher hâtem

⁴⁴⁴ şaqlar: gizler Bâkî Divanı

⁴⁴⁵ cismine: gögsine Bâkî Divanı

⁴⁴⁶ bulunsa: bulsa Bâkî Divanı

⁴⁴⁷ zerger: bir zer Bâkî Divanı

⁴⁴⁸ kapuğa: tapuna Bâkî Divanı

⁴⁴⁹ irdi: geldi Bâkî Divanı

⁴⁵⁰ devride: devrde Bâkî Divanı

Tā bu eyvān-ı muraşşa⁴⁵¹ kemer-i ālīde⁴⁵¹
Tağa engüşt-i hilāle meh-i enver hâtem

Mesned-i şadr-ı vezāretde ser-efrāz olasın
Kıla teslīm şehenşāh-ı muzaffer hâtem

Mūmdur halk-ı cihān⁴⁵² sağa du^c ām ol ki hemān
^c An-kārib eyleye Allāh müyesser hâtem

Nazīre-i Sualhā-yı Deli Birāder⁴⁵³

Hāl-i Rūm çün itdün istifsār...
Ey birāder-hoş ol diyār eyüdü

Üstümüzden yavuz yıl esmez hiç...
Şükür kim hāl-i rūzgār eyüdü

Şehr-i Kostañtiniye güm güm öter
Şeh Süleymān-ı şehriyār eyüdü

Pādşāhuñ hālī İbrāhim durur
Şāhib-i aşāf-ıktidār eyüdü

Şeh-i erbāb-ı re^c y-i rüşen Ayāz
Vüzerā-i hāş-ı nāmdār eyüdü

Kāsım-ı aşāf-ı Süleyman Şāh⁴⁵⁴
O kerem kânı kāmkar eyüdü

Kāzī-i ‘asker Efendi Muhyi’-d-dīn
^c Arşdan yüce kadri var eyüdü

Kāzī-i ‘asker Efendi kadrinün
Kadri ‘arş ile hem-civār eyüdü

Kethüdā-yı ‘asākir-i şeh-i Rūm’a
Kim ol İskender-‘itibār eyüdü

Dağı Maḥmūd Efendi defterdār
İstiḳāmetdür aḡa kār eyüdü

Tutdı nām u nişānı āfākı
Seydi Beg şāhibü’l-vaḡār eyüdü

⁴⁵¹ 173^a’dan devam etmiştir.

⁴⁵² halk-ı cihān: mülk-i cihān Bâkî Divanı

⁴⁵³ Şiir, Zâtî Divanı’nda bulunmamaktadır. Bu şiirde boş bırakılan yerler nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

⁴⁵⁴ 171^b’den devam etmiştir.

Pertev-i āfitāb feth-i zafer
Leşker-i zıll-i kirdgār eyüdü

Ol Kemāl oğlu vü Kemāl anası
Müfti-i şāhibü'l-‘ ayār eyüdü

Ḳāzī-i tahtü's-sa' dī-i es' ad
Şer' ile eyler iftiḥār eyüdü

Hem şemāniyyede müderris olan
Ser-be-ser cümle kim ki var eyüdü

Ca' fer-i Şādık'ıñ çü şubḥ u seḥer
Vaḳti ḥoş leyli ve'n-nehār eyüdü

Mīr Ca' fer birāder-i Ḥüseyn
Devleti olsa pāydār eyüdü

Yüzi şuyıdur anıñ efşānum
Dimiş efşāncı ber-ḳarār eyüdü

..... eli oğlına ḳarı dırsın
....dirseñ n'ola ne var eyüdü

Göricek uş ḳara yüzüñ kūsına
.....kızı Raḥmī-i Nigār eyüdü

...aklığ ile ziyāde şıklığı var
...şāḥ ḳulı'ı kemānçedār eyüdü

Ol ḥayāl itdüğüñ Ḥayālī nām
Nāzük-şuḥ şīvekār eyüdü

Gelse bir maşlaḥatdür
Yūsuf-ı maşlaḥat-güzār eyüdü

Didi ben anıñ ağızı eger sīm⁴⁵⁵
Muḥtesib ḳosḳa nābekā[r] eyüdü

Yapışur saña beñzer ol ...
Ol başīr-i latīfekār eyüdü

Ḳış gününde dīn yüzüñe etem
Ḳarası ḳara nev-bahār eyüdü

İtidür kelbi yüzüñe atılır
Anı sen şanma ḥā'r u zār eyüdü

⁴⁵⁵ 172^a'dan devam etmiştir.

Bunda gül tã ki sen de yuğlanasın
Yuğulandı hayra hıyâr eyüdü

Gözine hiç kimse göstermez
Kör Veli şūh-ğamzkâr eyüdü

Virdi ol tershāneye şüret
Murguñı kırcâ nābekâr eyüdü

Gice gündüz Gubārî'î⁴⁵⁶
Şāfî gözündedir gubâr eyüdü

Bezme gelsen yağar bir⁴⁵⁷
Ol sebük-bâr şun^c -ı yâr eyüdü

Senden artuğına koşam dimez ol⁴⁵⁸
‘Andelîbi dahı hezâr eyüdü

Ol beşüğe ber-â-ber akrānuñ
Turşıcı bahşı güfte-hā^r eyüdü

Ol Beşiktaş kenârı kim şorduñ
Hep helâ oldu ol kenâr eyüdü

Hoş geçer ol oturduğun yerde
Kâtı hoş hālî-i tekye-dâr eyüdü

Yanşama yanşağı siker şağır..
Zātî-i ehl-i iştihâr eyüdü

.....⁴⁵⁹
Kand u şehd ü şeker-nişâr eyüdü⁴⁶⁰

Sağırın ol şıgır didüğün
Kand u şehd ü şeker-nişâr eyüdü

Keşfinüñ çârdağı oldu harâb
Şanma âh ol haķîr ü zâr eyüdü

Ol Helākî kıya kıya bakıcı
Gözi cellâd-ı cân-şikâr eyüdü

⁴⁵⁶ Beyitin üstü çizilidir

⁴⁵⁷ Beyitin üstü çizilidir

⁴⁵⁸ Beyitin üstü çizilidir

⁴⁵⁹ Bu mısra boş bırakılmıştır

⁴⁶⁰ Bu mısranın üstü çizilmiştir.

Gice gündüz Ğubāri-i⁴⁶¹
Şāfī gözündedir ğubār eyüdü

Bezme gelsün yaķar bir ayak ile
Ol sebük-bār şun^ç -ı yār eyüdü

Senden artuĝına ķoşam dimez ol
‘Andelībi daĝı hezār eyüdü

Cümlesinün geķersin içinden
Bu senün ħalkı-bī-şümār eyüdü

Seni ħammām içinde ovar iken
Ħalvete koyan ihtiyār eyüdü

Geķürürler gelürsen anda hemān
Ķatı gökķekdür Üsküdar eyüdü

Bunı **Zātī** eger saĝa okusa
Dir idün gel bizi ķovar eyüdü

172^b

Tercī^ç -i Bend-i Şihābī⁴⁶²
Fā’ilâtün fā’ilâtün fā’ilâtün fā’ilün

Yine zerrīn kilik ile bu naķş-bend-i ğülsitān
Yazdı evrāk-ı dıraĥsitāna naķş-ı zernişān
Şan nigāristān olupdur şun^ç -ı bāĝ-ı cenān
Erguvānuĝ rû-yı sürĝine yazılırız ĝufrān
Ķihre-i ‘aşık gibi zerd oldu berg ü bostān
Bu bahāristāna irdi ĝālibā faşl-ı ħazān
‘Ārif iseĝ fırsatı fevt eyleme hey yār hey
Çekme devrānuĝ ĝamın ol hem-dem-i maĥbūbumı

Sebze pūş iken ser-ā-ser budur ħıtan-ı çemen
Ħil^ç at-i zerbeft-i rengāreng giydi cümle ten
....ħazān olmuş şecer baĥtı olup beytū’l-ħazān
...gelür virür ħaberler ĥasret-i Ya^ç ķūb’dan
.....Açıldı gül üzüldi yerin aldı diken
.....būlbūl uçup eyledi terk-i vaţan
‘Ārif iseĝ fırsatı fevt eyleme hey yār hey
Çekme devrānuĝ ĝamın ol hem-dem-i maĥbūbumı

⁴⁶¹ 172^b’den devam etmiştir.

⁴⁶² Şiir, Şihābī Divanı’nda bulunmamaktadır (Yıldız, 1999). Şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır. Nüshada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müsemmedir.

..... fennile lu‘bet-bāz dehr-i pür-fünūn
.....hengāmın çemen eṭfālīne geçdi oyūn
Bāğ-ı rāğūṇ eyledi nilüferīn zerd ü zebūn
Berg-i nāki tīg-ı kahr-ı şarşar itmiş ğark-ı hūn
Şıkılup engūr ḳan ağlar şarāb-ı lale-gūn
Cām-ı ‘ayşūṇ ser-nigūn itmek diler gerdūn-ı dūn
‘Ārif iseṇ fursatı fevt eyleme hey yār hey⁴⁶³
Çekme devrānuṇ ğamın ol hem-dem-i maḥbūbumı

Şan mezād itdi gülsitānuṇ metā‘un rūzgār
Gūşe gūşe gezdürür bād-ı ḥazān dellāl vār
Çağrışup bāzār-ı gülşen içre her bir murğ-ı zār
Bu fenā gülzārına dirler ki yoğdur ‘itibār
Tiz geçer ṭurmaz bahār-ı ‘ömre beṇzer lalezār
Sāde-rūy u gonçe-leb bir dil-beri idüp kenār
‘Ārif iseṇ fursatı fevt eyleme hey yār hey
Çekme devrānuṇ ğamın ol hem-dem-i maḥbūbumı

Ey Şihābī gerçi çok çekdüm cihānuṇ miḥnetin
Görmedüm bir dem velī ‘ālemde cānuṇ rāḥatın
Niçe kez nūş eyledüm ben ḥaste fūrḳat şerbetin
Bulmadum derdüme dildāruṇ devā-yı vuslatın
Ey göñül gel bu zamānuṇ bil ğanīmet-i şıḥḥatın
İde gör yārān ile faşl-ı ḥazānuṇ şoḥbetin
‘Ārif iseṇ fursatı fevt eyleme hey yār hey
Çekme devrānuṇ ğamın ol hem-dem-i maḥbūbumı

173^a

Tercī‘-i Bend-i ‘Ulvī⁴⁶⁴

Mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün

Te‘ālallah yed-i ḳudret ne demde urdı bünyāduṇ
Nedendür bilsem ayā āb u ḥāk ü āteş ü bāduṇ
Ne bāğūṇ bāğbānı beslemişdür ḳadd-i şimsāduṇ
Ne şaḥn-ı dil-güşāde çekdi ḳāmet-serv- i āzāduṇ
Efendi saḥa kim dirler ne yirdensin nedür aduṇ
Cefāyı kimden öğrendün a ḳālīm kimdür üstāduṇ

Ne gülzāruṇ nesīmidür hevā-yı ‘unşur-ı pākūṇ
Ne şem‘ üṇ şū‘lesidür nār-ı ruḥsār⁴⁶⁵-ı ‘araḳ-nākūṇ
Ne nehrūṇ suyıdur ābuṇ ne yer ṭoprağıdur ḥākūṇ

⁴⁶³ 173^a’dan devam etmiştir.

⁴⁶⁴ Şiir, Derzizāde Ulvī Divanı’nda “Müseddes Merḥūm Derzizāde ‘Ulvī Çelebi” başlığı altında bulunmaktadır. Nüshada tercī-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

⁴⁶⁵ nār-ı ruḥsār-ı ‘araḳ-nākūṇ; tāb-ı ruḥsār-ı ‘araḳ-nākūṇ Derzizāde Ulvī Divanı

Ne hilkatsin⁴⁶⁶ ki kırsan halkı yokdur kimseden pākūn⁴⁶⁷
Efendüm⁴⁶⁸ saña kim dirler ne yirdensin nedür aduñ
Bu cevri kimden öğrendüñ cefāda kimdür üstāduñ⁴⁶⁹

Ruñuñ ‘ arz it bize ey milk-i hüsñüñ şāhı luṭf eyle
Şafā-baḥş olsun āfāka cemālūñ māhı luṭf eyle
Cefā vü cevre her dem⁴⁷⁰ kā ‘il olduḡ gāhı luṭf eyle
Kerem kıl⁴⁷¹ şorduḡum ‘ ayb olmasun bi’ llāhı luṭf eyle
Efendüm⁴⁷² saña kim dirler ne yirdensin nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ a zālīm kimdür üstāduñ

Kimüñ ta‘ lîmine düşdüñ ‘ aceb ey gonçe-leb maẓhar⁴⁷³
Cefā fennini⁴⁷⁴ kılduñ nā-resīde tıfl iken ezber
Zihī iz‘ ān-ı pāk ü ‘ aql-ı evvel ṭab‘ -ı nāzūk-ter
Saña virmiş bu deñlü kâbiliyyet kâdir⁴⁷⁵ [ü] ekber
Efendüm⁴⁷⁶ saña kim dirler ne yirdensin nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendüñ a zālīm kimdür üstāduñ

Müjen ġaddāra sen bir merdüm-i ġaddāra beñzersün
Niçe başlar keser kanlar döker hun-ḡāra beñzersün
Göñüller⁴⁷⁷ kapmada māhir püt-i ‘ ayyāra⁴⁷⁸ beñzersün
Dil-i Ulvî’ ye raḥm itmez vefāsız yāre beñzersün
Efendüm⁴⁷⁹ saña kim dirler ne yirdensin nedür aduñ
Cefāyı kimden öğrendün a zālīm kimdür üstādun

Me’ālî Fermāyed⁴⁸⁰

Fe’ ilâtün fe’ ilâtün fe’ ilâtün fe’ ilün

Çıkduñ elden n’ idelüm aḡsızın eyvāh pisi
Yandüñ ölüm odına aḡsızın⁴⁸¹ eyvāh⁴⁸² pisi
Ḥasretā şîr-i ecel buldı saña rāh pisi

⁴⁶⁶ hilkatsin: milletsün Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁶⁷ pākūn: bākūn Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁶⁸ Efendüm: Efendi Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁶⁹ Bu cevri kimden öğrendüñ cefāda kimdür üstāduñ: Cefāyı kimden öğrendün a zālīm kimdür üstādun Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷⁰ Her dem: gāhı Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷¹ Kerem kıl: Ḥabībüm Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷² Efendüm: Efendi Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷³ 173^b’den devam etmiştir.

⁴⁷⁴ fennini: fendini Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷⁵ Kâdir: şāni‘ Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷⁶ Efendüm: Efendi Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷⁷ Göñüller: Dil ü cān Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷⁸ püt-i ‘ ayyāra: teb-i ‘ ayyāra Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁷⁹ Efendüm: Efendi Derzizâde Ulvî Divanı

⁴⁸⁰ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır (Ambros, 1982).

⁴⁸¹ aḡsızın: derd ile Meālî Divanı

⁴⁸² Eyvāh: nā-gāh Meālî Divanı

N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Katı⁴⁸³ nāz ile⁴⁸⁴ bağışlu kanı ol şîr-i zamān
Kanı ol virmeyen aşlan ile kaplana amān
Kanı ol olduğu yirde⁴⁸⁵ kıomayan hiç şıçan
N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Katı lāğ-bāz idi ġāyetde eyü *kişi idi*
Gökde olan⁴⁸⁶ kuşu avlamak *anuñ işi idi*
Yedügi ekmek⁴⁸⁷ idi dible idi *pişi idi*
N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Serçe tutar gibi tutardı *tavukla kazı*
Kendü akrānı gibi şîr ile eyler⁴⁸⁸ *bāzî*
Niçe kâfir şıçan öldürmüş idi *ol gāzî*
N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Gāh tesbîh çevirür⁴⁸⁹ idi gehi banlar *idi*
Āhîret korkusını bilür idi anlar *idi*
Kim ki görürse⁴⁹⁰ zekāsını anuñ tañlar *idi*
N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Cengde başar idi kaşd idicek şîr-i neri⁴⁹¹
Pençesi ile dürer⁴⁹² atardı evrānı bir eri⁴⁹³
Hiç kaçurmaz idi yatardı⁴⁹⁴ tutardı keleri
N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Görse boğardı barakı kıovardı ol⁴⁹⁵ çaķalı
Yolar idi eline girse keçinün şaķalı
Her oyunda⁴⁹⁶ yir idi keklik ile yüz⁴⁹⁷ baķalı
N'idelüm āh pisi n'eyleyelüm vāh pisi

Derisi kākum [u] semmür [u] vaşakdan yeg idi
Rastı⁴⁹⁸ hüsni gibi hulķı daķı gökçek idi
Kedi şanmañ anı ol bir ala gözli beg idi

⁴⁸³ Katı: Kanı Meâlî Divanı

⁴⁸⁴ nāz ile: ol bebr Meâlî Divanı

⁴⁸⁵ yirde: evde Meâlî Divanı

⁴⁸⁶ olan: uçan Meâlî Divanı

⁴⁸⁷ ekmek: çörek Meâlî Divanı

⁴⁸⁸ eyler: iderdi Meâlî Divanı

⁴⁸⁹ çevirür: geçürür Meâlî Divanı

⁴⁹⁰ Kim ki görürse: Bu 'Ālî görse Meâlî Divanı

⁴⁹¹ 173^b'den devam etmiştir.

⁴⁹² dürer: tutar Meâlî Divanı

⁴⁹³ bir eri: biri Meâlî Divanı

⁴⁹⁴ yatardı: yetişüp Meâlî Divanı

⁴⁹⁵ ol: - Meâlî Divanı

⁴⁹⁶ oyun: öġün Meâlî Divanı

⁴⁹⁷ yüz: boz Meâlî Divanı

⁴⁹⁸ Rastı: rāst idi Meâlî Divanı

N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Her seher kalkar elini yüzini yur idi ol
Kâtı pāk idi ve her vech ile ma' mūr idi ol
Kimse bilmezdi anuñ qadrini bir nūr idi ol
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Degme gūyendede yoğ idi anuñ āvāzı
Zühre işitse şadāsın bırağurdı sâzın
Hiç sevmez idi ol fāsıq ile ğammāzı⁴⁹⁹
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Rūhı şād ola ki incitmez idi kimsene 'i
Ne teninde⁵⁰⁰ bitı ü⁵⁰¹ ne kulağında kene 'i
Pāça ile başı hoş idi severdi dene 'i
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Kâtı nuhsind idi dilkü gibi çok başlu⁵⁰² idi
Kurd ile haşm idi kaplan ile şavaşlu idi
Serv-kadd idi kara⁵⁰³ gözlü kara kaşlu idi
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Añarsa heybet ile gümler⁵⁰⁴ idi kevn ü mekân
Mavlasa sīt ü şadā⁵⁰⁵ ile tolar idi cihân
Defterin dürdi anuñ hayf ki⁵⁰⁶ bu devr-i zamân⁵⁰⁷
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Sever idüm ben anı cān ile maḥbūb gibi
Her gice koyar idüm koynum[a] bir ḥūb gibi
Pāk iderdi oda 'ı⁵⁰⁸ kuyruğı cārūb gibi
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi

Kurtarurdu yılan ağızına düşen kırbağayı⁵⁰⁹
Yuvalardı şıçan oynar gibi kaplumbağayı
Taşağı kılına şaymaz idi diz-dār ağayı
N'idelüm âh pisi n'eyleyelüm vâh pisi⁵¹⁰

Kāmil idi hem edeblü idi hem uşlu idi

⁴⁹⁹ Hiç sevmez idi ol fāsıq ile ğammāzı: Hiç sevmezdi ne sūfīyi ve ne gammazı Meālî Divanı

⁵⁰⁰ teninde: gönindeki Meālî Divanı

⁵⁰¹ ü: - Meālî Divanı

⁵⁰² başlu: yaşlu Meālî Divanı

⁵⁰³ kara: ala Meālî Divanı

⁵⁰⁴ gümler: inler Meālî Divanı

⁵⁰⁵ şadā: şadāsı Meālî Divanı

⁵⁰⁶ ki: - Meālî Divanı

⁵⁰⁷ devr-i zamân: devrân-i zemân Meālî Divanı

⁵⁰⁸ oda 'ı: ev için Meālî Divanı

⁵⁰⁹ 174^adan devam etmiştir.

⁵¹⁰ Bu mısranın üzeri çizilidir.

‘ Ākil idi eyü şoy idi kişi aşı[u] idi
Receb ayında⁵¹¹ vefât eyledi⁵¹² güz faşlı idi
N’idelüm âh pisi n’eyleyelüm vâh pisi

Şimden girü şıçan tuta bütün dünyâyı
Kemüre heybe^c i çuvâlî dele torbayı
İnlede yoğsulı ⁵¹³ yoğsul ide hem bāyı
N’idelüm âh pisi n’eyleyelüm vâh pisi

Ey **Me’ālî** anuñ öldüğine kim ağlamaya
Acıyup hasret ile cān u ciger⁵¹⁴ tağlamaya
Cüş idüp kanlu yaşı seyl gibi⁵¹⁵ çağlamaya
N’idelüm âh pisi n’eyleyelüm vâh pisi

173^b

Tercî‘ -i Bend-i Rahmî

Mef’ûlû mefâ’îlû mefâ’îlû fe’ûlûn

-I-

Ey dil niçe bu⁵¹⁶ dehrün derdin çekesin her dem⁵¹⁷
Bu bār-ı girān itdi qaddini sipihrūn ham

Yād eyleyeyin gūş it bir hadîse-i mu‘ zām
Bu kışşa beyânında oldı niçe dil ebkem

Vaşl ile biri⁵¹⁸ şadān hecr ile biri⁵¹⁹ pür-ğam
Kimisi gedā olmuş kimisi şeh-i ekrem

Ğafletle nazar kılma aç gözünj gel bir dem
Bu mes’ele bahsinde ‘ ākiller olur mülzem

Bu⁵²⁰ gevher-i yektādan hālq oldı kamu ādem⁵²¹
Cehl ile kimi cāhil ‘ ilm ile kimi a‘ lem

Bu bezm-i tarāb-sāza geh gāh oluben maḥrem
Tācını idüp keş-rev ‘ ayş eyler idi ḥurrem

⁵¹¹ ayında: ayı idi Meālî Divanı

⁵¹² eyledi: itdügi Meālî Divanı

⁵¹³ -: ve Meālî Divanı

⁵¹⁴ cān u ciger: cānını kim Meālî Divanı

⁵¹⁵ gibi: oluban Meālî Divanı

⁵¹⁶ bu: bir Bursalı Rahmî Divanı (Erdoğan, 2017)

⁵¹⁷ her dem: muḥkem Bursalı Rahmî Divanı

⁵¹⁸ biri: kimi Bursalı Rahmî Divanı

⁵¹⁹ biri: kimi Bursalı Rahmî Divanı

⁵²⁰ Bu: bir Bursalı Rahmî Divanı

⁵²¹ ādem: ālem Bursalı Rahmî Divanı

Cem cāmını nûş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bâķī ‘ âlem girü⁵²² bu ‘ âlem

-II-

İcād idücek vâcib bu ‘ âlem-i imkânı⁵²³
Bir gevher-i pāk itdi mâhiyyet-i insânı

Derc eyledi albinde gencîne-i pinhânı
Nefs ejderidür anu her lahza nigejbânı

Dil kiverinü olmu her biri birer ânı
İllâ n’idelüm ‘ âlem olmasa eger fânı

‘ Ayyâr-ı felek apdı tâc-ı zer-i ākānı⁵²⁴
Nû itmedi İskender ser-çeme-i ayvânı

o demde⁵²⁵ yile vardı⁵²⁶ evreng-i Süleymân’ı
Ge itmege ‘ azm itdüm tâ ki bu gûlsitânı⁵²⁷

Bu beyti our gördüm bûlbûl idüp elânı⁵²⁸
Gû eyleyicek her gül āk itdi giribânı

Cem cāmını nûş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bâķī ‘ âlem girü⁵²⁹ bu ‘ âlem

-III-

Cellād-ı felek her dem ger ekse dilâ imır
av⁵³⁰-ı gerden teslîmü yo ayra daı tedbir

Ne yazdı ise bir bir baa getürür tadîr
Ger nîk ü eger beddür olmaya azâ tayîr

Bir yaada âr-ı am oldu baa dâmen-îr
Âlâm-ı ser-encâmum⁵³¹ gû eyleyicek⁵³² bir pîr

⁵²² girü: yine Bursalı Rahmî Divanı.

⁵²³ 174^a dan devam etmiştir.

⁵²⁴ tâc-ı zer-i ākānı: tâc-ı ser-i ākānı Bursalı Rahmî Divanı

⁵²⁵ o demde:o ucı Bursalı Rahmî Divanı

⁵²⁶ vardı: virdi Bursalı Rahmî Divanı

⁵²⁷ tâ ki bu gûlsitânı: arâf-ı gûlistanı Bursalı Rahmî Divanı

⁵²⁸ elânı: egânı Bursalı Rahmî Divanı

⁵²⁹ girü: yine Bursalı Rahmî Divanı

⁵³⁰ av: ût Bursalı Rahmî Divanı

⁵³¹ Âlâm-ı ser-encâmum: âlâm-ı serencamı Bursalı Rahmî Divanı

⁵³² gû eyleyicek: seyrân idicek Bursalı Rahmî Divanı

Bir cām şunup itdi⁵³³ sözü⁵³⁴ diline⁵³⁵ te'şir
Şan āb-ı hayāt ile kılmışlar anı taḥmīr

Vasfında ḥired 'āciz diller idemez ta'bir
Oldı dil-i virānum anuḡla o dem ta'mīr

Ol cām-ı şafā-baḡşuḡ eṭrāfına bī-taḡsīr
Bu beyt-i dil-āvizi kılmışlar idi taḥrīr

Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī 'ālem girü⁵³⁶ bu 'ālem

-IV-

Seyrān ideyin dirseḡ pūr-ḡūn ser-i Dārāy⁵³⁷
Var deşt-i fenā içre gör lāle-i ḡamrāy

Dünyāya kıyās itseḡ ger füşḡat-i 'uḡbāy
Seyr eyle müşelleşde eşkāl-i zevāyāy

⁵³⁸Sāḡī-i mehveşden nūş it yūri şaḡbāy⁵³⁹
Düş kūy-ı ḡarābāta ol 'āşık-ı şeydāy⁵⁴⁰

Rūḡānī nazār ile görseḡ ruḡ-ı zībāy
Şüretde yūri ḡalma fehmi eyle bu ma'nāy

Bu pendı işitdükde oldum⁵⁴¹ dil-i sevdāy⁵⁴²
'Azm itdi ḡarābāta geşt eyledi hercāy⁵⁴³

Bir encümene irdüm gördüm niçe dānāy
Her biri ṡutar elde cām-ı ṡürāb⁵⁴⁴-efzāy

Bu beyti okur gördüm baḡrını delüp nāy
Şevk ile semā' eyler ol dem niçe mollāy

Cem cāmını nūş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākī 'ālem girü⁵⁴⁵ bu 'ālem

⁵³³ itdi: kıldı Bursalı Rahmî Divanı

⁵³⁴ sözü: sūzı Bursalı Rahmî Divanı

⁵³⁵ diline: dilüme Bursalı Rahmî Divanı

⁵³⁶ girü: yine Bursalı Rahmî Divanı

⁵³⁷ 174^b'den devam etmiştir.

⁵³⁸ -: bir Bursalı Rahmî Divanı

⁵³⁹ Yūri şaḡbāy: mey-i ḡamrāy Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴⁰ 'āşık-ı şeydāy: 'āşık-ı rüsvāy Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴¹ oldum: ol dem Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴² dil-i sevdāy: dil-i şeydāy Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴³ 'Azm itdi ḡarābāta geşt eyledi hercāy: Meyḡāneye 'azm itdi geşt eyledi her cāy Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴⁴ ṡürāb:ṡarāb Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴⁵ girü: yine Bursalı Rahmî Divanı

-V-

Rahmî n'ola ʔaliʕ den eylerse ʃikāyetler
Çekdi bu feleklerden çok dürlü felāketler

Nā-ehle müyesserdür her dürlü saʕ ādetler
Dāna-dil ü kāmiller çekmekde melāmetler⁵⁴⁶

ʕ Āqil ola dīvāne fikr olsa bu hāletler
Nādāna neden bilsem āyā bu riʕ āyetler

Bir gün beni hāk eyler āhîr bu ʔasāvetler
Her ehrimenüñ varur ayāğına devletler

Cān ile perî-rûlar eyler niçe hıdmetler
Var ise ʔıyāmetden oldı bu ʕ alāmetler

Zevk ile sürür ile itdi niçe ʕ işretler
Dünyā gibi ʕ uq̣bāda görsün⁵⁴⁷ yine rāhatlar

Cem cāmını nüş itdi sürdi niçe dem Rüstem
Bu bezm girü bākî ʕ ālem girü⁵⁴⁸ bu ʕ ālem

174^a

Mersiye-i Pisi Şihābî Güft⁵⁴⁹

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Gitdi elden n'idelüm ol gözleri mestān pisi
Nāgehān oldı aramızda yine pinhān pisi
Āh kim eglence olmuşdı bize her ān pisi
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Şüretā ol pisi görünürdi lîk ʔaplan idi
Üns idi insān birle gerçi kim hayvān idi
Şayd iderdi mār ile cūşı ʔatı düşmān idi
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Serçe ile gönlünü her demde eylerdi şikār
Cānver varı elinden cümle.....
Pars gönüllü idi arşlan niçe.....
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

⁵⁴⁶ melāmetler: melāletler Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴⁷ görsün: sürsün Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴⁸ girü: yine Bursalı Rahmî Divanı

⁵⁴⁹ Şiir, Şihābî Divanı'nda bulunmamaktadır. Şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Kaplan ālası idi hem semmūra beñzer....
Pārelerdi düşmenini bebre beñzerdi
Yırtıcı idi ziyāde şanki
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Şubḥ olunca giceler okurdı tesbiḥ....
Giyer idi arķasına dā'ima post....
Böyle düşmüş yazusu alında anuñ
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Dürlü dürlü lu'bla oynar idi avın alsa ol⁵⁵⁰
Top oynar gibi hem pertāv iderdi sağ u şol
Anda ḥatm olmuş idi 'ilm ü hūner aşl u uşul
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Hışma gele fişķırdı ejdehā gibi hemān
Cüst olup ḥaşmın şikār eylerdi virmez idi amān
Yire mi geçdi göge çekildi mi olup revān
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Bilmezem n'oldı aradan gāyib oldı ol kedi
Ger şehīd oldısa bellü olmadı hiç meşhedı
Adumımı çaldı yoḥsa dīv perī
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

Divrigi cinsi idi ol pisi tutardı yılan
Bu **Şihābī** söylemez vaşfında anuñ hiç yalān
Āfet ü derd ü belāya uğrasın anı alan
Hasretā derdā dirigā idelüm efgān pisi

174^b

Tercī' -i Bend-i Gedāyī⁵⁵¹

Mefā'ilün fe'ilâtün mefā'ilün fe'ilün

Ne ṭālī' ümde sa' ādet ne başda devlet var
Ne canda bir nefes āram u tende şıḥḥāt var
Ne dilde şabr u qarār ü ne elde vüs' at var
Ne bende şabr u taḥammül ne sende şefķat var
Ne ḥālüm aṇmağa ḳudret ne bende tāķāt var
Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var

Yabāni geşt iderin yel gibi qarārum yok
.....hergiz iḥtiyārum yok
.....benüm dehr içinde kārūm yok
.....ḡamından iḳtidārum yok

⁵⁵⁰ 174^b'den devam etmiştir.

⁵⁵¹ Şairin divanı tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Ne hālüm aṇmağa kudret ne bende tākāt var
Efendi hāl-i mükeddir ziyāde ḥayret var

....varup eglenmege icāzet var
.....çeşm ile bir işāret var
.....eyledigün işlere nedāmet var
.....sevmeden ferāğat var
Ne hālüm aṇmağa kudret ne bende tākāt var
Efendi hāl-i mükeddir ziyāde ḥayret var

Egerçi ḥavf iderüm rāzumı ‘ıyān idemem⁵⁵²
Gözüm yaşı var iken ‘aşkumı nihān idemem
Varup maḥallüğe ḥavf iderüm fiğan idemem
Ne çāredür dem-i ‘ömrüm saṇa beyān idemem
Ne hālüm aṇmağa kudret ne bende tākāt var
Efendi hāl-i mükeddir ziyāde ḥayret var

Gedāyī vuşlat-ı dildāra çāre yok n’ideyin
Olursa çāre velikin sitāre yok n’ideyin
Mecāl-i dilde çü şabr u qarāra yok n’ideyin
Dimege derdümi tākāt yok n’ideyün
Ne hālüm aṇmağa kudret ne bende tākāt var
Efendi hāl-i mükeddir ziyāde ḥayret var

175^a

Tahmis-i Selāmi⁵⁵³
Mef’ûlû fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

Bağrum delindi ney gibi feryād u zār ile
Beṇzüm çalındı derd ü ğam-ı bî-şümār ile
Bāğ-ı cihānda hem-nefes oldum hezār ile
Hālüm ‘aceb benüm n’ola sen gül’ izār ile
Ey ḥaste-dil kılan beni ḳavl ü qarār ile
Lāyık mıdur ki öldüresin intizār ile

Cān kişverine mihr-i rūḥuñ şehriyār iken
Hüsnüñ ziyāsı kevn ü mekânı tutar iken
Halk-ı cihān murādı ḳapuñdan umar iken
Ḳanda varam senüñ gibi şeh bunda var iken
Ey ḥaste-dil kılan beni ḳavl ü qarār ile
Lāyık mıdur ki öldüresin intizār ile

Geldün cihāna lutf ile sulṭān-ı pāk-i zāt
Olduñ delil-i sū-yı reh-i faḥr-i kā’ināt

⁵⁵² 175^a’dan devam etmektedir.

⁵⁵³ Şiir, Selāmi mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Gülpınar, 2004; Kayya, 2001). Nüsha içerisinde tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

Minnet Hudā'ya şānuḡa āsān müşkilāt
‘İsā gibi lebün virürken mürdeye hayāt
Ey haste-dil kılan beni qavl ü qarār ile
Lāyık mıdur ki öldüresin intizār ile

Kapunda kul olan geçinür mīr-i muhterem
Āsūde zīr-i sāye-i ‘adlūnde her ümem
Anca fakīr hūn-ı ‘amīmūnle muḡtenem
Kūnc-i belāda ben çekerin miḡnet ü elem
Ey haste-dil kılan beni qavl ü qarār ile
Lāyık mıdur ki öldüresin intizār ile

Tapundan ayru haḡ bu ki ey şāh-ı hoş-ḡişāl⁵⁵⁴
Oldı **Selāmī** bī-kes ü bī-şabr u bī-mecāl
Yok dest-giri kaldı ayaklarda pāy-māl
Eyler hūzūr-ı ḡazrete taḡrīr-i ‘arz-ı ḡāl
Ey haste-dil kılan beni qavl ü qarār ile
Lāyık mıdur ki öldüresin intizār ile

Celāl Begün⁵⁵⁵

Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Yine ey dil cevāba ol ḡazır
Ehl-i Ḥaḡḡ’a Hudā durur nāzır

Seḡere siḡridür su’āl-i ḡasūd
Yed-i beyzā ḡatunda ḡöd mevcūd

Siḡr-i Fir‘avn itmesün seni zār
Eyle şu‘bān-ı şı‘rūḡi izḡār

Olmasa idi nihāl-i berḡurdār
Taş atar mıydı saḡa her cerrār

Ḥālet-i dehr özge ḡāletdür
ḡāḡ şādī vü ḡāḡ melāletdür

Geh biri ḡāḡ biri ḡālībdür
İkisi birbirine mūcībdür

Ehl-i ḡıḡmet bu ḡāline....
Şād u ḡam birbirini

Ya‘ni Nemrūd’ı eylesem teslīm
Aḡlatılmaz maḡām-ı İbrāḡīm

⁵⁵⁴ 175^b’den devam etmiştir.

⁵⁵⁵ Şiir, Manastırlı Celāl Bey Divanı’nda bulunmamaktadır. Şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Lücce-i Fir‘avn’a düşmese Mūsā
Olmaz idi ‘aşāsı ejderhā

Ger Ebū Cehl olmasa mürted
Zāhir olmazdı mu‘ciz-i Aḥmed

Evliyā ḥod belāya ḥāzırdur
Luṭf-ı Ḥaḳḳ mübtelāya nāzırdur

Ḥazret-i Bāyezīd-i Bestāmī⁵⁵⁶
Añılur iken ḥulūş ile nāmı

Ḳıldılar yedi def‘a ṭard-ı bilād
Dād aḥmaḳların elinden dād

Yine monla Celāl-i Rūmī hem
Ṭa‘n-ı etrākden olup pür-gām

Sālikün biri eylemiş nā-ḳār
Bu ‘azīz cihāndan istifsār

Evliyānuḡ merātibin ḳadrin
Derecātın zehā’irin şadrın

Dimiş ol nüktedān-ı serverdür
Münkiri ḳanḳısının ekşerdür

Secde-i mü’min durur fenā dünyā
Ehl-i Ḥaḳḳ’a zebānīdür a‘dā

Şol zamān bulur ehl-i dil tevḫīḳ
Ḳıla iḳfār bir niçe zındıḳ

Müşkīl olur bir iki bed-sīret
Daḡl ider ehl-i Ḥaḳḳ’a bī-‘illet

Cehldür cehl ḡaḳı münkir iden
Kibrdür ehl-i ‘ālimi müdbir iden

Cahil aḡvāle olımaz vāḳıf
‘Arifün ḡālını bilür ‘ārif

Cem‘ olup ba‘z münkir-i bī-ḡad
Kimisi müsned ü kimi müsned

Bize daḡl ü te‘āruż itmişler
Cümle semt-i ḡalāle gitmişler

⁵⁵⁶ 175^b’den devam etmiştir.

.....ta‘ n u ğıybetde
.....iblis gibi ğıybetde

....gibi kendüler nihān olmuş
....fınetleri ‘ıyan olmuş

.....bir iki nā-hem-vār
.....kendü şıfatların ızhār

Bühtānlar eyleyüp isnād
....idüp gāh rafz u gāh ilhād

Biz de bu cümleye hitāb idelüm
Recm-i bālīg ile ‘itāb idelüm

Alan alsun söz örtenün şāhum⁵⁵⁷
Ahz ider hişşesini bed-hā‘hum

Kaşığu alalum ele yārān
Kocanır yağrı olan hayvān

Bāb-ı Sultān ki ka‘ r-ı deryādur
Südde-i Ka‘ be-i ma‘ lādur

Bahr perr-i mekes ile zehr olmaz
Bir haṭā ile kişi qahr olmaz

Ka‘ be ise zünūba dāfi‘ dūr
Naşş kaṭi‘ -i beyān-ı vāḳi‘ dūr

Ger gedā ger faḳīr ger bī-dīn
Dāḥil olduğı günde olur emīn

Kimyādur ekābirün nazarı
Zer iderler nigāh ile mederi

Bir kemāl-i ehl kaṭ‘ ide pāye
Ola z-ill-ı Hūdā’ya hem-sāye

Niçe yıllar muşāḥabetde ola
Rūz u şeb zıll-ı ‘āfiyetde ola

Qurb-ı Sultān taḳarrüb-i Hāḳḳ’dur
Eger iren velī-i muṭlaḳdur

Aḡa daḥl itmek isteyen hıreddür
Ne şekk ol hār-ı ḡardan ebterdür

⁵⁵⁷ 176^a’dan devam etmiştir.

Şāhlar mazhar-ı velāyetdür
Qavl ü fi' li kamu kerāmetdür

İltifāt eylemezler insāna
Anı vaż' itmeyince mizāna

Bu ta' arruż qarīn-i şultāna
İlter ol nā-şinās küfrāna

Nazar-ı Şāh ile bulur mı
Olmayın hilkatde isti' da..

Şāhlar hem rikābına taş
Kime toķınur anlamaz ol....

Kendü ra'yında aņlar hāşa...
Qanķı küstāh ider mi.....

Eyleyen kendü nefsinı tekmil
Padşāhı kılur mı hiç techil

Ola bir karn işiginde ' abid
Anı fehm itmekdür emr-i ba' id

Bir kara cāhil ebter ü murdār⁵⁵⁸
Fehm ide görmedin anuñ nesi var

Şükr ü inşāf bir ğanīmetdür
Küfr ü ilhād küfr ü ni' metdür

Kīne hāşā ki dīne nafī' ola
Bā-ħuşuş emr-i ğayr vāķi' ola

Şer' ile fişķ olmaya müşbet
Sū-i zann eylemek virür zillet

Şebih yokdur buña ki āşām olur
Ĥarr-ı deccāl gibi nādim olur

Aşl-ı nīk [ü] aşl-ı bed ĥatā itmez
Kāfire mü'min iftirā itmez

Mü'mine ĥod ĥatā dimek kāfir
Ĥaml-ı mü' min şalāħa dūr zāhir

Sū-i zannndan ibā ider mü' min
Tutmaz okudıĝın o müstaħsin

⁵⁵⁸ 176^b'den devam etmiştir.

Budur ahlāk-ı bed haķikat-i hāl
‘Ulemā kavmi oldu māl-i māl

Mühlikāt anlama şifāt-ı kerīm
Şir ü şeker görine māl-i yetīm

Hile-i şer‘ a vāķıf ola taķvā
Zaleme kavline uyar fetvā

Vā‘ ız u şeyh kapu kapu gezer
Bize meskenler içre ola meze

Lāzım iken müşālahat-ı ilkā
Halka şirret ile eyleye iğvā‘

.....mürāyī ü tarrār
....taḥķika eyleme inkār

..... ne ḥod var iḥlāşuḡ
....iḳbālinedür iştihāşuḡ

....ḥud‘ adur işüḡ muṭlaḳ
.... ḥāşā ki ola maḥabbet-i Ḥaḳḳ

...ehl-i Ḥaḳḳ’a ḥurīfidür dirsın
.....‘ ilm-i ledende ḳāşırsın

Vāķıf olduḡ mı sen ḥurūfī nedür
Muşḥafuḡ cevheri ḥurūfī nedür

Nürdur ismi vü şifātı anuḡ⁵⁵⁹
Müfredāt u mürekkebātı anuḡ

Şübhe yoḳ olduğundan şeytānı
Ḳadḥ idenler ḥurūf-ı ḳur’ānı

Böyle mi oldu raḡbet-i Ḳur’ān
Be ḳara yüzlü la‘net-i şeytān

Ki aḡa mensüb olan ola zındıḳ
Nūr-ı Ḳur’ān’a bu mudur taşdıḳ

Ḥamdü lillāh ‘aḳīdemizdür ḥüb
Ḥarf-i Ḳur’ān’a olmuşuz mensüb

Sen ki mesūbsun bu dünyāya
Olmadıḡ rāzı sırr-ı esmāya

⁵⁵⁹ 177^a’dan devam etmiştir.

Rûz-ı maḥşerde cem‘ ola insân
Nâmelü nâmesi ola fermân

Gele yevmü’l-ḥisâb faşl u beyân
.....ola ‘ıyân

Kendü özin mü’min anlayan kâşır
Göre dünyâ perest bir kâfir

Sen nice anlamışsın ey bed-ḥû
Sırr-ı tâ‘at nedür ya sırr-ı vużû

‘İlm-i bünyâd budur fûrû‘-ı a‘mâl
Bî-‘ilm her ‘amel zılâl-i ḥayâl

Saḡa bu sırrı açmamış üstâd
‘Amel ü ḳavlün oldı bî-bünyâd

‘İlm-i zâhir ‘amelden aḳdesdür
‘İlim ile her ‘amel müsellemdür

‘Amele ‘ilm vâcib olan.....
İkisi birbirini

Gör beḡzer muḳallid ‘imânı.....
Diḡle birbir yine diyem anı

Yüzi yumak vużû ile aḡmak
Ġusül ile hiç olur mı ḳara taş...

Bunca tâ‘at ḳılursan ey ġammaz
Nedür aḡladuḡ mı sırr-ı namâz

Kişi maḡbûbun anda bulmaḡdur
Ya‘ni mi‘râc-ı mü’min olmaḡdur

Münḳatı‘ ola ḳavm-i nâşiden⁵⁶⁰
Ala ḡişşe râyet-i Rabbi’dan

Ṭûr-ı sinâ Ḥaḳḳ’uḡ ‘inâyetidür
Râfizî vü Yezîd la‘netidür

Çâr-yâruḡ muḡibbiyüz biz ezel
Bize isnâd-ı rafz ider ol gel

Surḡ-ı sır dir filana ol ‘âmî
Kendünün surḡ-ı ser iken nâmı

⁵⁶⁰ 177^b’den devam etmiştir.

Kāh mülhīd durur demiş kâh ışıķ
Çeşm-i huffāşa ibtilādur ışıķ

İşıķ olmamışuz Hudā ‘ālim
Bize bühtānlar itmiş ol zālīm

Oldı senden bu iftirā şādır
Biz ışıķ olalum sen ol kāfır

İşıķ olmak yeg olmadınsa eşek
Hardan ebter dūrūr mūrāyī ne şekk

Kimden işitdi ola yüz birisün
Āhiretde vire anuñ şorusun

Cünbüş-i merd-i halka rüşendür
Söyleyen zīr-i perdeden zendür

Erlikle sen celāli kıl izhār
Kaḥpe zenler zuhūr ider nā-çār

Faḥr-i ‘ālem dimiş aliyyü’l-ıtlāk
Şūret-i keşret ü fāk-ı şikāk

Ar odur kim ola ġarazdan pāk
İder ḥaḳḳı şirreti etrāk

..... olur başa baş
.....eyler ittifākı şavaş

.....müstemend dervişem
...veş ḥār-ı ġamla dil-rişem

....budur ki ‘ābid olam
....mü’min ü muvaḥḥid olam

....kişiye şu’āl vāriddür
.....şer‘ ü cidāl fāsiddür

Şübhesi olan eylesün taḳrīr
Kibr idense eylesün taḥrīr

Rū-be-rū olmasa eger ḥuşemā⁵⁶¹
Faşl olunmaz ḥuşūmeti şer‘ ā

Merd-i ba‘de’l- şu’āl ‘ālim olur
Su’i zannı ile herkes āşım olur

⁵⁶¹ 178^a’dan devam etmiştir.

Ğıybetü'n-nās emr-i muvaḥḥiṣdür
İftirā ḥod ḥaṭā'-i fāḥiṣdür

Bu durur mûcib-i ğazāb-ı elīm
Niyyet-i ḳatl-i nefis ifk-i 'azīm

Vechi bu bir mürāyî-i gümrāh
Güşî gördüm bürîde berd ü bāh

Bu maḳûle su'āl ider şāha
Ṭa'n ider āfītāb ile māha

Ṭîğ ile ḳazıyup başı kelini
Kesmelidür elini vü dilini

Pādşāha ger ola ḥitābı aḡun
Seyfî ḳātî' gerek cevabı aḡun

Milk durmaz 'adālet olmayacak
Söz tutulmaz siyāset olmayacak

Diḡle pendüm celāl āġāh ol
Yola gir ehl-i 'aşḳa hem-rāh ol

Menzile 'azm it eyleme ārām
Żarar ırgürmesün segāhı dü-dām

İsm-i 'azīm olursa fevz ü necāt
Ne gezend ırgürür saḡa ḡaşerāt

Niçe cürmüḡ nice günāhuḡ var
Şubḡ ile şām sūz-ı āhuḡ var

Bār-ı bengāhuḡuḡ nihāyeti..
Cürmüḡüḡ fıkır olunsa ġāyeti

Şehre gelmiş yatur niçe ḡarvār
Hele tahmille bir niçe ḡarvār

Yoġ iken bu yüke taḡammülümüz
Bize virdi ġınā tevekküllümüz

ḡayra muḡtācken hele bu kez
ḡamdü lillāh ki ḡardan er aşmaz

Gel gör şıdḳ ile du'ā idelüm
'Āḳile medḡ ile şenā idelüm

Vire inşâf onlara Bârî⁵⁶²
Maḥv ola şirreti ile inkârı

Şeytānet za'îl ola cāhilden
Ehl-i dil kırtula erāzilden

Sözleri ḥaḳḳ ise müşāb olalar
İki 'ālemde kām-yāb olalar

İftirā ile olalar maḡbūn
Ḳalalar rûz-ı ḥaşr ebed mel'ûn

Bu murāda icābet ola ḳarîn
Ehl-i inşâf olan disün āmîn

175^b

Gazel-i 'Ahdî Tahmîs-i Rıḥletî⁵⁶³
Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Ne ḥāşıl kişîye iş bu cihānuḡ ḡānmānından
Yeg ol ḳānî' -i gedā dehrüḡ şeh-i şāhib-ḳırānından
Yüz urup iste her ney ise murāduḡ āstānından
Ḥaḳḳ'ıuḡ in'āmına el aç geçüp ey dil ḳalanından
İgen ḡavf u ricā itme fülān ibni fülānından

Felek gibi yûri her bir denînuḡ üstüne dönme
Diler iseḡ 'ayş-ı bâḳî gel fenā ehline öykünme
Hümā-yı evc-i rif'at oluben degme yire ḳonma
Megesāsā uyup nefse düşüp ḡünîye el şunma
Ḥasîsüḡ zehr-i ḳātildür şaḳın bir loḳma nānından

Alınma bu cihān bāzarınuḡ sūd u ziyānına
Ki derviş ü ḡānînuḡ ḳıl naḡar sūd u ziyānına
Gelür maḳsum olan lābūd ḳanā'at ḳıl olanına
Şeh-i dūn-himmetüḡ baş egme varup āstānına
Viren Ḥaḳḳ'dur kişîye ol ne virür kendü nānından

Murāduḡ bu dil-i āvāre meger bulmaḡ ise temkîn
Başuḡa 'aḳluḡı cem'eyle gezme serseri miskîn
Neden ḡaḳ üzre ḳılduḡ ṭāyr-ı 'arş-ı āşiyānı⁵⁶⁴
'Adem mülkine bal aç var ise 'aḳluḡ bir el öḡdin
Vücüduḡ ḳo ayak taşra zamānına mekānından⁵⁶⁵

⁵⁶² 178^b'den devam etmiştir.

⁵⁶³ Şairin divanı tespit edilememiştir.

⁵⁶⁴ 176^a'dan devam etmiştir.

⁵⁶⁵ mekānından: mekānetden Ahdî Divanı

Ne yār u mūnis u ne ğamgūsār u maḥrem u maḥrem
Ne ḥod ey Rıḥletivār medḥ u zemden baṇa ḥazḡ u ğam
Ne dimiş diṇle Mevlā-yı merd-i ‘ārif-i ‘ālem
Ferāġat ceybine çekdüm başum ‘Ahdî yumup dīdem
Cihānuṅ el yuyup geçdüm bī-küllī ad u şānından⁵⁶⁶

176^a

Kaşıde-i Bâkî Çelebi

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Urınup farkına bir tâc-ı mücevher-i sünbül
Oldı iklīm-i çemen tahtına server sünbül

Şehlevendāne şikest eyledi taraf-ı külehin
Gögsinüṅ tūgmelerin çözdı ser-ā-ser sünbül

Oldı gülşen yine bir dil-ber-i müşgîn mergül
Şol kadar virdi aṇa zīnet ü zīver sünbül

Çehre gül sīne semen çeşm-i mukahḥal nergis
Ḥaṭṭ çemen ğonçe dehen ca‘d-ı mu‘anber sünbül

Yazdurup müşg ile boynına ḥamāil taḡdı
Kendüye itmek içün ḥalkı musahḥar sünbül

Şahn-ı gülzāra gelüp eyledi ‘arz-ı dīdār
Jālelerden taḡınur⁵⁶⁷ gūşına gevher sünbül

Beṇzer ol bûy-ı dil-āvīz ile mûy-ı yāre
Başlar üzre n’ola⁵⁶⁸ eyler ise yer sünbül

Yine gömgök tere batmış çıka geldi çemene
Nev-bahār oldı⁵⁶⁹ diyü virdi ḥaberler sünbül

Beden-i pāki neden böyle olurdu ḥoş-bū
Olmasa müşg [ü] gül-āb ile muḥammer sünbül

Var ise bencileyin ‘āşık-ı zār olmuşdur
Gök gök itmiş dögünüp cismını yer yer sünbül

‘Aşḡ sevdālarına uğramasa ḡalmaz idi⁵⁷⁰
Mûy-ı jülīde ile bir ten-i lāgar sünbül

⁵⁶⁶ şānından: şanından Ahdî Divanı

⁵⁶⁷ taḡınur: taḡınup Bâkî Divanı

⁵⁶⁸ -: ger Bâkî Divanı

⁵⁶⁹ oldı: irdi Bâkî Divanı

⁵⁷⁰ 176^b’den devam etmiştir.

Yine Fir^c avn-ı şitā ceyşine Mūsā mānend
Eyledi elde ^cāşāsını pür⁵⁷¹ ejd[er] sünbül

Nev-^c arūs-ı çemene māşīṭadur faşl-ı bahār
Kim aṇun ḥāme-i miskīnine⁵⁷² beṇzer sünbül

Sāḳiyā zevraḳı sür bād-ı bahār esdi yine
Sebzezār oldı yem-i aḥḍar u lenger sünbül

Şaḥn-ı gülşende yatupdur gice var ise meger
Ki ṭaḳınmış seherī başına güller sünbül

Bürüdi kendinüñ eṭrāfını bāl ü per ile
Yine ṭāvus-şıfat cilveler eyler sünbül

Yine ferrāş-şıfat destine cārüb almış
Ki ide ḥidmet-i ḥāk-i der-i dāver sünbül

Fāzıl-ı dehr Muḥammed Çelebi kim eflāk
Bāğ-ı fazlında ṭoḳuz dānelü bir ter sünbül

Geldi bir Hindū-yı bī-çāre-şıfat işigine
Ġaraḳı bu ki ḳapuṇda ola çāker sünbül

Bāğ-ı lūṭfunḍa meh ü mihr iki aḥḳar nergis
Keremüñ gülşenine sünbül⁵⁷³ kemter sünbül

Büy-ı ḥulḳ ile güzār eylemese bāğa nesīm
İdemez ḥalk-ı dimāğını mu^c aṭṭar sünbül

Bulsa bārān-ı seḥāñ ile eger neşv ü nemā
Ḳadd-i bālā çeke mānend-i şanavber sünbül

Ebr-i cūduṇdan eger irse nem-i in^c āmuṇ
Bitüre ḥāre gül ü lāle vü mermer sünbül

Ger ṭoḳınsa nefes-i luṭf u dem-i iḥsānuṇ
Gide reh dūd-ı kebūdı vire āzer sünbül

Nūr-baḥş olsa eger bāğa çerāğ-ı luṭfuṇ⁵⁷⁴
Şem^c vār eylese⁵⁷⁵ eṭrāfı münevver sünbül

⁵⁷¹ pür: bir Bâkî Divanı

⁵⁷² ḥāme-i miskīnine: ḥāme-i müşğinine Bâkî Divanı

⁵⁷³ sünbül: sünbüle Bâkî Divanı

⁵⁷⁴ 177^a dan devam etmiştir.

⁵⁷⁵ eylese: eyleye Bâkî Divanı

Cür‘ a-rîz olsa eger gülşene hām-ı keremün⁵⁷⁶
Duta nergis-şıfat elde kadeh-i zer sünbül

Hāline ‘ ayn-ı ‘ ināyetle nazar⁵⁷⁷ eyler isen
Göz açup ide nazar niteki ‘ abher sünbül

Bezmüne gelmek ile bu ne kerāmetdür kim
Dimeye şayf u şitā bitüre micmer sünbül

Dāne hatt jāle nuḳat nefḥa-i müşgīn ma‘ nā
Yazdı levḥ-i çemene bir ğazel-i ter sünbül

Ġam-ı gīsūn ile āşüfte degil ger sünbül
Ne için böyle perişān ola ekşer sünbül

Vār ise turraların bağ-ı cinān sünbülüdür
Kopmadı bağdan ol resme mu‘ anber sünbül

Olımaz reh-güzerün⁵⁷⁸ hākine hem-pā ‘ anber
İdemez kākūliḡe⁵⁷⁹ kendüyi hem-ser sünbül

Gonçenün cānı mı var öyküne la‘ l-i lebüne
Zülfüne kaç başı var ola ber-ā-ber sünbül

Bāde-i la‘ lüne hemşire şarāb-ı gülfām
Zülf-i müşgīn-i semensāna birāder sünbül

Hüb olur ‘ arızun üstinde o hatt-ı müşgīn
Āb-ı nāb içre turur tāze vü hoşter sünbül

Lāle reşk-i ruḡ-ı gülgünün ile pāder-gil
Ġam-ı zülfünle perişān u mükedder sünbül

Nice teşbīh idem ağzuḡa bir ebkem gonçe
Nice nisbet kılam ol zülfe ber-ā-ber sünbül

Düdlar çıkdı yanup reşk-i ruḡun nārına bağ
Cā-be-cā şanma çemende görünenler sünbül

Ruḡların üzre yatu[r] zülf-i semensā gūyā⁵⁸⁰
Gül-i terden idinür kendüye şehper⁵⁸¹ sünbül

⁵⁷⁶ hām-ı keremün: cām-ı keremün Bâkî Divanı

⁵⁷⁷ nazar: nigāh Bâkî Divanı

⁵⁷⁸ reh-güzerün: reh-güzeri Bâkî Divanı

⁵⁷⁹ kākūliḡe: turrasına Bâkî Divanı

⁵⁸⁰ 177^b’den devam etmiştir.

⁵⁸¹ şehper: bister Bâkî Divanı

Ḥaṭṭ-ı müşğîn-i leb-i la' lüñe mānend olmaz
Bulsa ger perveriş-i çeşme-i kevşer sünbül

Yaraşur zülf ü ruḥuñ vaşfına defter yazsam
Kağıdı berg-i gül ola ḥaṭṭ-ı defter sünbül

Levh-i ḥāṭırda ḥaṭṭuñ naḫşını taşvîr itdüm
Olmadın şafḥâ-i gülzâra muşavver sünbül

Naẓm-ı eşḥâşa kıyâs eyleme **Bâkî** şî'rin
Ola mı her giyeh-i ḥuşka ber-â-ber sünbül

Gerçi sünbül çok olur gülşen-i ' âlemdür bu
Lîk rengîn ü muṭarrâ olımaz her sünbül

N'ola ḳadr [ü] şerîfûñ sâl-be-sâl olsa mezîd
Her yıl arturmadadır dâne'î dirler sünbül

Götürüp tâ ki şehinşâh-ı bahâruñ tûğın
Getüre cünd üstüne leşker sünbül

Ser-i ' adâña taḳa seng-i melâmet güller
Ola düşmenlerüñüñ başına şeş-per sünbül

177^b

Fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl⁵⁸²

Sipâs u sitâyiş aṇadur sezâ
Ki zâtı vüçüdın ide iḳtiżâ

Bir evvel durur ibtidâ yok aṇa
Bir âḥir durur intihâ yok aṇa

Ne ṭanzîr ile zâtı tağyir olur
Ne tavşîf ile vaşfı taḳrîr olur

Bulınmaz aṇa güft u gûy ile rāh
Olur zâtdan baḥş kılmaḳ günāh

Ḳabul iden îcâb-ı nādân olur
Peşimân olup işi ḥaserân olur

Ne kim istese ḳâdir-i ber-kemâl⁵⁸³
Meşîyyet anuñ ğayra yok iḥtimâl

⁵⁸² Şiir, Behiştî Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁵⁸³ 178^a'dan devam etmiştir.

Muḳarrer durur çünki vaşfı kıdem
Muḥaḳḳaḳ aḳa ṭārī olmaz ‘adem

Ne ‘aynī vü ne ğayrī oldı şıfāt
Bu deḡlüdür ancaḳ bilindügi zāt

Ulūhiyyetde yoḳ aḳa nazīr
Delilüm ‘alā külli şey’in ḳadīr

Delil olmasa daḡi kim var ilāh
Olur ḳalbi her adımınuḡ güvāh

Çü yoḳ vaḡdetinde anuḡ iştibāh
Ne ḡācet baḡa ḡüccet olmaḳ güvāh

Felekler dönüp ṭurduḡı bu zemān
Anuḡ ḡüccet ü ḡiddetidür hemān

Ḳaçan ğünehini fikr ide ‘aḳl-ı nās
Bir olur şinās ehli vü nā-şinās

Bülendi vü pesti dinlemez aḳa
Bir iṭlāḳ ile ḡazır ola mı revān

Muḳayyed olacak mı muṭlaḳ ‘azīz
Bu sözi dimez olan ehl-i temīz

Müstemī durur ‘ayn-ı āsmā hemān
Bu mebāḡişde ‘āḳıllar itmez gümān

Anuḡ pertev-i ḡüsniidür āfitāb
Ki nūrinuḡ olmaz ḡicābı seḡāb

Anuḡdur emāiyetle iḡyā hemān
Şerāyit mu‘iddāt ey rāzdan

Nihān āşikār u derūn u birūn
Bu eşyāya luṭfı anuḡ rehnümün

Çü her ḡükmidür ḡikmeti müştemil
İṭā‘at gerek ki olmayasın ḡacil

Hezār āferin āferinindeye⁵⁸⁴
Ki feyzi irür mürdeye zindeye

Bu āb ile āteş bu bād ile ḡāk
Olur luṭfiyla anuḡ çeşm-i pāk

⁵⁸⁴ 178^b’den devam etmiştir.

Kimine sipihri ider pāye-gāh
Kiminūñ ider meskenin tīre-çāh

Külāhını eyler kiminūñ külāh
Gedā iken eyler kimin pādşāh

Kiminūñ kılleb-i ʔalbini çün çerāğ
Çomaz kimisinūñ yūreginde yāğ

Şu yüzinde her naqşı taşvīr ider
‘Adem levḥi üstünde taḥrīr ider

Siyeh sengi oldur iden la‘l-i nāb
Kılan zerre’i oldur āfitāb

Gedāyı ider gāh olur pādşāh
İder pādşāhi gehi ḥāk-i rāh

Anuñ emr ü nehyine olmaz su’āl
İṭā‘ atden ayruğa yoğdur mecāl

Meyāncı sūz in‘āmı ‘ām-ı müdām
İrür ‘āmm u ḥāşşa ‘atāsı tamām

Çü luṭf-ı kerīme bahāne gerek
Anuñ lāzımıdur bahāne gerek

Ḥaḳīr olup oldı be-gāyet faḳīr
İlāhī **Behiştī**’ye ol dest-gīr

Ḥudāyā beni yoğdan itdūñ çü var
Kemāl iledür ṭā‘āte iḳtidār

Per olsun dil ü cāna ḥabb-ı ‘amel
Ki gāyet yavuz rāh-ı zendür kesel

Cihāndan beni eyleyüp bī-niyāz
Gözümü açup eylegil ehl-i rāz

İdüp gayb ‘ālemlerinden ḥabīr⁵⁸⁵
Niçe bir olam aṇma eyle başīr

Bu dünyā denīdür aṇı dūna vir
Bizüm gibiye ma‘rifet de yiter

Olur ḥubb-ı cāh ile çün meyl ü māl

⁵⁸⁵ 179a’ dan devam etmiştir.

Sebeb gelmege albe dā'im melāl

Melāletden oldum dile vir sūrūr
Ki ide sūrūr ile cānum hūzūr

İrişmez çü dervîşe havf u hazen
Niçe bir çekem fānî içün mihen

Çü maḥẓā-i ḥayāl oldu ḥāl-i cihān
Gerek nāmdār ol gerek kāmṛān

Olur ādemî 'ākıbet çün helāk
Serîr ile birdür aḡa ḥāk-i pāk

Geçen geçdi geçse gerekdür gelen
Bir iki gün içün nedür bu hazen

Uludan kiçiden kesüp ihtiyāc
Vireyüm kemāl ile fazla revāc

Dutup fakr atā iken olayum fakîr
Ölünce kişiy e yeter bir ḡaşır

Kefendür alup gidecegüm hemîn
Niçe bir olam hiç içün pes ḡamîn

Ne var görmedüğüm cihānda 'aceb
Ki şimden girü anı idem ṭaleb

Niçe cānı miḡnet odına atam
Şu görmedüğüm daḡı gördüm ṭutam

anā' at çün olmaya ṭoymaz beşer
Olursa daḡı mülk-i baḡr ile ber

Ḥudā virdüğine anā' at gerek
Muḡadder irişür ne lâzım emek

Çü taḡdîr olunmaya çekme zevāl⁵⁸⁶
Olur ḡāşıluy yoksa ancak melāl

İlāhî kemālüm mezîd eylegil
Beni ehl-i ḡāle 'abîd eylegil

Kemāl ile vir baḡa şol deḡlû ḡāl
Ki almaya meyl-i cihāna mecāl

⁵⁸⁶ 179^b'den devam etmiştir.

Seni bilmedür bulmadur çün murād
Murāduma ırgür beni eyle şād
Egerçi ki itdüm ziyāde günāh
Yine ‘afvuñ idinmişimdür benāh

Ölüp ādem adı қалur çün hemān
Yazalum çizelüm hele bir zamān

Ola zıkr ḥayrına şāhuñ sebeb
Oқunsa vire ehl-i fażla ṭarab

Ne sulṭān imiş şāhumuz bileler
Aṇup cān u dilden du‘ ā ideler

178^b

Gazel-i Laṭīfī Taḥmīs-i Sipāhī⁵⁸⁷
Mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün mefā’ılün

Münevver kıldı āfāķı yüzüñ ey meh ziyālıķdan
Yaraşur sidre қaddüñe dem ura müntehālıķdan
Ferāğat eyledi şandum seni ben pür-cefālıķdan
Gözüm yaşını baḥr itdüñ firāķuñ ile cüdālıķdan
Senüñle қanı a zālīm şu sızmazdı aralıķdan

Niyāz itmek düşer dā‘ im gül-i ra‘ nāya bülbülden
Niyāz itdükce nāz itmek gerekdür bülbüle gülden
Beni sen şu gibi ey serv aķıtduñ cān ile dilden
Çevirdüñ yüzüñi āḥir alınca göñlümi elden
Garaz bu midur ey dil-ber bizümle āşınālıķdan

Dem-ā-dem dest-i hicrüñle nigārā çāk olup yaķa
Revā mı āteş-i hicrüñ beni ḥāk eyleye yaķa
Teraḥḥum itmeyesin sen gözümden қanlı yaş aķa
Oluben ḥüsnüñe ḡarrā iken cevri itme ‘uşşāķa
.....niçe şehler düşüpdür pādşāhlıķdan

....saṇa beñzer қanı bir dil-ber-i ra‘ nā
.....büy-ı ‘anber yüzi gül қāmeti bālā
....kamer behcet perī peyker melek sīmā
...mülk-i melāhatde bulunmaz ḥüsnüñde hem-tā
....saṇa şāhum güzelik şun‘ -ı ḥālıķdan

Gonçeler içre görüp sen verd-i ḥandānı
....virdi n’ola eyleser bülbul gibi eḡḡanı

⁵⁸⁷ Sipāhī Divanı tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

.....yaşı ƙan oldu demidür ƙılsun ihsânı
....yoluña cānā virürdi şıdƙla cānı
....rahm eyleyüp geĉsün güzel bu bî-vefālıƙdan
179^a

Tahmîs-i Ƙalender⁵⁸⁸

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Ĥor baƙma fuƙarāya şaƙın ey ehl-i hüner
Şürete baƙma⁵⁸⁹ nazār şirete olur⁵⁹⁰ ekşer
Düşer erbāb-ı fenā luţf-ı Ĥudā'ya mazhar
Ƙādir olmasa da bir habbeye de dünyāda eger
İtme dervîş-i 'abā-pūşa haƙāret ile nazār
O da ĥalince fenā mülketinün şāhı geĉer

Ādemün fıtrat-ı evvelde Ĥudā-yı müte'āl
Kimisin şāh-ı cihān itdi kimisin abdāl
Kimine şadr naşib itdi kime şan⁵⁹¹ ni'āl
Bu naşihatleri güş it şaƙın ey nîk-ĥişāl
İtme dervîş-i 'abā-pūşa haƙāret ile nazār
O da ĥalince fenā mülketinün şāhı geĉer

Şāf-dil ol yire ƙo yüzünĭ çün āb-ı revān
Ƙaynayup tekye-i 'aşƙ içre varup niĉe zamān
Bir bilür şāh u gedā ƙadrini ehl-i 'irfān
Yedi 'ıĥlime olursan da eger şāh-ı cihān
İtme dervîş-i 'abā-pūşa haƙāret ile nazār
O da ĥalince fenā mülketinün şāhı geĉer

Hünerine nazār it 'aybını pinhān eyle
Kibri ko yanuğa al 'ālemî seyrān eyle
Def'-i ģam it⁵⁹² güle baƙ yüzine ĥandān eyle
Ĥâtırını ele al luţf idüp ihsān eyle
İtme dervîş-i 'abā-pūşa haƙāret ile nazār
O da ĥalince fenā mülketinün şāhı geĉer

Münkir olma fuƙarāya yürî *zāhid zinhār*
Rıfƙ ile baƙ yüzine luţf *ile eyle güftār*
Fuƙarādan ƙopar erbāb-ı *velāyet her bār*
Gel **Ƙalender** sözine eyleme *lutf it inkār*
İtme dervîş-i 'abā-pūşa haƙāret ile nazār
O da ĥalince fenā mülketinün şāhı geĉer

⁵⁸⁸ Nüşhada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir. Şiirde italik yazılan kısımlar Saadettin Nüzhet Ergun'un Bektaşî Şairleri ve Nefesleri (cilt 1-2) kitabından tamamlanmıştır (Ergun, 1994).

⁵⁸⁹ baƙma: etme Bektaşî Şairler ve Nefesleri (cilt 1-2)

⁵⁹⁰ olur: bakup Bektaşî Şairler ve Nefesleri (cilt 1-2)

⁵⁹¹ şan: saff Bektaşî Şairleri ve Nefesleri (cilt 1-2)

⁵⁹² it: kıl Bektaşî Şairleri ve Nefesleri (cilt 1-2)

Tercî-i Bend-i Ra' dî⁵⁹³

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şevk-i hüsnünle umardum gül gibi handân olam
Seyr idüp şol serv-ı kaddün⁵⁹⁴
İrişem 'îd-ı vişâle cân ile kurbân olam
Kim der idi bülbül-i şürîdeveş nālân olam
Bu ne 'îd olsun cihân handân ben giryân olam
El terennüm ide ben göğsüm dögem nālân olam

Âstânunda dilerdüm haste gönlüm şād idem⁵⁹⁵
Hidmetünde bu belâ-keş cānumı mu' tād idem
Halk bir em ide ben göğsüm döğüp feryād idem
Şānuḡa lāyık mı şāhum kim dili nā-şād idem
Bu ne 'îd olsun cihân handân ben giryân olam
El terennüm ide ben göğsüm dögem nālân olam

Pādşāhum Hakk bilür dūr olalı sen şāhdan
Ġam beni kurtarmadı bir dem fiḡān [u] āhdan
Başımı kes ḡanımı dök çıkdım ise rāhdan
Hey baḡa rahm itmeyen ḡorḡmaz mısın Allāh'dan
Bu ne 'îd olsun cihân handân ben giryân olam
El terennüm ide ben göğsüm döğüp nālân olam

Bayram olsa Ra' diyā şalnuben ol yār ile
Seyr iderdüm gülşeni o serv-ı kad dildār ile
Leb-be-leb iken ḡemende ol şeker-ḡüftār ile
Şimdilik yerden baḡar dil ağlayup biḡ zār ile
Bu ne 'îd olsun cihân handân ben giryân olam
El terennüm ide ben göğsüm döğüp nālân olam

179^b

Ḳaşıde-i Gül ü Benefşe-i Celāl Beg-Ḡüft

Mef'ûlû fâ'ilâtü mef'â'ilü fâ'ilün

Ey gül- 'îzār ḡaṡṡ-ı siyāhuḡ benefşe-zār
Âşüfte gül yüzüne ḡaṡuḡa benefşe-zār

Gül ruhlaruḡ benefşe ḡaṡuḡ olalı 'ıyān
Būy-ı gül ü benefşe ile ṡoldı her diyār

⁵⁹³ Kaynaklarda şairin adına ve eserlerine rastlanmamıştır. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

⁵⁹⁴ Nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

⁵⁹⁵ 179^b'den devam etmiştir.

Gül ruhların benefşe hatundur hayât-bahş
Zâhir gül ü benefşe dirisi durur bahâr
Olmağ benefşe hatuna gül haddüne şebîh
Gül haddüne benefşeyi hadd ü hatun figâr

Vaz'ın görür benefşe ile güllerün kılar
Haddün gülü benefşeyi hatun nizâr zâr

Umsa gül⁵⁹⁶ benefşe ki ire hadd ü hatuna
Eyler gül ü benefşe'î efkârı şermsâr

Döksün ço gül yüzünle benefşe hatun 'arak⁵⁹⁷
Zâhir gül ü benefşe şarâbın sever humâr

Evrâkını benefşe vü gül kıldı der-miyân
Gül haddünî benefşe hatun kılmağa kenâr

Gül ruhların benefşe hatun seyri zevkine
Toldı gül ü benefşe ile bâğ u kühsâr

Gül haddüne benefşe hatuna şebîh iken
Lâyîk gül ü benefşeye baş egse şâhsâr

Seyr-i gül ü benefşe diyüp şeb nücüm ü mâh
Zeyn olalı gül ile benefşeyle sebzezâr

Hazz yok gül ü benefşeden artık şüküfede
Zâhir gül ü benefşe durur mefhâr-ı bahâr

Şem' ü mül ü benefşe degüldür nizâm-ı bezm
Bûy-ı gül ü benefşe durur hubb-ı çâr-yâr

'Uşşâka bî-benefşe vü gül bâğ u râğ olur
Seyr-i gül ü benefşe durur hatt-ı mergzâr

Şebnem degül gül üzre sirişk-i benefşedür
Tağmış benefşe gûş-ı güle dürr-i şâhvâr

Elden gül ü benefşenün evşâfın işidüp
Faşl u gül ü benefşeye reşk itdi lâlezâr

Bî-perde gül ruhuyla benefşe hatun gören
Divânedür benefşe vü gül iden ihtiyâr

Medhüm benüm egerçi gül ile benefşedür
Şanmağ dile benefşe vü güldür olan medâr

⁵⁹⁶ Umsa gül: Gül umsa Manastırlı Celâl Bey Divanı

⁵⁹⁷ 180a'dan devam etmiştir.

Gül-i Selīm Hān murādı benefşedür
Haqq ol benefşeyi bu güli ide ber-çarār
Gülzār-ı deyr rāhibi bütdür benefşe gül
Ey meh-semen benefşe gül-i sürhdür nigār

Hāsā gül ü benefşe Muḥammed ‘ Alī durur⁵⁹⁸
Şeş-per benefşe gül siper ü hār zü’l-fikār

Gül ruhların benefşe ḥaṭunı düşürdi pest
Şaldı benefşeyi ayağa güldeki⁵⁹⁹ vaḳār

Ḳılmaḳ revā degül güle nisbet benefşe’i
Ferrāşdur benefşe vü gül mīr-i tācdār

Hem-sāye-i gül olsa benefşe ‘ azīz olur
Güldür benefşeye bu kadar viren iştiḥār

Gül vehmi ṭaḡlara düşürür iken benefşeyi
Ḳıldı benefşe nāvek-i ḥār ile gül şikār

Olmaz idi benefşeye gül cevri kārger
Ger hār-ı gül benefşeyi ḳılmasa dil-fiḡār

Ta‘ rīf olınsa gül ne ḳararur benefşeler
Şāh-ı gülün ḳatında benefşe ḳara bekār

Yüz ḳarasıyla gülşene gelse benefşeler
Eyler benefşe güllere izḥār-ı i‘ tizār

Açılsa faşl-ı gülde benefşe şaḥīhdür
Bulmaz benefşe gül gibi gülşende i‘ tibār

Pāy-i nihāl-i gülde benefşe sürinmese
Olmaz benefşe gül gibi gülşende pāydār

Gülmez gülün yüzine benefşe....⁶⁰⁰
Cürm-i benefşe güllere olmışdur āşikār

Yüz bulmaz benefşe yüzine güle gülün
Gülzāra geldi gitdi benefşe hezār-bār

Geldi benefşe bezm-i güle şeb-külāh ile
Güller benefşe başına tacını ḳıldı dār

Faşl-ı gül ü benefşede olurdu ittifāḳ
Varagele benefşeden aḥz itmese ḡubār

⁵⁹⁸ 180^b’den devam etmiştir.

⁵⁹⁹ güldeki: güldüğü Manastırlı Celāl Bey Divanı

⁶⁰⁰ Mısra nüshada eksik bırakılmıştır. Manastırlı Celāl Bey Divanı’nda da eksik halde bulunmaktadır.

Ey gül benefşe ekmedüğün yirde bitmese
Gülzârda benefşeyi anmazdı cûybâr

Boynun eger benefşe niyâz ile gül güler⁶⁰¹
Zâhir gülün benefşeye bir iltifâtı var

Gül maqdeminde baş kodıgınca benefşeler
Gül açılır benefşeye ihsân ider hezâr

Sâ‘ il-şifat benefşe düşer pâyına gülün
Güller şaçar benefşeye dinâr-ı bî-şümâr

Güller benefşeye güle baksa ‘aceb midür
Gül yüzine benefşe olur ise şehriyâr

Ey bâğbân benefşe vü gül cevri çok degül
Seyr-i gül ü benefşeye aldanma zînhâr

Gül haddünge benefşe hatuğa inanma kim
Gülşende ne benefşe ne gül kor bu rûzgâr

Hâşâ gül ü benefşede ümmîdvâr ola
Gül ruhların benefşe hatuğdan ümîdi var

Gül ruhlarınla görse benefşe hatuğ **Celâl**
Bakmaz gül ü benefşeye ey şâh-ı şehriyâr

Hattuğ yiter benefşe vü gül ruhların aña
Eyler gül ü benefşeyi yolunda hâksâr

Besdür benefşe kebkeb-i keşşün benefşe gül
Sensiz gül ü benefşe katında hâkîr ü h‘âr

Gül ruhların benefşe hatuğ seyri vâr iken
Hâşâ gül ü benefşeye meyl ide hüşyâr

Havrâ gül ü benefşe ki dirsün dem-i şehir
Sen ol benefşezârda gül gibi kâmkâr

Ey gül benefşevâr ‘adûn ola hâksâr
Sen gül benefşe gibi hasûd ola eşk-bâr

⁶⁰¹ 181^a’dan devam etmiştir.

Tercî-i Bend-i ‘Ulvî⁶⁰²

Fe’îlâtûn fe’îlâtûn fe’îlâtûn fe’îlûn

Ber-murâd itdi felek gerçi dil-i nâ-kâmı
Şundı ammâ n’ideyin⁶⁰³ zehr ile tolu ⁶⁰⁴ cāmı
İrdi cân kulağına peyk-i ‘adem peygāmı
Âh kim geldi meded guşsa vü gam hengāmı
Ne ‘aceb tîz geçer zevk-i sürûr eyyāmı
Olmadın nısf-ı nehârı irişür aḥşāmı

Niceler ‘âlem-i ‘uḳbāya revân olmaḳda
Niceler hırş ile sultân-ı cihân olmaḳda
Ḳudret ü ḥayl u ḥaşem cümle yalan olmaḳda
Sâ’at-ı ‘ömr ise her-dem güzerân olmaḳda
Ne ‘aceb tîz geçer zevk-i sürûr eyyāmı
Olmadın nısf-ı nehârı irişür aḥşāmı

Yâri âgyâr ile gördüm gam ile geçdi günüm
Ḥalk ‘îd itdi benüm mâtem ile geçdi günüm
Sîper-i ta’ ne olup dirhem ile geçdi günüm
Şeb-i gamda elem-i ‘âlem ile geçdi günüm
Ne ‘aceb tîz geçer zevk-i sürûr eyyāmı
Olmadın nısf-ı nehârı irişür aḥşāmı

Zevk-i vuşlatda iken geçdi⁶⁰⁵ firāk âfākı⁶⁰⁶
Dem-i fırsatda kaçā idemedē mâ-fâtı
Künc-i miḥnetde geçirdük gam ile evḳâtı
Rûzumuz eyledi tîre şeb-i gam zulmâtı
Ne ‘aceb tîz geçer zevk-i sürûr eyyāmı
Olmadın nısf-ı nehârı irişür aḥşāmı

Cân virüp hicr ile ‘Ulvî⁶⁰⁷ olıcaḳ mürde tenüm
Ṭolıcaḳ şîven-i iḥyâ⁶⁰⁸ ile beytü’l-ḥazenüm
Yazalar seng-i mezârumda bu ebyâtı benüm
Baḡa telḳîn idicek okuyalar bu süḥānum
Ne ‘aceb tîz geçer zevk-i sürûr eyyāmı
Olmadın nısf-ı nehârı irişür aḥşāmı

180^a

⁶⁰² Şiir Derzizâde Ulvî Divanı’nda Müseddes başlığı altında bulunmaktadır. Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir. Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁶⁰³ nideyin: yine Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁰⁴ -: bir Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁰⁵ geçdi: irdi Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁰⁶ 180^a’dan devam etmiştir.

⁶⁰⁷ Cân virüp hicr ile ‘Ulvî: ‘Ulvî’yâ derd ü gam ile Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁰⁸ Şîven-i iḥyâ: şîven-i aḥbâb Derzizâde Ulvî Divanı

Tahmīs-i Latîfî⁶⁰⁹

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Şanma bahār u faşl-ı zemistān gelür geçer
‘Ömrün zamān u sâ‘ati her ān gelür geçer
Ten hücre sine cān gibi mihmān gelür geçer
Ġam günlerine olma perîşān gelür geçer
Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer

Cellād-ı çarh kimseye virmez çü mühleti
Devr-i zamānenün katıdur seyr [ü] sür‘ati
Vaqt-i hayāt[ı] hoş gör fevt itme fırsatı
Sa‘y eyle cān gözünü uyar kı bu ğafleti
Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer

Sehḥāredür cihāna esir itme cān u dil
Mekkāre vü ‘acūzedür andan *üzül kesil*
Bu kārīgāha ne işe geldünse *añı bil*
Devrān gözünjü yummadan *açmağa sa‘y kıl*
Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer

Kibr ü ğurur ile kı bu nāz u *te‘ellüfî*
Meclisde kerem olup kı bu *lāf u tasallufî*
Nerm eyle tabuñı kıma elden telaṭṭufı
Eyyāmı gör kı geçmededür yok teveḳḳufı
Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer

Arduñcadur şu sāye gibi dā‘imā ecel
Gerçi o gelünce varmadadur dā‘imā⁶¹⁰ emel
Devrān-ı **Latîfî** ‘ömre⁶¹¹ henüz virmeden ḥalel⁶¹²
Terk itmeden cihān seni terk it sen anı gel
Sen göz yumup açınca bu devrān gelür geçer

180^b

Tercî-i Bend⁶¹³

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Qanı ol demler ey boyı şimşād
Olmuş idüm vefāñ ile mu‘tād

⁶⁰⁹ Şiir, Latîfî'nin Fusûl-ı Erba'a eserinde muhammes başlığı altında bulunmaktadır (Sevgi, 1987). Nüşada tahmis başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir muhammestir. Şiirde italik olarak yazılan kısımlar nüsha yıpranmasından dolayı okunamadığından şairin eserinden tamamlanmıştır.

⁶¹⁰ dā‘imā: dünyevî Latîfî Divanı

⁶¹¹ ‘ömre: - Latîfî Divanı

⁶¹² 180^bden devam etmiştir.

⁶¹³ Şiirin şairi tespit edilememiştir. Bu şiirde boş bırakılan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır. Nüşada tercî-i bend denmesine rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir

Şimdi el saña âşinâ biz yâd
İltifâtun raķibe oldu ziyâd
Eski ‘uşşâķı itmez olduñ yâd
Yeni ‘uşşâķ benüm mübârek-bâd

Çekmeyen zerre deñlü hicrânun
Niçeler gördi luţf u ihsânun
Kanı evvelki ‘ahd-i peymânun
Hep unuttuñ kaddümi yârânun
Eski ‘uşşâķı itmez olduñ yâd
Yeni ‘uşşâķ benüm mübârek-bâd

Terk-i âgyâra kudretün yoğ imiş
Hûblar içinde gayretün yoğ imiş
Ehl-i ‘uşşâķa maḥabbetün yoğ imiş
Bî-vefâsın ḥaķîkatde yoğ imiş
Eski ‘uşşâķı itmez olduñ yâd
Yeni ‘uşşâķ benüm mübârek-bâd

Dîv-i a‘dâdan ey perî el çek
Ehrimenlerle yâr olur mı melek
Böyle kalmaz şaķın döner bu felek
Ortada ḥaķķ u nân [u] nemek
Eski ‘uşşâķı itmez olduñ yâd
Yeni ‘uşşâķ benüm mübârek-bâd

.....künc-i miḥnetde
....hicrân ise nihâyetde
....ğamuñla belâ vü zaḥmetde
...begüm gayrılarla ‘işretde
Eski ‘uşşâķı itmez olduñ yâd
Yeni ‘uşşâķ benüm mübârek-bâd

181^a

Tercî-i Bend-i Sirâcî⁶¹⁴

Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

Ḥabîbüm dūr düşdüm nâgehân nûr-ı ‘izârundan
Meşâm-ı dil mu‘atṭarken hevâ-yı müşk-bârundan
Gözüme tütüyâ içün buyur pâyün ğubârından
Beni maḥrum gönderme Ḥudâ ḥaķķı civârundan
Esen kâl pâdşâhum ben cüdâ⁶¹⁵ düşdüm⁶¹⁶ diyârundan

⁶¹⁴ Şiirde bulunan italik kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır (Çakır, 2022). Nüshada tercî-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müseddestir.

⁶¹⁵ cüdâ: kuluñ Sirâcî Divanı

⁶¹⁶ düşdüm: gıtdüm Sirâcî Divanı

Hemān bir dāğ-ı ḥasret var gönülde yādigāruḡdan⁶¹⁷

Ḥalīlüm nār-ı ‘aşkuḡ cānum içre gülşen olmuşdur
Yanar dil nār-ı ‘aşkuḡda⁶¹⁸ şanasun küllḥān olmuşdur
Saḡa bakmaḡa her yārem tenümde revzen olmuşdur
Günāhuḡ yok senüḡ cānā baḡa hep benden olmuşdur
Esen kāl pādşāhum ben cüdā düşdüm diyāruḡdan
Hemān bir dāğ-ı ḥasret var gönülde yādigāruḡdan

Diyār-ı ḡurbete gitdüm şehā ben derd ü fūrkatle
Enīs olmuş durur gönülüm belā vü renc-i miḡnetle⁶¹⁹
Ḥamīrüm bile mi taḡmīr olundı yoḡsa ḥasretle⁶²⁰
Yöneldüm gitmeḡe dār-ı ḡama bunca meşakḡatle
Esen kāl pādşāhum ben cüdā düşdüm diyāruḡdan
Hemān bir dāğ-ı ḥasret var gönülde yādigāruḡdan

Felek zecr ile ayırdı beni gül⁶²¹ yüzlü yārümden
Melekler rāḡat olmazsa ‘aceb mi āḡ [u] zārümden
Od ursam ‘āleme taḡ mı bu āḡ-ı pūr-şerārümden
Cihānı ḡarḡa virsem dem durur iki pıḡārümden
Esen kāl pādşāhum ben cüdā düşdüm diyāruḡdan
Hemān bir dāğ-ı ḥasret var gönülde yādigāruḡdan

Sirācī nār-ı hicrūḡle efendi yana gelmişdür
Ser-i kūyuḡda ṡop idüp başın çevḡāna *gelmişdür*
Devā⁶²² içün⁶²³ ḡuzūruḡda yine *efḡāna gelmişdür*
Gözüm nūrı dem-ā-dem *aḡlamak giryāna gelmişdür*
Esen kāl pādşāhum ben cüdā düşdüm diyāruḡdan
Hemān bir dāğ-ı ḥasret var gönülde yādigāruḡdan

181^b

Müfred

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Dime kim eyleye irşād ya kim ola refīḡ
Sen hemān düş yola Allāhu velīyyü’t-tevfīḡ

Ferd

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

⁶¹⁷ Hemān bir dāğ-ı ḥasret var gönülde yādigāruḡdan: Yürekde kanlu peykānuḡ ḡalupdur yādigāruḡdan Sirācī Divanı. Vasıta beyitte tespit edilen bu farklılık, şiirin diḡer bendlerindeki vasıta beyitlerinde de bulunmaktadır.

⁶¹⁸ nār-ı ‘aşkuḡda: şām-ı hicrūḡde Sirācī Divanı

⁶¹⁹ miḡnetle: ḥasretle Sirācī Divanı

⁶²⁰ ḥasretle: miḡnetle Sirācī Divanı

⁶²¹ gül: gün Sirācī Divanı

⁶²² Devā: vedā Sirācī Divanı

⁶²³ içün: idüp Sirācī Divanı

Dime ‘aşk içre baña kim ola irşād-i ʿarīk
Sen hemān sa‘y ʿal Allāhu veliyyü’t-tevfīk

Müfred

Lebin öpdüm didü nāz ile ʿarūmūz süḥanum
Açma bu sırrı düşürme hergiz aḡyāra

Ferd

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilytün fâ’ilün

Dün didüm dildāra gel ‘arz eyleyeyin derdümü
Didi busem olmağa tenhāya iltüsen beni

Ferd

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Ne revādur ki beni böyle dil-fiḡār idesün
Çeşm-i mestün gibi dil-ḡaste vü bīmār idesün

Ferd

Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün

Beni gördükçe ey vahşi ḡazālüm kaçma luṭfsun sen
Seni gördükçe ben maḡv olurın kimden kaçarsın sen

Ferd

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

İrmeye şanma murādına kıla bir mazlūm
Ḥaḡḡ Te‘ālā ʿalını eyleye ḡaṣā maḡrum

Ferd

Kim ki maṭlūbın taleb kılsa bugün yārdan bulur
Kim dimişler dostum yār isteyen yārın bulur

Ferd

Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün

Nigāra gönlümün cānı lebünden buse almaḡdur
Velikin cānumun gönlü bir evde sāde pehlūdur

Ferd

Dünyeyi mestüre şanma pīr-zen bir ḡaḡpedür
Māh-ı nevden boynuzı var bir kişidür bu

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Küh-ı Kâf oldu gelür karşıma emvâc-ı elem
Sâkiyâ bâde getür yoḥsa helâk eyledi gam

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Dil-berün yolında ölmek ' aşıkça ölmek degül
Ölmek oldur kim göre ma' şûkını nâ-merd ile

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Budur ' âdet budur kânun ezelden
Alurlar büseyi her-dem güzelden

Ferd

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Ehl-i ' aşk olmayınca rûsvâyı
Bulmaz ' aşkdan şehlâyî

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Eger ' aşıkda istersen ' alâmet
' Alâmet aḡa olmadı melâmet

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Efendüm sen kuluḡum tâ ezelden
Kim ayrılır senüḡ gibi güzelden

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Beni ta' zîm içündür şanmaḡuz bû
Ya odun ḡâcet olmuşdur yâḡud şu

Ferd

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

‘ Āşık öldürmek ile pādşāhum
Ĥançerün yir idindi yanunġa

....harf noktalu ...harfi noktasızdur

Fe’ilātün mefâ’ilün fe’ilün

Sitem-i ĥalka kılan şabr-ı cemīl
Cāna fāş eyleye çok ecr-i celīl

Ferd⁶²⁴

Güller çemende ider şabāya...
...seni ben gözünden

Qıt‘ a⁶²⁵

Fe’ilātün mefâ’ilün fe’ilün

Māl-i dünyā ki zıll-i zā’ildür
Qaçasuñ andan o saña mā’ildür

Qovar olsañ velīk temiz isen
Ehl-i ‘irfān bu söze kā’ildür

Qıt‘ a

Fe’ilātün mefâ’ilün fe’ilün

Çünkü āĥir şonġı firāk imiş
Kişi n’eyler idüp vişāle tama‘

Yok şebāt-ı ĥayāl imiş bildüm
‘ Āqıl itmez begüm ĥayāle tama‘

Ferd⁶²⁶

A benüm çok sevdiğüm zībā-şātır
Ġonca-yı zanbağ niçün

Bī

Ĥamd ol Allāh’a ki oldur reh-nümün
Ĥāmid üğullām

Bī

Melīk ü rūḥ u ĥuşul-i ādem
Aña vü evlād-ı Resul-i ādem

⁶²⁴ Boş bırakılan kısımlar nüsha içerisinde de boş bırakıldığından tamamlanamamıştır.

⁶²⁵ Nüsha içerisinde kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

⁶²⁶ 181^b yüzü içerisindeki bu şiir ve sonraki şiirlerde boş bırakılan kısımlar nüsha kaynaklı yıpranma ve orta kısımda kalan yazıların görünmemesi nedeniyle okunamamıştır.

..... u noktalu harfi yokdur

.....

....esselām u

Kıt'a

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Der-i devletde şimdiki eyyām
Evveli gör

Bu ikisinden olımazsın eger
Var bu kapıda yok sağa

Ferd

Şabā selāmuñ ilet ol cenābın...
Hemīşe sen ki esensin ola o ...

Ferd

Yine maḳdemden umarım niçe 'ālemler
Buluşavüz ḳademünde yine hoş.....

Ferd

Olmuşum şol deñlü müştāḳ görmek.....
Kim ne diller şerh ider anı ne ḥod

Ferd

Eger bāḳī ḳalır ise böyle.....
Yaḳar bu cism ü cānı

Ferd

İşigün toprağın terk itmezem....
Ḳuluñum ḳovmağ ile gitmezem ben

Ferd

Fırlamışum azıtup cānib-i mecālisten
Ezilen cānib-i meydānum

Ferd

Şanma şūfī zühd içün misvāki

Diş biler mü`minlerün ħalvasına ve aşına

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Anuñ vaşlı baña gerçi muħaldür
Konuğ umduğunu yimez meşeldür

182^a

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Nây-zenler nây ile biñ kezeylesün
Nâlûme âheng olımaz ġayrı tedbir eylesün

Qıt' a⁶²⁷

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Yâ Rab irgür vişâl-i cānāna
İrmedin rûz-ı 'ömr pâyāna

Baņa göster cemālini anuñ
Vireyin cānum aña şükrāna

Hüve'l 'azîz

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Destgîr-i tâ'at-i fuḡarā
Pây-tā-ser tamām nûr u şafā

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Pāk pākîze vü nigû-hû bûd
Cüz be-zikr-i Hudā leb ne-ġüşûd

Bâz ez ḡahve keremşûd ḡadri bâde-kâst
În hem zi-tîre rûzi în baḡt-ı siyāh mâst

Qıt' a⁶²⁸

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

⁶²⁷ Nûsha içerisinde kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

⁶²⁸ Nûsha içerisinde kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

Faḥr-ı ‘ālemsin fe-emmā fāsı yok
Kān-ı gevhersin velikin rāsı yok

Gice gündüz dilegüm Ḥaḳḳ’dan budur
Vire bir merkeb saḡa kim bāsı yok

Ferd

Fe’ilātün mefâ’ilün fe’ilün

Dil ḳanā‘ at-i ḡam koned be-ḡaber
Din-rā ḡam ḡarîr şevved be-ḡayāl

Ḳıṭ‘ a⁶²⁹

Mefâ’ilün mefâ’ilün fe’ûlün

Vişālün cāmını nūş itmeyince
Dil-i şūrîdeye gelmez ḳanā‘ at

Cemāl-i bā-kemālün görmeyince
Ne mümkün ide cānum ister rāḡat

Beyt

Bād-ı iḳbālet müdām u bād-ı eyyāmed be-kām
Bād-ı gerdünet gulām-ı bā-ḡîz-dānet mu‘ ayyen

182^b

Berḳî rāst ḳıṭ‘ a berāy-ı Defterdār Efendi⁶³⁰

Mef’ûlü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

Gönlümden itme luṭfını luṭf it efendi dūr
Bir evde şenlik olmasa ol ev ḡarāb olur

Olsun ziyāde ḳıymetimüz eyle iltifāt
Gün pertevi ile seng-i siyeh la‘ l-i nāb olur
Çün oldı ḡüsn-i Yūsuf⁶³¹

Ferd

Mef’ûlü fâ’ilâtün mef’âlü fâ’ilâtün

⁶²⁹ Bu şiirde mısra başlarında sırasıyla “2,1,3,4” şeklinde numaralandırma yapıldığı görülmüştür. Buna göre ilk beytin mısraları kendi aralarında yer değiştirilmiş ve metin aktarımı mürettibin numaralandırması dikkate alınarak yapılmıştır.

⁶³⁰ Şairin divanı tespit edilememiştir.

⁶³¹ Bu mısranın üzeri çizilmiştir.

Çün oldı vech-i Yūsūf mirat-ı hüsni-i muṭlak
Görüp didi Züleyhā el-ān ḥaṣaṣ el-Ḥaḳḳ

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Çün gide dem ḥasret ile şāh-ı ḥübān elvedā
Ağlamakdan gice gündüz gözlerüm ḳan elvedā

Ferd

Bir belā-keş 'āşıkum dünyāya geldüm miḥnete
Başum aldum ele gitdüm diyār-ı ḡurbete

Ferd

Rāzuṅı şaḳlayınca sen senün
Şaḳlaya mı rāzuṅı kimse senün

Ferd

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Niçe demdür daḡı zaḥm itmedün ey yār baṅa
Şimdi ḥalümi görüp raḥm ider aḡyār baṅa

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Firāḳuṅ içre her sâ'at baṅa biṅ yıldıdur 'ömrüm
.....sensiz ḳıyās it niçe biṅ yıldur

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Murādumsın benüm ey yüzi māhum
Murāda ireyin yokdur günāhum

Ferd

Ne-güyî mî-kun u derd cül-endāz
Ki ized der-beyābān ter dih-bāz

Żiyāi Güft⁶³²

Lāyık mıdur ki gelmeysin bende-i ḥāyîne
Yoksa raḳibe bir gice mihmāna gelmesen

Ferd

⁶³² Şiir, Ziyâ'î Divanı'nda bulunmamaktadır (Gürgendereli, 2017).

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Țutuşdum nâr-ı hicrâna nigârûm bî-ḥaber benden
Ne müşkildür cüdâ olmak benüm rûḥum baḡa senden

Ferd

Vefâlumuz şafâdan yüz çevirmez çün şabr ile
Kalan 'uşşâḡdan her vech ile mümtâzdur göḡlüm

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Ne müşkildür cüdâ düşmek kişi sevgilü yârinden
.....düşesefer zarûretüḡe diyârından

Ferd

Terbiyetsüz katı şalma bûy idi ḡonçe ḡül
İrte bir ḡün o bizüm çıkḡa gerek başumıza

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Âlına aldanma şaḡın iki yüzlüdür cihân
Şâhum isterseḡ yiter faşl-ı bahâr ile ḡazân

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün

Deḡizler düde eşçâr olsa aḡlâm
Olunmaz şemme-i evşâf-ı 'alâm

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Ža' if [ü] nâ-tüvân oldum ne çâre derde dermâna
Fiḡân u nâle irişmez ne müşkil kûy-ı cânâna

Ferd

Mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Derdle elem irişmedi sen serv-ḡâmete
Ḥayfâ efendi ḡaldı bu sırrın kıyâmete

Ez-pend-nâme-i Güvâhî

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün

Yoluñ gözle şakınAllāh
.....belā virür ol āgāh

Gedā ne toĝru yola yok bahāne
Ki yaru toĝruluk iki cihāna

Velehū

Şoñun şananoñun
Oñun anlamayan şoñını

Döner şerri şakın uğratma ħayrı
Uzat şerri ki ħayra döne ..

Enverī Güft⁶³³

Mef'ûlû mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün

Dil 'azm-i sefer eyledi cānānum esen ħal
Cān terk-i diyār itdi eyā cānum esen ħal

Düşdüm yola ey Yūsuf-ı Ken'ānum esen ħal
Gıtdüm ħam ile ħurbete sulţānum esen ħal

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Her kaçan bulsa iki ħasret vusûl
Ol zamān dirler olur ħācet ħabûl

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şabr iden hicrle ne dirler vaşl olur cānā yine
Bu meşeldür söylenür ammā biz anı görmedük

183^a

Ķaşide-i tîr ü kemān 'Ulvî güft berāy-ı Sulţan Selîm bin Sulţān Süleymān Ħan
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Dest-i ħudret şanma ħaşlaruñ itdükde kemān
Tîr-i müjġānuña ħarşu hedef oldu niçe⁶³⁴ cān

⁶³³ Şiir, Enverī Divanı'nda bulunmamaktadır (Kurnaz-Tatçı, 2001).

⁶³⁴ niçe: dil ü Derzizāde Ulvî Divanı

Baş açuk yügrügidür⁶³⁵ tîr-i müjeñ meydānuñ
N'ola ey kaşı kemān dirsem aña toz kıparan

Görmedi⁶³⁶ nāvek-i ğamzen gibi bir tîr-endāz
Yā kaşuñ gibi kemānkeş kıanı ey tāze cüvān

Ebrüvanuñ ne kemāndur ki aña yokdur zih
Turreñüñ⁶³⁷ tîrine zāhirde nitekim peykān

Şol kemāndur ki kaşuñ çekmede Rüstem 'āciz
Ġamzen ol tîr dūrür kim aña doymaz⁶³⁸ kıalkān

Ol kemānı çekemez sencileyin kimse velī
Sīnelerden dökimez kimseler ol tîr ile kıan

Ol kemān kıavs-i kıader sehm-i kıazādur ol tîr
Ol kemān tîrine cān kıurtula⁶³⁹ mı olsa nişān

Kāmetüm oldu kemān bār-ı belā çekmekden
Tîr-i āhum yeridür göklere⁶⁴⁰ olursa revān

Şanmañuz kıavs-ı kıuzāh kıurdu kemānını yine
Feleküñ kıaşdı bu kim yağıdura tîr-i bārān

Şīşe-i çarhı delüp aşdı kemānını hilāl
Nitekim kıapla-i tîr-i şeh-i dārāb nişān

Mañv olur tîr-i şahāb ile kemān-ı meh-nev
Eline tîr ü kemān alsa Selīm Ġan-ı zamān⁶⁴¹

Şāhib-i tîr ü kemān fāris-i meydān-ı veğā
Mālik-i seyf ü kıalem ħüsrev-i iklīm-i sitān

Ġāme-i tîre ider ta' ne o şāhuñ tîri
Burc-ı kıavsi kıacıl eyler o kemān itme gümān⁶⁴²

Pehlevān-ı sitem [ü] ħışma⁶⁴³ kemāndur bāzū⁶⁴⁴
Tîr-i kıahr u ğazāb kıaşmet-i destinde benān

⁶³⁵ yügrügidür: yürür gider Derzizāde Ulvî Divanı

⁶³⁶ görmedi: görmedüm Derzizāde Ulvî Divanı

⁶³⁷ Turreñüñ: Ġamzenüñ Derzizāde Ulvî Divanı

⁶³⁸ doymaz: durmaz Derzizāde Ulvî Divanı

⁶³⁹ kıurtula: kıurtılır Derzizāde Ulvî Divanı

⁶⁴⁰ göklere: göñüllere Derzizāde Ulvî Divanı

⁶⁴¹ Selīm Ġān-ı zamān: şehinşāh-ı zamān Derzizāde Ulvî Divanı

⁶⁴² Burc-ı kıavsi kıacıl eyler o kemān itme gümān: Burc-ı kıavsi kıavıl ider isen o kemān Derzizāde Ulvî Divanı

⁶⁴³ ħışma: ħışm u Derzizāde Ulvî Divanı

⁶⁴⁴ kemāndur bāzū: kemān-ı bāzū Derzizāde Ulvî Divanı

Halka-i çeşmümi kıldum o kemāna zihgīr⁶⁴⁵
Dilümi kıldum⁶⁴⁶ anuñ tırine la' līn qalkān

Bir güzeldür o kemān nāmı hilāl-ebrūdūr
Tīri bir hūb durur serv-ḳadd ü gōnçe-dehān

Menzilüm deşt-i 'adem⁶⁴⁷ kıldı⁶⁴⁸ kemān-ı Rüstēm⁶⁴⁹
Tırveş yiri dūrūr ḥāk ile olsam yeksān

Murg-ı cāna o kemān bir ḳurulı dām ancak
Bāl açar şaydına şāhinveş o tīr [ü] müjgān

Ağzı kanlu başı yuñlu şu dilāver gibi⁶⁵⁰ kim⁶⁵¹
Tīrūñ eyler ḳadd-i a' dāyı kemān irse hemān

Oldı destūñde kemānuñ iki başlu ejder
Oḳ yılanı didiler tīrūñe⁶⁵² ey genc-i nihān

Tīr-i şahrāda tek ü pūde kemān belde tūrur
Oldı bir iki ḥarāmi yine yollarda 'ayān

Bezm [ü] rezme o kemān oldı kemāñçe zihi tār
Oḳıdur tīrūñ eyā zūbde-i mecmu' -ı şihāb

Oḳuñ ey ḳaşı kemān sīnemi tırkeş kılalı⁶⁵³
Tırveş zāhir olupdur şaf-ı zaḥmumda⁶⁵⁴ duḥān

Birisi ehl-i hevā birisi ḡāyet serkeş
Demidür tīr ü kemāndan⁶⁵⁵ idersem efgān
Getürüp ḳuvveti bāzūya kemān-ı Rüstēm⁶⁵⁶
Tīr-i Vaḳḳāş idemez tīrūñe mānend-i ḳırān

Ebruvānuñla müjeñ⁶⁵⁷ yayını⁶⁵⁸ vaşf eyleyeli
Nazmum içre görünür tīr ü kemān şüretān

⁶⁴⁵ 183^b'den devam etmiştir.

⁶⁴⁶ kıldum: itdüm Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁴⁷ deşt-i 'adem: deşt-i firāk Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁴⁸ kıldı: itdi Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁴⁹ Rüstēm: miḥnet Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵⁰ gibi: gibidür Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵¹ Kim: - Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵² tīrūñe: tīrūñ Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵³ kılalı: kıldı Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵⁴ şaf-ı zaḥmumda: şaḳ-ı zaḥmumda Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵⁵ kemāndan: kemānuñdan Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵⁶ kemān-ı Rüstēm: kemānın çeksem Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵⁷ müjen: müjgānuñı Derzizâde Ulvî Divanı

⁶⁵⁸ yayını: - Derzizâde Ulvî Divanı

Kaşuğa kimi kemān⁶⁵⁹ der⁶⁶⁰ kimi nūn kimisi rā⁶⁶¹
Tīr⁶⁶² der⁶⁶³ ğamzeğe kimi kimi tīg-ı bürrān

Bir yire geldi niçe tīr ü kemān ħançer ü tīg
Cān-ı ‘Ulvī’yi alur her birisi virmez amān

Zu‘ m-ı zühhāda⁶⁶⁴ lebün⁶⁶⁵ sīneme çek⁶⁶⁶ na‘l ü elif
Ceng içün tīr [ü] kemān ile pür olsun meydān

Benüm ol muḥteri‘ -i tīr ü kemān kim göricek⁶⁶⁷
Şu‘ arā cümle okın atdı yayın yaşıdı⁶⁶⁸ hemān

Midḥat-ı tīr ü kemānuḡla olup⁶⁶⁹ niçe ḥayāl
Bir ḳaşıde dimişüm nāmı durur tīr ü kemān

Şanuram niçe kemān araya bir tīri⁶⁷⁰ alur
Nāmemi⁶⁷¹ alsan ele ey şeh-i şāhān-ı cihān

Raġbet-i tīrün olur geçi kemānı ile şehā
Toġrı yanında bu vech ile tutar egri⁶⁷² mekān

Tırveş toġrı olanlar saḡa meydān alsun
Egrilik eyleyenün ḳaddini Ḥaḳḳ ide kemān

Ḳaşıde-i Ḳaranfil Rahmī ğüft berāy-ı Sultān Süleymān nūr’ullāh-ı ḳabre⁶⁷³
Mef’ūlü mefā’ilü mefā’ilü fe’ūlün

Gülşende giyüp efser-i ḥāḳāna⁶⁷⁴ ḳaranfil
Baş egmedi tēc-ı ser-i şāhāne⁶⁷⁵ ḳaranfil

⁶⁵⁹ kemān: kemāndur Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶⁰ der: - Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶¹ rā: yā Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶² Tīr: tirdür Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶³ der: - Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶⁴ zu‘ m-ı zühhāda: raġm-ı zühhāda Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶⁵ lebün: kesün Derzizāde ‘Ulvī Divanı

⁶⁶⁶ çek: şad Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶⁷ 184^a’dan devam etmiştir.

⁶⁶⁸ yaşıdı: başdı Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁶⁹ olup: bulup Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁷⁰ tīri: tīr Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁷¹ Namemi: nāmumı Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁷² egri: anı Derzizāde Ulvī Divanı

⁶⁷³ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁶⁷⁴ efser-i ḥāḳāna: efser-i şāhāne Bursalı Rahmī Divanı

⁶⁷⁵ şāhāne: ḥāḳāna Bursalı Rahmī Divanı

Dağ üstine dağ urdı Yağub sinede⁶⁷⁶ kat kat
‘Aşık gibi bir gönçe-i handāna karanfil

Gülgünī firengīler ile cilveler eyler
Dil-ber gibi boyınca gidüp⁶⁷⁷ kana karanfil

Her gönçesi bir tügme-i yāğūta dönüpdür
Dikse n’ola ger anı girībāna karanfil

Şive ile şokup başına bir ak hilālī
Hübān-ı zamān gibi zarīfāne karanfil

Geh kāh giyer kırmızı atılasları kat kat
Geh⁶⁷⁸ sāde giyer nite ki cānāne karanfil

Evreng-i zebercetde yine nite ki Dārā
Hükm itdi çemen mülkine mīrāne karanfil

Her bergi yeşil kanlu birer hançere benzer
Tağup biline döndi Nerīmāna karanfil

Sandūkın açup giydi şehir pīrehen-i āl⁶⁷⁹
Ta‘ n itse n’ola behcet-i cānāna⁶⁸⁰ karanfil

Yāğūtī⁶⁸¹ kadehle⁶⁸² pūr idüp la‘ l-i müzābı
Nüş itdi şehir-gāh hākīmāne karanfil

Bir çöpe niçe kāse dizüp bāzice eyler
Hengāme kurup geldi gülistāna karanfil

La‘ līn kadehi⁶⁸³ bāde-i şebnemle pūr itdi
Mağmūrlığın yazmağa mestāne karanfil
Bir hoşka-i pīrūze midür la‘ l ile yāğud
Yāğut ile pūr eyledi *peymāne karanfil*

‘Ayş itmege şahrāda şehir.....⁶⁸⁴
Pīrūzı senün üstine.....

Hıdmet kemerin muhkem idüp *bir nice yirden*

⁶⁷⁶ sinede: sine Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁷⁷ gidüp: girüp Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁷⁸ Geh: Ger Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁷⁹ pīrehen-i āl: āl firengī Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁸⁰ behcet-i cānāna: behcet-i hübāna Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁸¹ Yāğūtī: Yāğūt Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁸² kadehle: kadehden Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁸³ kadehi: kadehin Bursalı Rahmî Divanı

⁶⁸⁴ Bu beyit Bursalı Rahmî Divanı’nda bulunmamaktadır. Beyit, nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamamıştır.

Çäker geçinür⁶⁸⁵ bir şeh-i devrāna *ķaranfīl*

Ĥākān-ı cihān Ĥāzret-i *Sulṭān Süleymān*
El açdı gelüp cerre o *sulṭāna ķaranfīl*

Kāṣāne-i ķadrinde⁶⁸⁶ felek mihr ile *hem māh*
Bir köhne sifāl içre iki dāne *ķaranfīl*

Pāyuṇa niṣār itmege jāleyle getürdi
Bir la‘l ṭabaķda niçe dürr-dāne *ķaranfīl*

Alur mı idi destine pīrūze ‘asāyī⁶⁸⁷
Reṣķ itmese ķapuṇdaki derbāna *ķaranfīl*

Merdāne ṭakup başına bir perr-i sepīdi
İster ki ‘advüñi⁶⁸⁸ çeke meydāna *ķaranfīl*

Yüz sürmek içün geldi şehā ravzaṇa yoksa
Basmazdı ķadem ‘ālem-i imkāna *ķaranfīl*

Şokmuş başına berg-i gül-i ṣāhāne-a‘lā⁶⁸⁹
Şunmağ içün ol ṣāh-ı felek ṣāha *ķaranfīl*

Dāmān-ı güli cūduṇ eli eyleye⁶⁹⁰ pür-zer
Rahmī gibi el açdı bu iḥsāna *ķaranfīl*

‘Arz eyle dilā gül bu kelāmuṇ şu‘arāya
Olursa tekellüf n’ola yārāna *ķaranfīl*

Yum ağızuṇı gül⁶⁹¹ gonçe gibi ḥatm-i kelām it
Nite ki gele gülşen-i devrāna *ķaranfīl*

Gün pertevi ile⁶⁹² nitekim kān-ı ‘ademden
Reng ala döne la‘l-i Bedeḥṣān’a *ķaranfīl*

Ĥāk-i rehüñe tuḥfe diyü kıılmağa iṣār
Yāķut kıoya ḥokķa-i mercāna *ķaranfīl*

183^b

⁶⁸⁵ geçinür: geçinüp Bursalı Rahmī Divanı

⁶⁸⁶ ķadrinde: ķudretde Bursalı Rahmī Divanı

⁶⁸⁷ 183^b’den devam etmiştir.

⁶⁸⁸ ‘advüñi: ķaddüñi Bursalı Rahmī Divanı

⁶⁸⁹ Bu beyit Bursalı Rahmī Divanı’nda bulunmamaktadır.

⁶⁹⁰ eyleye: ideli Bursalı Rahmī Divanı

⁶⁹¹ gül:gel Bursalı Rahmī Divanı

⁶⁹² ile: n’eyleye Bursalı Rahmī Divanı

Kaşide-i Bâkî Çelebi⁶⁹³
Fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün

Haṭ-ı müşğfâmuṅla ey gonçe-i ter
Şekerdür o lebler mümessek mükerrer

Ne zibâ yaraşmış o leblerle dendân
Ne hoş⁶⁹⁴ imtizâc eylemiş şîr ü şekker

Göñül naḳdini aldı 'ayyâr-ı ğamzeṅ
Ġamuṅdan virüp câna dârû-yı hüş-ber

Egerçi ser-âmed geṇer şâḥ-ı sünbül
Mu'anber saçuṅla kaçan ola hem-ser

Tolar bûy-ı müşğîn-i zülfünle 'âlem
*Döner nâfe-i misk*⁶⁹⁵ çarḥ-ı müdevver

*Meger çîn-i zülfünge pinhân olupdur*⁶⁹⁶
Ġubâr-ı der-i şehryâr-ı muẓaffer

Cihân-ı kerem Ḥân Süleymân-ı Ġâzî
Şeh-i âsmân-taḥt u ḥurşîd-efser

Hudâvend-i kâmil şehenşâḥ-ı 'âdil
Cihândâr-ı muḳbil şeh-i *dâd-güster*

Vücûd-ı şerîfünle⁶⁹⁷ 'âlem⁶⁹⁸ müşerref
*Zamîr-i münîrünle*⁶⁹⁹ dünyâ⁷⁰⁰ münevver
O Şâḥ-ı felek-ḳadr kim dergehine⁷⁰¹
Mülûk-ı cihân bende 'âlem musaḥḥar

Rikâbında kürsî gerek tâc-ı Kîsrâ
Ola şol zamân kim süvâr-ı *tek-âver*

Mülûk-ı zamâne öñince revâne
Rikâb-ı hümayûnda Ḥâḳân [u] Ḳayser

⁶⁹³ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁶⁹⁴ hoş: ḥûb Bâkî Divanı

⁶⁹⁵ misk: miske Bâkî Divanı

⁶⁹⁶ Nüshada bu mısranın yeri boş bırakıldığından Bâkî Divanı'ndan tamamlanmış olup bu sebeple italik yazılmıştır.

⁶⁹⁷ şerîfünle: şerifiyle Bâkî Divanı

⁶⁹⁸ 'âlem: dünyâ Bâkî Divanı

⁶⁹⁹ münîrünle: münîriyle Bâkî Divanı

⁷⁰⁰ dünyâ: 'âlem Bâkî Divanı

⁷⁰¹ 184^a'dan devam etmiştir.

Ne yaña buyursa revādur götürmek⁷⁰²
Devātın Aristū silāhın Sikender

Eger peyk olursa lāyık önince
İnüp tāt-ı zerrīn ile heft aḥter

Şaçar bezme nūrı yaḡar⁷⁰³ rezmi⁷⁰⁴ nārı
O tāt-ı muraşşa‘ o tīg-ı mücevher

Ḥaṭ-ı naẓm-ı pāki çemenzār-ı cennet
Elinde qalem çeşme-i āb-ı Kevşer

Buḥār-ı buḥūriyla ‘ālem dimāğın
Qılupdur mu‘ aṭṭar o kil-k-i mu‘ anber

Zamān-ı kitābetde kil-k [ü] mürekkeb
Elinde olur dūd⁷⁰⁵ ‘ūd [u] mu‘ anber⁷⁰⁶

Naẓar ehline mīl-i kuḥlū’l-cevāhir
Reg-i cān-ı bed-ḥāha nebtiz [ü] neşter

Nesīm revān-baḡş-ı şubḥ-ı şafādan
Sūḥan gūlşeninde ḥırāmān şanavber

O güftār-ı mevzūn o reftār-ı dilkeş
O sīmā-yı maṭbū‘ o bālā-yı ḥoş-ter

Selāṭine dīvān olur çünki lāzım
N’ola kılsa tertīb-i dīvān [u] defter

Debīr-i felek yazmağa vāridātın
Eşi‘ a getürmüşdür altun qalemler

Yazınmağa mānend-i naẓm-ı Süreyyā
Varaqlar zer-efşān ider çarḥ-ı aḥḍar

Yanar şem‘ -i Nāhid öninde şihābuḡ
Çeker her gice şubḥa deg cedvel-i zer

Aḡa cild-i ġarrā müzehheb muṭallā
Bir⁷⁰⁷ ‘ālem-ārā o⁷⁰⁸ ḥurşid-i enver

⁷⁰² götürmek: getürmek Bâkî Divanı

⁷⁰³ yaḡar: döker Bâkî Divanı

⁷⁰⁴ rezmi: rezme Bâkî Divanı

⁷⁰⁵ dūd: var ise Bâkî Divanı

⁷⁰⁶ mu‘ anber: ‘ anber Bâkî Divanı

⁷⁰⁷ Bir: Meh Bâkî Divanı

⁷⁰⁸ o: vü Bâkî Divanı

Sühân maṭla‘ından güneş gibi ʔoğsun
Kosunlar şerîf adını genç-i gevher

Feşâḥat gülsitâni içre dem-â-dem⁷⁰⁹
Şu gibi revân ide bülbüller ezber

Senâsında **Bâkî**-şîfat ola ‘âciz
Hezârân ola ‘andelîb-i sühânver

Du‘â idelüm rûy-ı iḳbâl [u] baḥtî
Ola dâ‘imâ⁷¹⁰ gül gibi tâze [vü] ter

Îlâhî be-âb-ı ruḥ-ı âl-i Aḥmed
Be-nûr-ı cebin-i mübîn-i Peyem-ber

Be-dîn-i güzîn-i Nebiyy-i mükerrerem
Be-rûḥ-ı revân-ı Resûl-i muṭahhar

Ümîdin revâ eyle ‘ömrin ziyâde
Mühimmin müheyyâ murâdın müyesser

184^a

Ḳaşıde-i Rûze der-medḥ-i Sultân Selîm bin Sultân Süleymân Ḥan nûr’ullâh-ı ḳabre
Fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlün

Olıcaḳ tîğ-ı riyâzetle dilâver rûze
Asker-i nefsi şıyup oldu muṣaffer rûze

Pîr-perver⁷¹¹ gibi ḥürmetle tutup ḥalk-ı cihân
Lâyîḳ eylerse göñüllerde eger her⁷¹² rûze

Maḥzen-i genc-i Îlâhîye olupdur maḥzar
Müḥr urursa n’ola her ağza yek-ser rûze

Şekl-i ḳandîl gibi ehl-i riyâzet geçinür
Dilde Nûr âyetni eyledi ezber rûze

Mâh-ı nev şanma alupdur eline ḥançer-i tîz
Kesmege ḥalkını ḥalkuḡ meger ister rûze

Eline sübḥa-i billûr alup cümle menâr

⁷⁰⁹ 184^b’den devam etmiştir.

⁷¹⁰ Ola dâ‘imâ: Dem-â-dem ola Bâkî Divanı

⁷¹¹ perver: pîrüz Bursalı Rahmî Divanı

⁷¹² her: yer Bursalı Rahmî Divanı

İtdi her mescidi nûrî ile münevver rûze

Ṭâḳ-ı çarḥ üzre degüldür görünen şekl-i hilâl
Der-i fışḳ üzre ḳodı ḳufl-ı müdevver rûze

Ṭâḳda mihr-i Süleymân'ını bend itdiği bu
Mescide ḥalkı diler ide musahḥar rûze

Ḥam ḳılup virmez iken ḥalka daḥı toḡrı selâm⁷¹³
Zâhidün ḳâmetini eyledi çenber rûze

Nev-‘ arûs oldu şebistânda meger şekl-i menâr
Gerden u gûşına virmiş zer ü zîver rûze

Zeyn ider şanma ḳanādîl anı meşşâtavâr
Ḥâl-i zerrîn ḳodı ruḥsârına yer yer rûze

Ḥayrete vardı göricek anı dâmâd-ı ḥayâl
Aşıcaḳ boynına meftûl-ı mücevher rûze

Baḳlava şûretidür tebsi ile hâlede mâh
Ḥazrete tu‘ me içün mâ-ḥazar eyler rûze

Maḥrem-i Ḥazret-i Selîm a‘ ni Celâl
Gecesi ḳadr olup irse idi her rûze

Ḥıdmete bendelerün gibi ṭurup⁷¹⁴ cümle menâr
Ḳuşadur her birine bir kemer-i zer rûze

Kerem-i şân-ı şerîfüne şebîh olmuşdur
Ḥoş ṭutulduḡına ‘ illet budur ekşer rûze

Mâh-ı nev günden alup nûrî kemâle irişür
N’ola virürse cemâlüne senün fer rûze

Düşmenün ṭut diyü bir kerre eger emr itsen
Mâh-ı nevden çeke ḳatl itmege ḥançer rûze
Zâtuḡa faẓl ile ‘ âlemde bulunurdu naẓar
Sâ’ir eyyâm ile ger ola ber-â-ber rûze

Rif‘ atün ḳaşrını seyr eylemege belâdan
Hâleden açdı felek ṭâḳına manẓar rûze

Mâh-ı nev şanma alupdur eline kâse-i sîm
Ḳapuḡa geldi gedâ gibi cerr rûze

⁷¹³ 184^b’den devam etmiştir.

⁷¹⁴ ṭurup:ṭurur Bursalı Rahmî Divanı

Yılda bir kerre gelür⁷¹⁵ hıdmete ihsân⁷¹⁶ için
Garğ olup ni' metüñe oldı tüvānger rûze

Elem-i faqr gören mazhar-ı ihsānuñ olur⁷¹⁷
‘İd irişse olur ardınca muḳarrer rûze

Rahmîyâ altun ezüp kâse-i ḳandil içre
Var ise sözlerüñ altun ile yazar rûze

Şāhid-i medḥüñi bir vech ile tezyin itdüm
Ḳodı taḥsîn⁷¹⁸ idüp ayağına ser-rûze

Nitekim ‘İd irişüp bula cihān zīnet-i tām⁷¹⁹
Zevḳ-i şādiye nitekim ola mazhar rûze

Zātuñı ‘ömrüñi hem ‘izzetüñi ḥaṣmetüñi
Ber-devām ide Ḥudā ger irişe her rûze

El açup cümle menār ide melekler āmīn
Devletüñe ide her demde du‘ ālar rûze

184^b

Ḳaşıde-i Figânî⁷²⁰
Mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Geçerse ‘arşa-i heycāda n’ola er ḥançer
Cihānı ḳabzasına aldı ser-te-ser ḥançer

Aḳarsuya ṭayanur kim ṭayanur ise aḡa
Geçerse toḡrı inanmayalar eger⁷²¹ ḥançer
Sözi geçer nereye⁷²² varsa naṣṣ-ı ḳātı‘ dur
El içre aḡun için oldı mu‘ teber ḥançer

Şu deñlü keskin olur iṣtihāmı⁷²³ rezmünḡe
‘Adūnuñ içmege ḳanını⁷²⁴ aş yirer ḥaçer

Hezār olursan a‘ dā yüzünü döndürmez

⁷¹⁵ gelür: gelüp Bursalı Rahmî Divanı

⁷¹⁶ ihsân: ihsānuñ Bursalı Rahmî Divanı

⁷¹⁷ 185^a’dan devam etmiştir.

⁷¹⁸ taḥsîn: taḥsīnler Bursalı Rahmî Divanı

⁷¹⁹ zīnet-i tām: revnāk-ı tām Bursalı Rahmî Divanı

⁷²⁰ Şiirdeki italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır (Karahān, 1966).

⁷²¹ inanmayalar eger: inanma dışın biler Figânî Divanı

⁷²² nereye: ne yaḡa Figânî Divanı

⁷²³ iṣtihāmı: iṣtihāṣı Figânî Divanı

⁷²⁴ ḳanını: ḥūnını Figânî Divanı

Cenāh-ı kalbe tokınur yarar geçer hançer

Tokınsa zāl-i felek cevşeninde eglenmez
Şu sem gibi yidi taşdan⁷²⁵ ider güzer hançer

Çekerse n'ola o Ye'cüc-ı fitneye seddi
Cihānda buldı Sikender gibi zafer hançer

Olursa Sām u Nerimān yıkar anı⁷²⁶ darbı
Peleng-i kulle-i perhāş [u] şîr-i ner hançer

Yanında yüz yumaz idi Hıdîv-i devrānuş
Ger olmasaydı yalın yüzlü sîm-ber hançer

Kubād-ı ma' reke İskender-i kader-kudret
Yanaşdı saña olupdur meger nöker hançer

Kesüp boğazların a' dānuş ağıdur nehri⁷²⁷
Sikender oldu neberd illerinde her hançer

Yanında kimki baka⁷²⁸ egri dökmege kanın⁷²⁹
Elinde Zāl-i sipihrûş hilāl-zer hançer

Şanur güzeller⁷³⁰ anı bahır içinde mähîdür
Kefûş içinde ne dem kim tuta maşar hançer

Cihānda⁷³¹ haqquñı kim setr iderse haqqında
Lisān-ı hāl ile⁷³² okur fekad kefer hançer

Żiyāfet eylemege haşmuñı neberdüñde
Getürdi ortaya hūnını⁷³³ mā-hazar hançer

Ne tañ gönüllerini çāk iderse a' dānuş
Çü mā-i cārî gibi dilleri açar hançer

Şu deñlü 'ālemi tutdı şadā-yı 'adlûş kim
Kimesne kimseye dağl eylemez meger hançer

Şu sızmaz aralarından iki qarındaşdur

⁷²⁵ taşdan: tāsdan Figânî Divanı

⁷²⁶ yıkar anı: anı basar Figânî Divanı

⁷²⁷ nehri: bahri Figânî Divanı

⁷²⁸ baqa: çıkar Figânî Divanı

⁷²⁹ 185^adan devam etmiştir.

⁷³⁰ güzeller: görenler Figânî Divanı

⁷³¹ cihānda: cihād Figânî Divanı

⁷³² ile: - Figânî Divanı

⁷³³ hūnını: hānını Figânî Divanı

Ne suya tîğunı şalsañ bile gider hançer

Yarar geçinmege yanuñda ol dem-i peykân⁷³⁴
Şokup dil ağzına haşmuñ haber sorar⁷³⁵ hançer

Sipihr hinkine bindi ‘adūñ ile cenge⁷³⁶
Taķındı şa‘ şa‘ adan husrev-i kemer⁷³⁷ hançer

Yüze gelür nesi var ise cevher ü zerden
Yoluñda harc ider öñünñde päreler hançer

Bitürdi işini rezmünñde cümle a‘ dānuñ
Şu deñlü kārgerān⁷³⁸ oldı pīşeger hançer

Ne çekdüğümi dilümñden bilüp durur cānā
Yanuña varup⁷³⁹ egildi haber virür hançer

El üzre tut beni ‘arż-ı hüner idem saña
El üzre tutmağ ile gösterür *hüner hançer*

Şeh vilāyet-i nazmum *zebān durur tîğum*
Tenümñdekibaña *yeter hançer*

Figānī lāf ü güzāf urma⁷⁴⁰ *geçenden geç*
Zebān-ı ʿa‘ ne uzatmaya saña *her hançer*

Şenāña bildi ki yokdur zeban-ı *şāyestem*
Beyāna başladı yanumca muhtaşar *hançer*

Niteki⁷⁴¹ ola nihān Hızr şuyı *zulmetde*
Yanam içinde nitekim tuta maķar hançer⁷⁴²

185^a

Kaşide-i ‘İd Zātī güft der-medh-i Sultān Süleymān nūr’ullah-i kabre
Mef’ûlû fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün

Geldi sa‘ âdet ile yine dil-güşā-yı ‘İd
Geydürdi hāķ-ı ‘āleme dürlü kabāyı ‘İd

⁷³⁴ peykân: peygār Figānī Divanı

⁷³⁵ sorar: ider Figānī Divanı

⁷³⁶ cenge: rezme Figānī Divanı

⁷³⁷ kemer: kamer Figānī Divanı

⁷³⁸ kārgerān: kār-güzār Figānī Divanı

⁷³⁹ varup: vardı Figānī Divanı

⁷⁴⁰ urma: eyleme Figānī Divanı

⁷⁴¹ Niteki: niçe ki Figānī Divanı

⁷⁴² Yanam içinde nitekim tuta maķar hançer: Niyāmun içre tuta dā’imā maķar hançer Figānī Divanı

Bir maşķala getü[r]di gören mäh-ı nev şanur
Āyine-i ķulūba vire tā cilāyı ‘īd

Sancağıdur meh-i nev [ü] pervāzıdur şafaķ
Şehrün öñünde şāmda dıkdı livāyı ‘īd

Rūşen budur ki oldı sipihr üzre mäh-ı nev
‘Ayne şebih olduğıçün ibtidā-yı ‘īd

Halka şikār kılmağa āhū-yı ‘işreti
Aldı eline şevk ile kūh üzre yāy-ı ‘īd⁷⁴³

Ķāf üzre ‘ayne ‘arz idüben ķaşı rāsını
Şād itdi cümle dil-beri bedr-i dücā-yı ‘īd

Uçmağa ‘īdgāha per açdı ķamu hümā
Bāl açdı sāye şaldı cihāna hümā-yı ‘īd

Ķāyet kıyāmet idi açılmasa haşr[e] dek
Geldi göñüller açmağ içün dil-güşā-yı ‘īd

Māşūkı ile ‘āşıkı itdürdi merhabā⁷⁴⁴
Ey Bārī eyle bārī her ayı hilāl ‘īd⁷⁴⁵

Devr-i ruķunda ‘āşıkā kıl būseler ‘aṭā
Ṭatlular olur ey leb-i şekker ‘aṭā-yı ‘īd

Şanma⁷⁴⁶ ki kūsdur çalınan halk-ı ‘āleme
Gel dest-i şāh öp diyü eyler şalā-yı ‘īd

Senden şikāyet eylerüm ol şāha ben faķīr
Ger el ucuyla eyler iseñ merhabā-yı ‘īd

Cemşid-i rāy Şāh Süleymān-ı kām-yāb
Adı şerif bir ķulıdur pādşā-yı ‘īd

Taķlīd idüp hilāline ol mäh-ṭal‘ atıñ
Levh-i sipihre yazdı yine hūb-rāy-ı ‘īd

Sultān-ı luṭfunıñ eger olmasa bendesi
Ṭutmazdı mülk-i ‘ālemi şıyt u şadā-yı ‘īd

Mi‘ mār-ı ‘ismetı çeke ger çevresine sūr
Tā haşr olınca görmiye cünd-i şitāyı⁷⁴⁷ ‘īd

⁷⁴³ yāy-ı ‘īd: nāy-ı ‘īd Zâtî Divanı

⁷⁴⁴ 185^b den devam etmiştir.

⁷⁴⁵ Ey bārī eyle bārī her ayı hilāl ‘īd: Ey kâş bārī eylese Bārī her ayı ‘īd Zâtî Divanı

⁷⁴⁶ Şanma: şanmañ Zâtî Divanı

⁷⁴⁷ şitāyı: fenāyı Zâtî Divanı

Bozılmaz idi zelzele-i inkılabdan
Ger țin-i himmet ile yapılsa binā-yı ‘īd

Ey kadrinün menāzili eflāke tā‘ n iden
Benzer idi devletüne olaydı beķā-yı ‘īd

Bulur varan huzūruña ‘ālemde ‘izz ü kadr
Sürer gören cemālünjı zevķ [ü] şafā-yı ‘īd

Üç günde serverā yıkılup⁷⁴⁸ gitmez idi ol
Ger dest-i rāyuñ ile urulsa binā-yı ‘īd

Gösterdi gün yüzünjı⁷⁴⁹ bize luţfuñ gibi⁷⁵⁰ senünjı
N’olaydı olmayaydı şehā müntehā⁷⁵¹-yı ‘īd

Ey āfitāb-ı şubh [u] şafā māh-ı leyl-i kadr
Haţtuñ şeb-i berāt [ü] cemālünjı duhā-yı ‘īd

Senden yaķar çerāğı meger luţf ile gelüp
Rūşen-dil itdi cümle faķīri vü bāyı ‘īd

Benzer bu kārı dest-i kerīmünjden öğrenür⁷⁵²
Cümle⁷⁵³ cihāna virdi ser-ā-ser gınāyı ‘īd

Şāhā mübārek adlu ğulamunjı durur senünjı
Kaþuña geldi hıdmet için yā⁷⁵⁴ berāy-ı ‘īd

Destine hañcer aldı görinen degül hilāl
Düşmenlerünjle eylemek için veĝāyı ‘īd
Ger h‘āce-i cemālünjün olmasa bendesi
Yūsuf gibi bulurmıdı⁷⁵⁵ zīb⁷⁵⁶ ü bahāyı ‘īd

Çengālin⁷⁵⁷ uruben ser-i pīl-i sipihre māh
Geldi şehā kaþuña ki ala⁷⁵⁸ ‘aţā-yı ‘īd

Ey kadr-i ‘āli rüz-ı vişālünjle germ olup
Baħs eylemek dilerse ger eyler haţayı ‘īd

⁷⁴⁸ yıkılup: sıkılup Zâtî Divanı

⁷⁴⁹ yüzünj: yüzünjî Zâtî Divanı

⁷⁵⁰ luţfuñ gibi: luţfla Zâtî Divanı

⁷⁵¹ müntehā: intihā Zâtî Divanı

⁷⁵² 186^a’dan devam etmiştir.

⁷⁵³ cümle: ħalk Zâtî Divanı

⁷⁵⁴ yā: tā Zâtî Divanı

⁷⁵⁵ bulurmıdı: bulur-idi Zâtî Divanı

⁷⁵⁶ zīb: ħüsn Zâtî Divanı

⁷⁵⁷ çengālin: çengāl Zâtî Divanı

⁷⁵⁸ ala: ola Zâtî Divanı

Müstağrak itdi sîm ü zere ‘âlemi meger
Devrân-ı devletünde bulur kîmyâyı ‘îd

Adını benden olduğuçün kodılar şerîf
Oldı⁷⁵⁹ menâzil-i şerefe kethüdâ-yı ‘îd

Dest-i şerîfün öpmezem gönlüm açamaz⁷⁶⁰
Gerçi⁷⁶¹ şafâ ile pür ider her arâyı ‘îd

Bir mürdur ki şundı Süleymân’a tuhfe’i
Zâtî getürdi kapuğa⁷⁶² medh ü şenâ-yı ‘îd

Destünde nesne yok ki ide pâyuğa nişâr
Vaşl oldı gerçi anuğ ile dil-rübâ-yı ‘îd

Tonatmaduk kimesne komadı cihânda hiç
İlla ri‘âyet eyledi ol bî-nevâyı ‘îd

Ancak du‘âcuğiz⁷⁶³ degül ey şâh-ı pür-kerem
Oğur gelüp kapında revân bu du‘âyı ‘îd

‘İdüñ mübârek ola vü kadrün bülend ola
İtdükce şâhşar fuğarâya ‘atâyı ‘îd

185^b

Kaşıde-i Deryâ Rahmî Çelebi Fermâyed⁷⁶⁴
Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

Meger bir dişleri dürr la‘l-leb dil-ber sever deryâ
Derün-ı dilden inler gözden acı yaş döker deryâ

Qarârı yok hevâ ehli gibi şürîde-meşrebdür
Şabânun cüş idüp tahrikine her dem uyar deryâ

Şu deñlü rüzgârın acısın tatlusın itmiş zevk⁷⁶⁵
Ne deñlü tiz olursa yine âyende⁷⁶⁶ geçer deryâ

Derünü la‘l [ü] yâkût ile mercân ile pür şanmağ
Benüm gibi elinden rüzgârın qan yudar deryâ

⁷⁵⁹ oldı: irdi Zâtî Divanı

⁷⁶⁰ Dest-i şerîfün öpmezem gönlüm açamaz: gönlüm açılmaz öpmese dest-i şerîfün Zâtî Divanı

⁷⁶¹ Gerçi: zevk Zâtî Divanı

⁷⁶² kapuğa: katuğa Zâtî Divanı

⁷⁶³ du‘âcuğiz: du‘âcılar Zâtî Divanı

⁷⁶⁴ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁷⁶⁵ zevk: dün Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁶⁶ âyende: anı da Bursalı Rahmî Divanı

Degüldürleb bir ter-ṭabî‘ at ḥübdur gūyā
Gehî sincâbî gâhî mâ‘î ḥāralar giyer deryā

Zemîn gencîne-i zerdür ki ḥikmetle ṭılsım olmuş
Nigehbānı anuḡ bir ejdehā-yı heft-ser deryā

Şabā zencîr urup göm gök delü dīvāne olmuşdur
Görince kef cānānı kendinden geçer deryā

*İçî pür-dürr ü gevherdür ṭaşı ser-sebze-i terdür*⁷⁶⁷
Leb-i dil-ber gibi cān-perver ü pākîze-ter deryā

Gezer her cāyı vü hercāyi dil-ber gibi geldükçe
Yüzün pür-çîn idüp bād-ı şabāya kef⁷⁶⁸ geçer⁷⁶⁹ deryā

Dehān içre⁷⁷⁰ şādefveş gayra dil rāzın ‘ıyān itmez
Kenār itmiş dür-i maḡsūdını beḡzer meger deryā

Başından geçmedük bir nesne yokdur rûzgār ile
Gözüm yaşı gibi görmüş hezārān şūr u şer deryā

Göz açup maḡdemîn gözler bugün bir merd-i meydānuḡ
Ḥabābı dîdesi olmuş zihî şāḡib-naḡar deryā

Ḥasan-şüret Hüseynî-sîret olmuşdur ‘Ali-heybet
Nazar eylerse ḡahrından olur⁷⁷¹ zîr ü zeber deryā

Hilālün ‘aksidür şanmaḡ görinen belki ‘adānuḡ
Şafakveş dökmeḡe ḡanını çekmiş tîḡ-ı zer deryā

Neberd için vegā hengāmı gelse şekl-i mähîden
Taḡınmış saglı sollu yanına tîḡ u siper⁷⁷² deryā

Habāb-ı baḡr şanmaḡ ‘aksi mehtāb ile her şeb ol
Sefîneḡ ḡanda gitse götürür önce fener deryā

Süleymān gibi taḡtuḡ yil götürse rûzgār ile
Şabāveş zîr-i destünḡde olupdur ser-te-ser deryā

Ġam-ı düşmen güzer kılmazsa lāyık zāt-ı pākünḡden
Be-ḡayet şāf-dildür çün ḡabül itmez keder deryā

⁷⁶⁷ Mısra nüshada bulunmadığından Bursalı Rahmî Divanı’ndan tamamlanmıştır.

⁷⁶⁸ kef: ter Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁶⁹ geçer: düşer Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁷⁰ içre: açmaz Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁷¹ ola:olur Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁷² siper:teber Bursalı Rahmî Divanı

Neberd olsa kefünde nîzeñi seyrân iden ider⁷⁷³
Ne hâletdür bu kim dâ'im bitüre⁷⁷⁴ ney-şeker deryâ

Hemân şol sâ'ile beñzer ki dâ'im ebr-i cûduñdan
Şadefden kâse almışdur⁷⁷⁵ eline k'ide cerr deryâ

İdinmiş laciverdî kâğıd üzre mevcden mışdar
Meger kim **Rahmî**-i şeydâ gibi medhûñ yazar deryâ

Gözüm merdümleşi fer bulsa lâyıķ ebr-i cûduñdan
Dür-i pâkîzeze olur muķarrerdür maķar deryâ

Bu nazm-ı âbdâra virdi şüret tâze ma' nîler
Deñiz mâlikleşi ile buldı gûyâ zîb ü ferr deryâ

Cevâhırle şu deñlü baħr-ı medhûñ eyledüm tezyîn
Kodı taħsîn idüp her beytinüñ pâyına ser deryâ

Nitekim cevheri bir ĥoca gibi 'azm-i Hind idüp
Diyâr-ı Rûm seyrin eyleyüp ide sefer deryâ

Ayağuna nişâr eyleye mervârî ŧabaķlarla
Hezârân lü' lü-yi lâlâ ile dürr ü güher deryâ

186^a

Kaşıde-i Rahmî Berây-ı Sultân Selîm ibn Sultân Süleymân Ĥân⁷⁷⁶
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şâh-ı dey öñince olmuş yine ser 'asker-i ĥazân
Çekdi cündin ŧutdı bâğ-ı dehri ser-tâ-ser ĥazân

Görünen eşcâr şanmañ 'ayş içün gülzârda
Kurdı limonî firengî ĥaymeler yer yer ĥazân

Levni döndi şâhid-i bağun görince nâgehân
.....⁷⁷⁷

Kâ'inât aĥvâlini işbât içün her bâbını
Şafĥa-i bâğ üzre altun ĥalliyle yazar ĥazân

Mâl-i Kârûn gibi olur 'âķıbet.....
Ĥâşıl itdi şol ķadar 'âlemde.....

⁷⁷³ 186^adan devam etmiştir.

⁷⁷⁴ bitüre: bitürdi Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁷⁵ almışdur: almış Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁷⁶ Şiir, Bursalı Rahmî Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁷⁷⁷ Nüşhada bu mısra eksiktir.

‘ Aks-i evrākıyla yer yer şanma akan...
Zer-nişānī tīgīdur olmuşdur....

Cūylar şanman ki zencīrin.....
Gāh deşt ü dağa geh şahrālarda

Düşdügi için şahid-i bāğ-ı bahār.....
Dest-māl-i ebri tutup yüzine ağlar hazān

Her şecer olmuş durur nārencī atlas bār-gāh
Sāyesinde ‘ ayş için ‘ ālemde hoş geçer hazān

Şarılık düşdi diyü olmuş tabīb eyler ‘ ilāc
Nabżına eşcārı bağuñ kehribā bağlar hazān

Bir ‘ aẓīmü’ş-şān kudūmından meger almış haber⁷⁷⁸
Hāk-i rāhında turup altunlular döşer hazān

Şarşar-ı kahrūndan olur rüy-ı a‘ dā zerd ü zār
Berg-i eşcārı irişüp nitekim şarşar-ı hazān

Hazret-i Sultān Selīm ibn Süleymān Hān kim
Midhat-ı zātın zebān-ı hāl ile söyler hazān

Serv-i bāğ istikāmetde saña beñzer diyü
Bāğ-ı dehr içre aña virmez fenā ekşer hazān

Bir nazar itdün diyü şahuñ harīminden yaña
Mil çekdi nergise çeşmin idüp bī-fer hazān

Bir kuluñdur şarışın dökmek diler kanın yire
Düşmenüñe çekdi berg-i bidden hançer hazān

‘ Adlūñ eyyāmında el uzunluğın kılmış çenār
Katı‘ yed kıldı olup cellād ile hem-ser hazān
Şöyle ‘ āli-gülşen-i fazluñ ki andan mihr ü māh
Döndi ol evrāka kim eyler anı aşfer hazān

İtdi Dārā-yı bahāruñ cümle varın tarmār
‘ Asker-i manşur ile mānend-i İskender hazān

Yazmağa rengin kelāmuñ levha-i zer üstine
Çekdi etrāfına cūdın sīm cedveller hazān

Zāt-ı bī-hem-tāña bulunurdi faẓl ile nazar
Rüz-ı nevrüz ile olaydı ber-ā-ber ger hazān

⁷⁷⁸ 186^b’den devam etmiştir.

ĶapduğıyĶün bād tācın nergis-i mestānenūn
‘Ahd-i ‘adlūnde ħabāb içinde ħabs eyler ħazān

Bu Ķaşıdem vaşf-ı elţāfuñla ey ‘ālī-nihād
.....evvel bahāra āĥirinde var ħazān

.....**Rahmī** bağıladı bir tāze naĥl
.....dehri nitekim ‘ar‘ ar ħazān

.....rengīn sözlerüm taĥrīr idüp
.....varaĶ ile tāze bir defter ħazān

....iĶre güyā Ķehre-i zerdüm benüm
.....yapraĶa kim Ķılmış anı aĥmer ħazān

.....yazdı yir yir şafĥa-i sīmīnine
.....elfāzumı bī kīlk-i bī-mıştar ħazān

.....yād eylesem Ķamgīn göñüller şād olur
....kim ola bahār ol yerde pes n’eyler ħazān

Ķapuña yüz sürmege geĶ geldüğüm olmaz ‘aceb⁷⁷⁹
Gülşene bir yılda bir kerre gelür gider ħazān

Ķādir olsam sīm ü zer işar iderdüm pāyına
OlduğıyĶün ħazretūne midĥata rehber ħazān

Dā’ima ‘ömrün güli olsun bahār-ender-bahār
Gülşen-i dehr iĶre dā’im nitekim irer ħazān

186^b

**Ķaşıde-i Nevruz-ı Rahmī güft berāy-ı Sulţān Selīm bin Sulţān Süleymān Ĥān nūr’ullāh-ı
Ķabre**

Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün

Şaĥn-ı Ķarrāy⁷⁸⁰ gelüp eyledi zīver nevrüz
Oldı ĥadrāda meger Ĥızr ile hem-ser nevrüz

Cūylar şanma ki gülzāra seĥer oldı revān
Ķekdi Ye’cüc diye sedd-i Sikender nevrüz

Lāle şanma ki dūr-i jāle ile zeyn oldı
Cem gibi aldı ele cām-ı mücevher nevrüz

⁷⁷⁹ 187^a’dan devam etmiştir.

⁷⁸⁰ Ķarrāyı:Ķabrāyı Bursalı Rahmī Divanı

‘ Aks-i güllerle degildür leb-i cev⁷⁸¹ üzre habāb
Hayme-i ālını ‘ arz eyledi yer yer nevrüz

Eline la‘l teber aldı degil tāt-ı horūs
Olıcağ şāh-ı güle peyk-i haber bir⁷⁸² nevrüz

Jāleden şāhid-i gül gūşına nāzüklük ile
Zeyn idüp tağdı niçe dürr [ü] mücevher nevrüz

Şüretā tāze civān haşra degin zinde velī
Oldı ma‘ nide velī pīr-i mu‘ abbir⁷⁸³ nevrüz

Bir nefesle çemene mürde iken virdi hayāt
Oldı ‘ İsi gibi bir rūh-ı musavver nevrüz

Rüstemī cāme-i ser-sebz giyer serv [ü] çenār
Cerr idüp bād ile dāmānını silker nevrüz

Püte-i şemsde qal itdi zerrīn zergervār
Şāhid-i nergīs için düzdi zer-efser nevrüz

Cevher-i nāmīye aḥkāmını ibrāz itdi
Taht-ı ‘ unşurda idi gerçi ki mużmer nevrüz

Hār şanma ki diler sā‘ id-i gülden ala qan
Aldı faşşād gibi destine nişter nevrüz

Yılda bir kerre ider Ka‘ be-i gülzārı tavāf
Sa‘ y idüp nūr gören ḥacıya beñzer nevrüz

Maḥdeminden n’ola açılma benefşeyle semen
Gelse olur gice gündüzle ber-ā-ber nevrüz

Sāye sultānī çemen seyrini eyler tenhā⁷⁸⁴
Cāme-i sebz giyer niteki dil-ber nevrüz

Gülşene geldügi budur o ‘ aẓimü’ş-şānuḡ
Bāğ-ı iclālını seyr eylemek ister nevrüz

Rif atūḡ bāğını seyr eylmege bālādan
Raḥne-i ebrden açdı niçe manzar nevrüz

Tāğ-ı renginüñe⁷⁸⁵ ber-‘ aks durur qavs-ı kuzāḡ

⁷⁸¹ leb-i cev: leb-i cūy Bursalı Rahmī Divanı

⁷⁸² peyk-i haber bir: peyk-i teberder Bursalı Rahmī Divanı

⁷⁸³ pīr-i mu‘ abbir: pīr-i mu‘ ammer Bursalı Rahmī Divanı

⁷⁸⁴ 187^a’ dan devam etmiştir.

⁷⁸⁵ Tāğ-ı renginüñe: tāğ-ı renginiyle Bursalı Çelebi Divanı

Kaşr-ı gök⁷⁸⁶ sāyesine olmaya hem-ser nevrüz

Āl-i evrāk ile gül olmasa defterdāruḡ
‘Arz ider miydi gelüp қаpuḡa defter nevrüz

Lāleveş қanını dökmege yire a‘ dānuḡ
Sūsenüḡ taқdı miyān-bendine ḡaṇçer nevrüz

İltifātunḡa teraққide bulur ehl-i kemāl
Gül-i gūlzāra virür nite ki zīver nevrüz

Gūlbahār adı kenīzek saḡa şāha gūlşen
Zeyn ider bāḡuḡı bir çāker-i aḡḡar nevrüz

Sen şehe ḡıdmete ṡonansa n’ola her eşcār
Ḥil‘ at-i nāz⁷⁸⁷ giyer gelse çü begler nevrüz

Bu қаşidemle n’ola қаpuḡa ger geç gelsem
Yılda bir kerre gelür gūlşene ekşer nevrüz

‘Aks-i güllerle çemen şaḡnı gūlistānī ḡumāş
Gūlşene gelse idüḡ pāyuḡa dōşer nevrüz

Cūd [u] iḡsānuḡla **Raḡmī** n’ola olsa maḡzhar
Ḥār [u] ḡāşāke bahāriyle virür fer nevrüz

187^a

Қаşıде-і Раһмі дер медһ-і Султән Сүлеймән нүру’іллаһ-і қабре
Fe’ūlūn fe’ūlūn fe’ūlūn fe’ūlūn

Meger bir seḡer ki dil-i zār muḡṡar
Ḥas u ḡarı қılıмışdı bālın ü pister

Reg-i dīdeden қan revān idi dem dem
Vücūdumda olmışdı her mūy neşter

Қазā tīrin atdıқда қavs-ı қaderden⁷⁸⁸
Vücūdum ezelden nişān itmek ister

Tenüm şerḡa şerḡa çü kūh-ı melāḡat⁷⁸⁹
Dilüm pāre pāre çü şekl-i şanavber

⁷⁸⁶ Kaşr-ı gök: Қаşrınuḡ Bursalı Raḡmī Divanı

⁷⁸⁷ Ḥil‘ at-i nāz: Ḥil‘ at-i tāze Bursalı Çelebi Divanı

⁷⁸⁸ 187^b’den devam etmiştir.

⁷⁸⁹ kūh-ı melāḡat: kūh-ı melāmet Bursalı Raḡmī Divanı

Şu resme yakupdur beni nār-ı çarḥ⁷⁹⁰
Getürmeye tākāt bu nāra semender

Cihānda bulunmaz refiḳ olmağ için
Ne bir merd-i şādīḳ ne bir yār-ı yāver

Edānī erāzil mu‘ azzez cihānda
E‘ ālī ehālī olup durur⁷⁹¹ aḥḳar⁷⁹²

Biri⁷⁹³ nev‘ sāfil mişālīdür esfel
Şu kim cins-i ‘ ālī durur mişl-i cevher

Leked-küb-ı dehr-i sitemkār olupdur⁷⁹⁴
Şikest olmaduḳ ḳanı bir pā vü yā ser

Bu ḥālīni gördükde dil dehr-i dünüḡ
İdinmişdi bir ḡār küncin maḳar⁷⁹⁵

Cihānda fenā iḥtiyār idüben⁷⁹⁶
Kihān [u] mihān idi yanumda yek-ser

Nidā irdi bir şubḥ-dem nāgehān⁷⁹⁷
Didi ey ḥusuf-ı ḳamer ḡibi bī-fer

‘ Arab’dan sefer ḳıl yūri milk-i Rūm’a
Şināver olup şal bu baḥra⁷⁹⁸ lenger
Zamāne ḡamından dilerseḡ rehāyı
Bir ulu ḥarīme yüzüḡ sür ser-ā-ser

Ḡamumı vü⁷⁹⁹ vehimi⁸⁰⁰ yūri ref‘ ḳıl⁸⁰¹
Diyem sāḡa kimdür o merd-i hünerver

Feridūn-heybet Tehemten-şalābet
Nerimān u Rüstem mişālī dilāver

Şadāḳatle Bū Bekr ü ‘ Oşmān u Ḥaydār⁸⁰²
Muḥammed sa‘ idür⁸⁰³ saḡāsiyle Ḥaydar

⁷⁹⁰ nār-ı çarḥ: nār-ı ḥasret Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹¹ olup durur: olupdur Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹² aḥḳar: muḥaḳḳar Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹³ biri: yiḡi Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹⁴ olupdur: oluben Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹⁵ maḳar: mukarrer Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹⁶ idüben: eyleyüben Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹⁷ nāgehān: nāgehānī Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹⁸ baḥra: baḥr içre Bursalı Rahmî Divanı

⁷⁹⁹ vü: u Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁰⁰ vehimi: hümümü Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁰¹ -: ki Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁰² Ḥaydar: hayādur Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁰³ sa‘ idür: şiyemdür Bursalı Rahmî Divanı

Hıdīv-i sa‘ādet Süleymān-ı ‘ādīl⁸⁰⁴
Aña ins ü cinn olupdur musaḥḥar

Cihān mülki tīḡuṅla ḡā’im⁸⁰⁵ olupdur
‘Araḡla⁸⁰⁶ nitekim heyūlā-yı cevher

Kelām ehli görüp ḡayālāt-ı nāḡmuṅ
Didiler olupdur Nizāmi’ye hem-ser

Eger Cāmī‘ nūṣ ide ṣi‘rūṅ ṣarābın
Yata mest ü bī-hūṣ ola⁸⁰⁷ rūz-ı maḡṣer

Selāmetde ‘aḡluṅ leṭafetde ṭab‘uṅ
Sa‘ādetle devlet saṅa iki ḡāker

Gül elde zer ile ider vaṣf-ı cūduṅ
Keff-i Aḡmed iḡre nitekim ḡacerler

Semend-i celālūṅ ayaḡında na‘li
Revādur ola ḡalḡa-i ḡūṣ-ı Ḳayṣer

Eger deṣt ü daḡa ire būy-ı ḡulḡuṅ
Ola lāle nāfe vire būy-ı ‘anber

Pelengī ḡabālar ile ey ṣehsüvārum
Seḡā miṣezārında sensin ḡazanfer

Ṣebistān-ı ḡadrūṅde micmer bu gerdūn
Buḡūr itmeg iḡün kevākibdūr aḡker

Ṣafaḡ lāle-gūn mey ḡüneṣ zer tīḡdur⁸⁰⁸
Felek bezm-i cūduṅda bir köhne sāḡar

Ḳırān eyleyeydi⁸⁰⁹ sitāreṅle Bircīs
Ṣeref burcı üzre ola sa‘d-ı ekber

Ḡamum gitdi küllī görüp ḡāt-ı pākūṅ
Ḥalīlu’llāha ṣan selām itdi⁸¹⁰ āzer

⁸⁰⁴ 188^a’dan devam etmiştir.

⁸⁰⁵ ḡā’im: ḡārem Bursalı Rahmī Divanı

⁸⁰⁶ ‘Araḡla: ḡaraḡla Bursalı Rahmī Divanı

⁸⁰⁷ ola: tā Bursalı Rahmī Divanı

⁸⁰⁸ tīḡdur: ṭabaḡdur Bursalı Rahmī Çelebi

⁸⁰⁹ eyleyeydi: eyleseydi Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹⁰ itdi: oldı Bursalı Rahmī Divanı

Çıkardı kenāra şenā dŭrlerin[den]
Olup baħr-ı ma‘ nīde **Rahmī** şināver

Benüm vaşfum ile senün bŭy-ı ħulķuñ
Meşām-ı cihānı kılupdur mu‘ aţtar

Metā‘ -ı kelāmum şu gevher mişālī⁸¹¹
Gider kārban ile kişver-be-kişver

Göñŭl kim sıfātıyla⁸¹² ol⁸¹³ cām-ı Cemdŭr
Olupdur ğubār-ı ħavādiş ile muğber

Revā mı bu devründe ey şāh-ı ‘ālem
Meh-i nev gibi ben olam zerd ũ lāğar

Ķamu ber-murād oldı ben nā-murādum
‘Arab’dan ‘Acem’den gelen her suħanver

Ben ol bāğbānum ki⁸¹⁴ bāğ içre dā’im
Suħan ğülşeninden dirŭp tāze ğŭller

Me‘ ānī ğŭliyle bu bir naħl olupdur
Ķazāndan berīdŭr çŭ şimşād u ‘ar ‘ar

Bŭlend āstānuħa urdum yŭzŭmi
Ķelŭp bir seħer⁸¹⁵ oldı⁸¹⁶ sāye-ğŭster

Götŭrŭr zerre gibi anı ħāk-i rehden
Nitekim budur şān-ı ħurşīd-i ħāver

Uzatma kelāmıñ muţavvel kıluben
Sözi muħtaşar kıl diyŭp⁸¹⁷ zīb ũ zīver

Nitekim bu menzilde sulţān-ı ğerdŭn
Çekŭp ‘askerini ħura ħayme ũ ħāver⁸¹⁸

Ķudā devletŭñŭñ nıgehdārı olsun
Ne milke ki dā’im idersin seferler

Sa‘ ādetle dā’im ola⁸¹⁹ cilvegāħuñ

⁸¹¹ 188^b’den devam etmiştir.

⁸¹² sıfātıyla: şafāyıla Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹³ Ol:san Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹⁴ ki: - Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹⁵ seher: seher geh Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹⁶ oldı: ol Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹⁷ diyŭp: virŭp Bursalı Çelebi

⁸¹⁸ ħayme ũ ħāver: çetr ũ çāder Bursalı Rahmī Divanı

⁸¹⁹ ola: olup Bursalı Rahmī Divanı

Bu kâh-ı zer-endüd⁸²⁰ u firûze-manzar

Kaşide-i Nergis Rahmî Fermâyed Berâ-yı Nişancı Paşa⁸²¹
Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Yine olmağa çemen mülkine server nergis
Çekdi her cânibe ' arz eyledi leşker nergis

Taht urup şahı-ı zebercetde karar eyleyli
Oldı milk-i çemenün şahı mukarrer nergis

Kurdı gülşende sehergeh tütuğı⁸²² kırmızı gül
Başına giydi bir altun şulu miğfer nergis

Nev- ' arūs-ı gülün ardınca düşüp cāriyevār
Götürür başınun üzre legen-i zer nergis

Kadeh etrafına yah-pārelerin zeyn itmiş
Nüş ider gāhi hākimānece sāgar nergis

'İdgāh-ı çemen içinde yine tıfl gibi
Taķınur başına altunluca teller nergis

Ṭās-ı zerrīn ile ārayış-i dükkān itdi
Oldı bāzār-ı çemende yine berber nergis

Rinddür akçesini cümle virür bir kadehe
Kisesin kılmış iken pür-dür [ü] gevher nergis

Bahr-ı haḍrāda çemen içre şitā kaşdın idüp
Cāmesin başına şardı çü şitāver⁸²³ nergis

Koydılar gice meger güc ile ağzına şarāb
Ki şehir oldı yine jālelere⁸²⁴ ter nergis

Varını virdi meye oldı *kadeh cerrārı*
Ger⁸²⁵ olmuşdı ezel hayli tüvānger nergis

Hāb gālipdür⁸²⁶ anuñ içün düşürür *destinden*

⁸²⁰ kâh-ı zer-endüd: taķ-ı zer-endüd Bursalı Rahmî Divanı

⁸²¹ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁸²² Tütuğı:tenefi Bursalı Rahmî Divanı

⁸²³ şitāver: şināver Bursalı Rahmî Divanı

⁸²⁴ Jālelere: jāle ile Bursalı Rahmî Divanı

⁸²⁵ ger: gerçi Bursalı Rahmî Divanı

⁸²⁶ gālibdür: gālibdi Bursalı Rahmî Divanı

Jâleden gerçi alur sübha-i gevher nergis

Başda tâc-ı zeri eġninde velî cāmesi *yok*
Oldı benzer yine Qārun-ı qalender *nergis*

Nīm-nārenc ile almış eline sāğar-ı *zer*
Var ise def' -i ħumār eylemek ister nergis

Bu meşeldür bıçak altunlu eli kesmez imiş
Ele baş aldı gelüp kışa ber-ā-ber nergis

Kāse bāzār-ı çemen içre kırup hengāme⁸²⁷
Bir çubuq⁸²⁸ üzre nice kāseler oynar nergis

Geçüp aḡşāma yakın şāhid-i gül karşıusına
Şanma gözini yumar aḡa göz eyler nergis

Var ise sīm ü zeri qalmadı a' mā olmuş⁸²⁹
Eline kāse alup gelmiş ide cerr nergis

Gice gündüz⁸³⁰ göz açup ḡāk-i rehini gözler
Bulıcaq kuḡl gibi gözine sürer nergis

Mīr-i iklim-i suḡan ya' ni Nişāncı Beg kim
Bād-ı luṡfiyla⁸³¹ gözin açā düşer her nergis

Ey ki bŷy keremŷnle ireli bād-ı şabā
' Ālemŷn kıldı dimāġını mu' attar nergis

' Āleme ' ayn-ı ' ināyet ile nazar⁸³² eyler isen
Ḥālî yer qalmaya tola qamu yerler⁸³³ nergis

Bāġı seyr eylemege gelse idi çāvuşvār
Ḥalkā şavul diyü ala ele şeş-per nergis

Rŷz-ı rezmŷnde eger ḡışm ile kılsaḡ nazar
Yedi başlu görine düşmene ejder nergis

Gŷlşen-i dehre irerse nazar-ı qahrŷn eger
Ḥaşre dek eylemeye bir daḡı ser-ber nergis

⁸²⁷ 187^b'den devam etmiştir.

⁸²⁸ çubuq: çanak Bursalı Rahmî Divanı

⁸²⁹ olmuş: oldı Bursalı Rahmî Divanı

⁸³⁰ Gice gündüz: Nice gündür Bursalı Rahmî Divanı

⁸³¹ bād-ı luṡfiyla: yād-ı luṡfiyla Bursalı Rahmî Divanı

⁸³² Nazar: niġāḡ Bursalı Rahmî Divanı

⁸³³ yerler: kişver Bursalı Rahmî Divanı

Hışm-ı esbün göricek gökde güneş lerze ider
şarşar uğrarsa emen mülkine ditrer nergis

Kimseye⁸³⁴ baş mı eger gözleri âdem mi görür
Hâk-i pâyuğ ideli başına efser nergis

Altun üsküfle emen řaęnını⁸³⁵ seyr eylerken
Râzıdur olmağa yine sağa âker nergis

Mest ü mağmûr gözün açmağa yok dermânı
Sâğarı yine başı üstine utar nergis

Bir ęazel didüm idi gice seğer řevķinden
Okuyup şu gibi itmiş anı⁸³⁶ ezber nergis

Yâd-ı la‘lünle alursa ele sâğar nergis
Komaya elden anı tâ dem-i mağşer nergis

Bâg-ı adrinde felek⁸³⁷ mihr ile hem mâh-ı münîr
Bir şifâl içre olupdur iki aşfer nergis

Tütiyâdur ayağuğ tozu eyâ rûĥ-ı revân
Her dem anuğla ider dîde münevver nergis

Zeri devründe siperlerle üleşdirdi güli⁸³⁸
Kellesin anuğ ile⁸³⁹ eyledi pür-zer nergis
Lâleveş dökmege anını yire a‘ dâğuğ
Berg-i sūsenden alur⁸⁴⁰ destine ģaner nergis

Yüzüği görmiyecek iki gözüm görmez olur
Nitekim gün göricek gözüği yumar nergis

Bâg-ı râęuę⁸⁴¹ bilürüz geri ki görür gözidür
Hâşa li ‘llah diyem ki eşmüğe beğzer nergis

Sensizin ey yüzi gül sey-i gülistân itsem
Lâleler od görünür eşmüme aĥker nergis

Gözlerümde gözüğüğ ‘aksi anuğ ‘aynıdur
olu âbı ile şifâl içre ki orlar nergis

⁸³⁴ kimseye: kesse Bursalı Rahmî Divanı

⁸³⁵ şağnını: mülkünü Bursalı Rahmî Divanı

⁸³⁶ anı: yine Bursalı Rahmî Divanı

⁸³⁷ felek: anuğ Bursalı Rahmî Divanı

⁸³⁸ 188^adan devam etmiştir.

⁸³⁹ Kellesin anuğ ile: tacını anuğ için Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁴⁰ alur: alup Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁴¹ Bâg-ı râğuğ: bâg-ı dehrün Bursalı Rahmî Divanı

‘Ayş nūşuñ demi gül vaḳtı bahār eyyāmı⁸⁴²
Gezdirür bezm-i çemende yine micmer nergis

Vaşfuñ ile bu ḳaşıdem benüm ol ravzā durur
Cümle eṭrāfı anuñ ola ser-ā-ser nergis

Şubḥ-dem jāle degildür görinen çeşmümde
Ḥāl-i devrāna nazar eyleyüp ağlar nergis

Gözlerüm terbiyetüñ gözleriyse n’ola müdām
Pertev-i mihr⁸⁴³ ile bulur⁸⁴⁴ açılır fer⁸⁴⁵ nergis

Ehl olan bādeveş acı çeküp ayakda ḳalır
Cāhil olan tütulur başda çü sāğar nergis

Bu ḳaşıde n’ola benden eger eylerse zuhūr
Ḥākden zāhir olup buldı nümā her nergis

Mihnet ü derd ile ben zerd ü za‘īf olduğum
Ḥāl diliyle diye şorar isen her nergis

Bir nazar ile n’ola ben ḥaste’i ḥoş-*hāl itsen*
Terbiyet eyleyicek daḥı çoğ *artar nergis*

Niçe kim encüm ile zeyn ola *bu şahın-ı felek*
Nitekim bāğ-ı cihāna vire zīver nergis

Gülşen-i devlet-i ḥüsnüñi⁸⁴⁶ Ḥaḳ itsün *ser-ber*
Bāğda eyledüğince yine ser-ber nergis

Zeri ḥal itdüğü bu kāse-i zerrīn *içre*
Rahmiyā sözlerüñ altun ile yazar nergis

Dīdeden gerd-i ḡamı silse n’ola cūduñ eli
Āfitāb ile ider cismini⁸⁴⁷ enver nergis

Pür-ğubār oldı meded gerd-i ḥavādişle gözüm
Şarşar irseydi olur niteki muğber nergis

188^b

⁸⁴² Bu beyit Bursalı Rahmî Divanında bulunmamaktadır.

⁸⁴³ Pertev-i mihr: Pertev-i mihrüñ Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁴⁴ bulur: güler Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁴⁵ fer: - Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁴⁶ ḥüsnüñi: ‘ömrüñi Bursalı Rahmî Divanı

⁸⁴⁷ cismini: çeşmini Bursalı Rahmî Divanı

Kaşide-i Kâmi Efendi Berây-ı Hazret-i Sultân Murâd⁸⁴⁸
Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Serîr-i mülk-i Osmâna yine bir tâze hân geldi
Murâdın buldı 'âlem rûhı gitmiş cisme cân geldi

'Arûs-ı dehre tevķî' -i refî' -i pādşāhiden
Dür ü gevherle pür-zerrîn tabaqlarla nişan geldi

Hidâyet hüdhüdi hādî olup yine bi hamdillāh⁸⁴⁹
Cihân-Belķısın almağa Süleymân-ı zamân geldi

İdenler ta' ziyetle tehniyet aķbārını iķbāra
Ėam u hüzn ile varup Ėamdülillah şādman geldi

Gidüp Bū-Bekr hilmi bir 'Ömer 'adli yine dehrün
Şāh-ı 'Osmân-Ėayā şāh-ı 'Ali Ėadr-i cihân geldi

Gül-i 'âlem şolup lāl oldı Ėünkü bülbulân-ı dehr
Bahār-ı 'ömr Ėāķāniye āsīb-i Ėazān geldi

İdüp terk serây-ı bî-beķā-yı dehr-i bî-behri
Anı dārü's-selāma da' vete Ėūr-ı cenān geldi

Sürüş-ı Ėaybdan irdi peyām-ı maķdem-i şāhı
Cihân-ı bî-emāna müjde-i emn ü emān geldi

MuĖammed-Ėulk Yūsuf-Ėihre 'Îsî-dem Sikender-cāh
Süleymân-menzilet bir pîr-'akıl nev-civān geldi

Cihân āsüde olsun saye-i 'adlünĖe tā mağşer
Sa'adet taķtına zıll-ı ālih-i müste'ân geldi

Ėıdıvv-i 'aşr Dārā-yı cihân-ı Ėāķān-ı heft-iķlîm
Nerîmân-zamân Sultân Murâd-ı kāmran geldi

Ėudûmundan nice şād olmasun şāhā dil-i mağzûn
Ten-i efsürde-i pejmürdeye rûğ-ı revān geldi

Cenāb-ı vāhibü'l āmālden şāhā bihamdillāh
Mübārek bāde-i iķbālle 'ömr-i cāvidān geldi

Döküp Ėûn-ı cigerle eşķ-i Ėasret bu dil ü dîdem
İzün tozına gevherler nişāra bağr-ı kân geldi

TeraĖĖum eyle kim mu' tād enzār-ı şehinşāhı
Der-i devlet-i penāha bir za'îf-i nā-tüvān geldi

⁸⁴⁸ Şiir, Kâmi mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

⁸⁴⁹ 189a'dan devam etmiştir.

Ne ğam bunca zamānlar nā-murād olduŋsa ey **Kāmī**
Ħamdülillāh murāda iricek.....⁸⁵⁰

Kerīmü’ş-şān faĥr-ı āli ‘ Oşmānsın şehā benden
Ümīdüm bu ki devlet ile ğide gerçi mihmān geldi

Beyān itsün dürr ü la‘ l-i me‘ ānī⁸⁵¹
Ki bir cevher-şinās-ı dehr-i şāh-ı nüktedān geldi

Diler gāv-ı zemīne şevr-i gerdūna şallayınca
Neyistān-ı cihāna şimdi bir şir-jiyān geldi

Yüzümi sürmedin açılduĝında dīde-i baĥtum
Gözüme ĥāk-i rāh-ı tütīyā-ı Işfahān geldi

N’ola izĥār-ı ‘ acz itse cemālin vaşfın vaşşāf
Cihāt-ı ĥüsni anuĝ ĥāric-i vaşf u beyān geldi

Devām-ı devletine kıl du‘ ā kim dimege āmīn
Zemīnden Ādemi eflākden kerrūbiyān geldi

Kaşīde-i Āsmān..... Sultān Süleymān bin Selīm Ħan ‘ Aleyhi’r-rahmeti Ve’l Ğufrān⁸⁵²
Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Levĥa-i pīrüzeye saçmışdı gevher āsmān
Eylemişdi dāmenin pür-la‘ l ü gevher⁸⁵³ āsmān

Milk-i mağrib⁸⁵⁴ üstine yap yap giderdi şāhvār
Şām’da cem‘ eyleyüp mīrāne asker⁸⁵⁵ āsmān

Ĥurmayup atardı ĥışmıyla şihābuĝ tīrini
Eyleyüp iblīs ile⁸⁵⁶ heycā-yı Ħayder āsmān
Nitekim bir tās bāz itmişdi pinhān la‘ l⁸⁵⁷ ile
Dāmeni altında bir tās-ı pür-āzer āsmān

Şem‘ yakup yer yer arar idi anı cümle nücüm
Nā-bedīd itmişdi bir yāķut-ı aşfer āsmān

Yire düşmüşdi anuĝ döşündeki zerrīn tabaķ

⁸⁵⁰ Bu mısranın devamı sayfa ortasında bulunan katlanma nedeniyle okunamamıştır.

⁸⁵¹ 189^b’den devam etmiştir.

⁸⁵² Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır. Başlıkta boş bırakılan kısım nüshadaki ılık yansıması nedeniyle okunamamıştır.

⁸⁵³ gevher: aĥmer Zâtî Divanı

⁸⁵⁴ Milk-i mağrib: Mülk-i Rüm’uĝ Zâtî Divanı

⁸⁵⁵ ‘ asker: leşker Zâtî Divanı

⁸⁵⁶ iblīs ile: itmeseler Zâtî Divanı

⁸⁵⁷ la‘ l: lu‘ b Zâtî Divanı

Eylemişdi dāmenin pür-rāḥ-ı aḥmer āsmān

Yer yer altun gülleriyle naḡş olunmuş ser-te-ser⁸⁵⁸
Şām'da giymiş idi bir ḥil' at mücevher āsmān

İşiginden dil-berūḡ tā ki cūdā görüp beni
Mātemüm tūṭup yire urmuşdı efser āsmān

Görmeyüp uyḡu yüzün yıldız şayardı gözlerüm
Olmuş idi ser-te-ser her encüm āzer āsmān⁸⁵⁹

Yanıŝırken şem' ile nār-ı firāk-ı yārdan
Sīm ile āfākı pür itdi tūvānger āsmān

Germ olup ol sā' at anuḡ ŝevḡine bu maṭla' ı
Didi kim gibi⁸⁶⁰ ferihden didi cevher āsmān

Ḳandan ider dāmenin pür-sīm ü pür-zer āsmān
Şubḡ-dem çün kim degüldür kimyāger āsmān

Ḳıldı rūŝen zūlmeti her⁸⁶¹ ŝeb çerāḡ alup ele
Şevk ile mānend-i Sulṭān Sikender āsmān

Kātib-i ḡudret du' ā-yı nūriye zeyn eylemiş
Sīnesine taḡdı bir ḡoş levḡa- i zer āsmān

Şarḡ mülkinde yine dikdi zümür-rüd ḡal' aya
Bir güzel zerrīn livā-yı ŝīr-i peyker āsmān

Şubḡ-dem itdi ḡidā lülü-i baḡr-ı aḡḡārı
Bir zümür-rüd-āŝiyān murgā ser-ā-ser āsmān

Nice yüz biḡ aḡçe virdi⁸⁶² aldı Yūsuf'dan bedel
Bir ŝaru ŝaḡlı gulāmı ey birāder āsman

Çekmege yerden⁸⁶³ ŝarab-ı şebnemi yüz ŝevḡ ile
Germ olup aldı ele pür-ḡūn⁸⁶⁴ sāḡar āsmān

Yāsemeni ḡoyuben yer yer yerinden sebzeler⁸⁶⁵ 866
Dikdi bāḡ-ı sebze bir ḡoş-verd-i aḡmer⁸⁶⁷ āsmān

⁸⁵⁸ ser-te-ser: ser-be-ser Zâtî Divanı

⁸⁵⁹ Olmuş idi ser-te-ser her encüm āzer āsmān: Olmuş idi ser-be-ser pür-necm-i ezher āsmān Zâtî Divanı

⁸⁶⁰ gibi: biḡi Zâtî Divanı

⁸⁶¹ her: bir Zâtî Divanı

⁸⁶² virdi: virüp Zâtî Divanı

⁸⁶³ yerden: bir dūn Zâtî Divanı

⁸⁶⁴ pür-ḡūn: bir ḡūb Zâtî Divanı

⁸⁶⁵ Yāsemeni ḡoyuben yer yer yerinden sebzeler: Yāsemīni ḡoparup bir bir yerinden ser-be-ser Zâtî Divanı

⁸⁶⁶ 189^a'dan devam etmiştir.

⁸⁶⁷ aḡmer: asfer Zâtî Divanı

Destine bir ʔās alupdur var ise yüz ⁸⁶⁸ ʃevk ile
Kılmağ ister āstān-ı ʃāhdan cerr āsmān

Altun üsküf mi giyerdi ʃubḥ-dem aḳ bōrk ile
Olmayadı bende-i Dārā-yı dāver āsmān

ʃāh-ı ʿālem ḥazret-i Sultān Süleymān bin Selīm
Ḳadri ordusunda bir olduḳça çāder āsmān

ʿAhd-i ʿadlinde anuḡ tenḥā cihānı geʃt ider
Götürüp bir çarḡı altun tās-ı pūr-zer āsmān

İdinürse mihr ü māh-ı enveri iki gürūh⁸⁶⁹
Olımaz deryā-yı faẓlında ʃināver āsmān

Dön dise bir dem feraḥdan on⁸⁷⁰ iki biḡ gün döner
Ḥaʃre dek ʔura yirinde ʔur dise ger āsmān

Rūz u ʃeb ʔutb-ı murādı üzre devr eyler felek⁸⁷¹
Rifʿ ati andan bulur⁸⁷² her gāh ekṣer āsmān

Rifʿ at-i servinde ol ʃāhuḡ idinmiş āʃiyān
Māh-ı nev minḳārıdur beyzā-yı aḥmer⁸⁷³ āsmān

Sensin ol ʃāh-ı cihān-ārā yeridür dirsem
Āstānuḡla saḡa ḥurṣid-i ḥāver āsmān

Sensin ol kim bezm-i ḳadrüñde buḡūr itmeklige
Micmer-i māhı ider pūr misk ü ʿanber āsmān

Mürdeye cān virdüḡiçün serverā luṭfuḡ gibi
İdinipdür yirini ʿİsā peyamber āsmān

Māh-ı bedr-i münḥasif dāḡı duḡān-ı lāledür
Bāḡ u rāḡ-ı rifʿ atüñde nāik-aḡter āsmān

Reʃk-i ḥilmüñden eger kim ḥaste *olmasa hilāl*
Dest-i berḳiyle müdām urmazdı *nīʃter āsmān*

Mihr-i rāyüñden meger kim nūr uğur*lar āfītāb*
ʿĀlemi gezdürdi ʃancup aḡa ḥançer *āsmān*

⁸⁶⁸ -: biḡ Zâtî Divanı

⁸⁶⁹ gürūh: kedū Zâtî Divanı

⁸⁷⁰ on: ol Zâtî Divanı

⁸⁷¹ felek: anuḡ Zâtî Divanı

⁸⁷² bulur: bilür Zâtî Divanı

⁸⁷³ aḥmer: aḡdar Zâtî Divanı

Serverā bir ʔopdur anuʔ ucında⁸⁷⁴ bu *zemīn*
Peyk-i māh-ı ʔadrūne bir renk⁸⁷⁵ aşar *āsmān*

Göz yumup açınca ser-cümle teferrüç*gāh olur*
Fikretüñ seyyāhına bir⁸⁷⁶ heft kişver āsmān

Rūz u şeb fażluñ feżāsında mu‘ allaklar döner⁸⁷⁷
Severā bir gök mu‘ allak-zen kebūter āsmān

Hāle ile māh anuʔ havzı vü şādırvānıdır⁸⁷⁸
Bāğ-ı ʔadrūnde şehā bir ʔaşr-ı kemter āsmān

ʔomadı elden ‘ aşā-yı dūd-ı āh-ı ‘ āşıkı
Rif‘ atüñ şehrinde bir pīr-i mu‘ ammer āsmān

Huʔbe oʔur aduʔa germ olup ey şeh āfītāb
Cāmi‘-i ʔadrūnde bir nüh pāye minber āsmān

Ebr-i luʔfunla eger bir yirde olsa hem-nişīn
Berf yirine şaçardı bir sükker⁸⁷⁹ āsmān

Şubh-dem dīvānuñı seyr itmege cümle sürüş
ʔaşr-ı mīnādan açar şevk ile manzar āsmān
Hayli şeb gibi ʔağıtmağa ‘ adūñuñ ‘ askerin⁸⁸⁰
Başına her gün giyer altunlu miğfer āsmān

Şol ʔadar toz ağ durur göge semend-i leşkerüñ
Altı ʔalur pest⁸⁸¹ olur yir ey dilāver āsmān

Merhamet ʔılsañ yiridür **Zātī**-i üftādeye⁸⁸²
Yirlere ʔaldı anı bu sifle-perver āsmān

Yir idersen şüdde-i ‘ ālem-penāhuñdan aña
Hāzret-i ‘ İsā gibi olur müyesser āsmān

Şa‘ şa‘ a engüşti anuʔ āyesidür āfītāb
Saña ey şeh el açup eyler du‘ ālar āsmān

Levha-i firuzeye şaçdukça dürlü cevheri
Ol ki emriyle olur bir la‘ l-i güher āsmān⁸⁸³

⁸⁷⁴ ucında: içinde Zâtî Divanı

⁸⁷⁵ renk: zergar Zâtî Divanı

⁸⁷⁶ bir: bu Zâtî Divanı

⁸⁷⁷ döner: urur Zâtî Divanı

⁸⁷⁸ 189^b den devam etmiştir.

⁸⁷⁹ sükker: şekker Zâtî Divanı

⁸⁸⁰ askerin: leşkerin Zâtî Divanı

⁸⁸¹ pest: heşt Zâtî Divanı

⁸⁸² üftādeye: bî-çāreye Zâtî Divanı

⁸⁸³ Ol ki emriyle olur bir la‘ l-i güher āsmān: Eyledükçe dāmenin pür-la‘ l-i aḥmer āsmān Zâtî Divanı

Şaklasun dürc-i selâmetde vücûduñ cevherin
Ol ki emr itse тұrur cümle ser-â-ser âsmân⁸⁸⁴

Ĥâcetüm Ĥaķ'dan budur kıtûb-ı murâduñ üstüne
Döne döne devr ide tâ rûz-ı maķşer âsmân

189^b

Ėazel-i Cenâbî Taķmîs-i Maķâlî⁸⁸⁵

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Bezm-i Ėamda sūzişüm baĖrı kebâbîler bilür
Ergânün-ı nâlemi çeng ü rebâbîler bilür
La' lüğ esrârın seng-i rind-i şarâbîler bilür
Neşve⁸⁸⁶-i cām-ı meyi mest-i ĥarâbîler bilür
Lem' a-i envâr-ı mihri âfitâbîler bilür

Bir şınıķ sâğarca yok bezm-i cihânda rağbetüm
Varduğunca bâdeveş âyağa düşdi ĥürmetüm
N'eyleyüm ol Yûsuf-ı gül-çehre bilmez kıymetüm
Bağa hem-ser olmayan idrâk itmez⁸⁸⁷ ĥâletüm
Âteşe pervâne şevķin iltihâbîler bilür

Şâh-ı Ėam şanın ne bilsün nâ-sezâyî-tab' olan
AnĖlamaz âdâb-ı 'aşķı her gedâyî-tab' olan
Bağa ta' n itse n'ola her bî-nevâyî-tab' olan
Ėanda fehm eyler kemâlüm rûstâyî-tab' olan
Ėadrini şanmağ zâĥirüğ fâryâbîler bilür

Ey şanem geldükce kūyuĖdan beri her şubĥ-bâd⁸⁸⁸
Cân çıkar karşı maķdem-i ĥayr-bâd
Sen beni yıllar durur ĥiç kılmaduğ bir kerre yâd
Fûrķatüğ âlâmını benden şor ey ĥürî-nijâd
Sūziş-i nâr-ı cahîmi çün 'azâbîler bilür

Ĥûblar senden te' allüm itdi dil-berlik yolun
Senden aldı tûĥî-i Ėüyâ sūĥânverlik yolun
Zülfüğ öğretti bağa ĥâke ber-â-berlik yolun
ŞaÇa ta' lim eylesün çeşmüm şinâverlik yolun
Şuda yüzmeg resmini çün⁸⁸⁹ murĖ-âbîler bilür

⁸⁸⁴ Ol ki emr itse тұrur cümle ser-â-ser âsmân: Ol ki emr eyler olur pür la' l ü Ėevher âsmân Zâtî Divanı

⁸⁸⁵ Makâlî divanı tespit edilememiştir. Ėazel, Cenâbî Paşa Divanı'nda 41 numarada 7 beyit halinde bulunmaktadır (Cihan,1996).

⁸⁸⁶ Neşve: teşne Cenâbî Paşa Divanı

⁸⁸⁷ itmez: kılmaz Cenâbî Paşa Divanı

⁸⁸⁸ 190^a'dan devam etmiştir.

⁸⁸⁹ çün: bu Cenâbî Paşa Divanı

Şorma her mestāneye cām-ı ğamuñ keyfiyetin
Her denî-tab‘ anlamaz afyon-ı ‘aşkuñ hāletin
Kendüden geçti **Maķālî** içdi la‘ lün şerbetin
Şor **Cenābî** bendeye pîr- i muġānuñ şöhetin⁸⁹⁰
Meclis-i cem şevketini kāmıyābiler bilür

.....Nişancı Beg Taħmis-i Fünūni⁸⁹¹
Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

.....gel bir serv-ķāmet dîlrübā iste
....belāya hāzır ol tîr-i belā iste
....istignā idüp şabr it ‘anā iste
....saña cevır ehli dil-berden vefā
....ister ise ol sen de cefā iste

....fîrār eyle tenezzül itme ednāya
.....cüdā ol imtinān itme eṭibbāya
....dilersen ħuşunla kārūñ Ĥudā-yı Rabb-i mînāya
...ezel bezmine varma ķarîb olma eḥassāya
....ķarîn ol menzil-i rāḥat-nümā iste

Göñül kim dir saña bu hāne-i ḥāki unut gitsün⁸⁹²
İñende yüksek uçma ‘azm-i eflāki unut gitsün
Hevāya tābî‘ olan tıfl-ı nā-pāki unut gitsün
Cefāya ser tutan şehbāz-ı bî-bāki unut gitsün
Hemîşe maḥremi ehl-i dil olan zîr-i pā iste

Şu gibi şāf olup alçaga bak ḥak üzre şal sāye
Geh āteş gibi acı derdüñi ‘arz itme a‘ lāya
Ne dirmiş ol hele gūş ol kelām-ı şāh-ı
İñende serv gibi başuñı kıldurma bālāya
Tevāzu‘ yla nihāl-i mîveveş kıddüñ dü-tā iste

Fünūnî gel kızāya kıķoma a‘ māli teķāzā kııl
Nice tez geçti eyyām-ı güzeştüñ hem temāşā kııl
ķabûl-ı lūtfına rācî‘ durur Ḥaķķ’uñ
Nişanî yüz urup dergāh-ı mevlādan temennā
Günehlerden ḥalāş iste ni‘ āmlardan belā iste

190^a

⁸⁹⁰ Bu beyit Cenābî Paşa Divanı’nda bulunmamaktadır.

⁸⁹¹ Fünūnî divanı tespit edilememiştir.

⁸⁹² 190^a’ dan devam etmiştir.

Ġazel-i Maḳālī Taḥmīs-i Zihnī⁸⁹³
Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Kaşr-ı vücûd-ı âdemi kim cân açar ḳapar
Bir tâb ḥānedür ki anı mihmān açar ḳapar
Şanduk-ı 'ömri ḥazān-ı devrān açar ḳapar
Dil ḥānesin ḡam-ı ruḥ-ı cānān açar ḳapar
Ḥalvet-serāy-ı ḥāşını sultān açar ḳapar

Dirler ki dürc-i la' lüḡe derc itdi kirdgār
Her dānesi sezā-yı bināḡuş-ı şehriyār
Şarrāf cevheri gibi ey şūḥ şivekār
Seyr itdürür iki dizi lu' lü-i şāhvār
La' l-i lebün ki ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar

Şalındugunca üstüme ol bāz-ı cān-şikār⁸⁹⁴
Minkār-ı ḡamla sīne-i şad-çāk olur figār
Ser-pençe-i belāda göñül n'ola olsa zār
Şeh-perlerini nāz ile şāhīn-i zülf-i yār
Cān-murğunun şikārına her ān açar ḳapar

Cennet-serā-yı kūyuḡa vardum çü ben gedā
Gördüm raḳīb elinde tatar māhveş 'aşā
Lāyık mı dāḡil-i ḥarem olmak ona sezā
Derbānuḡ olmuş ey şanem aḡyar-ı bed-liḳā
Ḥayfā ki bāb-ı cennet şeytān açar ḳapar

Zihnī revāc vireli sen nazm-ı fāḡhire
Keser cevāhir ile ziyān virdi tācire
Cān virür oldu cevheriyān şi' r-i şā' ire
Nazmun **Maḳālī** ḳomadı ḳıymet cevāhire
Şarrāf-ı dehr bir ḳurı dükkān açar ḳapar

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şanma kim mihrün gide bir dem göñülden dostum⁸⁹⁵
Bülbül ister mi cüdā olmaḡa gülden dostum
Hey yazuḳ vaşluḡ dirīḡ itme maḡalden dostum
Tā ölince ḳomazum dāmānuḡ elden dostum

Her cefā kim eylesün cānā tatarum minneti
Gel benüm rūḡum revā görme baḡa bu fūrḳati
Kesmezüm ümmīdi ben Ḥaḳḳ'dan umarum vuşlatı
Tā ölince ḳomazum dāmānuḡ elden dostum

Ḳanda yisün sen benimsin ben senün ey cāne cān

⁸⁹³ Şiir, Zihnī mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

⁸⁹⁴ 190^b'den devam etmiştir.

⁸⁹⁵ Şiirin şairi tespit edilememiştir.

Seg-i rakîbe mâ 'il olma şakın ...
Umarum ayırmaya senden beni
Tâ ölince komazum dâmanuñ elden dostum

Ey gözi mestüm hemân yâr olma....
Yoksa hâk eyler beni nâr-ı firâkuñ....
Görmezüm lâyıķ seni hemdem olasın ...
Tâ ölince komazum dâmanuñ elden dostum

Kıl nazar lutf eyle sen ben ' aşık-ı âvâre...
Şefkat eyle ey perî-rû vaķtidür ...
Al emânet girmesün her hâr u hâslar
Tâ ölince komazum dâmanuñ elden dostum

190^b

Tercî' -i Bend-i Nev'î⁸⁹⁶
Mef'ûlû mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün

Bu ' aşk-ı mecâzuñ ğam-ı hicrânına la' net
Dünyâda vü ' uķbâdaki hüsranına la' net
Erbâb-ı ğamuñ nâliş ü efġânına la' net
Dil-berlerinüñ va' de-i ihsânına la' net
Yok yirlere itdükleri bühtânına⁸⁹⁷ la' net
Ol tâ ' ifenüñ gercek ü yalanına la' net
Bu şan' atı⁸⁹⁸ icâd idenüñ cânına la' net
Ecdâdına vü aşlına erkânına la' net

El yârı çeker sineye sen ' aşık-ı didâr⁸⁹⁹
Sen girye vü zâr eylemede senden o bîzâr
Sen ' arz-ı niyâz itseñ ider nâzın o tekrâr
Sen eyler iken çeşmüñi yolında güher-bâr
Sen olmuş iken naķd-i vücûduñla harîdâr
El mâlik olur vaşlına bî-dirhem ü dinâr
Bu şan' atı icâd idenüñ cânına la' net
Ecdâdına vü aşlına erkânına la' net

İrmez ayağın öğmege bir ' aşık-ı maḥzûn
Eller ser-i zülfin erişen ehrimen-i dūn
Sen eyle gerek nâleñi ney yaşıuñı gülgün⁹⁰⁰
' Uşşâķa cefa ğayra vefâ bunlara ķânun
Gel olma şakın âdem iseñ bunlara meftūn

⁸⁹⁶ Şiir Nev'î Divanı'nda müsemmen başlığı altında bulunmaktadır (Tulum-Tanyeri, 1977). Nüshada terci-i bend başlığı yazılmasına rağmen şiir bir mütekerrir müsemmendir.

⁸⁹⁷ bühtânına: peymânına Nev'î Divanı

⁸⁹⁸ Bu şan' atı: başdan bunu Nev'î Divanı

⁸⁹⁹ 191^a'dan devam etmiştir.

⁹⁰⁰ gülgün: mey-gün Nev'î Divanı

Mahremleri hep mübtezel ü nā-kes ü mel' ün
Bu şan' atı icād idenün cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net

Ey dil-bere ' aşık dirilen ebleh ü nādān
Öldürse revādur seni tīg-ı ğam-ı hicrān
Sen tālīb ü rāğīb⁹⁰¹ aña senden o gürizān
O mest-i tegāfūl sen aña vālih ü hayrān
İnşāf zihī cehl ü zihī nikbet ü hüsran
Hep oldı buña rağbet iden şonra peşimān
Bu şan' atı icād idenün cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net

Yüz hayf bizüm çekdigümüz renc ü ' anāya⁹⁰²
Hep sa' y-i belīg itdügümüz gitdi hebāya
Nev' i' den irişsün bu naşihat zurefāya
Dil vermeyesiz⁹⁰³ her şanem-i māh-liķāya
Düş olmayasın⁹⁰⁴ ğaflet ile tīg-ı belāya
Āmin diyeler hāzır olanlar bu du' āya
Bu şan' atı icād idenün cānına la' net
Ecdādına vü aşlına erkānına la' net

Kaşide-i Fülk Li-Mevlānā Ni' metillāhi⁹⁰⁵
Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Gün gibi yelken açup baħra revān olalı sen
Zulmet-i sāhil-i fūrkatde helāk oldum ben

Qaldı dīdemde hayālün gemisi ser-geşte
Çıkamaz degmede girdāb-ı yem-i ' aşka düşen

... ruḡı reşk kamu kanda vārum kim sensiz⁹⁰⁶
..... her kāmara oldı baña beyt-i ḡazen

Geşt ider göreydi mānendünjı berr ü baħrı
Ey lebi la' l-i Yemen v' ey dişi lü' lü' -yi ' Aden

Almadık zevrak-ı dil komadı zülf-i siyehün
Qopmadı ancılayın kāfir [ü] kurnaz qorşan

Demidür gözlerümün yaşını deryā itse

⁹⁰¹ rāğīb: cūyān Nev' i Divanı

⁹⁰² 191^b den devam etmiştir.

⁹⁰³ vermeyesiz: vermeyeler Nev' i Divanı

⁹⁰⁴ Düş olmayasın: Tüş olmayalar Nev' i Divanı

⁹⁰⁵ Nüşadaki ışık yansımaları nedeniyle okunamamıştır. Şiir, Nimeṭi Divanı'nda bulunmamaktadır (Ersöz, 2007).

⁹⁰⁶ Bu beyitte boş bırakılan yerler nüşadaki ışık yansımaları nedeniyle okunamamıştır.

Bir levendâne güzel dil-bere dil virdüm ben

Ey melâhat gemisinün gömisi zulm itme
Sînem usturpasını ço bırak anı elden

Bād-ı āhumla yaşum cūşa getürdi baħrı
O hevādur bu yanar adasına āteş uran

Esdi çün rîh-ı revâc ile ey mellâh-ı meded
Pupa âleti ile cān kalyatesini kullan

Sağa yer kalmadı ey dil yûri fülk-i tende
İstefe oldu gönül mankaları miḥnetden

Girmedin fülk-i ğama çıķmağı fikr it evvel
Çıķar cānı çıkar taş gemisine atılan

Meh-i nev şanma ufukda görinen sür‘ at idüp
Bizi çignetmege bu fülk-i felek tutdı dümen

Korkum oldur ki atar qaraya bir gün nā-gāh
.....felek açdı yedi yirden yelken

.....muḥālif başuma üşdi belā
.....emvāc-ı kazā her yaḡadan

.....şevķ ile yandı yakıldı ‘ālem
.....‘aceb olmaya deryā-yı fiten

.....meh-i nev atdı şafaķ katına
.....kırmızı atlas yelken

...nice olmaya bûlbûl gibi şūrîde levend
.... atdı seng-i sūsen atlas-ı gülşen

....baħr-ı ğamı çıķdı kenāra aġyār
Kaşr-ı miḥnetde demür gibi yatup kaldum ben

Sağa gerdün kayık ola meh altun fānus⁹⁰⁷
Eger olduḡsa maḡabbet deñizine kapudān

Ey dil olduḡsa eger fülk-i yemm-i ‘aşķa re’is
Yûri ten zevraķını nice dilerseḡ kullan

Niçe bir bekleyevüz biz bu fenā iskelesin
Rûzgār ile kaçan eylevüz ‘azm-i vaṡan

⁹⁰⁷ 191^a’dan devam etmiştir.

Kaçan eyyām ide ya Rabb dile bu ğam deñizi
Ya kaçan sākin ola iş bu esen bād-ı miñen

Ne kadar forşa kaçırsa bu güzeller kıoma
Deñiz ol tā ki kenāra gele bir gün o kaçan

Çok olur nīl-i felekde alevend ey mellāh
Feinne cetre lebān şāre mine't-tebrāhın

Yetiş ey Hızır-ı selāmet meded eyle yoħsa
Nice kıullansañ atar kıaraya bu küşte-i ten

Zāhid-i irşāda çalışmak o siyeh cübbeyle
Kıradan ālet oñarmak gibidür gök yakadan

Bu deñizde ruhbān olmaz zāhid-i ħuşk
Biz levendüz bize hem-ħāl gerek rehber olan

Yā İlāhī bu hevādan bizi sen eyle ħalāş
Atmadın kıaraya cān u dili bu keştī-i dil

Āgehī baña deñiz ħālini bilmez dir ise
Şimdi mi oldu kışı ālet oñarmak kıradan

Bir kıayıkdur meşelā Ni' **meti** bu fülkiyete
Göreki oldu maşāri' yiri deryā-yı miñen

191^a

Sultān Murād Ħan Ħāzretlerinin Devletiyle Taħta Cülūslarının Beyānidur⁹⁰⁸
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

-I-

Ṭālī' oldu neyyir-i iķbāl ü *devlet şubħ-dem*
Şu' le şaldı ' āleme *necm-i hidāyet şubħ-dem*

Kāinātı kıldı mirāt-ı cemāl-i *Şāhdan*
Ġarķ-ı envār-ı hidāyet Rabb-i ' izzet *şubħ-dem*

Çokdan eylerdi cemāl-i bā-kemāl *in ārzū*
Ber-murād oldu hele tāc-ı sa' ādet *şubħ-dem*

Şeş cihātı rüşen itdi ka'inat⁹⁰⁹ *gün gibi*
Buldı zīnet çār-süy-ı mülk [ü] millet *şubħ-dem*

Nāgehān bir toz kıopardı bād-ı pāy-ı devleti

⁹⁰⁸ Bu şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁹⁰⁹ kāinat: ṭal' atından Bâkî Divanı

Rüşen oldu dide-i a' yân-ı devlet *şubh-dem*

Nebbet ol Şâh-ı cüvân-baht-ı cihânundur diyü⁹¹⁰
Çaldılar eflâkden kûs-ı beşâret şubh-dem

Âfitâb-ı ' âlem-ârâ gibi zerrîn tâc ile
Taht-ı sîmîn üzre şalup⁹¹¹ ferr-i devlet şubh-dem

Sâye-i Yezdân penâh-ı dîn ü devlet Hân Murâd
Dâver-i devrân mu' izz-i salţanât Sulţân Murâd

-II-

Tab' ı mirât-ı cemâl-i cân-fezâ-yı salţanât
Sînesi âyîne-i ' âlem-nümâ-yı salţanât

' Âstânı toprağından tütüyâ-yı çeşm-i baht
Hâk-i pâyı cevherinden kimyâ-yı salţanât

Çeşmesâr-ı sebzezâr-ı devletinden reşhadur
Âb-rû-yı hançer-i kişver-güşâ-yı salţanât

Güşe-i destârına şandum otağa şokdılar⁹¹²
Sâye salmış farkına perr-i hümâ-yı salţanât

Düşmene şalınsa tîğ-ı hûn-feşânı yaraşur
Yiridür olsa hırâmân ol livâ-yı salţanât

Kim biri bir dil-ber-i zerrîn-külâh-ı bahtdur
Ol biri bir şâhid-i la' lîn kabâ-yı salţanât

Kilk-i üstâd-ı kader kılmış bu garrâ matla' ı
Zînet-i eyvân-ı kaşr-ı kibriyâ-yı salţanât

Sâye-i Yezdân penâh-ı dîn ü devlet Hân Murâd
Dâver-i devrân mu' izz-i salţanât Sulţân Murâd

-III-

Sensin ey çeşm-i çerâğ-ı düdmân-ı ma' delet
Şem' -i nûr-efşân-ı bezm-i hânedân-ı ma' delet

Hüsn-i re'yüñ âfitâb-ı bî-zevâl-i mülk [ü] dîn
Luţf-ı tab' uñ nev-bahâr-ı bî-hazân-ı ma' delet

Zât-ı pâküñ vaşfı dergâh-ı refi' üñ ismidür
Âfitâb-ı baht u devlet âsmân-ı ma' delet

⁹¹⁰ 191^b'den devam etmiştir.

⁹¹¹ şalup: şaldı Bâkî Divanı

⁹¹² şokdılar: tağdılar Bâkî Divanı

Şeb-çerāğ-ı zulmet-i zulm ol vücūd-ı pākdür
Gevherin haqqā ki izhār itdi kân-ı ma' delet

Sidre vü Tübāya bağlandı tınāb-ı kibriyā
Çarḥdan a' lā kuruldı sāyebān-ı ma' delet

Salṭanāt menşürına ism-i şerīfün yazdılar
Daḥı peydā olmadın nām [u] nişan-ı ma' delet

Hep bu beyt-i dilkeş üzre bağlanur meger⁹¹³
Savt u naqş-ı bülbülân-ı gülsitân-ı ma' delet

Sāye-i Yezdān penāh-ı dīn ü devlet Ḥan Murād⁹¹⁴
Dāver-i devrān mu' izz-i salṭanāt Sulṭān Murād

-IV-⁹¹⁵

Şād oluḡ kim pādşāh-ı dād-güsterdür gelen
Ḥüsrev-i 'ādil şehensāh-ı muẓafferdür gelen

Nefḥa-i miskin-nesīm-i ḥulḳı tutdı 'ālemi
Her taraftan şimdi bûy-ı müşg⁹¹⁶ [ü] 'anberdür gelen
Şāhib-i faẓl u kemālün virdi haqqın rūzgār
Ol kemāl-i faẓl-ı Ḥaqq'dan feyze⁹¹⁷ mazhārdur gelen

Devletinde miḥnet-i devrāndan ey **Bâkî** ne ğam
Ḥamdü li'llāh pādşāh-ı bende-perverdür gelen

Ṭab' -ı pākün gevherinden feyzin eyler mi dirîğ
Nūr-baḥş-ı çeşme-i ḥurşid-i enverdür gelen

Dest-gir-i ehl-i dil kimdür diyü fāl eyledüm
İşbu beyt-i rüşen [ü] pākize-gevherdür gelen

Sāye-i Yezdān penāh-ı dīn ü devlet Ḥan Murād
Dāver-i devrān mu' izz-i salṭanāt Sulṭān Murād

-V-

Gül gibi ḥalḳı nesīm-i ḥulḳı ḥandān eylesün
Nev-bahār-ı 'adli āfākı gülistān eylesün

Āsmānuḡ gūşe-i bām-ı zümür-rüd-fāmına
Ḳadri ṭāvūsı çıkup gün gibi cevlan eylesün

⁹¹³ meger: güş eylesen Bâkî Divanı

⁹¹⁴ 192^a dan devam etmiştir.

⁹¹⁵ Bu bendde bulunan ikinci beyit mecmuada eksiktir.

⁹¹⁶ müşg: 'ūd Bâkî Divanı

⁹¹⁷ feyze: luṭfa Bâkî Divanı

Kārgāh-ı dīn ü devletde düşen düşvār işin
Hakḳ Te‘ālā ḥazreti lutfundan āsān eylesün

Ṭār-ı zülf-i turre-i ḥübān-ı müşkīn-mū gibi
Sāl-i iḳbālın Ḥudā bī-ḥadd ü pāyān eylesün

Karşusunda ayağın tursun mülük el bağlasun
Kendü çıksun bargāh-ı ‘adle dīvān eylesün

Şevket-i İskender [ü] *dārāt-ı Dārā bī-ḳusūr*
Mesnedin şimden girü taḥt-ı *Süleymān eylesün*

Mülk-i Mısr’a nitekim bir bendesin *sultān ider*
Bir ḳulın şalsun diyār-ı Çīn’e *ḥākān eylesün*

Sāye-i Yezdān penāh-ı dīn ü devlet Ḥan Murād
Dāver-i devrān mu‘izz-i saltanāt Sultān Murād

Ferd

Mefā’ülün mefā’ülün fe’ülün

Anuḡ vaşlı baḡa gerçi muḥaldür
Ḳonuḡ umduḡunı yimez meşeldür

Beyt-i Ḥātem⁹¹⁸

Mefā’ülün mefā’ülün fe’ülün

Ḥudāvendā be-ḥakḳ-ı ism-i a‘zām
Nigeh-dār ez-belāhā cān-ı Rüstem

191^b

Ḥuzūrī Güft⁹¹⁹

Mef’ülü fā’ilâtü mefā’ilü fā’ilün

Ey dil esīr-i ḡayret olup ibtizāl ile
Eşrāfa şatma kendünî faẓl u kemāl ile
Virme kudūret ehl-i dile ḳıyl ü ḳāl ile
Mümkün ki devlet el vire ceng ü cidāl ile
Ya ol şaḳī ya maşhara ya bezl ü māl ile
Manşīb ricāsın eyleme ḡayrı māl ile

Bī’l-fi’lün olsa cümle ‘ulūm-ı müdevvināt
İtseḡ umūr-ı mu‘azzamada ḥall-i müşkilāt

⁹¹⁸ Şiir, Ḥātem Divanı’nda bulunmamaktadır (Varışoḡlu, 1997).

⁹¹⁹ Şairin divanı tespit edilememiştir.

Her kanda ise bî-edebe olur iltifât
Faẓl ehline zamānda yokdur reh-i necât
Ya ol şakî ya maşhara ya bezl ü māl ile
Manşib ricāsın eyleme ğayrı māl ile

Dehr-i dünyādan almağ için şimdi intikām
Elde olanı vir ki müyessir ola merām
Hürmet bulur cihānda olan muḍhak u ‘avām
Benden naşihat ister isen ḥāşıl ı kelām
Ya ol şakî ya maşhara ya bezl ü māl ile
Manşib ricāsın eyleme ğayrı māl ile

Beyhüde gezme her kapuyı terk idüp semend⁹²⁰
Dest-i tehîyle olmaz imiş kişi behremend
Āzād-ı kayd-ı dehr-i denî himmetin bülend
Bir pîre ḥasb-i ḥālî didüm didi derdmend
Ya ol şakî ya maşhara ya bezl ü māl ile
Manşib ricāsın eyleme ğayrı māl ile

Künc-i ‘ināda ehl-i dile guşşa zād olup
Günden güne belā vü meşakḳat ziyād olup
Gülmez **Huzûrî** kimse bu dehr içre şād olup
Var ‘ālem-i ferāgate düş nā-murād olup
Ya ol şakî ya maşhara ya bezl ü māl ile
Manşib ricāsın eyleme ğayrı māl ile

192^a

Ferd

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Yazu yazmağdan ğaraẓ ḥüsnüñ kitābın yazmadur
Yohsa ey ḥattı güzel yazı ne maḳşûdum benüm

Kıṭ‘a-i Kemāl Ümmî⁹²¹

Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Var **Kemāl Ümmî** bu pendi sen saña vir ḥalkı ẓo
Kāl ü kıylde ẓalma kāl-i ḥāle degşür kıl sükût

Şoñ pişmān aşşı itmez ğāfil olma tövbe kıl
Ḥāẓır ol kim hem saña vü hem bañadır bu öğüt

Ḥatâyi⁹²²

Ferd

⁹²⁰ 192^a’dan devam etmiştir.

⁹²¹ Şiir, Kemal Ümmî Divanı’nda bulunmamaktadır (Balbaba, 2009).

⁹²² Şiir, Hatâyî Divanı’nda bulunmamaktadır (Ergun, 1956).

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Şafâ vü zevk-i dünyāya şakın aldanma âl eyler
Seni şalar bu sevdāya özi gayrı hayāl eyler

Ferd

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Bizi ölünmek ile şanmayasız zen-bāre
Tā ölince yine dil-berleredür nisbetümüz

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Konmasun dirseñ eger la' lüñe cāna mekesi
Gitmesün elden efendi kuluñ yelpāzesi

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Tā tokunmaya ruḥ-ı yāre muḥālif rūzgār
Anuñ için dil-berüñ gitmez elinden mirvaḥa

Yahyā⁹²³

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Tutarsın sözini garaḏlularuñ
Senüñ qalmaz iki cihānda yerüñ

Ferd

İfşā-yı sırr-ı yār günāh-ı 'aḏīmdür
Manşūrı ol günāhla ber-dār itdiler

192^b

Hayālî Beg Güft⁹²⁴

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Şol ki evvel cefâ vü guşşa göre
Lā-cerem şonra şādlığa ire

Şebnem-i āfītāb-ı 'ālem-tāb
Göge ilter ne deñlü düşse yire

Maḳāmātı Bildürür

Hüseynî büselik büzürg hicāz u ısfahān 'uşşāḳ

⁹²³ Şiir, Yahyâ Divanı'nda bulunmamaktadır (Çavuşoğlu, 2023).

⁹²⁴ Hayālî Bey Divanı'nda sayfa 217'de bulunan şiir ile nüshadaki şiir arasında büyük farklar bulunmaktadır.

‘İrāk u ser-nigûle kûçek rehāvî vü nevā hem rāst

Avāzhā Bildürür

Hişār u selmek ü nevrûz u gerdāniyye vü māye
Hem altıncısı şehnāz u yedincisi güvāşt oldı

.....

Fe’ilātün mefā’ilün fe’ilün

Gerçi kim rûzgār-ı fānide
Çekerin her zamān hezār-cefā

Çün yakīn aḡladum ki yoḡdur hiç
Bu zamān ādemīlerinde vefā

İtmezin hiç kimseye minnet
Hasbiyallāh-i vaḡde vü kefā

‘İbādī Güft⁹²⁵

Atlar içre biḡ yıl olur ise eşek
At olmaz ey birāder tütma şekk

Ger eşek olsa mücāvır Mekke’de
Yine gelür gide eşekdür ey dede

Emrī Güft⁹²⁶

Gözlerün fitende didüm ‘aceb olmuş kāmīl
Ol perī çihre gülüp didi ki insān-ı kābil

Erbaīn çekmek ile vaşl olımazsın şūfī
.....⁹²⁷

.....

Fe’ilātün mefā’ilün fe’ilün

Ḳanı ol ‘ālem-i vişāl ḳanı
Ol da bir ḡoş zamān imiş bildüm

Ola dirdüm o demleri **Bākī**
Şimdi o demler yalan imiş bildüm

Zevk-i vaşl-ı nigār kim dirler
Bir zamān içre ān imiş bildüm

Her vişālün şonı firāk imiş
Mā ‘adāsı yalan imiş bildüm

⁹²⁵ Şairin divanı tespit edilememiştir.

⁹²⁶ Şiir, Emrī Divanı’nda bulunmamaktadır (Saraç, 2002) .

⁹²⁷ Nüshadaki yıpranmadan dolayı okunamamıştır.

Nevāyî⁹²⁸

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Otga yandur⁹²⁹ servini ol kıadd-i ra' nâ⁹³⁰ bolmasa

Yılga birgil gülni ol ruhsâr-ı zibâ⁹³¹ bolmasa

Maķālî güft⁹³²

Ġavvâş-ı baħr-ı ' aşķ geķer seg-i raķib eger

' Uşşâķ içinde olmaya mı bir derûñ yüzer

Nevāyî⁹³³

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ķaysı cennet sebzesi ĥaţţ-ı nümüdâr geķe bâr

Yâ Mesîhâ nuţķı ol la' l-i şeker bâr geķe bâr

Velehû

Göster ol mâhımnı tîz ol şimdi yoksa ey felek⁹³⁴

Âh idüp yaķmaķ seni eyle kimde âsândur menüm

.....Hakîķi Güft⁹³⁵

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

.....hem-nişin olmaķ diler iseñ beglere

Hem-nişin ol evvelâ ĳapularında seglere

Ger saña ' izzet kıla dirseñ emîriyle vezîr

..... ile ya namaz ol ya maşħara

.....bârî yalancı lâfcı ol

.....elden ĳomağıl budur töre

Ġâfil ' oşmân bilmiş ol

Yâyâħud el urmaķ gerek sîm ü zere

Bilmiş ol kim sîm ü zer her ĳapınuñ miftâħıdur

İşini tiz bitür ol varıcaķ her bir yire

Bundan özge dem urup ' allâme-i ' aşrum diseñ

Yanlarında şanasın bâr-gîr oşurur mermere

⁹²⁸ Şiir, Ali Şir Nevāyî'nin İlk Divan'ında bulunan 35 numaralı gazelin matla beytidir (Özdarendeli, 2001).

⁹²⁹ yandur: şalgıl Ali Şir Nevāyî Divanı

⁹³⁰ kıadd-i ra' nâ: kıadd-i mevzun Ali Şir Nevāyî Divanı

⁹³¹ ruhsâr-ı zibâ: ruhsâr-ı gül-gün Ali Şir Nevāyî Divanı

⁹³² Şairin divanı tespit edilememiştir.

⁹³³ Şiir, Ali Şir Nevāyî'nin İlk Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁹³⁴ Şiir, Ali Şir Nevāyî'nin İlk Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁹³⁵ Şiir, Hakîķi Divanı'nda bulunmamaktadır (Boz, 2017). Bu şiirde boş bırakılan yerler nüshadaki ışıık yansıması nedeniyle okunamamıştır.

Ey **Ḥakīmī** yūri var sen ma‘ rifetden urma dem
Şimdi qorı ma‘ rifetden yegdür bu pul töre

Ḥayālī Beg Güft⁹³⁶
Mef‘ûlū mefâ’ilün fe’ûlün

Girse ele bir serāy-ı ḥālī
Her şuffesinün şafāsı olsa

Her gün gül açılsa gülşeninde
Bülbüllerinün nevāsı olsa

Zeyn olsa güzeller ile ol cāy
Her bir güzelün vefāsı olsa

İllā ki bu ‘āleme münāsib
‘Ömrün daḥi bir beḳāsı olsa

Kıṭ‘a
Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Yā İlāhī cihāna ḥākimsin
Leys-i fi’d-dār ḡayrün mālīk

Beni ol yāre eyle gel vāşıl
İnneke ḳādire ‘alā zālīk

Aḥmedī Güft⁹³⁷
Atlasa ger ḡarḳ iderler ise ḥarī
Girü oldur cümle ḥayvānuḡ ḥarī

Velehū⁹³⁸
.....olsa idi ‘izz ü nāz
.....‘ālemde piyāz

193^a

Maṭla‘ -ı Berḳī rāst⁹³⁹
Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

⁹³⁶ Şiir, Ḥayālī Bey Divanı’nda bulunmamaktadır.

⁹³⁷ Şiir, Aḥmedī Divanı’nda bulunmamaktadır (Günyüz, 2001).

⁹³⁸ Şiir, Aḥmedī Divanı’nda bulunmamaktadır. Nüshadaki yıpranma nedeniyle boş bırakılan yerler okunamamıştır.

⁹³⁹ Şairin divanı tespit edilememiştir.

Niçedür diyü su 'âl idersün âb-ı kıbraşan
Bilmezüm âbıñı a' lādur şarābı kıbraşan

Sineye çekmek olur mı bir fireng oğlānını
Toğa mı burc-ı bedende āfitābı kıbraşan

Hāllerünjī la' l-i meygūnunda ki ey muğbeçe
Yoħsa tenün şekkere konmuş zübābı kıbraşan

Kūyına ol kāfirün öldükde defn eyleñ beni
Oñmadık başum sifāl itsün gülābı kıbraşan

Ol yüzi gülzār elinden **Berķi** nālem gūş idüp
Döne döne hālūme ağlar tūllābı kıbraşan

Velehu Diger Matla'

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Yaşın akıtdı görüp ben hāki ābı kıbraşan
Açdı ahvālūme sākī şarābı kıbraşan

Ferd

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Seni benden şanemā kimse cüdā eyleyemez
Meger ölüm irişe cān bedenden iy

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Şalup deryāya dil fülkini kıldum var mı bir bād
Muḥālif rūzgār olursa olsun her çi bād-a-bād

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Ġarībündür dil-i şeydā faķirün müstemendüñdür
Kulundur ' aşıkundur şādıkundur derd-mendüñdür

193^b

Muḥammes-i Kaşide-i Keştī Derviş Muḥammed

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Baħr-ı ' aşk içre dilā kıble yeli gibi esen

Fülk-i dil evc-i belâdan elimüz oldu dümen
Dostum düşmene uyup bujletme benden
Çekdürüp fûrkate ki bizden ırağ oldur sen
Baħr-ı fûrkate niçe furtunalar çekdüm ben

‘ Ālemi ğark ider akıtma sirişküm baħreyn
Şimdilik ķo içeyin ben bu cihānuñ zehrin
Baņa şor şerh ideyin ķulzum-ı ‘ aşķuñ ķahrın
Sen yıkarsın bu yaķalarda göñüller şehrin
Delü cān mülkin yağma idici sensin sen

Yile virdüm hele bu zühd-i şalāhuñ ķamusın
İçi yansun acıyup baņa ķo hicrān tamsın
Şalahı ħüsn re’isi dile miħnet gömüsin
Bād-ı ‘ aşķuñ alevend eyledi şabrum gemisin
İlvend oldu göñül tıflı senüñ derdüñden

Sāķiya bāde-i ħamrā şaħbā-yı müselsel yüride
Eşk ile zāhid-i ħuşķuñ yine ķanın ķuruda
Yemm-i ‘ aşķuñ dirisi māhī gibidür ķurda
Baħr-ı ‘ aşķ içre yürüdsem n’ola yelken tūrda
Bir ħarāmī bakıcı yāre esir oldum ben

Ağı aķ kıızılı kıızıl olup ol māh-liķā
Ne revādur ki ide göz göre ağyāra vefā
Bārī gamzeñ oķun at sīne min ahyāna
Barbarcasuñ siyeh atlasdan olaldan cānā
Gemici nuftelerin ‘ āşıķa zār itdüñ sen

Şevķi Güft⁹⁴⁰

Fā’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Bāğ-ı cennet eyledi
Gülşen içre oldutābdār
İtdi bûy ile benefşe bāğ.....müşk-bār
Zülf-i dil-ber gibi gördüm sünbül olmuş tarmār
Gözleri sihri ile nergis kāh mest ü kāh ħumār
Zahm-ı sīnem gibi gördümlāle-nār
Eşk-i çeşmüm gibi aķar
Biter ağla inle bülbul gibizār
.....kārī ‘ ārif ol eyle kenār
‘ Ayş u ‘ işret vaķtidür nüş eyle cām-ı ħoş-güvār

Çün güneş burc-i ħamelden eyledi ‘ arz-ı cemāl
Gitdi ķalmadı bürüdet buldı ‘ ālem i’ tidāl
Ķapladı şādī cihānı ķalmadı gerd ü melāl

⁹⁴⁰ Şiir, Şevķi Mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır (Kanmaz, 2010; Tezcan, 2007). Şiirde boş bırakılan yerler, nüshadaki yıpranma ve ışın yansımaları nedeniyle okunamamıştır.

Gitdi fūrkat gicesi ʔođdı yine rŭz u viřāl
Bir semen-sīmā gözledŭr şimdi şanki her nihāl
Lāleler āl ile giymiş gŭl gibi zībā-yı āl
Mŭrdeler iħyā ider gŭlřende aķan her zulāl
Nev-bahāruŭ ʿayřını itmek dilerseŭ ber-kemāl
.....kārī ʿārif ol eyle kenār
ʿAyř u ʿiřret vaķtidŭr nŭř eyle cām-ı hoş-gŭvār

Buldı ʿālem yŭzi reşk-i cennet-i ĥuld-ı berīn
Sāye řaldı gŭller ūzre yine berg-i yāsemīn
Giydi zībā-yı mŭnaķķař egnine rŭy-ı zemīn
Oldı ezhār arasında şanki nergis ĥŭr-ı ʿīn
....bŭlbŭl-i āřŭfte hoş āvāzla eyler enīn
.....olasın sende cihānda kānbīn mŭbīn
.....yā şerbet-i māʾi muʿīn
.....ĥŭsn olur hezārān-āferīn
.....kārī ʿārif ol eyle kenār
ʿAyř u ʿiřret vaķtidŭr nŭř eyle cām-ı hoş-gŭvār

.....zamāne pīri oldı nev-civān
...her gŭřesini eyledi bāğ-ı cenān
...bencileyin gŭynŭklŭ gibi zaʿferān
...sebz ile bir maĥbŭbdur serv-i revān
...rāğı zŭnbet itmiş ʿārız ile ergŭvān
.....ezhār ile yeryŭzi hemān

194^a

Tārīĥ-i Ziyāī Ėŭft Kaşr-ı Niřancızāde Maĥmŭd Ėelebi be-Ŭskŭdār⁹⁴¹
Fāʾilātŭn fāʾilātŭn fāʾilātŭn fāʾilŭn

Kaşr-ı dilkeş mi bu yā Rabb ya nigāristān-ı ĥīn
Ya ĩrem gŭlzārı ya Firdevs-i ʿālādur hemān

Ābı dil-cŭ ĥāki hoş-bŭy u hevāsı rŭĥ-baĥř
Yeryŭzinde olmaya bunuŭ gibi bir hoş mekān

Seyr iden deryā kenārından bu kaşr-ı dilkeşi
Munʿakis olmuş şanur āb iĥre naķř-ı āsmān
řemse řems ū noķtalar encŭm meh-i nev řāķası
Oldı altun şişeler anda řehāb u kehkeřān

Bu maķām-ı dil-gŭřāyı gŭrse ger ehl-i behişt
Bilelerdi cennetŭn yir yir ķuřŭrın bī-gŭmān

⁹⁴¹ şiir, Ziyāʾi mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

Fāriḡu'l-bāl oluben uçmak hevāsın eylemez
Her kimün murḡ-ı dili bu kaşrı eyler āşyān

Seyr idüp bu cāy-ı a' lāyı felekden her melek
Didiler tāriḡin anuḡ reşk-i firdevs-i cenān

Ẓiyāi Güft Kāmī Efendinün Kıbrıs'a Qāzı olduğunun Tāriḡidür⁹⁴²

Hākım olduḡ Kıbrıs'a devlet ü ' izzet ile çün
İrdi maqşūda göñül ḡayri kārı n' eyleye

Rūšen itdi ' ālemi pertev-i iḡsān ile
Halk-ı ' ālem n' ola ger nām-ı nīkūḡ söyleye

Hakḡ müyesser kıldı çün sofrā-i ' adli açup
Hā' n-ı luḡfuḡ ile demidür cihānı toylaya

' Abd- deyrinün Ẓiyāi didi tāriḡidür
Kıbrıs' uḡ ḡākimlikin Hakḡ mübārek eyleye
978

Tāriḡ-i Elkaş Mirza

Geldi Şeh Elkaş Rūm'a ' izz ile
954

Ẓiyāi Güft Kāmī Efendi Edrine'ye Qāzı Olduḡunun Tāriḡidür⁹⁴³ ***Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün***

Hākım olduḡ çünki sultānum Edirne şehrine
İrdi dil maqşūdına ḡayri murādı n' eylesin

Hakḡ irişdürsin seni ' izz ü sa' ādet şadrına
Halk-ı ' ālem ḡaşre dek nām-ı şerīfuḡ söylesin

İşidüp didi Ẓiyāi şevk ile tāriḡini
Edrine ḡākimliğini Hakḡ mübārek eylesin
971

Ẓiyāi Güft Kāmī Efendi Çelebi Efendileri Sünnet İtdüḡinün Tāriḡidür⁹⁴⁴ ***Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün***

Hazreti Kāmī Efendi kıldı bir sūr-ı ' aẓīm
Kim anuḡ evşāfı herḡiz olmaya ḡadd ü ḡisāb

⁹⁴² Şiir, Ziyâî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

⁹⁴³ Şiir, Ziyâî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

⁹⁴⁴ Şiir, Ziyâî mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

Ni‘ met ü ihsānı halka şol kadar bezl oldı kim
Baħr-ı ihsānına müstağrağ olupdur şeyh ü şāb

Ĥātem-i Tā’i gelse devrinde seħāvet defterin
Tāyy ide cūd u seħāsından idüp anuñ ĥicāb

Keff-i deryā bağrına nisbet bu çarħ-ı nilgün
Güyyā baħr-ı sefid içre bir kemter ĥisāb

Mevsim-i gülde Resūlūñ şer‘ ini icrā eyleyüp
Kıldı maħdūm-ı şerifin sūnnet ol vālā cenāb

İrişüp gökde melekler didiler tāriħini
Gül gibi kıldı Muhammed sūnnetini kāmıyāb

972

Tāriħ-i Cāmī‘ -i Sulṭān Süleymān Yahyā Güft⁹⁴⁵

Şāhibü’l-cum‘ a şeh-i sinn-i Süleymān-ı zamān
Cāmī‘ -i bālā Te‘ālallāh ‘aceb ‘ālī binā

Fevt-i monlaya didiler tāriħ
Ey gitdi kemāl dünyānuñ

194^b

Der-Beyān-ı Evzān-ı Āteş-bāz

Vezn-i āsmānī güherçile (10)
Kömür (22) kükürt (2)

Vezn-i havanda yanar güherçile (22)
Kükürt (1) kömür (3) āhen (9)

Vezn-i lisan-ı güherçile
Kükürt (6) zerniħ (1) jengār (1)

Māh-tāb musaħħar güherçile (20)
Kükürt (6) nemek (1) esrar (1) qara zirnih(1)

Vezn-igüherçile (...10) kükürt (10)
Vezn-i nergis güherçile (80)
Kükürt (6) kömür(6) āhen (23)

⁹⁴⁵ Şiir, Yahyā mahlaslı şairlerin divanında bulunmamaktadır.

Vezn-i nergis-i zibā güherçile (12)
Kükürt (3) kömür (7) āhen gāyet ‘ anber (8)

Gül çeşm güherçile (20)
Kükürt (12) kömür (7) āhen (6)

Vezn-i āsmānī silsile kömür (32)
Güherçile (100) kükürt (12) āhen (12)

Vezn-i māh-tāb güherçile (100)
Kömür (3) kükürt (10)

Māh-tāb-ı diger güherçile (15)
Kükürt (3) zernīḥ(12) kömür (2)(2)

Vezn-i lisān güherçile (10)
Küküer (6) zernīḥ (1) jengār (1)

Vezn-i āsmānī ejder güherçile (18)
Kömür (6) kükürt (32)

Güherçile, kömür, kükürt, bu cümle saḥḥ olup yaş ot ile havanda dögüle fitil otı ola

Ferd
Mefā’ilün mefā’ilün fe’ülün

Yola ‘ azm itme yoldāş olmayınca
Önüñce bir ulu bāş olmayınca

Kıṭ‘ a
Fe’ilâtün mefā’ilün fe’ilün

Ger şorarlarsa saḥa keyfiyyāt
Nicedür bir bir idesin ta‘ yīn

Beḡ ü hammām-ı āteş-i afyon
Ḳahve sevdā-yı berş bir gečkīn

Cümlenüñ yüzi şuyı şaḥbādur
Meşrebi şāfi hem-dem rengīn

Ferd
Mef’ülü fā’ilâtün mef’ülü fā’ilâtün

Nāḳış-ı vücūda her-dem noḳşān irer hemīşe
Cehd eyle kāmīl ol kim irmez kemāle noḳşān

Ferd

Şıdk-ı tîr-i belâdur görinen bâş degül
Bir iki ok yelegidür qarâran kaç degül

Ferd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Yârüm ağzın baña bir kimse vefânı söylemez
Bî-vefâdur didiler baña bütün dünyâ seni

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün

Çü şınmış şîşe'î şâg itmek olmaz
Kara rengi girü ağ itmek olmaz

Süleymân

Şeb-i firâk tu-râ rûz-ı râst bî-dânîst
Aceb şemme ki der-ân şeb-i ümîd ferdânîst

Ferd

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Yazup göndermek olurdu ayağın tozına nâme
Okurken zahmet olmasa eger sen sîm-endâma

Nevâyî⁹⁴⁶

Dil-berüm hargâhda min şular min taşğuru
Eyle kim fânusdan pervâne kalgay taşğuru

Kıt'a⁹⁴⁷

Yandukça kevn-i çerâğ vü döndükçe rûzgâr
Oldukça şem'-i mâh-ı münîre felek medâr

Fânus hıfzına ala Hakk şem'-i zâtuñı
Nûr-ı vücûduñ ile kıla dehri tâbdâr

Ferd

Görenler çehre'î zerdüm didiler bu...
Meger bir kâmet-i ra' nâ gamından beñzede

Her kaçan yâr u peymân eyler
Tâli'-i naşüm anı yine peşimân eyler

Fânî⁹⁴⁸

⁹⁴⁶ Şiir, Ali Şir Nevâyî'nin İlk Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁹⁴⁷ Nûshada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

⁹⁴⁸ Fânî Divanı'nda bu şiir bulunmamaktadır (Kayhan, 2005).

Her kaçan fakr u fenā cān u dile kār eyler
‘ Āşık mıdur dimege yār baña ‘ār eyler

Ferd

Hercāilīkler eyleyüben diller almasun
Başdı zamāne қаһbesin oğlan resīsi

Ferd

Müşkil budur ki her kime kim hālüm ağla..
‘ Aşkuñ yolunda ol dañı benden

Ferd

Yār hañını tıraş eyler anuñçün
Қatı nāzūk geçinür üstüne қıl қondur

195^a

Necātī Fermūde

Fe’ilātün mefā’ilün fe’ilün

Oluruz gāñ bengi geh serhōş
Elden ayrıkşıdur bizüm bu⁹⁴⁹ töre

Geh çoğaç hoş gelür⁹⁵⁰ gehi sāye
Giyerüz kürküni günine göre

Velehū Necātī Beg

Mef’ûlū fâ’ilātü mefâ’ilü fâ’ilün

Tesbīhi günde yüz çevürüp қomayanları
Gördüm ki hālünñi görelі yüz çevürdiler

Niçe maḥabbet eylemeyen⁹⁵¹ itlerüñe kim
Efsün okuyup üstüme geldiler urdılar

Ḥayālī Fermāyed

Fe’ilātün fe’ilātün fe’ilātün fe’ilün

Altun üsküflü қul oğlı güzeliyken ḥurşīd
Gör ne itdi aña hercāilīk ey māh-liḳā

Ḥānesin her kişinüñ eyledigiyçün rüşen
Ḥışm idüp anı ḥişār-ı felege atdı aña

⁹⁴⁹ bu: - Necātī Bey Divanı

⁹⁵⁰ hoş gelür: ḥüb olur Necātī Bey Divanı

⁹⁵¹ eylemeyen: itmeyeyin Necātī Bey Divanı

Velehū Hayālī Beg⁹⁵²

Yahyā ile Hayālī düşüp birbirisine
Birbirinüñ geçer ötesine berisine

Gördükde bir zarīf bularuñ hırladısın
Didi ki hır hır it dişi toñuz derisine

Feth-i İslāmbul

Belde-i tayyibet

857

Ferd

Meger itdi gözün meger bu cāna
Mekri kerem it mükerrer itme

Kıt‘ a⁹⁵³

‘Āşık olanda neng ü ‘ār olmaz
Şabr elden gider qarār olmaz

Bir güle ‘āşık oldı göñlüm kim
Gül biter gülşeninde hār olmaz

Kıt‘ a⁹⁵⁴

‘Āşıkā rūzī olsa vaşl-ı nigār
Ara yirde sebep olur ağıyār

‘Āşıkun mevtidür firāk-ı nigār
Hem-dem iken aliyyü’l-huşūş aña yār

Kıt‘ a-i Ğubārī

Fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

Rif at istersenüz dü ‘ālemde
Dest-gır-i fetāde-kān olunuz

Binmek istersenüz murād atına
Rağş-bağş-ı piyāde-kān olunuz

Yetīm Güft⁹⁵⁵

Merdüm olsayduñ eger itmez idün hezli qabül
Ey bahāsın keff-i dellālde görmüş gülmez

⁹⁵² Şiir, Hayālī Bey Divanı’nda bulunmamaktadır.

⁹⁵³ Nüşhada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

⁹⁵⁴ Nüşhada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

⁹⁵⁵ Şiir, Yetīm Divanı’nda bulunmamaktadır (Aktaş,1996).

Dimedi mektebe varup eb ü ceddün ebced
Hiç mümkün mi gelesin gülmenden gelmez

Velehū Yetīm⁹⁵⁶

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Qabrinün başı semtini yonar
Qazdırup hayr için helâ itmiş

İşidüp anı Ca' fer-i Qazzâz
Cânı için şıçup du' â itmiş

Qıt'a

Bir bıçak virdüm bıçaqçı zâd ise
Bize geçdi dürlü dürlü reng ü âl

‘ Âkıbet sengini tiz virdi ...
Döndürüp yüzün didi seg ...âl

Nazmî güft kıt'a⁹⁵⁷

Gonçe-i ebkârı ‘ andelîbi görüp
Qız kaçan geldi bunda didiler

Kūyumız nâle ile taldurdu
Vaylî vaylî abū abū didiler

Qıt'a

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Ey kılıç ile manşıba irişen
Şöyle beşzer firengdür kılıcuñ

İrtişâmuz ra' yine sîm ü zeri
Aña gör tâ ki bite maşlahatuñ

İbni Kemâl Paşazâde

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

‘ Âlemün yok çü bir demine beğâ
‘ Âkıl⁹⁵⁸ olan anuñ⁹⁵⁹ nesine bağa

Eseri ile bekâ bulur âdem
Ehl-i hayruñ eşerlerine bağa

⁹⁵⁶ Şiir, Yetim Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁹⁵⁷ Şiir, Nazmî Divanı'nda bulunmamaktadır (Turgut, 2001).

⁹⁵⁸ ‘ Âkıl: Âdem İbni Kemâl Divanı (Ersoy, 1999)

⁹⁵⁹ anuñ: bunun İbni Kemâl Divanı

Velehū⁹⁶⁰

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Mey midür mālîk ey kerem ehli
Olmasun mālun ile mālî yir

Cem' ider mālını leīm āhîr
...yimez malın anı malî yir

Şanma miḥnet taḡınuḡ Ferhād-ı ser-gerdānıyım
Tāze yüz biḡ daḡ ile ol ḡullenün ḡaplanıyım

195^b

Ḳıṭ'a⁹⁶¹

Dil nāle ḡılur derd ile dil-ber fāriḡ
Bülbül inḡer veh ki ḡül biter fāriḡ

Cān bār-ı belāya düṡdi cānān ḡāfil
Pervāne yanar ṡem' -i münevver fāriḡ

Mesîḡî Rāst⁹⁶²

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şol baḡa Mecnūn-ı şānîdür diyen
Şöyle fehîm itsün ki Mecnūn kendüdür

Şimdiki dem 'aḡluma nisbet benüm
'Aḡl-ı mecnūn 'aḡl-ı evvel kendüdür

Ḳıṭ'a

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Dil-i fūrḡat-keşîdeden bu ḡamı
Hiḡ bilmem Ḥudā ne vaḡtın açar

Bi'llāh ey nūr-ı dide-i a' yan
Ayaḡun ṡopraḡı ḡözümde uḡar

Ḳıṭ'a⁹⁶³

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

⁹⁶⁰ Şiir, İbni Kemâl Divanı'nda bulunmamaktadır.

⁹⁶¹ Nüşhada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

⁹⁶² Şiir, Mesîḡî Divanı'nda bulunmamaktadır (Baştürk, 2006).

⁹⁶³ Nüşhada kıta başlığı yazılmasına rağmen şiir bir nazmdır.

Biz ki ‘ ayyāş-ı zümre-i beşerüz
‘ Ayş [u] işret deminde biñ yaşaruz

Döşerüz pây- i humda eski haşır
Kanda görsek şarâbı küp düşerüz

Kıt‘ a-i Kemāl Paşazāde⁹⁶⁴
Mef‘ûlû fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

Yarup vücûd-ı köhne libâsın değışmedin
‘ Ömr âfîtâb-ı burc-ı zevâle irişmedin

Göster cemâl-i yâr baña alma cânımı
Koca koca

Kıt‘ a

Uydurursuñ seg-i rakîbi yanuğa
.....çok sevdigüm

Ni‘ metünle ... cümle hâş u ‘ âlem
İşçibaşı mısın açuk sevdigüm

Kıt‘ a

Ne ‘ aceb dâr-ı ğam olur bu cihân
Ki anda derd ü belâya hadd yokdur

Hây öldüm meded dir isen eger
Kimseden kimseye meded yokdur

Kıt‘ a

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ûlün

Îlâhî işbu cöngün şâhibini
Cihânda gün gibi ‘ âlî-cenâb it

Onuñ nâmin felek ser-nâmesinde
Hemîşe kâmrân u kâmyâb it

Du‘ âsı müstecâb olur ğarîbüñ
Du‘ âsın ben ğarîbüñ müstecâb it

Necâtî Beg

Mef‘ûlû mefâ‘ilün fe‘ûlün

⁹⁶⁴ Şiir, İbni Kemâl Divanı’nda bulunmamaktadır. Nüshada kıta başlığı verilmesine rağmen şiir bir nazmdır

Güçdür ne kadar dir isen ey dil
Tarz-ı gâzeli ri' âyet itmek

Her bir kişinün murâdı üzre
Her beytde bir zarâfet itmek

Âsân degül a benüm efendüm
Dünyâyı bütün ziyâfet itmek

Necâtî Beg

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Ey dest-mâl yârün elin tut lebini öp
Sîb ü turunca ta' ne iden gâbgabını öp

Nâgeh gubâr irerse mübârek zamîrine
Düş ayağına başmağınun kebkebini öp

Necâtî Beg⁹⁶⁵

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Ey dest-mâl göndereyin seni yâre çak
Kırpıklarümü eyleyeyin çevreşe saçak

Gözüm kırasını ezeyin nakş yazayın
Bu şîve ile o şanemin var yüzüne bak

Necâtî Beg⁹⁶⁶

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Ezberler oldı şî' rûmi ' âlem *bütün bütün*
Ammâ hasûd kendüzini pâreler gibi

Âfâkı tutdı her gâzelüm yedi beyt ile
Gökler yüzünü⁹⁶⁷ seb' a-i seyyâreler gibi

Velehü Necâtî Beg

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Ey **Necâtî** ölünce dîvânı
Kimseye mâlikâne yazdurma

⁹⁶⁵ Şiirde italik yazılan kısım nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁹⁶⁶ Şiirde italik yazılan kısım nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁹⁶⁷ yüzünü: yüzünde Necâtî Bey Divanı

Ꞑatı kız naꞑşıdur senüñ şı' rüñ
Ehl-i beyt olmayana yazdurma

Degmesün dāmenine nā-mahrem
Terk it Türkmān'a yazdurma

Andan öğrendiler hep efsūnı
Ėalať idüp fesāne yazdurma

‘Ömrüñüñ hāşılı durur sen anı
Hele şol bir filāna yazdurma

Velehū

Mef'ūlü mefā'ilün fe'ūlün
Hiç açma Necātī bāb-ı şı' ri
Şol kimseye ki ola nādan

Kim beyti ider ‘avām şab‘ı
El şonduğı hāne gibi vīrān

Velehū

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
Sāķi aŗşamlamak ise Ėaraŗ olupdur⁹⁶⁸ tamām
Tāb-ı mey birle hilāl-i şadehi bedr ide Ėör

Zevķ ile Ėündüzümüz ‘īd-ı humāyun itdün
Şevķile⁹⁶⁹ Ėicemüzi şubha değin şadr ide Ėör

196^a

Ėazretleri ve Aķ Büyü Ėazretleri ki Ėacı Bayram'dan yetişmişlerdür. Amāsiyye'de Ėümüşli oğlı Mevlānā İlyas ve İznik'de Ėutbü'd-dīn oğlı vāķī' oldu. Bunlar dağı müstecābü'd-da' ve ‘azizlerdür. Ve Sultān MuĖammed bin Murād Ėan zamānında bu ‘azizlerün ekşeri Ėayatda idi. Ve pādşāhlıĖuñ evvelinde Mevlānā Yeken ve Mevlāna Ėüsrev ve Mevlānā MuĖammed Ėüsrev ve Mevlānā MuĖammed Zirek ve Ėā'ce-zāde zāhir oldu. Her biri feridü'd-dehrdür. Ammā Sultān MuĖammed'ün ‘ulemāya ziyāde raĖbeti⁹⁷⁰ olmağın salťanātınuñ evāhirinde çok dānişmendler zāhir oldu kim her biri feridü'd-dehr vağidü'l-‘aşrdur. Meşelā Ėaťibzāde ve Mevlānā Sinān Paşa ve Mevlānā ‘Arab ve Kesdelli Ėadıızāde ve Efďalzāde ve Ėacı Ėasan oğlı ve Şamşunī ve Ėüsāmzāde ve Fenārī ‘ālisi ve Fenārī Ėasan Ėelebi ve Mevlānā Fenārī Ėasan Ėelebi ve Ėaştamunı Ėadıısı oğlı gibi. Ve ‘Ali Ėuşçu ve bunlara mu‘arız niĖe dānişmendler dağı zāhir oldu. Ve bunlaruñ ekşeri Sultān Bāyezīd zamānında dağı Ėayatda idi. Ve meşāyihdan dağı ŞeyĖ

⁹⁶⁸ olupdur: ol Necātī Bey Divanı

⁹⁶⁹ Şiirde italik olan kısımlar nüshadaki yıpranma nedeniyle okunamadığından şairin divanından tamamlanmıştır.

⁹⁷⁰ Bu kelimenin üzeri çizilmiştir.

Abdül-Laîf muḳaddes ve şeyḫ İbnü'l-Vefâ ve Tâcü'd-dîn-Ḥalîfe ve Ḥalvetîlerden Mevlânâ Alâü'd-dîn Abdal ve Mevlânâ Ḥabîbî 'Ömerî vâķî oldu. Bunlar daḫı şâḫib-kerâmet kişiler idi. Ve Sulṭân Bâyezîd Ḥan zamânında daḫı 'ulemâdan hemân ol mute' ayyin faḫladur. Ammâ meşâyihden iki kişi daḫı zâḫir oldu. Birisi Şeyḫ Muḫyi'd-dîn-i İskilibî ve birisi Şeyḫ İlâhî-i Semâvî'dür. Raḫmetullâhi Te'âlâ 'aleyhim ecmaîn.

Bir kimsenünbozulup çok icâbet itse yaş na' nâyı mîkrâs... keseler ve dökülür
....dâne ḫaranfil döküp un gibi idüp ...yine bir bir üzerine koyupburnı ḫanayanuḫ
ḫanı ṭurmasa ikiıslata şaḫın üzerinedöküpburnına şoḫa mücerrebdür.

.....

Ḳantâr

..... (179)

Bir ḫulda
Yüz yigirmidür hemdür

Raṭl (.....144)

196^b

Çadır

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ol nedür kim cisminüḫ unsur gibi
Çârdur ismi ḫaçan itsen şümâr

O çehârdan ger gidersek birini
Yine birinde ḫalur anuḫ çehâr

Eylesek dördünden isḫâṭ ikisin
Hem-çünân dört üzre ḫalur bir ḫırân

Bu kez ol çâruḫ üçün tarḫ eylesek
Çârdur yine yerinde ber-ḫarâr

Bu 'acebdür ger gidersek çârını
Çâr olur bâķî hemân ey baḫtiyâr

Para

Ol nedür kim çâpük [ü] çâlâk [ü] çüst
Gicede ' ayyâr olur gündüzde süst

Gice ol raḫḫâş olur çengisin
Gündüz ol maḫmûr olur bengisin

Yumurta

Nedür ola kim ola bir kûbbe-i ma' mûr
Ne kapu var ne bünyâd aña meşhûd

Velâkin içi anuñ toptoludur
.....o nısfı kâfûr

.....
.....saña
Ger kapuñda sa' y tûtarsa baña

Ol ne şîrîndür ki teğ eyle müzâc
Bulmuşdur ba' zısına olur ' ilâc

Kimisine zehr-i kâtilden beter
Kimisi helvâ-yı şîrîn gibi yir

Bu ' acebdür ki siyeh iken hemîn
Zerd olur her niye olsa qarîn

Bir iki gün olsa kimünle enîs
Şanur oldur dinde hayru'l-celîs

Şoğbetinden bir gün olanlar ırâğ
Olmaz ölür ise olmaz dağı şâğ

Şol kişi ki ola ol kâbil- i hitâb
' Aks-i şürr bile virür aña cevâb

Yıldız

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün

Nedür ol tâife kim yok hisâbı
Gice içre bularuñ fetḥ-i bâbı

Cihânı seyr iderler gice gündüz
Olurlar nâ-bedid irişse gündüz

Şu

Ol nedür kim dâ'imâ devrân ider
' Âlemi başdan başa seyrân ider

Yok qarârı arzû-yı yâr ider
Yüzünü yerden götürmez ' âr ider

Sümüklü böcek

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ol nedür kim üstühândur al' ası
Çâr-şâh olmuş başında nîzesi

Yola gitse al' asını götürür
.....

.....
Nedür ol al' a-i âsmân-ı kirdâr
Dünyânuñ nısfı bulmuş anda arâr

Şeh olmuş o al' anuñ barķın
Söylemez beñzi şarı 'âşık-ı zâr

'Âşık olmuş aña bir ejderhâ
Güldürür her açan ki anı kucar

Lîk her öpdügince bir ıştırır
Yer anı loķma loķma âhir-i kâr

ulâb

Nedür ol kim anuñ çok gözleri var
Velîkin yaşı dâ'im aķar ey yâr

Yider bir gör anı öñünce her dem
Bunuñ gibi 'aceb görmedi deyyâr

Kestâne

Ol nedür kim vardur anuñ neşteri
Lezzetine cümle 'âlem müşteri

Giydügi aftan ara gönlek şarı
Anası var yüz yaşında bir arı

amâm

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün

Nedür ol başı büyük gözleri çok
Giceyle ac olur gündüzin tok

ıdâsı her zaman âdemdür anuñ
Sinede yansa haz eylerdi cânuñ

Gözüm yaşı gibi yaşı çoğ olsun
Gerek ıssı gerekse şovuğ olsun

Vücūdı
Cihānda ansuz olmasun bir ādem

Şamdan

Ol ne kal‘ adur ki anuñ hışnı içinde devrinüñ
Kal‘ anuñ ħod ħapusı yok kâh şulĥ u kâh ceng

.....virān-ı ceng idicek yapılur
İşbu sözden fikr ider ħalmağıl ħayrān u teng

197^a

Bir kimesne ħamdan ħalāş olmak dilese iki rek‘ at ħācet namaz ħılup bu du‘ āyı üç kerre
okuya ol ħamdan ħalāş olup cümle işi rast gele ol du‘ ā budur.
Yā Ĥalīm, Yā ‘ Alīm, Yā ‘ Alīyy, Yā ‘ Azīm

.....
Zerāvend tavīl (10)
Mürr-i Mekkī (10)
Üç eczā mīkdārı ‘ asel nef‘ -i cemī‘

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

Hazırladığımız çalışmanın konusunu, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 numarada kayıtlı Mecmu'a-i Eş'ar'ın 150^b-197^a varakları arasında yer alan şiirler oluşturmıştır. Çalışmada ilk olarak mecmuanın tanıtımı yapılmış, daha sonra ise MESTAP'a göre tasnifi yapılarak incelenen varaklar arasında yer alan şiirlerin transkripsiyonlu metni verilmiştir.

İncelenen mecmuanın derleyeni ve istinsah tarihi belli değildir. Bununla beraber mecmuanın sonunda derleyene ait olduğunu düşündüğümüz, incelenen mecmuadan cönk diye bahsedilip dua edilen bir şiir mevcuttur fakat içerisinde ne bir tarih ne bir isim mevcut olmadığından derleyene dair herhangi bir kesin bilgiye ulaşılamamıştır. Diğer yandan mecmuanın belirtilen varaklarında 15, 16, 18 ve 19. yüzyıl aralığında yaşamış şairlere ait şiirler yer almaktadır. Mecmuada toplam 273 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler incelendiğinde karşımıza çıkan, mahlasları tespit edilen şair sayısı toplam 82'dir. Bununla beraber 122 şiirin ise şairleri tespit edilememiştir. Mecmuada yer alan şairlerden 31'inin yüzyılı muhtelif sebeplerden ötürü belirlenememiştir. Yaşadığı yüzyıl belirlenen şairlere göre ise mecmuada en çok 16. yüzyıl ve ardından 15. yüzyıl şairleri yer almakta olup bir 18. yüzyıl ve bir tane de 19. yüzyıl şairi bulunmaktadır. Mecmuada en çok şiiri bulunan şairler: 11 şiiri ile 16. yüzyıl şairi Hayâlî ve 10 şiiri ile 15. yüzyıl şairi Necâtî'dir.

Mecmuada yer alan toplam 273 şiirin nazım şekillerine göre sayısı ise şöyledir: 102 müfred, 38 kıta, 32 kaside, 19 nazm, 10 mesnevi, 2 gazel, 24 müseddes, 15 tahmis, 7 muhammes, 6 terci-i bend, 4 murabba, 3 muaşşer, 2 tesdis, 2 müsemmen, 2 semai, 1 şarkı, 1 müsebba, 1 terki-i bend. Ayrıca nazım şekli nüshadaki yıpranma nedeniyle belirlenemeyen 3 şiir mevcuttur. Şiirlerin çoğunda mahlas ve başlık bulunmaktadır. Lakin mahlası ve başlığı bulunmayan şiirler de mevcuttur. Şiirlere atılan başlıklarda bazen sadece şairin adı yahut sadece nazım şeklinin adı belirtilirken bazen şairin ve nazım şeklinin adı beraber belirtilmiştir. Bunun yanında nazım türü ve kime yazıldığının belirtildiği başlıklar da bulunmaktadır. Başlıklarda bulunan özellikle nazım şekli bilgileri yer yer doğru belirtilmişken bazen de yanlış belirtildiği görülmüştür. Örneğin terci-i bend olan bir şiire

terkib-i bend başlığı, tesdis olan bir şiire tahmis başlığı verilmiştir. Tabii bu durum günümüzdeki gibi sistematik bir nazım şekli bilgisinin olmayışındandır.

Mecmuadaki şiirler şairlerinin basılı divanlarıyla mukayese edilerek incelenmiştir. Bu mukayese esnasında gözlemlenen kelime/beyit farkları dipnotlarda tek tek gösterilmiştir. Şairlerin incelenen divanlarında bulunmayan şiirler, karşılaştırma esnasında gözlemlenen, mecmuadaki şiirlerde olmayan beyitler vb. bilgiler tablo 3'te bulunan açıklamalar kısmında ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Bunun yanında mecmuada bulunan 6 şairin şiirlerinden birkaçının mevcut divanlarında bulunmadığı görülmüştür. Bu şairler: Bursalı Rahmî, Manastırlı Celâl Bey, Zâtî, Kabûlî, Hayâlî, Behiştî'dir. Bu konudaki ayrıntılı açıklamalar çalışmanın birinci bölümünde ilgili başlık altında detaylıca yapılmıştır.

Mecmuanın içerisinde şiirlerin yanısıra bir de şiir dışı unsurlar yer almaktadır. Bunlar fitil otu yapımını anlatan, formüllerden oluşan sütunlar, görsel şiir olduğunu düşündüğümüz bir yapı, ardından bir ilaç tarifi ve sıkıntıya iyi geleceği ifade edilen bir dua sonrasında ise Fatih Sultan Mehmet ve II. Bayezid zamanlarında yaşayan önemli kişilerden bahsedilen mensur bir metin yer almaktadır. Bu bölümlerle ilgili gerekli açıklamalar tablo 4 içerisinde açıklamalar kısmında yapılmıştır.

Mecmua üzerinde yapılan incelemeler doğrultusunda ulaşılan tüm veriler ve ortaya atılan tespitler, çalışma içerisinde detaylıca belirtilerek ve gerekli kaynaklar incelenerek araştırmacıların dikkatine sunulmuştur. Hazırlamış olduğumuz yüksek lisans tez çalışmamızın amacı, tezin Eski Türk edebiyatı alanında çalışma yapan araştırmacılara ışık tutması ve bu alanda yapılan çalışmalara katkı sağlaması olmuştur.

KAYNAKÇA

- Açıl, B. (2016). “*Hâverî (Ö. 1565) ve Divançesi*”. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), 172- 216.
- Akdoğan, Y. (?). *Ahmedî Divan*. Erişim: 19 Eylül, 2024, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10591,ahmedidivaniyasarakdoganpdf.pdf?0>
- Aktaş, A. (1996). *Yetim Divanı İnceleme-Metin*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akyol, İ. (2005). *Hanyalı Kâmî ve Divanı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alptekin, L. (2007). *Berberzâde Mehmed Zihnî Divanı’nın Bilimsel Yayını İle Eserin Şekil ve Muhtevâ Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ambros, E. (1982) *The Lyrics of Me’âlî, an Ottoman poet of the 16th century*. Klaus Schwarz Verlag: Berlin.
- Avşar, Z. (2017). *Revânî Divanı*. Erişim: 3 Temmuz, 2024, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143,revani-divanipdf.pdf?0>
- Aydemir, Y. (1999). *Behiştî Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Divanı’nın Tenkidli Metni*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydemir, Y. (2018). *Ramazan Behiştî Divanı*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56445,ramazan-behisti-divanipdf.pdf?0>
- Aydın, A. (2009). *Hanyalı Nûrî Osman ve Divanı*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aypay, A. İ. (1992). *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği) ve Divanı’nın Tenkitli Metni*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Balbaba, S. (2009). *Kemal Ümmî Divanı Tenditli Metin-İndeks*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

- Baştürk, Ş. (2006). Mesîhî-i Tebrizî Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Divanı'nın İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Bedestani, A. (2018). 16. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Divanı. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Boz, E. (2024). "16. Yüzyıl Şairi Behiştî'nin Divanında Yer Almayan İki Şiiri: Bir Tahmis, Bir Tevhid". *Yazıt Kültür Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 148-158.
- Boz, E. (2017). *Hakîkî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı:Ankara
- Burmaoğlu, H.B. (1983). Lâmi'î Çelebi Divanı. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Can, E. (2005). Şuhûdî Divançesi (İnceleme-Metin). Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Cihan, S. (1996). Cenâbî Paşa ve Divanı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakır, M. (2022). *Siraci Divanı* . Sonçağ Yayıncılık:Ankara.
- Çavuşoğlu, M. (2023). Yahyâ Bey(Taşlıcalı) Divan. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/118586,taslicali-yahya-bey-divanipdf.pdf?0>
- Çelin, N. (1999). Abdulahad Nûri ve Divanının Tenkidli Metni, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çetin, İ. (1993). Derzi-Zâde Ulvî Divanı (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metdi). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. Aydın Kitabevi: Ankara.
- Dilçin, C. (2018). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Eğri, S. (1989). Şühûdî Dîvânı (Levâmiu'l-Eşvâk) Gzeller (Defter-i Sâlis) (İnceleme - Karşılaştırmalı Metin). Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Erdoğan, M. (2008). Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin). Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Erdoğan, M. (2017). *Bursalı Rahmi Divanı*. Kültür Turizm Bakanlığı:Ankara
- Erdemir, N. (2005). *Dîvân-ı Zihnî-i Çermîkî (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ergun, S. N. (1944). *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*. İstanbul Maarif Kütüphanesi Matbaası: İstanbul.
- Ergun, S.N. (1956). *Hatâyî Divanı Şah İsmail Safevî Edebî Hayatı ve Nefesleri*. İstanbul Maarif Kitaphanesi:İstanbul.
- Ersoy, R. (1999). *Kemalpaşazâde Dîvânı'nda Dînî Tasavvufî Unsurlar (İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Ersöz, G.E. (2007). *Ni'meti Divanı*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Güler, M. (2009). *Halil Nuri Divanı Edisyon-Kritik-İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Gülpınar, H. (2004). *Dîvân-ı Selâmî*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Güneş, M. (2013). *Manastırlı Celâl Bey Divanı*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Gürbüz, M. (2012). "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları 7 Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, s. 97-113, Turkuaz, İstanbul.
- Gürgendereli, M. (2017). *Mostarlı Hasan Ziyâ'î Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı: Ankara.
- İlhan, E. (2023). *Necâtî Bey Divanı: Metin-Bağlamlı Dizin-İşlevsel Sözlük*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnceoğlu, Z. (2023). *Süleymaniye Yzma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 62 Numarada Kayıtlı Mecmu'a-i Eş'ar'ın Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi'ne Göre Tasnifi (100^b-150^a v.)*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- İpekten, H. (2016). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. Dergah Yayınları: İstanbul.

- İsen, M. (2020). *Usûlî Divanı*. Bilnet Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş.: İstanbul
- Kanar, M. (2015). *Farsça-Türkçe/Türkçe-Farsça Sözlük*. Say Yayınları: İstanbul.
- Kanmaz, F.E. (2010). Ömer Şevki Mardinî ve Divanı. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karadaş, M. (1999). Senâyî Dîvânı (İnceleme-Metin). Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karahan, A. (1966). Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi. İstanbul Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Kayya, S. (2001). Selâmî'nin Dîvynı'nın Transkripsiyonlu Metni. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Kayhan, A. (2005). Divan-ı Fanî İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, A. (2012). "Mecmua Tasnifine Dair", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları 7 Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, s. 75-96, Turkuaz, İstanbul.
- Kılıç, F. (2018). *Meşâ'irü's-şu'arâ*. Erişim: 3 Temmuz, 2024, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0>
- Kolunsag, İ. (2023). "Mestap Tablolarında Açıklamalara/Notara Dair Tespit ve Öneriler". *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (8), 85-91.
- Köksal, F. (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları 7 Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, s. 409-431, Turkuaz, İstanbul.
- Köksal, M. F. (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Kurnaz, C. ve Tatçı, M. (2001). *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Dîvânı*. MEB Yayınları: Ankara.
- Kurtoğlu, O. (2017). *Zâtî Divanı (Gazeller Dışındaki Şiirler)*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56164,zati-divanipdf.pdf?0>
- Kut, G. (1986). *Mecmû'a, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*. (s. 170-172). Dergah Yayınları: İstanbul.

- Küçük, S. (2015). *Bâkî Divanı (Tenkitli Metin)*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Levend, A. S. (2015). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Dergah Yayınları: İstanbul
- Macit, M. (2018). *Erzurumlu Zihnî Divanı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara
- Mermer, A. (2004). *Rahîmî Divanı*. Sahhaflar Kitap Sarayı Yayınları: Ankara.
- Mermer, A., Deniz, S., Bayram, Y., Koç Keskin, N., Alıcı, L., Eflatun, M. (2016). *Eski Türk Edebiyatına Giriş*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Özdarendeli, N. (2001). Ali Şir Nevayî İlk Divan İnceleme-Metin-Dizin. Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özuygun, A.R. (1999). Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvanı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Özyılmaz, K. (1994). Kâmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Saraç, M. A. Y. (2002). Emrî Divanı. Erişim: 2 Temmuz, 2024, <https://i.tmgrup.com.tr/fikriyat/ebooks/emr-dvni-1576600278730.pdf>
- Sazlık, F. (2010). Hasan Hilmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânı ve Dîvânı'nın İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Sevgi, A. (1987). Latîfî (Hayatı ve Eserleri). Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tanrıbuyurdu, G. (2018). Kalkandelenli Mu'îdî Divanı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59883,kalkandelenli-mu39idi-divanipdf.pdf?0>
- Tarlan, A.N. (1945). *Hayalî Bey Divanı*. İstanbul Üniversitesi Yayını: İstanbul.
- Tarlan, A.N. (1966). *Ahmed Paşa Divanı*. Milli Eğitim Bakanlığı: İstanbul
- Tezcan, E. (2007). Şevkî İbrahim Efendi Divanı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin). Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Tulum, M. ve Tanyeri, M. A. (Ed.). (1977). *Nev'î Divanı*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: İstanbul.

- Turgut, S. (2001). Edirneli Nazmî, Devân-ı Türkî-i Basît (İnceleme-Metin-Sözlük- Adlar Dizini). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uzun, M. (2003). “*Mecmû’a*”. TDVİ, 28,265-268.
- Ünlü, M. Ş. (1991). Ubeydi Hayatı – Edebi Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni. Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Varışoğlu, M.C. (1997). Hâtem Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yakar, H. İ. (2002). Gelibolulu Sun’i Divanı ve Tahlili. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yapa, M.B. (2007). Aşkî Mustafa Dîvânı. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Yazıcı, E.G. (2017). *Kâmî Dîvânı*. Kültür Turizm Bakanlığı: Ankara.
- Yıldız, H. (1999). Şihâbî Dîvânı ve Grameri. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, O. (2008). “*Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası*”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1, 225-280.
- Zülfe, Ö. (2009). *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selâkî ve Şiirleri*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.

EKLER

EK 1
GÖRSEL ŞİİR

